

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ

Dumlupınar Bulvarı No:252 (Eskişehir Yolu 9. Km.) 06530 /ANKARA

www.tobb.org.tr - tobb@hs01.kep.tr

Sayı : E-34221550-045.99-2053

Tarih: 24.02.2025

Konu : 2025 Yılı Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi

TÜM ODA VE BORSALARA (Genel Sekreterlik)

Tarım ve Orman Bakanlığından Birliğimize iletilen yazıda, 2025-1 sayılı 2025 Yılı Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi'nin yayımlandığı ifade edilmekte olup, konunun ilgili üyelerinize duyurulması hususunda gereğini rica ederim.

Saygılarımla,

e-imza

Cengiz DELİBAŞ
Genel Sekreter Yardımcısı

EK:

- 1- Genelge (1 sayfa)
- 2- İletişim Bilgileri (4 sayfa)
- 3- Program Ekleri (95 sayfa)
- 4- Program (57 sayfa)

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://belgedogrula.tobb.org.tr/belgedogrulama.aspx?eD=BSMLN8LRC7>

Tel : +90 (312) 218 20 00 (PBX) - Faks : +90 (312) 219 40 90 -91 -92... - E-Posta : info@tobb.org.tr

Bilgi İçin: M. Mustafa FİNDİKOĞLU - Tel : 0312 218 2499 - E-Posta : mustafa.findikoglu@tobb.org.tr

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : E-71037622-010.06.01-17896646

17.02.2025

Konu : 2025 Yılı Hayvan Hastalıkları ile
Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü
Genelgesi

GENELGE
2025-1

Ülkemizin ekonomik gelişiminde ve kalkınmasında hayvansal üretim önemli bir yere sahiptir. Küreselleşmenin yaşandığı günümüz koşullarında hayvan ve hayvansal ürünlerin uluslararası ticaretinde, hayvan sağlığı önlemlerinin önemi giderek artmaktadır.

Hayvan hastalıkları, toplumların geçim kaynakları üzerinde öngörülemeyen olumsuz etkilere sebebiyet verebilmektedir. Hayvanlarda görülen hastalıkların yarısından fazlası zoonotik karaktere sahip olup bu durum hayvan sağlığı ile halk sağlığını yakından ilişkili hale getirmektedir. Güvenilir hayvansal gıdaya erişim ancak hayvan sağlığının korunması ile sağlanabilir.

Hayvan hastalıklarının önlenmesi, mücadelesi, kontrol ve eradikasyonu ile hayvanların kayıt altına alınması ve hareket kontrollerini sağlamaya yönelik olarak hazırlanan 2025 yılı "**Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Programı**" ektedir.

Programda belirtilen hususların merkez ve taşra teşkilatımızda görev yapan tüm personel tarafından aksatılmadan uygulanması, program hakkında ilgili paydaşlara eğitim verilmesi, hastalıklarla mücadelede hızlı haberleşmeye özen gösterilmesi, programda yapılması istenen denetimlerin aksatılmadan yerine getirilmesi, programın il/ilçe müdürlüklerindeki ilgili tüm personele tebliğ edilmesi, diğer ilgili kurum ve kuruluşlara duyurulması, 26/6/2024 tarihli 2024-3 sayılı Genelge ile 11/9/2024 tarihli ve 2024-4 sayılı Genelgenin yürürlükten kaldırılması, yenisi yayımlanıncaya kadar uygulamaların bu Genelge hükümlerine göre yapılması hususlarında;

Bilgi ve gereğini önemle rica ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek:

- 1 - Program (57 Sayfa)
- 2 - Program Ekleri (95 Sayfa)
- 3 - İletişim Bilgileri (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Do rulama Kodu: 1132F758-9CD7-47BA-BF32-F1071774915A

Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Eski ehir Yolu 9. Km. Lodumlu Mevkii 06800 Çankaya/ Ankara

KEP: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Murat Bahadır

AKARÇAY

Veteriner Hekim

Telefon No: (312) 258 75 20

**GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE AİT TELEFON VE
FAKS NUMARALARI**

	TELEFON	FAKS
Genel Müdürlük Makamı	258 76 07/10	258 76 93
Genel Müdür Yardımcılığı Makamı	258 76 12	258 76 91
Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanlığı	258 75 00/03	258 75 21
Hayvan Sağlığı Mücadele Hizmetleri/Koordinatör	258 75 30	258 75 21
Hayvan Hareketleri Kimliklendirme ve Kayıt/Koordinatör	258 75 23	258 75 21
Veteriner Hizmetleri/Koordinatör	258 75 29	258 75 21
Epidemiyoloji/Koordinatör	258 75 30	258 75 21
Hayvan Sağlığı Koordinasyon Çalışma Grubu/Koordinatör	258 75 29	258 75 21

**ENSTİTÜLERE AİT TELEFON-FAKS NUMARALARI, E-POSTA ADRESLERİ
VE AŞI ÜRETİM LİSTESİ**

ADI	TELEFON	FAKS	E-POSTA ADRESİ
Şap Enstitüsü Müdürlüğü	0 312 287 36 00	0 312 287 36 06	sap@tarimorman.gov.tr
Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü	0 312 326 00 90	0 312 321 17 55	etlik.vkmae@tarimorman.gov.tr
Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	0 232 388 10 62 0 232 388 00 10	0 232 388 50 52	bornova.vke@tarimorman.gov.tr
Samsun Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	0 362 437 08 36	0 362 437 03 99	samsun.vke@tarimorman.gov.tr
Elazığ Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	0 424 218 19 58 0 424 218 18 34	0 424 233 87 20	elazig.vke@tarimorman.gov.tr
Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	0 442 317 07 32 0 442 316 81 42	0 442 317 07 33	erzurum.vke@tarimorman.gov.tr
Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	0 216 390 12 80 0 216 390 06 00	0 216 354 76 92	pendik.vke@tarimorman.gov.tr
Adana Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	0 322 239 04 89 0 322 239 04 90	0 322 239 04 95	adana.vke@tarimorman.gov.tr
Konya Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	0 332 322 47 41 0 332 322 47 33	0 332 320 37 98	konya.vke@tarimorman.gov.tr

İL MÜDÜRLÜKLERİNİN TELEFON-FAKS NUMARALARI VE E-POSTA ADRESLERİ

İli	Kurum/Şube	Telefon No	Faks No	E-posta
ADANA	İl Md.	0 322 344 17 17	0 322 344 15 15	01.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 322 359 46 40	0 322 359 09 22	
ADIYAMAN	İl Md.	0 416 216 17 44	0 416 216 17 40	02.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 416 216 17 44	0 416 216 17 40	
AFYONKARAHİSAR	İl Md.	0 272 213 71 00	0 272 212 04 49	03.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 272 213 71 00	0 272 212 04 49	
AĞRI	İl Md.	0 472 215 10 51	0 472 215 27 06	04.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 472 215 10 36	0 472 215 27 06	
AMASYA	İl Md.	0 358 218 13 87	0 358 218 18 51	05.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 358 218 29 90	0 358 218 18 51	
ANKARA	İl Md.	0 312 327 05 91	0 312 315 60 07	06.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 312 315 83 28	0 312 327 21 58	
ANTALYA	İl Md.	0 242 345 28 20	0 242 346 67 80	07.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 242 345 28 20	0 242 346 67 80	
ARTVİN	İl Md.	0 466 212 11 47	0 446 212 27 05	08.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 466 212 10 37	0 446 212 39 48	
AYDIN	İl Md.	0 256 211 30 00	0 256 211 30 10	09.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 256 211 30 00	0 256 211 56 76	
BALIKESİR	İl Md.	0 266 246 26 70	0 266 246 26 74	10.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 266 246 26 70	0 266 246 30 09	
BİLECİK	İl Md.	0 228 212 10 11	0 228 212 12 33	11.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 228 212 10 11	0 228 212 12 33	
BİNGÖL	İl Md.	0 426 213 10 25	0 426 213 45 00	12.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 426 213 21 93	0 426 213 10 08	
BİTLİS	İl Md.	0 434 228 70 80	0 434 288 70 91	13.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 434 228 70 80	0 434 228 70 91	
BOLU	İl Md.	0 374 215 13 00	0 374 217 69 04	14.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 374 215 13 00	0 374 217 69 04	
BURDUR	İl Md.	0 248 233 10 45	0 248 233 10 35	15.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 248 233 10 45	0 248 233 10 35	
BURSA	İl Md.	0 224 246 42 30	0 224 247 43 24	16.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 224 246 42 30	0 224 247 43 24	
ÇANAKKALE	İl Md.	0 286 217 30 19	0 286 217 15 53	17.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 286 217 30 19	0 286 217 15 53	
ÇANKIRI	İl Md.	0 376 213 76 18	0 376 213 15 80	18.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 376 213 76 18	0 376 213 15 80	
ÇORUM	İl Md.	0 364 213 83 25	0 364 213 27 40	19.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 364 213 83 26	0 364 213 27 40	
DENİZLİ	İl Md.	0 258 212 54 88	0 258 212 54 87	20.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 258 212 54 96	0 258 212 54 87	
DİYARBAKIR	İl Md.	0 412 223 60 55	0 412 224 51 04	21.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 412 223 60 55	0 412 223 25 70	
EDİRNE	İl Md.	0 284 235 26 89	0 284 235 26 97	22.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 284 235 26 89	0 284 235 26 97	
ELAZIĞ	İl Md.	0 424 241 16 16	0 424 241 10 72	23.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 424 241 16 16	0 424 241 10 72	
ERZİNCAN	İl Md.	0 446 214 26 61	0 446 214 31 20	24.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 446 214 26 61	0 446 214 31 20	
ERZURUM	İl Md.	0 442 235 22 71	0 442 235 10 54	25.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 442 235 22 71	0 442 235 10 58	
ESKİŞEHİR	İl Md.	0 222 230 34 38	0 222 230 27 68	26.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 222 230 34 38	0 222 230 27 68	
GAZİANTEP	İl Md.	0 342 321 10 66	0 342 321 10 58	27.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 342 321 10 66	0 342 321 10 58	
GİRESUN	İl Md.	0 454 215 16 72	0 454 215 15 59	28.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 454 215 00 95	0 454 215 34 97	
GÜMÜŞHANE	İl Md.	0 456 213 21 10	0 456 213 30 56	29.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSSMd.	0 456 213 10 27	0 456 213 30 56	

HAKKARİ	İl Md.	0 438 211 20 28	0 438 211 60 16	30.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 438 211 20 28	0 438 211 60 16	
HATAY	İl Md.	0 326 221 34 57	0 326 227 37 71	31.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 326 221 34 57	0 326 227 37 71	
ISPARTA	İl Md.	0 246 228 53 80	0 246 228 53 88	32.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 246 228 53 80	0 246 228 53 88	
MERSİN	İl Md.	0 324 326 40 13	0 324 326 40 12	33.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 324 325 43 15	0 324 326 43 15	
İSTANBUL	İl Md.	0 216 468 21 00	0 216 355 37 15	34.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 216 468 21 00	0 216 355 37 15	
İZMİR	İl Md.	0 232 435 10 02	0 232 462 24 93	35.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 232 435 10 02	0 232 462 24 93	
KARS	İl Md.	0 474 212 70 92	0 474 212 70 95	36.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 474 212 70 98	0 474 212 70 95	
KASTAMONU	İl Md.	0 366 212 86 89	0 366 214 31 70	37.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 366 214 10 72	0 366 214 31 70	
KAYSERİ	İl Md.	0 352 338 21 44	0 352 338 07 71	38.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 352 338 21 44	0 352 338 07 71	
KIRKLARELİ	İl Md.	0 288 214 354 7	0 288 214 10 71	39.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 288 214 35 47	0 288 214 10 71	
KIRŞEHİR	İl Md.	0 386 213 11 02	0 386 213 65 74	40.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 386 213 11 02	0 386 213 65 74	
KOCAELİ	İl Md.	0 262 312 13 00	0 262 312 13 10	41.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 262 312 13 00	0 262 312 13 10	
KONYA	İl Md.	0 332 322 34 60	0 332 322 43 15	42.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 332 322 34 60	0 332 322 43 15	
KÜTAHYA	İl Md.	0 274 231 16 80	0 274 231 16 90	43.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 274 231 16 81	0 274 231 16 90	
MALATYA	İl Md.	0 422 238 14 34	0 422 238 14 35	44.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 422 238 14 34	0 422 238 14 35	
MANİSA	İl Md.	0 236 231 46 05	0 236 231 46 42	45.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 236 231 46 05	0 236 231 45 37	
K.MARAŞ	İl Md.	0 344 231 32 13	0 344 231 32 19	46.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 344 231 32 13	0 344 231 32 19	
MARDİN	İl Md.	0 482 212 37 81	0 482 212 64 34	47.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 482 212 37 81	0 482 212 64 34	
MUĞLA	İl Md.	0 252 214 12 50	0 252 214 12 42	48.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 252 241 12 50	0 252 214 12 42	
MUŞ	İl Md.	0 436 212 37 90	0 436 212 20 55	49.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 436 212 37 90	0 436 212 20 55	
NEVŞEHİR	İl Md.	0 384 215 20 50	0 384 215 20 55	50.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 384 215 20 50	0 384 215 20 55	
NİĞDE	İl Md.	0 388 211 31 00	0 388 211 31 03	51.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 388 211 31 00	0 388 211 31 03	
ORDU	İl Md.	0 452 233 95 30	0 452 233 95 39	52.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 452 233 95 30	0 452 233 43 16	
RİZE	İl Md.	0 464 213 04 58	0 464 213 04 57	53.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 464 213 04 58	0 464 213 04 57	
SAKARYA	İl Md.	0 264 241 20 20	0 264 241 20 16	54.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 264 241 20 13	0 264 241 20 16	
SAMSUN	İl Md.	0 362 231 37 00	0 362 233 21 63	55.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 362 231 37 00	0 362 231 30 83	
SİİRT	İl Md.	0 484 223 23 31	0 484 223 42 60	56.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 484 223 23 31	0 484 223 42 60	
SİNOP	İl.Md.	0 368 261 44 90	0 368 261 15 08	57.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 368 261 44 90	0 368 261 15 08	
SİVAS	İl Md.	0 346 215 17 23	0 346 215 17 20	58.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 346 215 17 23	0 346 215 17 21	
TEKİRDAĞ	İl Md.	0 282 258 32 50	0 282 258 32 14	59.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 282 258 32 03	0 282 258 32 14	
TOKAT	İl Md.	0 356 228 07 00	0 356 228 07 07	60.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYŞŞMd.	0 356 228 07 00	0 356 228 07 07	

TRABZON	İl Md.	0 462 230 21 45	0 462 230 21 54	61.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 462 230 21 45	0 462 230 21 54	
TUNCELİ	İl Md.	0 428 213 17 80	0 428 213 17 79	62.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 428 213 14 12	0 428 213 17 79	
ŞANLIURFA	İl Md.	0 414 313 27 11	0 414 313 10 15	63.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 414 313 24 69	0 414 313 17 51	
UŞAK	İl Md.	0 276 231 15 01	0 276 231 15 00	64.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 276 231 15 04	0 276 231 15 09	
VAN	İl Md.	0 432 222 05 42	0 432 222 00 67	65.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 432 222 10 54	0 432 222 00 67	
YOZGAT	İl Md.	0 354 212 27 41	0 354 212 11 64	66.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 354 212 27 41	0 354 212 11 64	
ZONGULDAK	İl Md.	0 372 253 90 20	0 372 253 20 90	67.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 372 253 90 20	0 372 253 20 90	
AKSARAY	İl Md.	0 382 213 60 10	0 382 213 29 07	68.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 382 213 10 21	0 382 212 38 39	
BAYBURT	İl Md.	0 458 211 74 85	0 458 211 75 84	69.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 458 211 74 85	0 458 211 68 92	
KARAMAN	İl Md.	0 338 213 16 53	0 338 213 49 80	70.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 338 213 16 53	0 338 213 49 80	
KIRIKKALE	İl Md.	0 318 224 29 38	0 318 224 25 57	71.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 318 224 29 38	0 318 224 25 57	
BATMAN	İl Md.	0 488 221 13 13	0 488 221 22 41	72.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 488 221 13 13	0 488 221 22 41	
ŞIRNAK	İl Md.	0 486 216 10 04	0 486 216 20 84	73.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 486 216 20 85	0 486 216 20 84	
BARTIN	İl Md.	0 378 227 02 23	0 378 227 12 52	74.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 378 227 02 23	0 378 227 12 52	
ARDAHAN	İl Md.	0 478 211 34 64	0 478 211 46 37	75.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 478 211 31 42	0 478 211 46 39	
IĞDIR	İl Md.	0 476 227 70 46	0 476 227 67 25	76.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 476 227 67 26	0 476 227 67 25	
YALOVA	İl Md.	0 226 814 10 58	0 226 814 11 58	77.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 226 814 10 58	0 226 814 11 58	
KARABÜK	İl Md.	0 370 424 35 28	0 370 424 46 43	78.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 370 424 35 28	0 370 424 46 43	
KİLİS	İl Md.	0 348 813 10 69	0 348 813 10 45	79.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 348 813 10 69	0 348 813 10 45	
OSMANİYE	İl Md.	0 328 814 11 75	0 328 814 11 57	80.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 328 814 11 75	0 328 814 11 57	
DÜZCE	İl Md.	0 380 514 32 05	0 380 524 13 97	81.haysag@tarimorman.gov.tr
	HSYSŞMd.	0 380 514 24 26	0 380 514 24 27	

**İHBARİ MECBURİ HASTALIKLARDA KARANTİNA SÜRELERİ
VE TEŞHİS ŞEKİLLERİ**

HASTALIĞIN ADI	KORDON SÜRESİ (Son İyileşme veya Ölümden Sonra)	TEŞHİS ŞEKLİ
Sığır Vebası	28 gün	Klinik Teşhis + Laboratuvar teyidi
Şap	30 gün	Klinik Teşhis + Tip Tayini
Koyun-Keçi Çiçek	28 gün	Klinik Teşhis/ Laboratuvar Teşhisi
Koyun-Keçi Vebası	28 gün	Laboratuvar Teşhisi
Şarbon	15 gün	Laboratuvar Teşhisi
Tüberküloz	Enfekte işletmelerde 60 gün aralıklarla alerjik test yapılır. Son iki testte bütün sürüde menfi cevap alınmışsa kordon kalkar.	Mezbaha Kesimde Klinik Teşhis + İşletmede Alerjik Test
Ruam	1. testen 20 gün sonra 2.test menfi ise kordon kalkar	Canlı Hayvana Alerjik Test/Serolojik Test
Sığır Brusellozu	“Brusellanın Konjuktival Aşısı İle Kontrol ve Eradikasyonu Genelgesi” kapsamında işlem yapılacaktır.	Laboratuvar Teşhisi
Koyun Brusellozu	“Brusellanın Konjuktival Aşısı İle Kontrol ve Eradikasyonu Genelgesi” kapsamında işlem yapılacaktır.	Laboratuvar Teşhisi
Kuduz	Et yiyen, tek tırnaklı ve sığırlarda 6 ay, koyun-keçi, domuz ve kanatlıda ise 3 ay	Laboratuvar Teşhisi
Mavidil	40 gün	Laboratuvar Teşhisi
Sığırların Nodüler Ekzantemi	28 gün	Laboratuvar Teşhisi
Newcastle	Hastalık tespitinde itlaf ve dezenfeksiyondan 21 gün sonra / aşısıya bağlı pozitiflikte 30 gün gözetim ve kontrol	Laboratuvar Teşhisi
Pullorum	21 gün ara ile yapılan son iki testte sürü menfi ise karantina kalkar.	Laboratuvar Teşhisi
Tavuk Tifosu	21 gün ara ile yapılan son iki testte sürü menfi ise karantina kalkar.	Laboratuvar Teşhisi

HASTALIK BİLDİRİMLERİ VE VETERİNER BİLGİ SİSTEMİNE KAYITLARINDA EPİDEMİYOLOJİK TANIMLAMALAR

Hastalık, Etkenin Tipi: Hastalığın adı, varsa etken tipi (Şap-A, Mavidil Tip-4 v.s.) yazılacaktır. **Bildirim No: Veteriner Bilgi Sistemi** üzerinde yapılan şüphe kaydının bildirim numarası yazılacaktır.

Mihrak Tipi: "Birincil" ya da "İkincil" yazılacaktır. Bir ülkede ilk defa tespit edilen hastalıklar birincil mihraktır. Aynı zamanda bir ülke, bölge, il, ilçe ya da köyde ortaya çıkan ancak, nereden kaynaklandığı bulunamayan yani başka bir mihrakla epidemiyolojik bağlantısı kurulamayan mihraklar da birincil mihraktır. Hastalıkla enfekte bölgede birincil mihraktan sonra ortaya çıkıp birincil ya da diğer ikincil mihraklarla epidemiyolojik bağlantısı bulunan, yani nereden kaynaklandığı bilinen mihraklar ikincil mihraktır. Fakat, komşu bir ülkeden kaynaklanmış olduğu tespit edilse dahi, bir ülkede ilk defa görülen mihraklar birincil mihraktır.

Çıkış Tarihi: Hayvan sahibinin veya bakıcısının verdiği bilgiler doğrultusunda hastalığın belirtilerinin ilk olarak görüldüğü tarihtir.

Haber Alma Tarihi: Hastalığın ilk kez yazılı ya da sözlü olarak haber verildiği veya duyulduğu tarihtir.

Varış Kordon Tarihi: Resmi Veteriner Hekimin aldığı ihbar sonucunda hastalık mahalline gittiği tarihtir. Resmi Veteriner Hekim, hastalık mahalline giderek yaptığı muayene sonucunda klinik bulgularla bir ihbarı mecburi hastalığa teşhis koyar ise bu tarih aynı zamanda kordon tarihidir. Hastalıktan şüphe ederek kesin teşhis için laboratuvar teyidi amacıyla marazi madde alır ise, bu tarih aynı zamanda geçici kordon tarihi ve şüphe tarihidir. Klinik bulgular ile teşhis koyulan durumlarda bu tarih aynı zamanda onay tarihidir.

Kordonun Kaldırıldığı Tarih: Son iyileşme, son ölüm veya son itlaftan sonra, kordonun kaldırılması için gereken ve kontrol önlemlerinin sürdürüldüğü yasal sürecin bitimini takip eden gündür. Bu tarih aynı zamanda hastalık sönüş tarihidir. Sadece sönüş bildiriminde yazılır.

Onay Tarihi: Hastalık teşhisinin kesinleştiği tarihtir. Klinik olarak teşhis edilen hastalıklarda varış ve kordon tarihi aynı zamanda onay tarihidir. Yasal olarak Laboratuvar tetkiki gereken hastalıklarda ya da kesin teşhis için laboratuvara örnek gönderilen hastalıklarda laboratuvar raporunun tarihi aynı zamanda onay tarihidir.

Teşhis Tarihi: Hastalığın teşhis edildiği tarihtir. Klinik olarak teşhis edilen hastalıklarda varış ve kordon tarihi aynı zamanda teşhis tarihidir. Laboratuvar tetkiki gereken hastalıklarda laboratuvar raporunun tarihi teşhis tarihidir.

Teşhis/Numune Alınan Yer: Hastalığın teşhis edildiği, ya da teşhis amacıyla numune alındığı yerdir. İşletme, mera (adı yazılması gerekir), sevk esnasında araç üzerinde (plaka yazılması gerekir) v.s.

Teşhis Metodu: Klinik olarak teşhis edildi ise "klinik bulgu" yazılır. Sahada yapılan testler için "tüberkülin", "mallein" v.s. yazılır. Laboratuvarda teşhis edilmiş ise laboratuvar raporunda zikredilen metod yazılır. Klinik teşhis ve laboratuvar teşhisi birlikte yapılmış ise, sadece laboratuvardaki metod yazılır.

Lab. Adı: Numunenin gönderildiği laboratuvarın adı yazılır.

Tahmini Son İtlaf Tarihi: Mücadelede itlaf yapılıyor ise, yapılan veya yapılacak itlafların tamamlanacağı tahmini tarih yazılır.

Tahmini Son İmha Tarihi: İtlaf yapılıyor ise ya da hastalıktan dolayı ölen hayvanlar mevcutsa, bunların tamamının imhasının biteceği zaman tahmini olarak yazılır.

Etkilenen İnsan Sayısı ve Yaşı: Hastalık insanlara bulaşmış ise, kaç kişiye bulaştığı ve yaşları yazılır.

Haber Alma Şekli: Hastalık ihbarının hangi yolla alındığı yazılır.

Hayvan Sahibi: Hastalığın görüldüğü hayvanların sahibinin adı yazılır. Hastalık köyde birden fazla kişide görülmüşse, en önce ortaya çıkan işletmenin sahibi, aynı anda ortaya çıkmışsa

numune alınan işletme sahibi, birden fazla işletmeden numune alınmış ise ihbarı yapan işletme sahibinin adı yazılır. Veya hepsi birden yazılır.

İşletme No: Hayvan sahibine ait işletme numarası ya da numaraları yazılır.

Enlem Boylam: Hastalık yerinde GPS cihazından okunan Kuzey (N)(Enlem) ve Doğu (E)(Boylam) değerleri yazılır.

Kısıtlanan Diğer Bölge/İşl.: Hastalıktan dolayı koyulan kısıt diğer köy ya da işletmeleri de etkiliyorsa adları ya da numaraları yazılır.

En Yakın İşl/Köye Uzaklığı: İşletme bazında çıkış yapılan hastalıklarda en yakın işletme, köy bazlı çıkış yapılan hastalıklarda en yakın köyün uzaklığı metre cinsinden yazılır.

Filyasyon: Hastalığın hangi yolla bulaştığını ifade eder. Mutlaka tespit edilmesi gerekir, Şüpheli ve Onay durumunda "Araştırılıyor" yazılabilir, sönüş işlemine kadar filyasyon mutlaka tespit edilir.

Kaynak Yer/Ülke: Hastalığın komşu bir ülkeden ya da başka bir idari birimden veya işletmeden bulaştığı tespit edilmiş ise neresi olduğu yazılır.

Kaynak Mihrak No: Ülke içinde bir yerden bulaştığı tespit edilmiş ise, oradaki mihrak kaydının bildirim numarası yazılır.

Kaynaktan Sevk Tarihi: Kaynak mihraktan gelen hayvanların sevk edildikleri tarih yazılır.

Kaynaktan Geliş Tarihi: Kaynaktan mihraktan sevk edilen hayvanların asıl mihrağa vardıkları tarih yazılır.

Tutulan: Çıkışta; klinik ve laboratuvar muayeneler veya test uygulaması sonucunda müspet çıkan hayvanları, arılar için kovan sayısı, balıklar için asıl ya da x1.000 şeklinde olan sayı ya da gerektiğinde ağırlık. Sönüşte; hastalık sönüşüne kadar hastalığa tutulan toplam hayvan sayısı.

Ölen: Çıkışta; varış ve kordon tarihinde hastalıktan dolayı ölen hayvanların sayısı, arılar için kovan sayısı, balıklar için asıl ya da x1.000 şeklinde olan sayı ya da gerektiğinde ağırlık. Sönüşte; hastalık sönüşüne kadar hastalıktan dolayı ölen toplam hayvan sayısı. İtlaf edilen ya da kesilen hayvanlar ölen hayvanlara dahil edilmez, hayvanın hastalıktan dolayı kendiliğinden ölmesi gerekir.

Kesilen: Çıkışta; varış ve kordon tarihine kadar hastalıktan dolayı kesilmiş halde olan ve o tarihte kesilen hayvanların toplam sayısı, balıklar için acil tüketime sunulan sayı ya da x1.000 şeklinde olan sayı ya da gerektiğinde ağırlık. Sönüşte; hastalık sönüşüne kadar hastalıktan dolayı kesilen toplam hayvan sayısı, balıklar için acil tüketime sunulan sayı ya da x1.000 şeklinde olan sayı ya da gerektiğinde ağırlık.

İtlaf: Çıkışta; varış ve kordon tarihine kadar hastalıktan dolayı itlaf edilmiş olan ve o tarihte itlaf edilen hayvanların toplam sayısı, balıklar için itlaf edilen sayı ya da x1.000 şeklinde olan sayı ya da gerektiğinde ağırlık. Sönüşte; hastalık sönüşüne kadar hastalıktan dolayı itlaf edilen toplam hayvan sayısı, balıklar için itlaf edilen sayı ya da x1.000 şeklinde olan sayı ya da gerektiğinde ağırlık.

Test: Çıkışta; hastalık teşhisi veya doğrulaması için alınan numune, tüberkülin veya mallein uygulanan hayvan sayısı. Sönüşte; hastalık sönüşü yapılana kadar mihraktan alınan numune, tüberkülin veya mallein uygulanan hayvan sayısı.

Şüpheli: Varış ve kordon tarihinde, hastalık mihrakında bulunan duyarlı türdeki hayvan sayısı yazılır. Sönüşte şüpheli hayvan olmaz, bu alana sıfır yazılır.

Aşılana: Hastalık çıkışına bağlı yapılan mihrak aşılama yazılır.

İşletmedeki Hayvan Sayısı (İHS): Hastalığın ilk tespit edildiği işletmedeki duyarlı türden hayvanların sayısı yazılır.

Köy/Mahalledeki Hayvan Sayısı (K/MHS): Hastalığın ilk tespit edildiği köy/mahalledeki hayvan sayısı yazılır.

Koruma Bölgesindeki Hasvan Sayısı (KBHS): Hastalığa bağlı belirlenen koruma bölgesindeki hayvan sayısı yazılır.

Gözetim Bölgesindeki Hasvan Sayısı (GBHS): Hastalığa bağlı belirlenen gözetim bölgesindeki (koruma bölgesi hariç) hayvan sayısı yazılır.

TEMEL EPİDEMİYOLOJİK KAVRAMLAR

Biyogüvenlik: Sürülerde hastalık oluşumunu en aza indiren bir bakım yönetim sistemidir.

Enfeksiyon: Bir enfeksiyöz ajanın hayvanların vücuduna girerek gelişmesi ve çoğalmasıdır. Hastalıklarla mücadelede klinik veya subklinik görülmesi dikkate alınmalıdır.

Epidemiyolojik birim: Patojenik bir ajana aynı olasılıkta maruz kalma riskini taşıyan, tanımlanmış epidemiyolojik bir ilişkiye sahip bir grup hayvan anlamına gelir. Genellikle bu birim sürüdür. Bununla birlikte, bir epidemiyolojik birim, bir köy/mahalle sakinlerine ait hayvanlar veya ortak bir hayvan taşıma tesisi paylaşan hayvanlar gibi gruplara da işaret edebilir. Epidemiyolojik ilişki, hastalığa veya patojik ajanın suşuna kadar değişiklik gösterebilir. (Aynı ahır paylaşılan hayvanlar veya aynı merayı kullanan hayvanlar gibi)

Eradikasyon: Bir patojenik ajanın bir ülke veya bölgede tamamen ortadan kaldırılması anlamına gelir, hastalıklarla mücadelede en son aşamadır.

Etiyoloji: Hastalık nedeni, popülasyon içerisinde hastalığın ortaya çıkmasını veya yüksek sıklıkta görülmesini belirlemede rol oynayan olay, durum, koşul, özellik veya bunların bütünüdür patolojik bir değişime neden oluşturan etkidir.

Gözetim bölgesi: Koruma bölgesini de kapsayacak şekilde hastalık çıkan işletme merkezli, yarıçapı en az 10 km olan bölge.

Horizontal bulaşma: Popülasyondaki bireyler arasında bulaşma türüdür. Direkt olarak (örneğin temas) ya da indirekt olarak (örneğin hava yoluyla) olabilir.

İnkubasyon süresi (periyodu)-Kuluçka Süresi: Hastalık yapan virüs, bakteri ya da diğer etkenlerin bulaşması ile klinik belirtilerin görülmesi arasında geçen süredir.

İnsidans: Epidemiyolojide, belirli bir zamanda yeni hastalık vakalarının sayısıdır.

Koruma bölgesi: Hastalık çıkan işletmeyi merkez alarak oluşturulan en az 3 km yarıçapındaki bölge.

Morbiditye: Bir sürü içinde hastalığa yakalananların sağlamlara oranının yüzde veya binde ifadesidir.

Mortalite: Bir popülasyon içinde ölenlerin tüm popülasyona oranının yüzde veya binde ifadesidir.

Mihrak: Bir epidemiyolojik ünite de bir ya da birden çok vakanın görülmesi. Epidemiyolojik birim tanımına göre bazı hastalıklarda tek bir işletme bir mihrak kabul edilirken (örn. Brusella), bazı hastalıklarda (örn şap) tek bir köy bir mihrak kabul edilir. Yetkili otorite tarafından hastalık varlığı doğrulandığında, hastalığın seyri, yerleşim yerinin topografik yapısı, hayvanların kapalı alanlarda tutulup tutulmadığı, enfeksiyöz ajanın özellikleri gibi kriterlerin dikkate alınarak belirlenen işletme, yerleşim yeri ve ya bölgeyi ifade eder.

Patojenite: Hastalık oluşturma özelliği, patolojik değişiklikler veya hastalık oluşturma yeteneği.

Prevalans: Bir hastalığın belli bir popülasyon içinde belli bir zamanda eski ve yeni olguların birlikte görülme oranı veya yaygınlığıdır.

Vaka: Tek bir hayvanın patojenik ajan tarafından, klinik belirti gösterip ya da göstermeden enfekte olmasıdır, vaka sayısı ise enfekte hayvan sayısını ifade eder.

Vertikal bulaşma: Enfeksiyöz etkenlerin bir nesilden diğerine bulaşmasına denir(yavrudan anneye bulaşma).

Virülens: Enfeksiyöz ajanların hastalık oluşturma yeteneğinin derecesi. Ortalama letal doz (LD₅₀) veya ortalama enfeksiyon dozu (ID₅₀) ile deneysel olarak ölçülebilir. Virulans, mikroorganizma kaç kişiyi enfekte eder, vücutta ne kadar çabuk yayılır, kaç kişi bu etkene bağlı olarak ölür gibi ölçütlerle tespit edilir.

Surveylans: Hayvan sağlığına ilişkin sistematik veri toplanması, derlenmesi ve analiz edilmesidir. Eğer pasif survey varsa, burada hastalığın rapor edilmesi gerekir, aktif survey'de ise yerinde ziyaretle hastalık araştırılır(örneğin kan örneği toplama).

Popülasyon: Tanımlanmış ortak özellikleri paylaşan bir grubu ifade eder, epidemiyolojinin en temel kavramlarından biridir.

ENSTİTÜLERİN SORUMLU OLDUĞU İLLER

ENSTİTÜ ADI	İLLER
Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Etilik-ANKARA	Ankara, Kırıkkale, Çankırı, Karabük, Bartın, Kastamonu, Eskişehir, Bolu, Zonguldak.
Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü İSTANBUL	İstanbul, Tekirdağ, Kırklareli, Edirne, Çanakkale, Balıkesir, Bursa, Yalova, Bilecik, Kocaeli, Sakarya, Düzce.
Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü İZMİR	İzmir, Manisa, Aydın, Muğla, Denizli, Uşak, Kütahya.
Konya Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Konya, Niğde, Aksaray, Karaman, Antalya, Burdur, Isparta, Afyonkarahisar, Kırşehir, Nevşehir.
Adana Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Adana, Mersin, Hatay, Gaziantep, Kilis, Osmaniye, Kahramanmaraş, Adıyaman, Şanlıurfa, Kayseri.
Samsun Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Samsun, Sinop, Amasya, Tokat, Sivas, Ordu, Giresun, Yozgat, Çorum.
Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Erzurum, Erzincan, Gümüşhane, Bayburt, Artvin, Ardahan, Kars, Ağrı, Iğdır, Trabzon, Rize.
Elazığ Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Elazığ, Malatya, Tunceli, Bingöl, Muş, Diyarbakır, Mardin, Batman, Bitlis, Siirt, Şırnak, Van, Hakkari.
Şap Enstitüsü	Tüm İller

MARAZİ MADDE GÖNDERME PROTOKOLÜ**KURUM ADI** : ...../.../20...**A-GÖNDERENİN :**

Adı-Soyadı : .....
Adresi : .....
Tel-Fax : .....
e-mail : .....

B-HAYVAN SAHİBİNİN :

Adı-Soyadı : .....
Adresi : .....
Tel. No : .....

C-HAYVANA AİT BİLGİLER :

1- Kulak No : .....
2- Türü : .....
3- Irkı-Cinsiyeti : .....
4- Yaşı : .....
5- Verilen Besin Maddeleri : Slaj (.....), Konsantre Yem (.....), Kaba Yem (.....)
6- Bakım ve Beslenme : Ahırda (.....), Merada (.....)

D-NUMUNEYE AİT BİLGİLER :

1- Gönderilen Numunenin Türü : .....
2- Numune Adedi : .....
3- Numunenin Alındığı Tarih : .....
4- Atık ise kaç günlük olduğu : .....
4- Uygulanan Aşılar : .....
5- Uygulanan Aşı Seri No'ları : .....
6- Aşı Uygulama Tarihleri : .....
7 - Numunenin gönderilme şekli : Formolde ( ), Dondurulmuş ( ), Soğuk şartlarda ( )
Taşıyıcı besiyeri içinde ( ), Normal şartlarda ( ), Diğer ( )

E-HASTALIK DURUMU :

1- Sürüdeki hayvan sayısı (.....), Hastalanan (.....), Ölen (.....), İyileşen (.....), Sirayete maruz (.....)
2- Hayvanın daha önce geçirdiği hastalık veya hastalıklar : .....
.....
3- Daha önce yapılan tedavi ve tarihi : .....
.....
4- Hastalık Hakkında Bilgi :
(Klinik Belirtiler, lezyonlar, süresi, etkilenen hayvan sayısı ve otopsi bulguları)
.....
.....
5- Şüphelenilen Hastalık : (.....)

F- İSTENİLEN LABORATUVAR MUAYENELERİ:

1- Bakteriyolojik ( ), 2- Serolojik ( ), 3- Parazitolojik ( ), 4- Toksikolojik ( )
5- Patolojik ( ), 6- Virolojik ( )

- Bu formu imzalayan müşteri laboratuvar test koşullarını ve laboratuvarın belirlediği analiz metotlarını kabul etmiş sayılır ve bu belge sözleşme yerine geçer.
- Ücretli olarak yapılacak resmi veya özel analiz taleplerinde ücret ilgili kişi/kurum tarafından yatırılmadan test/analiz yapılmaz.
- Müşteri bu protokole yer alan bilgilerin doğruluğunu taahhüt eder.
- Laboratuvar gizlilik ve tarafsızlık ilkelerine göre çalışmayı taahhüt eder.
- Yasal zorunluluk hallerinde müşteri bilgileri yasal otoritelerle paylaşılabilir.

İMZA

**DAMIZLIK OLARAK KULLANILACAK AYGIR VE KISRAKLAR İÇİN
“DAMIZLIK BELGESİ” DÜZENLENMESİNDE UYULACAK HUSUSLAR**

1. Klinik muayenelerinde herhangi bir bulaşıcı hastalığın bulunmaması,
2. Laboratuvar çalışmalarının Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüklerinde yapılması,
3. Kan serumu örneklerinin her laboratuvar için 1 ml'den az olmamak üzere, hemoliz olmamış şekilde 4 ayrı tüpe alınarak ve hayvan sahiplerinin isimleri de belirtilerek gönderilmesi,
4. İlk defa damızlık olarak kullanılacak aygır ve kısıraklar için “Damızlık Belgesi” düzenlenirken aranacak sağlık şartları ile gerekli taramaları tamamlanıp damızlık belgesi düzenlenmiş aygır ve kısırakların Yönetmelik hükümlerine göre her yıl yapılan “Vize” işlemlerinin Genel Müdürlüğümüzün 12/9/2023 tarih ve E-71037622-375-11088730 sayılı “Damızlık Belgesi İşlemleri (Düzenleme ve Vize)” konulu yazıya göre yapılması,
5. Hastalık çıkması durumunda, Yüksek Komiserler Kurulu'nca düzenlenen “Damızlık Belgesi” nin iptal edilmesi için Yüksek Komiserler Kurulu'na bildirim yapılması,
6. Yapılacak laboratuvar tetkikleri neticesinde Equine Viral Arteritis, Ruam, Durin ve Salmonella Abortus Equi hastalıklarından ari olması,
7. **Test sonuçları, toksik veya retest olarak bildirilen atların sonraki testleri için ikinci bir ücret yatırılmaması,**
8. **Equine Viral Arteritis;**
  - a. Damızlıkta kullanılacak tüm aygırlardan kan serumu toplanarak teste tabi tutulması, **seropozitif çıkan aygırların damızlıkta kullanılmaması,**
  - b. Yurt dışından ithal edilen damızlık aygır ve kısıraklarda Equine Viral Arteritis yönünden aşı yapılması söz konusu ise **aşılama öncesi yapılacak test sonucunun negatif olduğunun ve aşı yapıldığının belgelenmesi,**
  - c. Aşı sertifikası olan aygır ve kısıraklardan 15 gün ara ile alınacak iki serum örneğinin teşhis için ilgili enstitüye gönderilmesi; testler sonucu EVA antikor titrelerinin stabil kalması ya da düşmesi durumunda damızlıkta kullanılabilmesi,
  - d. İhtiyaç duyulması halinde yukarıdaki uygulananlara ilaveten tespit edilen seropozitif durumun enfeksiyon ya da aşından kaynaklandığını belirlemek için ileri laboratuvar teknikleri uygulanması ve damızlıkta kullanılacak tüm kısıraklardan her yıl Kasım ayından itibaren bir yıl geçerli olan kan serumu alınarak testlerinin yapılması,
  - e. Bu kapsamda;
    - i. Kan serumu örneği **negatif olan kısırakların damızlıkta kullanılması,**
    - ii. Kan serumu örneği pozitif olan kısırakların ayrı bir yerde gözetimde tutulması, **bu hayvanlarda akut EVA hastalığını teşhis etmek amacıyla gönderilen ilk serum örneğinden 21 gün sonra tekrar ikinci kan serum örneğinin ilgili enstitüye gönderilmesi,**
    - iii. Kısırak serum örneklerinde, antikor titresinin stabil kalması ya da düşmesi durumunda damızlıkta kullanılması,
9. **Ruam;**
  - a. Kan serumu örneklerinin Complement Fiksasyon Testi (CFT) sonuçlarının negatif olması,
  - b. Laboratuvarda uygulanan testlerde şüpheli bulunan atlardan, il veya ilçe bazında oluşturulacak bir komisyon marifetiyle yeniden serum örneği alınması,
    - i. Laboratuvarda aynı örneğin ikinci CFT sonucunun menfi çıkması durumunda hayvanın ruamdan salim olduğu kanısına varılarak Damızlık Belgesinin düzenlenmesi,
    - ii. **CFT sonucunun pozitif olması durumunda hayvanın Ruamlı kabul edilerek itlaf edilmesi,**

- iii. Alınan ikinci kan serumu örneğinin de şüpheli bulunması durumunda oluşturulan komisyon gözetiminde ilgili hayvana mallein testi uygulanması, mallein test sonucunun negatif olması durumunda Damızlık Belgesinin düzenlenmesi, pozitif olması durumunda ise hayvanın ruamlı kabul edilerek itlaf edilmesi,
- iv. Mallein test uygulaması sonucu şüpheli çıkarsa, karantina uygulamasına devam edilerek ilk mallein tatbikinden 60 gün sonra hayvanın serolojik ve alerjik muayeneye tabi tutulması,
- v. 60 günün sonunda önce serolojik muayene için kan alınarak ilgili Enstitü Müdürlüğüne gönderilmesi, daha sonra mallein tatbik edilmesi. Bu uygulamaların neticesi alerjik veya serolojik testlerden birisi müspet veya şüpheli çıktığı takdirde hayvanın ruamlı kabul edilerek itlaf edilmesi,
- vi. Her iki muayene neticesinin de menfi olması halinde ise hayvanın ruamdan salim olduğu kanısına varılarak Damızlık Belgesinin düzenlenmesi,
- c. Pozitif veya şüpheli çıkan hayvanlarla temas eden diğer tek tırnaklı hayvanlardan, daha önce gönderilmiş olsa dahi, ivedilikle kan serumu örneklerinin alınarak ücretsiz test edilmek üzere laboratuvara gönderilmesi veya bu hayvanlara mallein testi uygulanması, (damızlık atlar haricinde)
- d. Ruam testleri sonuçlanıncaya kadar söz konusu hayvanların karantinada tutulması damızlık olarak kullanılmaması,

10. Durum;

- a. Kan serumu örneklerinin Complement Fiksasyon Testi (CFT) sonuçlarının negatif olması,
- b. Kan serumlarının CFT ile muayenesi sonucunda şüpheli çıkması durumunda, tekrar kan serumu, EDTA' lı kan ve aynı atlardan vaginal/preputial yıkantının, RPMI-1640 ve fetal calf serumu karışımı içerisine alınarak gönderilmesi,

11. Salmonella Abortus Equi;

Kan serumu örneklerinin Tüp Aglutinasyon Testi sonucunun negatif olması gerekir.

RUAMDA İNTRADERMAL TEST KARAR VERME ÖRNEKLERİ

Olasılıklar	Mallein Uygulanan Yerdeki Deri Kalınlığı	Mallein Uygulanan Yerdeki Deri Kalınlaşması	Mallein Uygulanan Yerde			Lokal Reaksiyon	KARAR	
			Normal Deri Kalınlığı	72. saat Sonraki Deri Kalınlığı mm.	Deri Kalınlaşması Farkı mm.			
Pozitif	+	Mallein $\geq$ 5 mm ise pozitif reaksiyon	5.0	10.0	10.0-5.0=5.0		+	Ruam
Şüpheli	+	$3 \leq$ Mallein $<$ 5 mm ise şüpheli reaksiyon	5.0 5.0	9.9 8.0	9.2-5.0=4.9 8.0-5.0=3.0		±	Ruam
Menfi	-	Mallein $<$ 3 mm ise menfi reaksiyon	5.0 5.0	7.9 5.0	7.9-5.0=2.9 5.0-5.0=0.0		-	Ruam

*Müspet reaktörler itlaf edilir. Şüpheli reaktörler ise sahibinin göstereceği ve Veterinerce uygun bulunan bir yerde tecride alınarak 20 gün sonra yeniden teste tabi tutulur. Bu test sonucunda müspet ve şüpheli çıkanlar ruamlı kabul edilerek öldürülür menfi çıkanlar serbest bırakılır.

** Yarış ve atlı spor gibi sportif veya damızlık maksadıyla yetiştirilen pedigrili tek tırnaklılarda hastalık müspet tespit edildiğinde Bakanlık görüşü alındıktan sonra itlaf gerçekleştirilir. Şüpheli sonuç verenler ise 60 gün sonra serolojik ve alerjik muayeneye tabi tutulmak üzere tecrid edilir. O günün sonunda önce serolojik muayene için kan alınarak aboratuvara gönderilir. Kan alma işlemini müteakip ikinci defa intradermik mallein uygulanır. Bu uygulamaların neticesi alerjik veya serolojik testlerden birisi müspet veya şüpheli çıktığı takdirde hayvan Ruamlı kabul edilerek öldürülür, her iki testi de menfi çıkanlar serbest bırakılır.

ARI İŞLETMELERİ FAALİYET RAPORU

İLİ :
DÖNEMİ : I. Dönem (Ocak-Haziran) II. Dönem (Temmuz-Aralık)
YIL :

A-KAYITLI ARI İŞLETMELERİNİN SAYISI

DAMIZLIK ANA ARI İŞLETMESİ	ANA ARI İŞLET.	SABİT ARI İŞLET.	GEZGİNCİ ARI İŞLET.	KOMBİNE ARI İŞLETMESİ	TOPLAM

B-PROGRAM VE GERÇEKLEŞME

	Programlanan işletme	Kontrol edilen işletme	İşletmelerde bulunan kovan sayısı	Kontrol edilen kovan sayısı
Basit Tesadüfi Örneklemeye Yöntemine göre Arı İşletme Sayısı				

C-TESPİT EDİLEN PROBLEMLER VE YAPILAN İŞLEMLER
(Maddeler halinde yazılacaktır.)

TEMEL PETEK ÜRETİM YERLERİ FAALİYET RAPORU

İLİ :
YIL :

A- TEMEL PETEK ÜRETİM YERLERİ

Temel Petek Üretimi Yapan İşletmeler (adı, adresi)	Numune Alınan Tarih	Numune Sonucu (pozitif, negatif)

**B-TESPİT EDİLEN PROBLEMLER VE YAPILAN İŞLEMLER
(Maddeler halinde yazılacaktır.)**

KANATLI İŞLETMELERİ FAALİYET RAPORU

İli :
DÖNEMİ : I. Dönem (Ocak-Haziran) II. Dönem (Temmuz-Aralık)
YILI :

A-KANATLI İŞLETMELERİNİN SAYISI

KULUÇKAHANE	DAMIZLIK			TİCARİ ETLİK			YUMURTACI			TOPLAM		
	İşletme Sayısı	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Toplam Kümes Kapasitesi (adet)	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Toplam Kümes Kapasitesi (adet)	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Toplam Kümes Kapasitesi (adet)	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı

B-PROGRAM VE GERÇEKLEŞME

	PROGRAM	GERÇEKLEŞME
Denetlenecek/Denetlenen İşletme Sayısı		

C-TESPİT EDİLEN PROBLEMLER VE YAPILAN İŞLEMLER (Maddeler halinde yazılacaktır.)

INTRADERMAL TÜBERKÜLİN TESTİ

Testin uygulanması

Aşağıda belirtilen testler, resmi intradermal tüberkülin testleridir.

- Tek intradermal test: Bovine tüberkülin tek doz halinde uygulanır.
- Intradermal karşılaştırmalı test: Aynı anda bir bovine tüberkülin enjeksiyonu bir de avian tüberkülin enjeksiyonu uygulanır.

Testin dozu

Enjekte edilecek tüberkülinin bir dozu; Bovine ve Avian tüberkülin için 2.000 IU'den az olamaz ve her bir enjeksiyon dozu 0,2 ml'yi geçemez.

Tüberkülin testi uygulama yeri

Tüberkülinlerin boyun derisine enjeksiyonu ile gerçekleştirilir. Tek intradermal testin uygulama yeri, boynun orta üçte birlik bölgesinin orta kısmıdır. Hayvana intradermal karşılaştırmalı testin uygulanması durumunda enjeksiyon yerleri, boynun orta üçte birlik bölgesinde tespit edilir, üstte avian tüberkülin, altta bovine tüberkülin olmak üzere, aralarında 12,5 cm kadar mesafe olacak şekilde uygulanır. Boynun tek tarafında yeterli alanın bulunmadığı genç hayvanlarda boynun her iki tarafına ve orta üçte birlik bölgenin merkezine birer enjeksiyon şeklinde uygulanır.

Tüberkülin testinin tekniği

Enjeksiyon bölgelerinin kılları kırpılır ve temizlenir. Kırpılan her bölge elin baş ve işaret parmağı arasında bir deri kıvrımı tutularak kompas ile ölçülür ve kaydedilir. Tüberkülinin deri içi verilmesini sağlayan bir metotla uygun tüberkülin dozu enjekte edilir. Kenarları dışa eğimli kısa steril bir iğne tüberkülin ile dolu dereceli şırınga derinin alt tabakalarına çapraz bir şekilde sokulmak suretiyle kullanılabilir. Enjeksiyonun doğru yapıldığı, her bir enjeksiyon yerinde elle yoklandığında küçük bezelye benzeri bir şişkinliğin hissedilmesi ile teyit edilir. Enjeksiyondan yetmiş iki saat ($\pm$ dört saat) sonra her bir enjeksiyon bölgesinin kalınlığı ölçülür ve kaydedilir.

Reaksiyonların değerlendirilmesi

Reaksiyonların değerlendirilmesi Tüberkülin ya da tüberkülinlerin enjeksiyonundan yetmiş iki saat sonra enjeksiyon bölgelerindeki deri kıvrımı kalınlığının artması ve klinik gözlemlere dayanarak, aşağıdaki gibi yapılır;

- Negatif reaksiyon: Çok sınırlı bir şişkinlik gözlenirse, deri kıvrımı kalınlaşması 2 mm'den fazla değilse ve bölgede diffüz ya da yaygın ödem, eksüdasyon, nekroz, ağrı ya da lenf kanalları ya da lenf yumrularının yangısı olmamışsa negatif reaksiyondur.
- Şüpheli reaksiyon: (a) bendinde belirtilen klinik belirtiler yoksa ve deri kalınlaşması 2 mm'den çok 4 mm'den az ise şüpheli reaksiyondur.
- Pozitif reaksiyon: (a) bendinde belirtilen klinik belirtiler gözleniyorsa veya enjeksiyon bölgesinde deri kıvrımının kalınlığında 4 mm veya daha fazla kalınlaşma varsa pozitif reaksiyon olarak değerlendirilir.

Tek intradermal test ve değerlendirilmesi

Tek intradermal tüberkülin test aşağıdaki gibi değerlendirilir;

- Pozitif reaksiyon: Uygulama yerinde, enjeksiyondan yetmiş iki saat ($\pm$ dört saat) sonra diffüz ya da yaygın ödem, eksüdasyon, nekroz, ağrı ya da lenf kanalları ya da lenf yumrularının yangısı tespit edilmişse veya deri kıvrımının kalınlığında 4 mm veya daha fazla kalınlaşma varsa pozitif reaksiyon olarak değerlendirilir.
- Şüpheli reaksiyon: Uygulama yerinde, enjeksiyondan yetmiş iki saat ($\pm$ dört saat) sonra pozitif reaksiyonda açıklanan klinik belirtiler bulunmuyorsa ve deri kıvrımının kalınlaşması 2 mm'den çok 4 mm'den az ise şüpheli reaksiyondur.
- Negatif reaksiyon: Uygulama yerinde, enjeksiyondan yetmiş iki saat ($\pm$ dört saat) sonra çok sınırlı bir şişkinlik gözlenirse, deri kıvrımı kalınlaşması 2 mm'den fazla değilse ve bölgede diffüz

ya da yaygın ödem, eksüdasyon, nekroz, ağrı ya da lenf kanalları ya da lenf yumrularının yangısı olmamışsa negatif reaksiyondur.

Tek intradermal testte şüpheli reaksiyon veren hayvanlar en az kırk iki gün sonra tekrar test edilir. İkinci testte negatif sonuç vermeyen hayvanlar, teste pozitif reaksiyon vermiş kabul edilir.

Tek intradermal testte pozitif bulunan hayvanlar, yanıtıcı pozitif reaksiyondan ya da etkileşim reaksiyonundan şüpheleniyorsa, karşılaştırmalı intradermal teste tabi tutulabilir.

İntradermal karşılaştırmalı test ve değerlendirilmesi

Karşılaştırmalı intradermal tüberkülin test aşağıdaki gibi değerlendirilir;

a) Pozitif reaksiyon: Uygulama yerinde, enjeksiyondan yetmiş iki saat ($\pm$ dört saat) sonra diffüz ya da yaygın ödem, eksüdasyon, nekroz, ağrı ya da lenf kanalları ya da lenf yumrularının yangısı gibi klinik belirtilerin tespit edilmesi veya bovine tüberkülinin uygulama yerindeki deri kıvrımı kalınlığının 4 mm ve üzerinde olması ve avian tüberkülinin uygulama yerindeki deri kıvrımının kalınlığından, 4 mm'den daha fazla kalınlaşma göstermesi pozitif reaksiyon olarak değerlendirilir.

b) Şüpheli reaksiyon: Uygulama yerinde, enjeksiyondan yetmiş iki saat ($\pm$ dört saat) sonra pozitif reaksiyonda açıklanan klinik belirtiler bulunmuyorsa veya bovine tüberkülinin uygulama yerindeki deri kıvrımı kalınlığının 2 mm'den fazla olması ve avine tüberkülinin uygulama yerindeki deri kıvrımının kalınlığından 1–4 mm daha fazla kalınlaşma göstermesi şüpheli reaksiyon olarak değerlendirilir.

c) Negatif reaksiyon: Uygulama yerinde, enjeksiyondan yetmiş iki saat ($\pm$ dört saat) sonra pozitif reaksiyonda açıklanan klinik belirtiler bulunmuyorsa veya bovine tüberkülinin uygulama yerindeki deri kıvrımı kalınlığı 2 mm'den fazla değilse veya pozitif ya da şüpheli tavuk reaksiyonuna eşit ya da daha az kalınlaşma oluşturan pozitif ya da şüpheli sığır reaksiyonu görüldüğünde negatif reaksiyon olarak değerlendirilir.

İntradermal karşılaştırmalı testte şüpheli reaksiyon veren hayvanlar en az kırk iki gün sonra tekrar test edilir. İkinci testte negatif reaksiyon vermeyen hayvanlar, teste pozitif reaksiyon vermiş kabul edilir.

TÜBERKÜLOZDA “İNTRADERMAL KARŞILAŞTIRMALI TEST” KARAR VERME ÖRNEKLERİ

EK-12

Olasılıklar	PPD Bovine Uygulanan Yerdeki Deri Kalınlığı	PPD Avian Uygulanan Yerdeki Deri Kalınlığı	Karşılaştırma B=Bovine Uygulanan Yerdeki Deri Kalınlaşması A=Avian Uygulanan Yerdeki Deri Kalınlaşması	Bovine Uygulanan Yerde			Avian Uygulanan Yerde			İki Deri Kalınlaşma Farkı mm.	KARAR	
				Normal Deri Kalınlığı mm.	72. saat Sonraki Deri Kalınlığı mm.	Deri Kalınlaşması mm.	Normal Deri Kalınlığı mm.	72. saat Sonraki Deri Kalınlığı mm.	Deri Kalınlaşması mm.			
Pozitif	+	+, ±, -	a) Bovine ≥ 4 mm ve İki deri kalınlaşma farkı 4 mm den fazla ise	6.0	11.0	5.0	6.0	6.0	0	5.0-0=5.0	+	Tb.
Şüpheli	+	+, ±, -	a) Bovine ≥ 4 mm ve İki deri kalınlaşma farkı 1-4 mm arasında ise ($1\text{mm} \leq \text{kalınlaşma} \leq 4\text{mm}$)	6.0 6.0	11.0 11.0	5.0 5.0	6.0 6.0	7.0 10.0	1.0 4.0	5.0-1.0=4.0 5.0-4.0=1.0	± ±	Tb. Tb.
	±	+, ±, -	b) Bovine 2 mm < kalınlaşma < 4 mm ve İki deri kalınlaşma farkı 1-4 mm arasında ise ($1\text{mm} \leq \text{kalınlaşma} \leq 4\text{mm}$)	6.0 6.0	10.0 10.0	4.0 4.0	6.0 6.0	6.0 9.0	0 3.0	4.0-0=4.0 4.0-3.0=1.0	± ±	Tb. Tb.
* Menfi	+	+	a) Bovine ve Avian ≥ 4 mm ve İki deri kalınlaşma farkının eşit ya da Avianın fazla olması	6.0 6.0	11.0 11.0	5.0 5.0	6.0 6.0	11.0 13.0	5.0 7.0	5.0-5.0=0 5.0-7.0=-2.0	- -	Tb. Tb.
	±	±	b) Bovine ve Avian 2mm < kalınlaşma < 4 mm ve İki deri kalınlaşma farkının eşit ya da Avianın fazla olması	6.0 6.0	9.0 9.0	3.0 3.0	6.0 6.0	9.0 10.0	3.0 4.0	3.0-3.0=0 3.0-4.0=-1.0	- -	Tb. Tb.
	±	+	c) Bovine 2mm < kalınlaşma < 4mm ve Avian > 4 mm ise	6.0	9.0	3.0	6.0	11.0	5.0	3.0-5.0=-2.0	-	Tb.
	-	+	ç) Bovine $\leq 2\text{mm}$ ve Avian ≥ 4 mm ise	6.0	8.0	2.0	6.0	11.0	5.0	2.0-5.0= -3.0	-	Tb.
	-	-	d) Bovine ve Avian $\leq 2\text{mm}$ ise	6.0	8.0	2.0	6.0	7.0	1.0	2.0-10=1.0	-	Tb.

*Uygulama yerinde, enjeksiyondan yetmişiki saat ($\pm$ dört saat) sonra diffüz yada yaygın ödem, eksüdasyon, nekroz, ağrı yada lenf kanalları yada lenf yumrularının yangısı tespit edilmemelidir.

İHBARİ MECBURİ BALIK HASTALIKLARINDA DUYARLI TÜR KAPSAMINA GİRMEYEN TÜRLEDE HASTALIK GÖRÜLMESİ DURUMUNDA KULLANILACAK İZLEME FORMU

İşletme adı /sahibi : .....

İşletmenin adresi : .....

İşletme türü : Sadece damızlık** Damızlık ve yetiştirme** Sadece yetiştirme

** Damızlık yetiştiriciliği yapılan çiftliklerde sağım tarihleri belirtilmelidir, eğer sağım yapılmıyor ise doğal üreme tarihleri yazılmalıdır.

İşletme tipi : Deniz Tatlı su
 Havuz Kafes Tank

Yetiştirilen Balık Türleri : .....

Balıkların yaşları :

1 yaştan küçük 1-2 yaş arası 2 yaştan büyük Yaş grupları karışık

Toplam balık sayısı (Türler bazında) :

Mevcut balık türleri	Toplam balık sayısı

Kullanılan yemler: 1..... 2..... 3.....
4..... 5..... 6.....

Son bir yıl içinde mortalite görüldü mü? : Evet Hayır

Mortalite görüldü ise şekli :

Giderek artan mortalite Düşük mortalite Ani ölüm Sadece klinik bulgular, mortalite yok

Mortalite görüldü ise yüzdesi : .....

Mortalitenin görüldüğü yaşlar :

1 yaştan küçük 1-2 yaş arası 2 yaştan büyük Yaş grupları karışık

Mortalite olgularında gözlenen makroskobik bulgular :

1..... 4.....
2..... 5.....
3..... 6.....

Mortalite belirli bir mevsimde mi görülüyor? : Evet Hayır

Cevap evet ise hangi mevsimde görülüyor? :

İlkbahar Yaz Sonbahar Kış

Görüldüğü mevsimde çevresel parametreler

Su sıcaklığı : .....

Tuzluluk : .....

Suyun oksijen miktarı : .....

Suyun pH değeri : .....

Kirlilik : .....

Diğer detaylar : .....

Mortalite öncesi şiddetli yağmur, fırtına vs. görüldü mü?.

Son iki yılda konulan teşhisler :

Tarih Teşhis Tedavi ve Aşılama

.....

Dezenfeksiyon amaçlı uygulanan kimyasallar ve/veya yöntemler :

SON 3 YIL İÇİNDE İŞLETMEYE YAPILAN GİRİŞLER VE ÇIKIŞLAR

Materyal	Giriş tarihi	Nereden geldiği- İşletme adı ve adresi	Çıkış tarihi	Nereye gönderildiği- İşletme adı ve adresi	Miktarı
Yumurta					
Larva					
Balık					
Yem					
Ekipman					

Çevrede bulunan diğer su ürünleri işletmelerinin;

Adı :Adresi :Su Ürünlerinin Türleri:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Örneklenen materyal : Canlı Ölü

İşletme Sorumlusu

Tarih

Adı-Soyadı İmza .....

...../...../20

İl/ İlçe Müdürlüğü :

Veteriner Hekim :

Adı-Soyadı :

İmza :

**ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇA HASTALIKLARI İZLEME PROGRAMI
BİLGİ FORMU**

- Formu Dolduran Görevlinin Adı-Soyadı :.....
- Formun Düzenlenme Tarihi:.....

1. ÜRETİM ALANINA VE ÜRETİCİ / İŞLETMECİYE İLGİLİ BİLGİLER:

Üretim Alanının Adı: .....
Üretim Alanının Kodu: .....
İstasyon No: .....
Alan Koordinatları:.....
Alanın Derinliği :.....
Genişliği :.....
Uzunluğu:.....
Stok miktarı (ton): Akivades :.....
İstiridye :.....
Kara Midye :.....
Üreticinin/İşletmecinin :
Adı Soyadı:.....
Adresi:.....
Telefon numarası:.....

2. ÖRNEKLE İLGİLİ BİLGİLER

Örneğin Alındığı Tarih:.....
Örneği Alan Kişinin Adı-Soyadı ve Görevi
:.....
.....
Tel :
Faks:.....
E-mail: .....
Örneklenen Yumuşakça Türü: İstiridye [ ]   Akivades [ ]   Kara Midye [ ]
Örneklenen Yaş Grubu: < 1 yaş [ ]   1yaş - 2 yaş [ ]   >2 yaş [ ]   Karışık [ ]
Örnek Adedi:.....
Örneğin Orijini: Doğal yatak [ ]   Yetiştirme [ ]

3. ÖRNEKLEMEYLE İLGİLİ BİLGİLER

Örneğin Alındığı Derinlik:.....			
Örneğin Alındığı Yerin Yapısı:	Kayalık	☐	Kumlu ☐
	Çakıllı	☐	Çamurlu ☐
	Kumlu+ Çamurlu	☐	Bilinmiyor ☐
Örneğin Alınma Şekli:	Doğrudan alma	☐	Dalma ☐
		☐	Dreçleme ☐
Örneğin Kaç Farklı Noktadan Alındığı:.....			

4. ÖRNEKLEME SIRASINDA ÇEVRESEL PARAMETRELER

Deniz Suyu Sıcaklığı:.....
Tuzluluk:.....
pH ve Oksijen düzeyi (ppm):.....
Kentsel/Tarımsal/Endüstriyel Kirlilik ve Diğer:.....
.....

5. ÖRNEKLEME YAPILAN ÜRETİM ALANINDAN SON BİR YILDA YAPILAN NAKİLLER

Nakil Tarihi	Nakil Yeri	Nakil Şekli

6. DİĞER BİLGİLER

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

**ÇİFT KABUKLU YUMUŞAKÇALARDA HASTALIK/ANORMAL ÖLÜMLER
BİLGİ FORMU**

- Formu Dolduran Görevlinin Adı-Soyadı :.....
- Formun Düzenlenme Tarihi:.....

1. ÜRETİM ALANINA VE ÜRETİCİ/İŞLETMECİYE İLGİLİ BİLGİLER:

Üretim Alanının Adı:.....
Üretim Alanının Kodu:.....
İstasyon No:.....
Alan Koordinatları:.....
Alanın Derinliği :.....
Genişliği :.....
Uzunluğu:.....
Stok miktarı (ton): Akivades:.....
İstiridye:.....
Midye:.....
Diğer (Adı):.....
Üreticinin/İşletmecinin Adı-Soyadı:.....
Adresi:.....
Telefon-Faks numarası:.....

2. NUMUNEYE İLGİLİ BİLGİLER

Numunenin Alındığı Tarih:.....
Alan Kişinin Adı-Soyadı ve Görevi :.....
.....
Tel-Faks:.....
E-mail:.....
Numunenin Türü: İstiridye [ ] Midye [ ] Akivades [ ] Diğer [ ]
Numunenin Yaş Grubu: < 1 yaş [ ] 1yaş - 2 yaş [ ] >2 yaş [ ] Karışık [ ]
Numune Adedi:.....
Ambalaj Sayısı ve No:.....
Numunenin Orijini: Doğal yatak [ ] Yetiştirme [ ]
Numunenin Alınma Şekli: Doğrudan alma [ ] Dalma [ ] Dreçleme [ ]
Numunenin Alındığı Derinlik:.....
Numunenin İçeriği: Ölü [ ] Hasta [ ] Görünüşte sağlıklı [ ]

3. HASTALIK/ÖLÜMLERE İLGİLİ BİLGİLER**Makroskobik bulgular:**

Hiçbir bulgu gözlenmedi [ ] Kabuk bozuklukları [ ]

Yumuşak doku değişiklikleri [ ] Gelişme geriliği [ ]

Kabuklarda;

Şekilde bozukluk [ ] İç yüzeyde çukurlaşma veya delinme [ ] Kabuk açılması [ ] Kolay kırılma [ ]

Yumuşak dokularda;

Renk değişimi [ ] Ödem ve şeffaflık [ ] Fokal apse, püstül veya nodül oluşumları [ ]

Anormal koku [ ] Solungaç deformiteleri [ ]

Hastalık/Ölümlerin Gelişimi : Ani ve Hızlı [ ] Yavaş [ ] Dalgalı [ ]**Hastalık/Ölümlerin Dağılımı:**

Odaklar halinde [ ] Bir noktadan itibaren gelişen [ ] Tüm alanı kapsayan genel [ ]

Tahmini Ölüm Yüzdesi (%): .....**(ton) :** .....**Etkilenen Yumuşakça Türleri:** İstiridyeye [ ] Midye [ ] Akivades [ ] Diğer [ ]**Bölgeden Başka Bölgelere Nakiller Olup Olmadığı:** Evet [ ] Hayır [ ]**Geçen Yıllarda Ölümlerin Görülüp Görülmediği:** Evet [ ] Hayır [ ]**4. DOĞAL YATAK İLE İLGİLİ BİLGİLER****Yatak sahasının;****Zemin Yapısı:** Kayalık [ ] Kumlu [ ] Çakıllı [ ]

Çamurlu [ ] Kumlu+ Çamurlu [ ] Bilinmiyor [ ]

Yataktaki Tür Yoğunluğu: Yüksek [ ] Orta [ ] Düşük [ ]**Yumuşakça Sayısı/m²:**.....**5. ÇEVRESEL PARAMETRELER****Hastalık/Ölümlerin Görüldüğü Tarihlerdeki;****Meteorolojik Şartlar (yağmur, fırtına vs.):**.....**Çevresel değişiklikler (suyun renklenmesi, tuzluluğun değişmesi****vs.):**.....**Deniz Suyu Sıcaklığı:**.....**Tuzluluk:**.....**pH ve Oksijen düzeyi (ppm):**.....**Kentsel/Tarımsal/Endüstriyel Kirlilik ve Diğer:**.....

YUMUŞAKÇA ÖRNEKLERİNİN PAKETLENMESİ

İzleme ve hastalık/ölüm olaylarında alınan yumuşakça örnekleri, onların canlı kalmasını sağlayacak şartlarda paketlenmelidir. Yumuşakça örnekleri, sağlam ve su geçirmeyen torbalara konmalı ve torbanın ağzı bant ya da lastik ile kapatılmalıdır. Daha sonra bu numune torbası, örnekleme yerinde doldurulan İzleme ya da Hastalık/Ölüm Bilgi Formu ile birlikte içine buz aküleri yerleştirilmiş bir termos (soğutucu) konmalıdır. Numune torbası ile buz aküleri arasında karton vs. ile ayırıcı bir set oluşturarak canlı yumuşakçaların buz aküleri ile direkt temasından kaçınılmalıdır. Numune torbasının termos yerine yukarıda belirtildiği şekilde strofor bir kutuya yerleştirilmesi de mümkündür. Termos ya da üstü kapatılan ve bantlanan strofor kutunun en seri şekilde Referans Laboratuvara ulaşması temin edilmelidir. Ayrıca örneklerin gönderiliş şekli ve saati konusunda ilgili Laboratuvar bilgilendirilmelidir.

T.C
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
..... **İL/İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ**

Hayvancılık İşletmesi Faaliyet Belgesi

Verilen Faaliyet Belgesinin Tarih :.....
Verilen Faaliyet Belgesinin Numarası :.....

İşletme Sahibinin Adı Soyadı :.....
İşletme Sahibinin T.C. No :.....
İşletme Numarası :.....
İli :.....
İlçesi :.....
Adresi :.....

İşletme Sahibinin Telefon Numarası :.....

İşletmenin	:Faaliyet Alanı	Kapasitesi
	☐ Süt koyunculuğu	.....
	☐ Besi koyunculuğu	.....
	☐ Süt Keçiciliği	.....
	☐ Besi Keçiciliği	.....
	☐ Süt Sığırcılığı	.....
	☐ Besi Sığırcılığı	.....
	☐ Süt Mandacılığı	.....
	☐ Besi Mandacılığı	.....
	☐ Broiler Yetiştiriciliği	.....
	☐ Hindi Yetiştiriciliği	.....
	☐ Kaz Yetiştiriciliği	.....
	☐ Yumurta tavukçuluğu	.....
	☐ Diğer.....	.....

.../.../..... tarih ve ..... sayılı “Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi” hükümlerine göre düzenlenmiştir.

İl/İlçe Müdürü
Adı ve Soyadı
Tarih/İmza
Mühür

İDARİ YAPTIRIMLAR

(1/1/2025 tarihinden itibaren uygulanacak idari para cezalarına Yeniden değerlendirme oranı % 43,93 eklenmiştir.)

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının		İdari Para Cezası Miktarı (TL) 2025
(a) bendi	4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre hastalıkların yayılmasının önlenmesi amacıyla Bakanlık tarafından alınan tedbirlere uymayanlara	105.274
(b) bendi	4 üncü maddenin dördüncü fıkrasına göre Bakanlıkça getirilen yasaklama ve kısıtlamalara uymayanlara	105.274
(c) bendi	4 üncü maddenin altıncı fıkrasında belirtilen, bulaşıcı hayvan hastalığını ya da sebebi belli olmayan hayvan ölümlerini Bakanlığa bildirmeyen hayvan sahipleri ve bakıcıları ile muayene eden veteriner hekimlere	10.472
(ç) bendi	4 üncü maddenin yedinci fıkrasında belirtilen gerçek veya tüzel kişilerden, Bakanlık tarafından istenen kayıtları tutmayan, istendiğinde her türlü bilgi ve belgeyi vermeyenlere	10.472
	4 üncü maddenin yedinci fıkrasında belirtilen gerçek veya tüzel kişilerden, Bakanlık tarafından yapılan kontrollerde gerekli kolaylığı göstermeyenlere	105.274
(d) bendi	6 ncı maddede belirtilen işlemlerle ilgili olarak alınan tedbirlere uymayan hayvancılık işletmelerine	21.006
	6 ncı maddede belirtilen işletmelerle ilgili olarak Bakanlık tarafından onay almadan çalışan işletmelere	105.274
(e) bendi	7 nci madde gereği Bakanlıkça belirlenen esaslara uygun olarak hayvanlarını tanımlatmayan, hayvanlarını kayıt altına aldırmayan ve gerekli bildirimlerde bulunmayan ve hayvan sahiplerine sığır cinsi hayvanlar için hayvan başına	343
	7 nci madde gereği Bakanlıkça belirlenen esaslara uygun olarak hayvanlarını tanımlatmayan, hayvanlarını kayıt altına aldırmayan ve gerekli bildirimlerde bulunmayan ve hayvan sahiplerine koyun ve keçi türü hayvanlar için hayvan başına	28
	7 nci madde gereği Bakanlıkça belirlenen esaslara uygun olarak hayvanlarını tanımlatmayan, hayvanlarını kayıt altına aldırmayan ve gerekli bildirimlerde bulunmayan hayvan sahiplerine diğer hayvanlar için hayvan başına	343
	7 nci madde gereği Bakanlıkça belirlenen esaslara uygun olarak işletmelerini kayıt altına aldırmayan ve kayıt tutmayan hayvan sahiplerine işletme başına	1.381
	7 nci madde gereği hayvanların tanımlanmasında kullanılan malzemelerde veya kayıtlarında tahrifat yapanlara fiil suç oluşturmadığı takdirde	105.274
	7 nci madde gereği tanımlanmamış ve belgesiz hayvan kesimi yapan yerlere	210.622

(f) bendi	8 inci madde gereği canlı hayvan sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulundurmayan canlı hayvan sahiplerine sığır cinsi hayvanlar için hayvan başına	6.266
	8 inci madde gereği canlı hayvan sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulundurmayan canlı hayvan sahiplerine koyun ve keçi türü hayvanlar için hayvan başına	960
	8 inci madde gereği canlı hayvan sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulundurmayan canlı hayvan sahiplerine diğer hayvan türleri için araç başına	21.006
	8 inci madde gereği hayvansal ürünlerin sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulundurmayan hayvansal ürün sahiplerine hayvansal ürünler için araç başına	21.006
	8 inci madde gereği canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulundurmayan nakil vasıtası sahiplerine	21.006
	8 inci madde gereği Bakanlıkça izin verilen yerler dışında hayvan satışı yapanlara	21.006
	Gebe olanlar, altı aylıktan küçük koyun ve keçiler ile bir yaşından küçük sığır cinsi hayvanlar hariç olmak üzere, nakil sırasında yakalanan tanımlatılmamış sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçiler, tüm masrafları sahibi tarafından karşılanarak en yakın kesimhanede kestirilir ve sahibine teslim edilir. Tanımlatılmamış gebe hayvanlar, altı aylıktan küçük koyun ve keçiler ile bir yaşından küçük sığır cinsi hayvanlar nakil esnasında yakalanması durumunda kestirilmez, sahibinin bilgisi dâhilinde karantina altına alınır. Karantina ile ilgili hususlar Bakanlıkça belirlenir. Bu önlemler, insan, bitki ve hayvan sağlığı ile çevre için doğrudan ya da dolaylı herhangi bir olumsuz etkiye sebep olmayacak şekilde uygulanır. Bu iş ve işlemler için yapılacak tüm masraflar sahibi tarafından karşılanır. İmha ve itlaf hâlinde Bakanlıkça herhangi bir tazminat ödenmez.	
(g) bendi	9 uncu maddenin; birinci fıkrasında yer alan hayvan refahının sağlanması amacıyla, hayvanların barınma, bakım, beslenme, sağlık ve diğer ihtiyaçlarını karşılamayan, sorumluluklarındaki hayvanların insan, hayvan ve çevre sağlığı üzerinde oluşturabilecekleri olumsuz etkilere karşı gerekli önlemleri almayanlara hayvan başına	2.017
	9 uncu maddenin dördüncü fıkrası gereği Bakanlıkça belirlenen barınma yerlerine ilişkin esaslara aykırı hareket edenlere hayvan başına	2.017
	9 uncu maddenin dördüncü fıkrası gereği nakillerle ilgili esaslara aykırı hareket edenlere	21.006
	9 uncu maddenin dördüncü fıkrası gereği kesim öncesi ve kesim sırasındaki esaslara aykırı hareket edenlere	42.076
	9 uncu maddenin dördüncü fıkrası gereği Bakanlıktan onaylı kesim yerleri dışında kesim yapanlara	105.274
(i) bendi	11 inci madde gereğince Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunanlara	105.274
	11 inci madde gereğince istenen kayıtları tutmayanlara	21.006

T.C
..... VALİLİĞİ / KAYMAKAMLIĞI
(İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü)

Sayı :
Konu : İdari Para Cezası

...../...../.....

İDARİ PARA CEZASI UYGULANAN ŞAHSIN/FİRMANIN						
KİMLİK BİLGİLERİ						
Adı Soyadı/Firma Adı						
T.C. Kimlik No/Vergi No						
Baba Adı						
Doğum Yeri-Tarihi						
Nüfusa Kayıtlı Olduğu	İl					
	İlçe					
Belge Türü	Kimlik		Ehliyet		Diğer	
Plaka No-Ehliyet Ruhsat No						
İkametgah Adresi/Firma Adresi						
İDARİ PARA CEZASINA İLİŞKİN BİLGİLER						
Fiilin İşlendiği Yer, Tarih ve Saat						
Fiilin İşlendiğini İspata Yarayacak Deliller						
Miktarı (rakamla)		.....TL				
Ödeneceği Yer		..... Defterdarlık / Mal Müdürlüğü				
Son Ödeme Tarihi		Tebliğ tarihinden itibaren en geç 30 (otuz) gün içerisinde				
(*) İDARİ PARA CEZASININ YASAL DAYANAĞI						
5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının aşağıda belirtilen bendleri gereğince;						
..... Yönetmeliği ..... Maddesinde yer alan "....." Hükmü gereğince						
.....						
Not: (*) Bu hükümler dışında kalan cezalarda cezanın yasal dayanağına göre yeniden doldurulacak, işlenen fiile ilişkin detaylar açıkça yazılacaktır.						
KESİLEN İDARİ PARA CEZASINA						
İtiraz Mercii	..... Sulh Ceza Hakimliği					
Son İtiraz Tarihi	Tebliğ tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içerisinde					
Kararın tebliği tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içinde yetkili Sulh Ceza Hakimliğine itiraz edilebilir. İdari para cezasının, tebliğ tarihinden itibaren 30 (otuz) gün içinde peşin ödenmesi halinde 1/4 oranında peşin ödeme indirimii uygulanır. Belirlenen süreler içerisinde ödenmeyen cezaların kesinleşmesi halinde takip ve tahsil işlemleri 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında yerine getirilecektir.						

Yukarıda açık kimliği yazılı ..... hakkında 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının ..... bendi gereğince .....TL (yazıyla) idari para cezasıyla cezalandırılmasını olurlarınıza arz ederim.

.....
(Denetleyen/Denetleyenler)

Uygun görüşle arz ederim

...../...../.....

.....

(Sunan)

...../...../.....

.....

(Onaylayan)

(İl/İlçe Müdürü)

TÜRKVET ROL TABLOSU

ROL İSMİ	AÇIKLAMA
Belge Düzenleme	İl/İlçe Müdürlüğü'nde görev yapan veteriner hekim veya veteriner sağlık teknisyeni/teknikeri haricinde en fazla beş personele
Birlik Personeli-Sığır/Manda	Sığır cinsi hayvanlarda küpeleme sözleşmesi yapılan birlik personeli, Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi ve Hayvan Genetik Kaynaklarının Yerinde Korunması ve Geliştirilmesi Projesi kapsamında yetki verilen ve küpeleme yapan proje çalışanlarına
Birlik Personeli- Koyun/Keçi	Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi, Hayvan Genetik Kaynaklarının Yerinde Korunması ve Geliştirilmesi Projesi ve Soy Kütüğü ve Ön Soy Kütüğü Projesi kapsamında yetki verilen ve küpeleme yapan proje çalışanlarına
Embriyo Transferi-Sığır/Manda	Embriyo transferi konusunda yetkilendirilen kurum/kuruluşlardaki veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni/ sağlık teknikerine
Görüntüleme-İl	Bakanlığımıza bağlı/ilgili kurum personeline, Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri/Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürlüğü dışında diğer şubelerde çalışan personele, kesimhane sorumlu veteriner hekimine, talep eden hayvancılık birlikleri ve veteriner hekim odalarına, serbest veteriner hekimlere
Hayvan Satış Yeri Sorumlusu	Ruhsatlı hayvan satış yeri sorumlu veteriner hekimine
İl Küpe Yöneticisi	İl Müdürlüğünce belirlenen, kulak küpe siparişi, alımı, tahsisi işlemleri ve düşen kulak küpesi firma siparişi ve alım işlemlerini yapan personele
İlçe Sistem Sorumlusu	İl Müdürlüğünce belirlenen, kulak küpesi, düşen kulak küpesi, sistem SMS, vb. işlemleri yapan personele
İlçe Mikroçip Yöneticisi	İlçe Müdürlüğünce belirlenen, tek tırnaklı hayvan mikroçip siparişi, alımı, tahsisi işlemlerini yapan personele
İşletme Yöneticisi	10 baş ve üzeri damızlık dişi sığır cinsi hayvanı olan ve küpeleme sözleşmesi yapılan işletme sahibine/ sorumlusuna veya işletme sözleşmeli veteriner hekimine
Kesimhane Veteriner Hekimi	Kesimhanede görevlendirilen resmi veteriner hekime
Serbest Veteriner Hekim	Talep eden serbest veteriner hekimlere
Serbest Veteriner Hekim Küpeleme	Sığır cinsi hayvanlarda küpeleme sözleşmesi yapılan serbest veteriner hekimlere
Sertifika Düzenleme	Nakilde hayvan refahı kapsamında düzenlenen sertifikaları ve satıcı belgelerini kaydeden personele
Resmi Veteriner Hekim	Hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri şubesinde ve ilçe müdürlüğünde görevli resmi veteriner hekime
Veteriner Sağlık Teknisyeni/Teknikeri	Hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri şubesinde ve ilçe müdürlüğünde görevli veteriner sağlık teknisyeni/teknikerine
YKK Kayıtlı Tek Tırnaklı	Soy Kütüğüne kayıt edilecek tayları ve/veya pedigriye sahip olan atları kaydedecek personele

PETVET ROL TABLOSU

ROL İSMİ	AÇIKLAMA
Görüntüleme	Bakanlığımıza bağlı/ilgili kurum personeline, belediye barınaklarında görevli veteriner hekimlere, talep eden kamu kurumlarındaki ilgili personele
İlçe Mikroçip Yöneticisi	İlçe Müdürlüğünce belirlenen, ev hayvanı mikroçip siparişi, alımı, tahsisi işlemlerini yapan personele
Oda Mikroçip Yöneticisi	Bölge veteriner hekimler odasınca belirlenen, ev hayvanı mikroçip tahsisi işlemlerini yapan personele
Resmi Veteriner Hekim	Hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri şubesinde ve ilçe müdürlüğünde görevli resmi veteriner hekime
Serbest Veteriner Hekim	İl müdürlükleri ile bağlı bulunduğu bölge veteriner hekimler odası arasında protokol yapılmış olan serbest veteriner hekimlere
Türk Veteriner Hekimleri Birliği Mikroçip Yöneticisi	Türk Veteriner Hekimleri Birliğince belirlenen, ev hayvanı mikroçip siparişi, alımı, tahsisi işlemlerini yapan personele
Veteriner Sağlık Teknikeri/Teknisyeni	Hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri şubesinde ve ilçe müdürlüğünde görevli veteriner sağlık teknisyeni/teknikerine

İŞLETMEDEKİ HAYVAN BİLDİRİM FORMU

İŞLETME BİLGİLERİ		İŞLETME SAHİP BİLGİLERİ	
İl		Kişi Adı-Soyadı	
İlçe		Kimlik Numarası	
Köy/Mahalle		Kurum/Kuruluş Adı	
Adres		Vergi Numarası	
İşletme Numarası		Telefon Numarası	
		E-Posta Adresi	

Aşağıda kulak küpe numaraları yazılı olan hayvanlarımın ve bilgilerinin TÜRKVET'te kayıtlı işletmemde güncellenmesi ve yeni doğan hayvanlarımın tanımlanmasını arz ederim. ..../..../20...

İmza

HAYVAN BİLDİRİMLERİ									
Sıra	Küpe Numarası	Ana Küpe Numarası	Türü	İrki	Cinsiyeti	Doğum Tarihi	Ölüm/ Kesim Tarihi	Geldiği/ Gittiği Tarih	Geldiği/ Gittiği İşletme Numarası (*)
1									TR
2									TR
3									TR
4									TR
5									TR
6									TR
7									TR
8									TR
9									TR
10									TR
11									TR
12									TR
13									TR
14									TR
15									TR

*Geldiği / Gittiği İşletme Numarası bilinmiyorsa açıklama kısmına kime satıldığı (isim ve kısa adres) ve alıcının Kimlik/ Vergi Numarası yazılacaktır.

AÇIKLAMA:

CANLI HAYVAN ve HAYVANSAL ÜRÜN SEVK KONTROL LİSTESİ

	İlgili Genelge kapsamında kontrol ve denetiminin yapılması amacıyla hazırlanmıştır.	UYGUN	UYGUN DEĞİL	YAPILAN İŞLEM	AÇIKLAMA
1	Nakil il dışına yapılıyorsa veteriner sağlık raporu mevcut mu?				
2	Nakil il içinde yapılıyorsa Bakanlıkça belirlenen belgeler mevcut mu?				
3	Sığır cinsi veya koyun ve keçi türü hayvanlar naklediliyorsa, mevzuata uygun olarak küpelenmiş mi?				
4	Nakledilen sığırların güncel pasaportları mevcut mu?				
5	Nakledilen koyun veya keçi türü hayvanların güncel nakil belgeleri mevcut mu?				
6	Bakanlık tarafından ruhsatlandırılmış kesimhanelerden elde edilmiş hayvansal ürünlerin il içindeki sevklerinde "Hayvansal Ürünlere Ait Kesim Raporu" mevcut mu?				
7	Tek tırnaklı hayvan sevklerinde; at, katır ve eşeklerin mikroçipi ve "Tek Tırnaklı Hayvan Kimlik Belgesi" (pedigrili/pasaportlu yarış atları dışında) mevcut mu?				
8	Taşınan hayvanların genel sağlık durumları sevke uygun mu?				
9	Hayvanlar eziyet görmeden, sağlık ve refah şartlarına uygun bir şekilde taşıyor mu?				
10	Nakilde hayvan refahı kapsamında aranan belgeler mevcut mu?				

Denetimi yapan Personel**Denetimi yapan Personel**

İŞLETME KAYIT DİLEKÇESİ

.....İL/İLÇE TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜNE

Aşağıda bilgileri bulunan hayvancılık işletmemin TÜRKVET'te kayıt altına alınması hususunda;
Gereğini arz ederim.

...../...../20...

İşletme Sahibi
İmza/Kaşe

İŞLETME BİLGİLERİ		İŞLETME SAHİP BİLGİLERİ	
İl		Kişi Adı-Soyadı	
İlçe		Kimlik Numarası	
Köy/Mahalle		Kurum/Kuruluş Adı	
Adres		Vergi Numarası	
Enlem (x)		Telefon Numarası	
Boylam (y)		E-posta adresi	

İŞLETMEDE YER ALAN HAYVAN TÜRLERİ	ADET/BAŞ
Sığır	
Manda	
Koyun	
Keçi	
At	
Eşek	
Katır	
Kanatlı (Tavuk, Kaz, Ördek, Hindi, Bildircin, Keklik)	
Arı	
Diğer (.....)	

Tahsis Edilen İşletme Numarası	
İşlemi Yapan Personel	
Tarih	...../...../20...

*Köyümüzde/ Mahallemizde bulunan hayvancılık işletmesi ile ilgili bilgilerin doğru olduğunu ve müracaat sahibi..... tarafından kullanıldığını ve hayvancılık faaliyetinde bulunduğunu onaylarım ...../...../20...

Muhtar
İmza-Mühür

* İşletmelerin adresini sabitleyici bir belge olmadığı durumlarda Muhtar onayı istenecektir.

MUVAFKATNAME

Ekli veraset ilamı/ mirasçılık belgesinde yer alan hissedar/ hissedarlar olarak ..... İli ..... İlçesi ..... köy/mahallesinde muteveffa ..... (Kimlik Numarası: .....) adına kayıtlı TR..... numaralı hayvancılık işletmesi ile içerisindeki hayvanların sorumluluğunu almak ve her türlü iş ve işlemleri yürütmek üzere, kendi iradem/irademiz ve rızam/rızamızla aşağıda bilgileri yazılı hissedarımız/müşteremiz ..... (Kimlik Numarası: .....)'a muvafakat veriyorum/ veriyoruz. .... /..... /20...

Muvafakat Veren Hissedarların

Adı-Soyadı	Kimlik Numarası	Baba Adı	İmza

Muvafakat Alan Hissedarın

Adı-Soyadı	Kimlik Numarası	Baba Adı	İmza

Not: Noter onaylı olacaktır.

.....İL/İLÇE TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜNE

TÜRKVET'te ..... köyünde/mahallesinde adıma kayıtlı
TR..... Numaralı hayvancılık işletmemi devretmek/ kiralamak istiyorum.
Gereğini arz ederim. ..../...../20...

Bilgiler	Devreden/ Kiralayan	Devralan/ Kiralayan
Adı-Soyadı/ Unvanı		
Kimlik / Vergi Numarası		
Köy/ Mahalle		
Adres		
Telefon		
İmza		

Açıklama:

 T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
NAKLİYECİ YETKİ BELGESİ
TİP 1
UZUN YOLCULUKLAR İÇİN GEÇERLİ DEĞİLDİR

Nakliyecİ Tanımlama Numarası : .....

Nakliyecinin Adı Soyadı (Şirketin Adı) : .....

Adresi : .....

.....

İl : ..... Telefon : .....

İlçe : ..... Fax : .....

Mahalle / Köy : .....

E - Posta : ..... Veriliş Tarihi : .....

Verildiği Yer : .....

Son Geçerlilik Tarihi : .....

Tip - 1 Nakliyecİ Yetki Belgesi

UZUN YOLCULUKLAR İÇİN GEÇERLİ DEĞİLDİR

Yetki Belgesini Veren
..... Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Telefon : .....

Fax : .....

Tarih : ..... İl : .....

E-Posta : .....

Verildiği Tarih : .....

ONAYLAYAN

 Yetkilinin Adı Soyadı ve İmzası

Bu yetki belgesi 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile buna ait Yönetmelik hükümleri gereğince verilmiştir. Belgede yer alan bilgilerde değişiklik olduğunda yenilenmesi zorunludur.

 T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
NAKLİYECİ YETKİ BELGESİ
TİP 2
Uzun Yolculuklar Dahil Tüm Yolculuklar İçin Geçerlidir

Nakliyecİ Tanımlama Numarası : .....

Nakliyecinin Adı Soyadı (Şirketin Adı) : .....

Adresi : .....

.....

İl : ..... Telefon : .....

İlçe : ..... Fax : .....

Mahalle / Köy : .....

E - Posta : ..... Veriliş Tarihi : .....

Verildiği Yer : .....

Son Geçerlilik Tarihi : .....

Tip - 2 Nakliyecİ Yetki Belgesi

Uzun Yolculuklar Dahil Tüm Yolculuklar İçin Geçerlidir

Yetki Belgesini Veren
..... Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Telefon : .....

Fax : .....

Tarih : ..... İl : .....

E-Posta : .....

Verildiği Tarih : .....

ONAYLAYAN

 Yetkilinin Adı Soyadı ve İmzası

Bu yetki belgesi 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile buna ait Yönetmelik hükümleri gereğince verilmiştir. Belgede yer alan bilgilerde değişiklik olduğunda yenilenmesi zorunludur.

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
BAKICI YETERLİLİK BELGESİ

Bakıcı Tanımlama Numarası .....

Adı .....

Soyadı .....

T.C. Kimlik No .....

Doğum Tarihi ..... Doğum Yeri .....

Uyruğu .....

Adresi .....

Verildiği Tarih .....

(Yolculuğa Eşlik Eden Bakıcılar İçin)
Bakıcı Yeterlilik Belgesi

Yeterlilik Belgesini Veren
..... Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Telefon .....

Fax .....

Tarih ..... İl .....

ONAYLAYAN

.....
Yetkilinin Adı Soyadı ve İmzası

Bu yeterlilik belgesi 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile buna ait Yönetmelik hükümleri gereğince verilmektedir. Belgede yer alan bilgilerde değişiklik olduğunda yenilenmesi zorunludur.

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
SÜRÜCÜ YETERLİLİK BELGESİ

Sürücü Tanımlama Numarası .....

Adı .....

Soyadı .....

T.C. Kimlik No .....

Doğum Tarihi ..... Doğum Yeri .....

Uyruğu .....

Adresi .....

Verildiği Tarih .....

(Hayvan Taşıyan Nakil Araçlarını Kullanan Sürücüler İçin)
Sürücü Yeterlilik Belgesi

Yeterlilik Belgesini Veren
..... Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Telefon .....

Fax .....

Tarih ..... İl .....

E-Posta .....

ONAYLAYAN

.....
Yetkilinin Adı Soyadı ve İmzası

Bu yeterlilik belgesi 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile buna ait Yönetmelik hükümleri gereğince verilmektedir. Belgede yer alan bilgilerde değişiklik olduğunda yenilenmesi zorunludur.

	T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI Uzun Yolculuklara İlişkin Karayolu Nakil Araçları ONAY BELGESİ
Araçın Tanımlama Numarası	
Plaka Numarası	
Ruhsat Numarası	
GPS sistemi ile teçhiz edilmiştir ☐ Evet ☐ Hayır	
Nakliyesine İzin Verilen Hayvan Türleri	
Araçın Alanı (m2)	
Verildiği Yer	
Son geçerlilik tarihi	

8 Saati Aşan Yolculuklar İçin Karayolu Nakil Aracı Onay Belgesi	
Uzun Yolculuklar Dahil Tüm Yolculuklar İçin Geçerlidir	
Onay Belgesini Veren ..... Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	
Telefon	.....
Fax	.....
Tarih	..... İl
E-Posta	
Verildiği Tarih	
ONAYLAYAN	
	
Yetkilinin Adı Soyadı ve İmzası	
<small>Bu yetki belgesi 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile buna ait Yönetmelik hükümleri gereğince verilmiştir. Belgede yer alan bilgilerde değişiklik olduğunda yenilenmesi zorunludur.</small>	

KİŞİSEL VERİLERİN PAYLAŞILMASI İÇİN MUVAFAKATNAME

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvan Bilgi Sisteminde (HBS) kayıtlı kişisel verilerimin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında sadece Bakanlıkça protokol yapılan kurum/kuruluşlarla paylaşılmasına kendi rızam ve irademle muvafakat veriyorum.

.../.../.....

Adı-Soyadı/Firma Adı
T.C. Kimlik No/Vergi No
Kaşe/İmza

Adres:

KISA YOLCULUKLAR İÇİN (Tip 1) NAKİL ARAÇLARI KONTROL LİSTESİ

Tarih:

Kontrol Edilen Aracın Plaka No :

Nakliyeci Yetki Belgesi No :

Sıra No	Sorular	Evet	Hayır
1	Hayvanların zarar görmesine neden olacak her hangi bir oluşum var mı? (Girinti-çıkıntı vb.)		
2	Araç zemini hayvanların kaymasını, düşmesini ve yaralanmasını engelleyecek malzemedan yapılmıştır.		
3	Araç zemini idrar ve dışkı sızıntısını en aza indirecek şekilde yapılmış ve gerekli önlemler (altlık) alınmıştır.		
4	Araçta "Canlı Hayvan Nakil Aracı" tabelası bulunmaktadır.		
5	Araç içerisinde yeterli aydınlatma mevcuttur.		
6	Araçta olumsuz hava koşullarına karşı yeterli ekipman (gölgelik, branda, rüzgarlık v.b.) mevcuttur.		
7	Hava koşullarına karşı tedbir amaçlı alınan ekipmanlar havalandırmayı olumsuz etkilememektedir.		
8	Hayvanların kaçmasını, düşmesini engelleyen yeterli donanım mevcuttur.		
9	Hayvanların araç içine yüklenmesi ve boşaltılması için gerekli düzenek mevcuttur.		
10*	Katlı araçlar için kat yüksekliği hayvanların doğal duruş pozisyonunu engeller şekilde değildir.		
11**	Araç indirme-bindirme rampası yeterli ve uygun eğim aralığındadır.		

* Kat yüksekliği büyükbaşlarda cidagodan itibaren 15 cm, küçükbaşlarda baştan en az 30 cm yüksekte olmalıdır.

**Katlı araçlar için; her kata hayvanların yüklenip boşaltılmasını sağlayan mevzuatta belirtilen şartları taşıyan rampa düzenekleri bulunmalıdır.

Sürücünün Adı Soyadı
Sürücü Yeterlilik Belgesi Numarası
İmza

Kontrol Yapan Resmi Veteriner Hekim
Adı Soyadı
Sicil Numarası
İmza

MATBU VETERİNER SAĞLIK RAPORU KONTROL FORMU

Sıra	Matbu Veteriner Sağlık Raporu		Matbu Veteriner Sağlık Raporunun				Matbu VSR ile Sevk Edilen Hayvan Sayıları					Sevk Edilen (Varış İşletmesi)			Sistemden Düzenlenen Veteriner Sağlık Raporunun		MATBU VSR UYGUN/UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMA (İncelenen Matbu VSR'nda uygunsuzluk tespiti durumunda, ilgili uygunsuzluk ve yapılan işlem bu kısma yazılacaktır.)	
	Düzenlenen		Düzenleyen	Tarih	Cilt No:	Seri No:	Hologram No:	Sığır	Koyun	Keçi	Kanatlı	Diğer	İl	İlçe	İşletme No:	Tarihi			Numarası
	İl	İlçe																	
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			
14																			
15																			
16																			
17																			
18																			
19																			
20																			

ÇİFTLİK KONTROL LİSTESİ		
BÖLÜM-1		
GENEL KONTROLLER		
	Uygun	Uygun Değil
Eğitim Etçi Tavukların Korunması ile İlgili Asgari Standartlara İlişkin Yönetmelik kapsamında İl/İlçe Müdürlüğü tarafından düzenlenen eğitim programına katılım sağlanarak, bakıcı tarafından sertifika alınmıştır.		
Suluklar Suluklar etrafa en az miktarda su dökülecek şekilde yerleştirilmiş ve bakımları yapılmıştır.		
Yemlikler Yem sürekli mevcuttur planlanan kesim zamanına 12 saat kalana kadar hayvanlara yem verilmeye devam edilir.		
Altılık İşletmedeki altılık kuru ve gevrektiler. Altılıkta herhangi bir kötü koku yada ıslaklık mevcut değildir.		
Havalandırma ve Isıtma Havalandırma sistemi aşırı sıcaklığı engelleyecek şekildedir ve gerektiğinde ısıtma sistemi ile birlikte çalıştırılarak ortamdaki fazla nemi ortadan kaldırması uzaklaştırır.		
Ses Ses seviyesinin asgari düzeydedir, kümes içindeki alet ekipman seviyede ses yapacak şekilde yerleştirilmiş, çalıştırılmaktadır.		
Işık İşletme içerisinde aydınlatmanın tavukların göz seviyesinde en az 20 lux yoğunluğundadır ve kullanılabilir alanların en az % 80'inde aydınlatma mevcuttur.		
Tavukların işletmeye geldiği yedi günden itibaren ve öngörülen kesim zamanına üç gün kalana kadar ışıklandırma 24 saat esasına göre gerçekleştirilmekte ve en az 4 saati kesintisiz olmak üzere toplamda en az 6 saatlik karanlık dönemi içerecek şekilde ve karartma süreleri hariç olmak üzere yapılmaktadır.		
Gözlemlene İşletmede bulunan tüm tavuklar günde en az iki defa olmak üzere kontrole tabi tutulmaktadır. Hayvan refahı ve/veya hayvan sağlığında meydana gelen herhangi bir kötüleşme veya olumsuzluk belirtisine azami dikkat gösterilmektedir		
Ciddi şekilde yaralanmış veya yürüme zorluğu, şiddetli ascites veya malformasyon gibi belirgin sağlık problemleri yaşayan veya bunlara maruz kalması muhtemel tavukların bir veteriner hekim tarafından tedavileri yapılmakta veya derhal kesimleri ya da itlafları gerçekleştirilmektedir.		
Temizlik İşletme bölümleri, alet-ekipman yeni sürü içeri alınmadan önce ve bir önceki üretim periyodundaki tavukların tamamının boşaltılmasından sonra her defasında tamamen detaylı şekilde temizlenir ve dezenfekte edilir. Kümesten tavukların çıkarılması sonrasında tüm altılık tamamen kaldırılarak yerine yenisi konulur.		
Kayıtların Tutulması*** Hayvan sahibi yada bakıcı yönetmelik Ek-1 inde yer alan Kümes Kayıt ve Kontrol Formunu eksiksiz olarak doldurmuştur.		

BÖLÜM-2		
SÜRÜ YOĞUNLUĞUNUN ARTIRILMASI DURUMDA YAPILACAK KONTROLLER		
Genel Hususlar	Uygun	Uygun Değil
İşletme sahibi veya bakıcı üretim sistemi ile ilgili detaylı bilgileri içeren dokümanları kümeste hazır bulundurur. Söz konusu dokümanlar özellikle kümesle ilgili teknik detaylar, ekipman ve aşağıdaki hususlar ile ilgili bilgileri kapsar:		
a) Tavukların işgal ettiği alanın boyutları da dâhil olan kümes planı		
b) Havalandırma, ilişkili ısınma ve soğutma sistemleri ve bunların yerleri		
c) Yemleme ve suluk sistemleri ile bunların yerleri		
d) Alarm ve yedek sistemler acil durumlar için		
e) Zemin tipi ve altlık çeşiti		
İşletme Gereklilikleri ve Çevresel Parametrelerin Kontrolü		
a) Tavukların baş hizalarında amonyak kontranstrasyon 20 ppm geçmemektedir ve karbondioksit yoğunluğu 3000 ppm fazla değildir.		
b) Dış mekan sıcaklığı gölgede 30 °C'yi aştığı zamanlarda iç mekan sıcaklığı dış mekan sıcaklığından 3 °C'den daha fazla değildir.		
c) Dış mekan sıcaklığı 10 °C'nin altında olduğunda 48 saat içerisinde ölçülen kümes içi ortalama bağıl nem oranı % 70'i aşmamaktadır.		
ARTIRILMIŞ SÜRÜ YOĞUNLUĞU İÇİN KRİTERLERİN UYGULANMASI		
a) Son iki yıl içerisinde il/ilçe müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen işletme denetimlerinde mevzuatta yer alan gerekliliklere yönelik herhangi bir eksikliğin tespit edilmemiştir.		
b) Günlük kümülatif mortalite oranı $< 0,06 \times \text{kesim yaşı (gün)} + 1$ olarak kabul edilmekle birlikte, bir kümeste bulunan sürülere art arda gerçekleştirilen en az yedi kontrol sırasında sürünün gün cinsinden kesim yaşıyla çarpılan kümülatif günlük mortalite oranının $\%1 + \%0,06$ 'dan düşük düzeydedir.		

KESİM HANE KONTROL LİSTESİ		
Ölüm Oranı	EVET	HAYIR
Sürü yoğunluğunun 33 kg/m ² 'den daha yüksek olduğu durumlarda işletme sahibi veya bakıcısı tarafından düzenlenen dokümanlarda tavukların ırkları belirtilerek günlük mortalite oranı ile kümülatif günlük mortalite oranlarına yer verilmiştir		
İşletme numarası ve kümes numarası belirtilerek resmi veteriner hekim gözetiminde varışta ölen etçi tavuk sayısı kayıt altına alınmıştır.		
Kesimi yapılan tavuk sayısı ile kesimhaneye varışta ölen tavuk sayısı göz önüne alınarak, verilerin ve kümülatif günlük mortalite oranlarının makul olup olmadığı resmi veteriner hekim tarafından kontrol edilmektedir.		
Post Mortem Muayene Resmi veteriner hekim işletmede veya işletme içerisinde yer alan herhangi bir kümeste normal olmayan seviyelerde kontakt dermatit, parazitizm ve sistematik hastalıklar gibi yetersiz refah şartlarını gösteren hususlar yoktur.		
Yukarıda belirtilen mortalite oranları veya üçüncü fıkrada belirtilen post mortem muayene sonuçları yetersiz hayvan refahı şartlarının mevcut olduğuna işaret ediyorsa resmi veteriner hekim, hayvanların sahibine veya bakıcısına ve il/ilçe müdürlüğüne söz konusu verileri bildirmiştir.		

İşletme Sahibi/İşletme
Veteriner Hekimi

Resmi Veteriner Hekim

Resmi Veteriner Hekim

HASTALIK ÇIKIŞ BİLDİRİMİ			
İl		Filyasyon	
İlçe		Salgın Türü	
Köy/Mahalle		Teşhis Metodu	
Hastalık Adı		Teşhis Tarihi	
Teşhis/Numune Alınan Yer		Onay Tarihi	
Hastalık Görülen İşletme No		Enlem (x)	
		Boylam (y)	

Alınan Kontrol Önlemleri		
Dezenfeksiyon:	Duyuru:	Eğitim:
Karantina:	Kordon:	Tecrit:

Hastalıktan Etkilenen Hayvan(lar) Bilgileri										
Tür	Şüpheli	Tutulan	Ölen	İtlaf	Kesilen	Aşıl原因	Test	İHS	K/MHS	KBHS
Sığır										
Manda										
Koyun										
Keçi										
At										
Eşek										
Katır										
Tavuk										
Hindi										
Diğer Kan. Hay.*										

*Belirtiniz.

Karantina Altına Alınan Bölgeler	
Kısıtlama Seviyesi	Kısıt Altına Alınan İşletme veya Köy-Mahalleler**
İşletme/Sürü Düzeyi	
Koruma ve Gözetim Bölgesi Düzeyi	

**İlgili hastalık hangi seviye hareket kısıtlaması tedbiri gerektiriyor ise sadece o ilgili sütun karşılığı doldurulacaktır. Ör: Sığır Tüberkülozu Hastalığı için İşletme numarası ve/veya sürü numarası, Şap Hastalığı için en az 3 km. Koruma Bölgesi ve en az 7 km. Gözetim Bölgesi'ne giren köy / mahalle isimleri

Sahada yapılan çalışmalar ile bu çıkış bildirimindeki bilgilerin birbiri ile aynı olup veritabanına sistemlere erişim sağlandıktan sonra doğru bir şekilde kayıt edileceğini taahhüt ederim.

İMZA
(Hastalığı Takip Eden Veteriner Hekim)

İMZA
(İlçe Müdürü)

HASTALIK SÖNÜŞ BİLDİRİMİ			
İl		Filyasyon	
İlçe		Salgın Türü	
Köy/Mahalle		Teşhis Metodu	
Hastalık Adı		Teşhis Tarihi	
Teşhis/Numune Alınan Yer		Onay Tarihi	
Hastalık Görülen İşletme No		Hastalık Sönüş Tarihi	

Alınan Kontrol Önlemleri		
Dezenfeksiyon:	Duyuru:	Eğitim:
Karantina:	Kordon:	Tecrit:

Hastalık Süresince Hastalıktan Etkilenen Hayvan(lar) Bilgileri										
Tür	Şüpheli	Tutulan	Ölen	İtlaf	Kesilen	Aşıl原因	Test	İHS	K/MHS	KBHS
Sığır										
Manda										
Koyun										
Keçi										
At										
Eşek										
Katır										
Tavuk										
Hindi										
Diğer Kan. Hay.*										

*Belirtiniz.

Karantina Tedbirlerinin Kaldırıldığı Bölgeler	
Kısıtlama Seviyesi	Kısıt Altına Alınan İşletme veya Köy-Mahalleler
İşletme/Sürü Düzeyi	
Koruma ve Gözetim Bölgesi Düzeyi	

Sahada yapılan çalışmalar ile bu sönüş bildirimindeki bilgilerin birbiri ile aynı olup veri tabanına sistemlere erişim sağlandıktan sonra doğru bir şekilde kayıt edileceğini taahhüt ederim.

İMZA
(Hastalığı Takip Eden Veteriner Hekim)

İMZA
(İlçe Müdürü)

AVIAN İNFLUENZA MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU
KÖY TAVUKÇULUĞU, KÜMES RAPORU

Hayvan Sahibinin Adı -Soyadı							
Hayvan Sahibinin T.C.Kimlik No							
Hayvan Sahibinin Adresi							
Köy / Mahalle							
İlçe							
İl							
Harita Koordinatları							
Ziyaret Nedeni	Şüpheli vaka ihbarı				Aktif survey		
Araştıran Veteriner Hekimin Adı							
Ziyaret Tarihi							
Hayvan Sahibinin İhbar Tarihi							
İlk Bulguların Görüldüğü Tarih							

Kümeşte mevcut hayvanlar ve etkilenen hayvanlar:

	Yaş	Tavuk	Hindi	Kaz	Ördek	Güvercin	Diğer
Salgından Önce Toplam	Yetişkin Genç Toplam						
Şu Ana Kadar Ölen	Yetişkin Genç Toplam						
Şu Anda Hasta	Yetişkin Genç Toplam						
Sahibince Öldürülen	Yetişkin Genç Toplam						
Satılan,Kesilen, Tüketilen	Yetişkin Genç Toplam						

Etkilenen hanedeki yabani kanatlılar, yabani veya evcil karnivor hayvanlar

Türler	Ölen sayısı	Hasta sayısı

Etkilenen kümeşteki klinik bulgular:

Ani ölüm / Ölü bulunma	Diğer Bulgular (tarif ediniz)
Sindirim Sistemi Bulguları	1.
Solunum Sistemi Bulguları	2.
Sinir Sistemin Bulguları	3.

Ölüm oranı ve klinik bulgulara göre bu hastalığın AI olduğunu düşünüyor musunuz?

Benzemiyor		Düşük Olası		Olası		Kuvvetle Olası	
------------	--	-------------	--	-------	--	----------------	--

Kümes veya çiftlik hakkında bilgi	Evet	Hayır	Yorum
Kanatlılar 24 saat devamlı kapalı tutuluyor			
Kanatlılar sadece gece kapalı tutuluyor			
Kanatlılar kapatılmıyor			
Kanatlılar serbest iken sadece sahibinin arazisinde dolaşıyor			
Kanatlılar serbest iken köy arazisinde dolaşıyor			
Ördek, kaz ve hindiler tavuklardan ayrı olarak tutuluyor			
Kümesin duvarları var			
Kanatlılar ev artıklarıyla besleniyor			

- * Mihrak bölgesinin haritasını kabaca, yakındaki göçmen kuşların bulunduğu sulak alanlar ve onların mihraktan uzaklığını da belirterek aşağıya çiziniz.
- * Ayrıca kayıt etmek istediğiniz herhangi bir bilgiyi sayfanın arkasına yazınız.
- * Kayıt etmek istediğiniz herhangi bir bilgiyi aşağıya yazınız. Bu bilgilere kümes, yetiştirme koşulları, vb. ile ilgili bilgiler dahildir.

Kanatlıların diğer yerlerden alınma/satın alınma veya temas tarihleri:

Başlangıç Tarihi	= İlk belirtilerin görüldüğü tarihten 21 gün öncesi	
Bitiş Tarihi	= İlk belirtilerin görüldüğü tarih	

Kaynak	Tarih	Açıklama
Köy İçinden Alınan Kanatlılar		
Diğer Köyden Alınan Kanatlılar		
Pazardan Alınan Hayvanlar		
Köy İçinde Yapılan Ziyaretler		
Diğer Köylere Yapılan Ziyaretler		
Gidilen Pazar Yerleri		
Köy İçinden Size Yapılan Ziyaretler		
Diğer Köylerden Size Yapılan Ziyaretler		
Yabani Kuşlar İle Temas (Avcılık, Göl, Gölet ve Sulak alanlar vb. dahil)		

Satılan / Verilen veya Temas Edilen Kanatlıların Temas Tarihleri:

Başlangıç tarihi	= İlk belirtilerin görüldüğü tarihten 7 gün öncesi	
Bitiş tarihi	= Ziyaret tarihi	

Varış Yeri	Tarih	Açıklama
Köy İçinde Satılan / Verilen Kanatlılar		
Diğer Köylere Satılan / Verilen Kanatlılar		
Pazara Götürülen Kanatlılar		
Diğer		
Diğer		
Diğer		

AVIAN İNFLUENZA MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU
KÖY TAVUKÇULUĞU, KÖY RAPORU

Köy					
Mahalle					
İlçe					
İl					
Harita Koordinatları					
Ziyaret Nedeni	Şüpheli vaka ihbarı			Aktif survey	
Araştıran Veteriner Hekimin Adı					
Ziyaret tarihi					
Hayvan Sahibinin İhbar Tarihi					
İlk Bulguların Görüldüğü Tarih					

Köyde Toplam Hane Sayısı	
Köyde Kanatlı Besleyen Hane Sayısı	
Bugüne Kadar Etkilenen Hane Sayısı	

Köyde mevcut ve etkilenen kanatlı hayvanlar:

	Yaş	Tavuk	Hindi	Kaz	Ördek	Güvercin	Diğer
Salgından Önce Toplam	Yetişkin Genç Toplam						
Şu Ana Kadar Ölen	Yetişkin Genç Toplam						
Şu Anda Hasta	Yetişkin Genç Toplam						
Sahibince Öldürülen	Yetişkin Genç Toplam						
Satılan,Kesilen, Tüketilen	Yetişkin Genç Toplam						

Köydeki klinik bulgular:

Ani ölüm / Ölü bulunma		Diğer Bulgular (tarif ediniz)
Sindirim Sistemine Ait Bulgular		1.
Solunum Sistemine Ait Bulgular		2.
Sinir Sistemine Ait Bulgular		3.

Ölüm oranı ve klinik bulgulara göre bu hastalığın AI olduğunu düşünüyor musunuz?

Benzemiyor		Düşük ihtimal		Olası		Kuvvetle Olası	
------------	--	---------------	--	-------	--	----------------	--

Köyden alınan numuneler:

Alınan Numune	Sayısı	Tarih	Gönderilen yer ve Gönderme Şekli
Tüm Karkas			
Kloakal Sıvap			
Trakeal Sıvap			
Kan Örneği			
Diğer			

**AVIAN İNFLUENZA MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU
KÖY TAVUKÇULUĞU, ALINAN NUMUNE DETAYLARI**

Köy	
Mahalle	
İlçe	
İl	
Harita Koordinatları	
Numune Alma Tarihi	
Numune Gönderme Tarihi	

Numune alınan, Hane-1:

Numune Sahibinin Adı-Soyadı	
Numune Sahibinin TC Kimlik No	
Numune Sahibinin Adresi	

Alınan Numune	Sayısı	Tarih	Gönderilen Yer ve Gönderme Şekli
Tüm Karkas			
Kloakal Sıvap			
Trakeal Sıvap			
Kan Örneği			
Diğer			

Numune alınan, Hane-2:

Numune Sahibinin Adı-Soyadı	
Numune Sahibinin TC Kimlik No	
Numune Sahibinin Adresi	

Alınan Numune	Sayısı	Tarih	Gönderilen Yer ve Gönderme Şekli
Tüm Karkas			
Kloakal Sıvap			
Trakeal Sıvap			
Kan Örneği			
Diğer			

Numune alınan, Hane-3:

Numune Sahibinin Adı-Soyadı	
Numune Sahibinin TC Kimlik No	
Numune Sahibinin Adresi	

Alınan Numune	Sayısı	Tarih	Gönderilen Yer ve Gönderme Şekli
Tüm Karkas			
Kloakal Sıvap			
Trakeal Sıvap			
Kan Örneği			
Diğer			

**AVIAN İNFLUENZA MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU
KÖY TAVUKÇULUĞU, MİHRAK ÇEVRESİNDEKİ KONTROL**

Köy	
Mahalle	
İlçe	
İl	
Harita Koordinatları	
Araştıran Veteriner Hekimin Adı	

İl / İlçe Müdürlüğüne İhbar Tarihi	
İl / İlçe Müdürlüğünün Mihrak Yerine Geliş Tarihi	
Geçici Kısıtlama Kordon Tarihi	
Hastalığın Şüpheli Olarak Açıklanma Tarihi	
Hastalığın Resmi Olarak Açıklanma Tarihi	
Komşu İl ve İlçelere Haber Verme Tarihi	
Mihrakın Sönüş Tarihi	

Karantina:

Karantinaya Alınan Yer(ler)	
Başlama Tarihi	
Bitiş tarihi	

İtlaf çalışmaları:

İtlaf Yöntemi	
İtlaf Yapılan Bölge	
İtlaf Başlangıç Tarihi	
İtlaf Bitiş Tarihi	
İtlaf Edilen Kanatlı Sayısı	

İmha:

İmha Yöntemi	
İmha Başlangıç Tarihi	
İmha Bitiş Tarihi	

Dezenfeksiyon:

Dezenfektanlar ve Dezenfeksiyon Yöntemi	
Başlama Tarihi	
Bitiş Tarihi	

**AVIAN İNFLUENZA MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU
KÖY TAVUKÇULUĞU, GÖZLEM VE KORUMA**

Köy	
Mahalle	
İlçe	
İl	
Harita Koordinatları	
Araştıran Veteriner Hekimin Adı	

Koruma Bölgesi (minimum 0-3 km)

Koruma Bölgesindeki Köyler	
Koruma Bölgesindeki Ticari Yumurtacı İşletmeler	
Koruma Bölgesindeki Broyler İşletmeleri	
Koruma Bölgesindeki Damızlık İşletmeleri	
Koruma Önlemlerinin Başlangıç Tarihi	
Koruma Önlemlerinin Bitiş Tarihi	
Gözetimlerin Başlangıç Tarihi	
Gözetimlerin Bitiş Tarihi	

Gözetim Bölgesi (minimum 3-10 km)

Gözetim Bölgesindeki Köyler	
Gözetim Bölgesindeki Ticari Yumurtacı İşletmeleri	
Gözetim Bölgesindeki Broyler İşletmeleri	
Gözetim Bölgesindeki Damızlık İşletmeleri	
Gözetimlerin Başlangıç Tarihi	
Gözetimlerin Bitiş Tarihi	

Epidemiyolojik Araştırmayı Yapan Resmi Veteriner Hekim/Hekimler

Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
Tarih:	Tarih:
İmza:	İmza:

AVIAN İNFLUENZA MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU
TİCARİ İŞLETMELER

Çiftlik Sahibinin Adı-Soyadı				
Çiftlik Sahibinin TC Kimlik No				
Çiftliğin İşletme No				
Köy				
Mahalle				
İlçe				
İl				
Harita Koordinatları				
Ziyaret Nedeni	Şüpheli vaka ihbarı			Aktif survey
Araştıran Veteriner Hekimin Adı				
Ziyaret Tarihi				
Hayvan Sahibinin İhbar Tarihi				
İlk Bulguların Görüldüğü Tarih				
Çiftlik İle Çalışan İlgili Şirket(ler)				

Hayvan Türü

Broyler		Kaz		Broyler GP	
Yumurtacı		Broyler Damızlık		Devekuşu	
Hindi		Yumurtacı Damızlık		Bıldırcın	
Ördek		Hindi Damızlık		Diğer	

Kümes Tipi

Kafes Tipi		Kapalı Sistem		Açık / Yarı-Açık Sistem		Diğer	
------------	--	---------------	--	-------------------------	--	-------	--

Etkilenen Kümeste Mevcut Kanatlılar:

	Salgın Başlangıcındaki Popülasyon	Şu anda Canlı ve Sağlıklı	Şu ana Kadar Ölen	Şu anda Hasta	Sahibince Öldürülen	Satılan Kesilen Tüketilen
Yetişkin						
Genç						
Toplam						

Kümeşteki klinik bulgular:

Ani Ölüm / Ölü Bulunma		Diğer Bulgular (tarif ediniz)
Sindirim Sistemine Ait Bulgular		1.
Solunum Sistemine Ait Bulgular		2.
Sinir Sistemine Ait Bulgular		3.

Ölüm oranı ve klinik bulgulara göre bu hastalığın AI olduğunu düşünüyor musunuz?

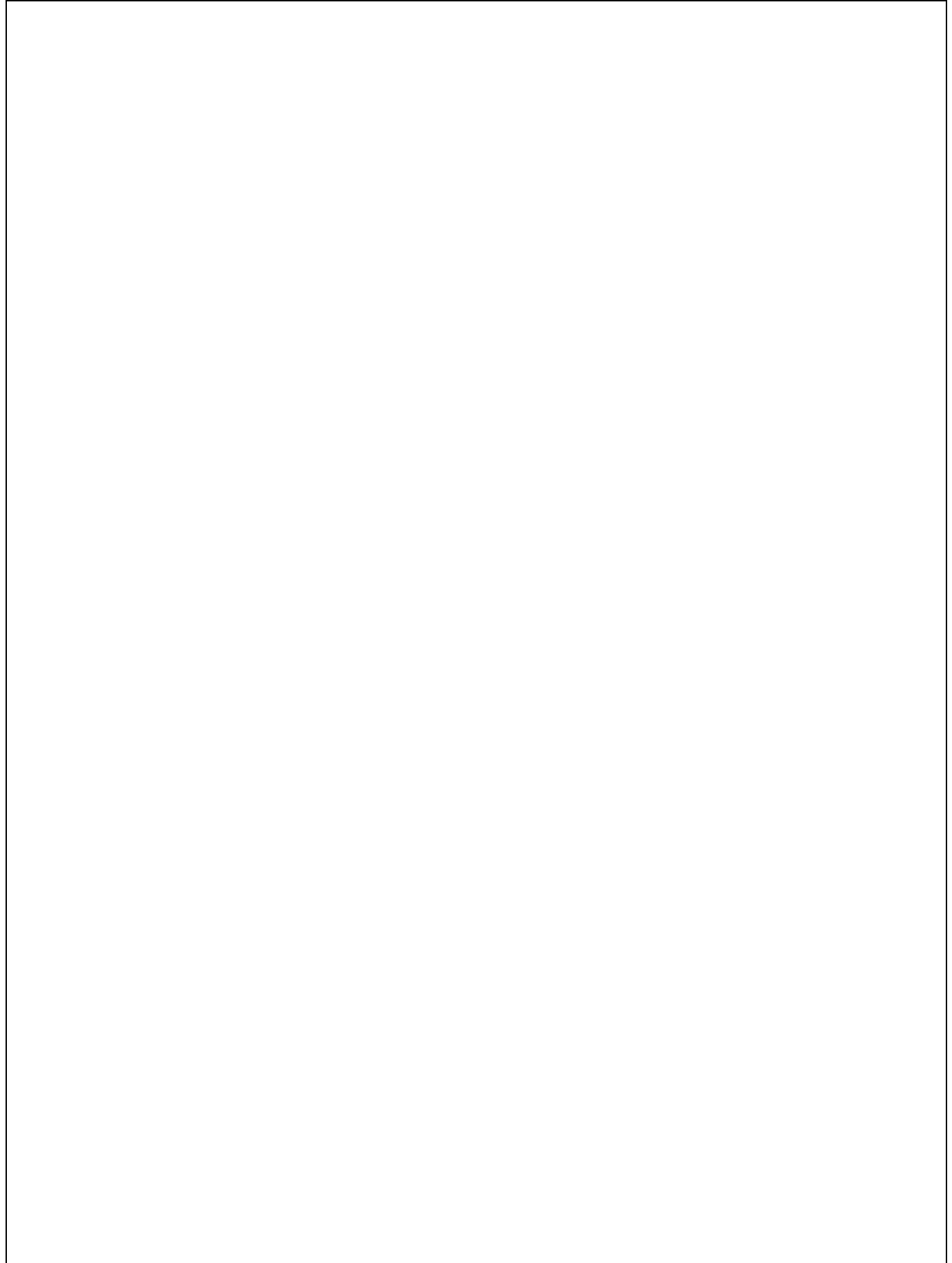
Benzemiyor		Düşük Olası		Olası		Kuvvetle Olası	
------------	--	-------------	--	-------	--	----------------	--

Alınan numuneler:

Alınan Numune	Sayısı	Tarih	Gönderilen yer ve Gönderme Şekli
Tüm Karkas			
Kloakal Sıvı			
Trakeal Sıvı			
Kan Örneği			
Diğer			

* Mıhrak bölgesinin haritasını kabaca, yakındaki göçmen kuşların bulunduğu sulak alanlar ve onların mıhraktan uzaklığını da belirterek aşağıya çiziniz.

* Ayrıca kayıt etmek istediğiniz herhangi bir bilgiyi sayfanın arkasına yazınız.

Kanatlıların diğ er muhtemel kaynaklardan alınma / satın alınma veya temas tarihleri:

Başlangıç Tarihi	=İlk Belirtilerin Görüldüğü Tarihten 21 Gün Öncesi	
Bitiş Tarihi	= İlk Belirtilerin Görüldüğü Tarih	

Kaynak	Tarih	Açıklama
Yem ve su kaynakları		
Çiftliğe yapılan Veteriner ziyaretleri		
Satın Alınan Kanatlılar		
Pazardan Alınan Hayvanlar		
Diğ�er Ticari İşletmelere Yapılan Ziyaretler		
Diğ�er Köylere Yapılan Ziyaretler		
Gidilen Pazar Yerleri		
Gidilen Diğ�er Yerler		
Diğ�er Ticari İşletmelerden Çiftliğe Yapılan Ziyaretler		
Diğ�er Köylere ve Çiftliklere Giden Taşıtlar		
Çiftliği Ziyaret Eden Araçlar		
Diğ�er Köylerden Çiftliğe Yapılan Ziyaretler		
Yabani kanatlılar ve Yaban Hayatı ile Temas (Avcılık,Göl, Gölet ve Sulak Alanlar, vb. dahil)		

Satılan veya temas edilen kanatlıların temas tarihleri:

Başlangıç Tarihi	= İlk Belirtilerin Görüldüğü Tarihten 7 Gün Öncesi	
Bitiş Tarihi	= Ziyaret Tarihi	

Varış Yeri	Tarih	Açıklama
Satılan Kanatlılar		
Pazara Götürülen Kanatlılar		
Kesime Gönderilen Kanatlılar		
Diğ�er		

**AVIAN İNFLUENZA MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU
TİCARİ TAVUKÇULUK, MİHRAK ÇEVRESİNDEKİ KONTROL**

Köy	
Mahalle	
İlçe	
İl	
Harita Koordinatları	
Araştıran Veteriner Hekimin Adı	

İl / İlçe Müdürlüğüne İhbar Tarihi	
İl / İlçe Müdürlüğünün Mihrak Yerine Geliş Tarihi	
İl Müdürlüğünün Sonuçtan Bilgilendirilme Tarihi	
K.K.G.Md.'lüğünün Sonuçtan Bilgilendirilme Tarihi	
Geçici Kısıtlama Kordon Tarihi	
Hastalığın Şüpheli Olarak Açıklanma Tarihi	
Hastalığın Resmi Olarak Açıklanma Tarihi	
Komşu İl ve İlçelere Haber Verme Tarihi	
Mihrakın Sönüş Tarihi	

Karantina:

Karantinaya Alınan Yer	
Başlama Tarihi	
Bitiş Tarihi	

İtlaf çalışmaları:

İtlaf Yöntemi	
İtlaf Yapılan Bölge	
İtlaf Başlangıç Tarihi	
İtlaf Bitiş Tarihi	
İtlaf Edilen Kanatlı Sayısı	

İmha:

İmha Yöntemi	
İmha Başlangıç Tarihi	
İmha Bitiş Tarihi	

Dezenfeksiyon:

Dezenfektanlar ve Dezenfeksiyon Yöntemi	
Başlama Tarihi	
Bitiş Tarihi	

**AVİAN İNFLUENZA MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU
TİCARİ TAVUKÇULUK, GÖZLEM VE KORUMA**

Köy	
Mahalle	
İlçe	
İl	
Harita Koordinatları	
Araştıran Veteriner Hekimin Adı	

Koruma Bölgesi (minimum 0-3 km)

Koruma Bölgesindeki Köyler	
Koruma Bölgesindeki Ticari Yumurtacı İşletmeler	
Koruma Bölgesindeki Broylar İşletmeleri	
Koruma Bölgesindeki Damızlık İşletmeleri	
Koruma Önlemlerinin Başlangıç Tarihi	
Koruma Önlemlerinin Bitiş Tarihi	
Gözetimlerin Başlangıç Tarihi	
Gözetimlerin Bitiş Tarihi	

Gözetim Bölgesi (minimum 3-10 km)

Gözetim Bölgesindeki Köyler	
Gözetim Bölgesindeki Ticari Yumurtacı İşletmeleri	
Gözetim Bölgesindeki Broylar İşletmeleri	
Gözetim Bölgesindeki Damızlık İşletmeleri	
Gözetimlerin Başlangıç Tarihi	
Gözetimlerin Bitiş Tarihi	

Epidemiyolojik Araştırmayı Yapan Resmi Veteriner Hekim/Hekimler

Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
Tarih:	Tarih:
İmza:	İmza:

NEWCASTLE HASTALIĞI MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU

Tarih ...../...../.....

Veteriner Hekim:

Telefon no:

Şüphe Tarihi:

Onay Tarihi:

İşletme adı:

Adres:

İl:

İlçe:

Telefon:

Köy/Mahalle:

İşletme No:

Sahibi:

Varsa işletmenin bağlı olduğu şirket:

Şirket sahibinin adresi:

Telefon:

Bilgileri veren kişi:

Varsa Çiftlik Veteriner Hekiminin Adı Soyadı:

ÇİFTLİKLE İLGİLİ BİLGİLER

TESİSİN TİPİ :

 Ticari

Köy tavukçuluğu

KATEGORİ/ÜRETİM HATTI:

Grandparent

Parent

Broiler

Yumurtacı

MEVCUT KANATLI SAYISI VE TÜRÜ

Broyler		Kaz		Broyler GP	
Yumurtacı		Broyler Damızlık		Devekuşu	
Hindi		Yumurtacı Damızlık		Bıldırcın	
Ördek		Hindi Damızlık		Diğer	

İşletmeye Geliş Tarihi:

Yaş:

KAYNAK KULUÇKAHANE

İşletme Numarası:

Şirket Adı:

Adres:

İl:

İlçe:

Mahalle/Köy:

Telefon:

Faks:

Gaga kesme işlemleri:

Tarih ...../...../.....

İşlemi yapan:

Aile üyeleri

İstihdam edilen personel

Harici personel

Diğer:

Açıklamalar:

Kümes Tipi

Kafes Tipi		Kapalı Sistem		Açık / Yarı-Açık Sistem		Diğer	
------------	--	---------------	--	-------------------------	--	-------	--

Havalandırma sistemi tipi:**Yetiştirme Sistemi:**

Serbest sistem Hayır
 Evet m² .....

Kuş geçirmez fileler Hayır
 Evet

Yabani kuşlarla temas ihtimali:
 Hayır Evet Türler .....

Mahalde mevcut diğer kanatlılar (tutulan ya da serbest)

Hayır Evet Türler .....

Gölet ya da göllerin varlığı:

Hayır Evet

Diğer su kaynakları Hayır Evet (tanımlayınız)

Domuz varlığı Hayır Evet Sayı:
 Diğer hayvanlar Hayır Evet (tanımlayınız) .....

GEREKLİ DİĞER BİLGİLER :**Tesisin topografisi**

Enfekte mekanların bir haritası çizilir, üretim biriminin ve burada barındırılan hayvanların bilgileri ve ilgili mekanlara erişim yolları gösterilir.

Kanatlıların hareketleri:

Enfeksiyonun girişi/yayılışı verileri: a), b), c) vs., için gerekli bilgiler bütün hayvan/insan hareketleri için toplanmalı gerekirse tekrarlanmalıdır.

a) Diğer tesislerden/kuluçkahanelerden/çiftliklerden kanatlı girişi Hayır Evet
 (Klinik belirtilerin başlamasından 20 gün önce)

Tarih: Sayı: Tür:

Çiftlik Kuluçkahane

Çiftlik adı: İşletme Numarası:

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

b) Sergi/Pazar/fuarlardan kanatlı girişi Hayır Evet
 (Klinik belirtilerin başlamasından 20 gün önce)

Tarih: Sayı: Tür:

Kaynak: Fuar Pazar Sergi

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

c) Diğer çiftlik/tesis/kuluçkahane/kesimhanelere kanatlı/yumurta çıkışı Hayır Evet
(Klinik belirtilerin başlamasından 20 gün öncesinden çiftlik için kısıtlama konan tarihe kadar olan süre)

Tarih: Sayı: Tür:
Varış Yeri: Diğer çiftlik Kuluçkahane Kesimhane

Diğer .....

İşletme adı: İşletme No:

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

d) Diğer fuar/Pazar/sergilere kanatlı/yumurta çıkışı Hayır Evet
(Klinik belirtilerin başlamasından 20 gün öncesinden çiftlik için kısıtlama konan tarihe kadar olan süre)

Tarih: Sayı: Tür:
Varış Yeri: Fuar Pazar Sergi Diğer

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

İNSANLARIN HAREKETLERİ: Enfeksiyonun Yayılma Yolları (Klinik belirtilerin başlamasından 20 gün öncesinden çiftlik için kısıtlama konan tarihe kadar olan sürede)

Hayır Evet

Tarih: Adı ve Soyadı:

Veteriner Hek. Teknisyen Aşı ekibi Gaga kesici Diğer çiftçi Bayi

Diğer (tanımlayınız) .....

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

Daha önce ziyaret edilen çiftlik:

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

TAŞITLARIN HAREKETLERİ

(A) hayvan taşınması, (B) Yem taşınması, (C) Yumurta taşınması, (D) Ölü hayvanların toplanması, (E) Yakıt/Benzin, (Diğer) Tanımlayınız (Klinik belirtilerin başlamasından 20 gün öncesinden çiftlik için kısıtlama konan tarihe kadar olan süre)

Giriş tarihi	Taşıt A/B/C/D /E/diğer	Şirket adı	Faks/ telefon no	Taşıt plaka no	Römork varsa numarası	Taşıyıcı (şirket)	Sürücü	Telefon no

DİĞER KANATLI TESİSLERİ İLE DOLAYLI TEMAS

Hayır Evet

(ilk klinik belirtilerin başlamasından 20 gün öncesi ile çiftliğe kısıtlama konulan tarihe kadar ki süre içinde ekipman, taşıt, yem ve personel vs. paylaşımı)

Temas tarihi:

Çiftlik ya da tesis adı:

İşletme No:

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

Yetiştirilen tür: Sayı:

Paylaşılan taşıt Paylaşılan yem Paylaşılan ekipman Paylaşılan personel

Çöp toplanması/dönüşüm çevrimi

Diğer (tanımlayınız) .....

AYNI SAHİBE AİT DİĞER ÇİFTLİKLER

Hayır Evet

Çiftlik ya da tesis adı:

İşletme No:

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

Yetiştirilen tür: Sayı:

Boş Dolu

SALGIN MAHALLİNE YAKIN KANATLI ÇİFTLİKLERİ Hayır Evet

Çiftlik ya da tesis adı:

İşletme No:

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

Mihiraka Olan Mesafe:

Yetiştirilen tür: Sayı:

Boş Dolu **ANAMNESTİK VERİLER
HAFTALIK MORTALİTE (ÖLÜMLER)****Önemli Not: Mortalite oranlarına ilişkin veriler ilk klinik belirtilerin başlamasından 6 hafta öncesine dayanmalıdır.**

HAFTA -----DEN -----'E KADAR		ÖLEN HAYVAN SAYISI

Açıklamalar:**ND Klinik belirtilerin başladığı tarih:**

Çiftçinin belirtileri gözlemlediği tarih:

TOPLAM KANATLI SAYISI Kısıtlama altındaki çiftlik (ölü veya canlı)	Hasta kanatlı sayısı (Kısıtlama altındaki çiftlik)	Ölü kanatlı sayısı (Kısıtlama altındaki çiftlik)	İtlaf edilen kanatlı sayısı

Önemli not: Bu bilgiler çiftlikte kısıtlamalar uygulanmaya başladığında ND şüphesi ile ilişkili olarak toplanan morbidite ve mortalite bilgilerini içermelidir.

KANATLILARIN AŞILANMASI

Kanatlı aşılması yapılmaktadır: Hayır Evet

Aşılama tarihi Aşı tipi (Canlı ya da Ölü) Ticari adı Uygulama yolu

Aşığı uygulayan kişi bilgileri:

Tarih: Adı ve Soyadı:

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

İLAÇ VERME UYGULAMALARI

Son 15 günde: Hayır Evet

Açıklamalar:

İlacı uygulayan kişi bilgileri:

Tarih: Adı ve Soyadı:

Adres:

İl: İlçe: Mahalle/Köy:

Telefon: Faks:

HER TÜR İÇİN KLİNİK ARAŞTIRMA

Tür:

Solunum belirtileri: hafif

şiddetli

Yumurtlamada azalma ya da kesilme

Ödem, siyanozis veya kutanöz kanamalar

İshal

Sinirsel belirtiler

Diğer:

MAKROSKOPİK BULGULAR

- Rinit ve sinüzit
- Tracheitis *Kataral*
Kanamalı
- Hava kesesi yangısı
- Kanamalar *Epikard*
Endokard
Proventrikül
Ovarium follikülleri
- Enteritis *Kataral*
Kanamalı
- Pancreatitis
- Diğer:

Açıklamalar:

Epidemiyolojik Araştırmayı Yapan Resmi Veteriner Hekim/Hekimler

Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
Tarih:	Tarih:
İmza:	İmza:

BRUCELLOSİS EPİDEMİYOLOJİK İNCELEME RAPORU

Bilgi Sunulan Makam:	
Raporun Konusu:	
Raporu Sunan Birim:	
Rapor Tarihi:	
Bildirim No:	

İşletme Numarası: (Enfekte işletmede farklı işletmelere ait hayvan varsa her bir işletmeye ait bilgiler yazılacaktır.)	
--	--

Enfekte İşletmeye İlişkin Bilgiler	
İl:	
İlçe:	
Köy/Mahalle/Mezra/Yayla:	
Koordinatlar:	X: Y:
Rakım:	
İşletme Sahibinin Adı Soyadı ve İşletme Numarası*:	
İşletme Tipi*:	☐ Sığır ☐ Koyun ☐ Keçi ☐ Domuz ☐ Devegiller ☐ Atçılık ☐ Süt ☐ Besi ☐ Damızlık ☐ Kombine ☐ Diğer (Belirtiniz) .....
İşletme Hakkında Detaylı Bilgiler*:	

*Bu kısımlar varış günü birden çok enfekte işletme varsa her enfekte işletme için ayrı ayrı düzenlenecektir.

SIĞIR BRUSELLOSİSİ

Enfekte işletmedeki siğir sayısı					
Süt emen	Sütten kesilmiş	Düve	İnek	Boğa	Kastre edilmiş boğa

Enfekte işletmedeki siğirler nereden alındı?

Doğumdan beri işletmede   Köydeki başka bir işletmeden   Diğer (belirtiniz) .....

Başka bir köyden   Hayvan pazarından

Enfekte işletmedeki siğirler aşılandı mı?

Evet   Hayır

Aşının tipi:

Son aşılama tarihi:

Enfekte işletmedeki siğirlere banyo tarzı ilaçlama uygulanıyor mu?

Evet   Hayır

Uygulanan ilaç:

Son uygulama tarihi:

Enfekte işletmedeki siğirler nerede barınıyor?

Bina tarzı barınak   Merada   Çitle çevrili arazi

Diğer (belirtiniz).....

Barınma alanına yaban hayvanları geliyor mu?

Evet   Hayır

Barınma alanında diğer sürülerle temas oluyor mu?

Evet   Hayır

Enfekte işletmeye son bir yıl içinde veteriner hekim / vet.sağ.tek. geldi mi?

Evet   Hayır

Geliş sebebi: Hastalık tedavisi   Doğum   Suni tohumlama

Son geliş tarihi:

Enfekte işletmenin bulunduğu köyde

Ortak mera kullanımına ilişkin bilgiler (Diğer köylerle ortak alan varsa belirtilecek)	
Ortak su kaynağı kullanımına ilişkin bilgiler	
İçme suyu kaynağı	☐ Kuyu ☐ Yağmur suyu ☐ Yalak ☐ Yüzey suları (memba, akarsu, gölet)
Ortak mera ve su kaynağı alanına yaban hayvanları geliyor mu?	☐ Evet (belirtiniz) ☐ Hayır .....
Enfekte işletmede ilk abortus hangi tarihte görüldü?	

Aşağıdaki zaman dilimlerinde sürüde kaç gebe hayvan vardı ve kaç abort olayı gerçekleşti?

	1 ay önce	2 ay önce	3 ay önce	4 ay önce	5 ay önce	6 ay önce
Gebe hayvan sayısı						
Abortus sayısı						

Enfekte işletmede boğa varsa testislerde şişme görüldü mü?

Evet

Hayır

Görülme tarihi:

Etkilenen boğa sayısı:

Hastalığın teşhisinde hangi diagnostik testler kullanıldı?

ENFEKTE İŞLETME/İŞLETMELERİN KROKİSİ VE DİĞER EKLENMESİ İSTENEN DETAYLAR:

(Geniş çaplı düşünülerek doldurulmalıdır. Uydu resmi kullanılarak üzerinde açıklamalar yapılabilir. Çevredeki yollar, ana yollar, su kaynakları, temas işletmeler ve mera alanları gösterilmelidir.)

KOYUN-KEÇİ BRUSELLOSİSİ

Enfekte işletmedeki küçükbaş sayısı			
Kuzu/oğlak	Koyun/keçi	Koç/teke	Kastre edilmiş koç/teke

Enfekte işletmedeki küçükbaş hayvanların yetiştiricilik amacı?

Et   Süt   Yapağı   Kombine

Enfekte işletmedeki küçükbaş hayvanlar nereden alındı?

Doğumdan beri işletmede   Köydeki başka bir işletmeden   Diğer (belirtiniz) .....

Başka bir köyden   Hayvan pazarından

Enfekte işletmedeki küçükbaş hayvanlar nerede barınıyor?

Bina tarzı barınak   Merada   Çitle çevrili arazi

Diğer (belirtiniz).....

Barınma alanında diğer sürülerle temas oluyor mu?

Evet   Hayır

Barınma alanında yaban hayvanlarıyla temas oluyor mu?

Evet   Hayır

Enfekte işletmedeki küçükbaş hayvanlar nerede otluyorlar?

Özel arazi   Ortak mera   Otlatılmıyor   Diğer (belirtiniz).....

Otlama alanına yaban hayvanları geliyor mu?

Evet   Hayır

Enfekte işletmenin bulunduğu köyde

Ortak mera kullanımına ilişkin bilgiler (Diğer köylerle ortak alan varsa belirtilecek)	
Ortak su kaynağı kullanımına ilişkin bilgiler	
İçme suyu kaynağı	☐ Kuyu ☐ Yağmur suyu ☐ Yalak ☐ Yüzey suları (mamba, akarsu, gölet)

Enfekte işletmede ilk abortus hangi tarihte görüldü?

Aşağıdaki zaman dilimlerinde sürüde kaç gebe hayvan vardı ve kaç abort olayı gerçekleşti?

	1 ay önce	2 ay önce	3 ay önce	4 ay önce	5 ay önce	6 ay önce
Gebe hayvan sayısı						
Abortus sayısı						

Enfekte işletmede koç/teke varsa testislerde şişme görüldü mü?

Evet

Hayır

Görülme tarihi:

Etkilenen boğa sayısı:

Hastalığın teşhisinde hangi diagnostik testler kullanıldı?

ENFEKTE İŞLETME/İŞLETMELERİN KROKİSİ VE DİĞER EKLENMESİ İSTENEN DETAYLAR:
(Geniş çaplı düşünülerek doldurulmalıdır. Uydu resmi kullanılarak üzerinde açıklamalar yapılabilir. Çevredeki yollar, ana yollar, su kaynakları, temas işletmeler ve mera alanları gösterilmelidir.)

Epidemiyolojik Araştırmayı Yapan Resmi Veteriner Hekim/Hekimler

Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
Tarih:	Tarih:
İmza:	İmza:

KUDUZ MİHRAK ARAŞTIRMA FORMU

Hastalık şüpheli insan varsa ilgili sağlık kurumundan gönderilen evrak kayıtlarına göre:

HASTALIK ŞÜPHELİ KİŞİNİN

Adı Soyadı :

Adresi :

Temas olayının gerçekleştiği tarih :

Temas yolu:

Isırık Tırmalama Salya ile açık yara teması

Kuduz şüpheli hayvanın müşahedeye alınma tarihi : .../.../20..

HASTALIK ŞÜPHELİ HAYVANIN**1. Türü**

Evcil: Köpek Kedi Sığır Manda Koyun Keçi
Yabani: Tilki Kurt Çakal Sansar Gelincik Yarasa

2. Yaşam Şekli

Evde beslenen pet hayvanı Ev dışında beslenen pet hayvanı Başiboş hayvan
 İşletmede beslenen Merada beslenen Yaban hayatı

3. Evcil hayvan ise

a) Sahibinin adı soyadı?
b) Kuduz hastalığına karşı aşılanmış mı?
 Hayır Evet, .../.../20.. Aşının Ticari İsmi.....
c) Aşı belgesi var mı?
 Hayır Evet

4. Kuduz şüpheli hayvanda görülen klinik belirtiler?

Yutma güçlüğü, çenede gevşeklik, salya artışı, köpüklü salya
 Sendeleme, amaçsız şekilde yürüme, kısmi felç, güçsüzlük
 Alışılmamış sesler çıkarma, ses tonunda değişiklik
 Hayvanın ruhsal durumunda değişiklik (saldırgan veya depresif olması)
 Klinik hastalığın hızlı gelişmesi, güçsüzlüğün felce dönüşmesi
 Aşırı cesaret ve sürekli saldırganlık hali
 Türüne özgü olmayan davranışlar (gece aktif olan hayvanın gündüz vakti görülmesi v.b.)
 Diğer .....

5. Kuduz şüpheli temasın gerçekleşme şekli?**Kasıtlı**

Tuzağa düşürmek, köşeye sıkıştırmak Yabancı bir hayvanı beslemek
 Hayvanın hakimiyet bölgesine girmek Hayvanın yemeğine müdahale etmek
 Yavrularına kontrolsüz şekilde yaklaşmak Sahibine müdahale etmek/güreşmek
 Yaralı hayvana çok yaklaşmak Hayvana sataşmak
 Kavga eden hayvanların arasına girmek

Kasıtsız

Yukarıda belirtilenlerin dışında meydana gelen kuduz şüpheli temas olayı

Açıklamalar:

.....
.....
.....
.....

6. Kuduz şüpheli hayvanın şu anki durumu?

Canlı Ölü Bilinmiyor

Bulunduğu yer: .....

7. Kuduz şüpheli hayvan evcil bir hayvan ise son zamanlarda yaban hayvanlarıyla temas etmiş olabilir mi?

Evet Hayır

Evet ise yaban hayvanlarıyla teması açıklayınız

.....
.....

8. Mıhrak bölgesindeki yaban hayvanlarına yönelik oral aşılama yapılıyor mu?

Hayır Evet

Evet ise son aşılama tarihi, şekli ve yapılan bölgelerin detayı?.....

9. Mıhrak bölgesinde yapılan son kampanyalı aşılama tahmini aşılama oranı ve doz sayısı?

%..... ..... doz

10. Evcil hayvanın sahibi ötenazi yapılmasını istiyor mu?

Evet Hayır

11. Kuduz şüpheli hayvan son 72 saat içinde birden daha fazla insan ya da hayvanı ısırды mı?

Hayır Evet

Evet ise kaç kişiyi, hayvanı ısırды? .....

12. Kuduz şüpheli hayvana uygulanan kontrol tedbiri?

10 gün süreyle müşahade 6 ay süreyle karantina
 3 ay süreyle karantina Ötenazi

Müşahade/Karantinanın

Başlangıç tarihi: .../.../20..

Bitiş tarihi: .../.../20..

13. Uygulanan kontrol tedbirinin neticesi?

Hayvan yaşıyor ve kuduz hastalığına ait klinik belirtiler görülmedi
 .../.../20.. tarihinde kuduz hastalığına ait klinik belirtiler görüldü
 .../.../20.. tarihinde hayvan öldü

14. Kuduz şüpheli hayvandan laboratuvara marazi madde gönderildiyse, test sonucu?

Pozitif Rapor Tarihi: .../.../20...
 Negatif

15. Uygulanan kontrol tedbirleri?

Tedbir	Yapılanlar		Epidemiyolojik olarak tavsiye edilenler	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Hareket kısıtlaması				
Hasta ve sağlamların ayrılması				
Temizlik ve dezenfeksiyon				
Kısmi imha/kesim				
İtlaf				
Mıhrak aşılması		..... (doz)		
Ortak mera kullanımının sınırlandırılması				
Koruma ve gözetim bölgelerinin belirlenmesi				

Açıklamalar:.....
.....
.....
.....

16. Kuduz şüpheli bölgenin oluşturulmasında esas alınan kriterler?

- Aşısız başıboş hayvan popülasyonunun etki ve yayılım alanı
 Yaban hayvanı popülasyonunun etki ve yayılım alanı
 Mihrak bölgesinin coğrafik yapısı

Bölge ile ilgili düşünceler:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

17. Civar köy veya mahallelerde aktif kuduz mihrakı var mı?

- Evet Hayır

18. Köyde ve civar köylerde geçmişte kuduz hastalığı görüldüyse:

Son mihrakın çıkış tarihi :

Son mihrakın sönüş tarihi :

Laboratuvar sonucu var mı?

- Evet Hayır

Hastalıktan etkilenen türler?

- Köpek Kedi Sığır Manda Koyun Keçi
 Tilki Kurt Çakal Sansar Gelincik Yarasa

19. Mihrak araştırmasını yapan personelin ilave görüş, öneri veya değerlendirmesi (var ise)?

20. Kroki ve ya Uydu Resmi

(Temas noktası, doğal yaşam alanları, doğal yaşam alanlarına olan uzaklıklar, çevre mihraklar düşünülerek doldurulmalıdır.)

--

Epidemiyolojik Araştırmayı Yapan Resmi Veteriner Hekim/Hekimler

Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
Tarih:	Tarih:
İmza:	İmza:

KOYUN-KEÇİ VEBASI EPİDEMİYOLOJİK İNCELEME RAPORU

Bilgi Sunulan Makam:	
Raporun Konusu:	
Raporu Sunan Birim:	
Rapor Tarihi:	
Bildirim No:	

İşletme Numarası: (Enfekte işletmede farklı işletmelere ait hayvan varsa her bir işletmeye ait bilgiler yazılacaktır.)	
---	--

Enfekte İşletmeye İlişkin Bilgiler	
İl:	
İlçe:	
Köy/Mahalle/Mezra/Yayla:	
Koordinatlar:	X: Y:
Rakım:	
İşletme Sahibinin Adı Soyadı ve İşletme Numarası*:	
İşletme Tipi*:	☐ Süt ☐ Besi ☐ Damızlık ☐ Karışık
İşletmedeki koyun keçilerin beslenme tipi	☐ Mera ☐ Ağıl
İşletme Hakkında Detaylı Bilgiler*:	
*Bu kısımlar varış günü birden çok enfekte işletme varsa her enfekte işletme için ayrı ayrı düzenlenecektir.	

İşletmenin Bulunduğu Köy Mahalledeki Genel Hayvancılık Uygulamaları	
Toplam İşletme Sayısı	
Sadece Büyükbaş İşletme Sayısı	
Sadece Küçükbaş İşletme Sayısı	
Karma İşletme Sayısı	
Ortak Mera Kullanımına İlişkin Bilgiler (Diğer köylerle ortak alan varsa belirtilecek)	
Ortak Su Kaynağı Kullanımına İlişkin Bilgiler (Diğer köylerle ortak alan varsa belirtilecek)	

İşletmede mevcut hayvanlar ve etkilenen hayvanlar:

	Yaş	Koyun	Keçi
Salgından Önce Toplam	0-6 ay 7-18 ay 18 aydan büyük		
Şu Ana Kadar Ölen	0-6 ay 7-18 ay 18 aydan büyük		
Şu Anda Hasta	0-6 ay 7-18 ay 18 aydan büyük		
Sahibince Öldürülen	0-6 ay 7-18 ay 18 aydan büyük		
Satılan,Kesilen, Tüketilen	0-6 ay 7-18 ay 18 aydan büyük		
Şu Anda Toplam Hayvan Sayısı	0-6 ay 7-18 ay 18 aydan büyük		

Hastalıktan etkilenen hayvanlarda klinik bulgular (X koyunuz)

☐ Ani ölüm/Ölü bulunma	☐ Burun ve gözyaşı akıntısı
☐ Yüksek ateş	☐ Öksürük
☐ Durgunluk halsizlik	☐ İshal
☐ İştah azalması	☐ Ağız lezyonları
☐ Belirgin bir semptom yok	

İşletme ve hayvanlar hakkında bilgi	Evet	Hayır	Yorum
İşletmede büyükbaş hayvanlar ile küçükbaş hayvanlar birlikte mi tutuluyor?			
İşletmede iki veya ikiden fazla farklı işletmede barındırılan (sürü) küçükbaş hayvan var mı?			
Sürüler birbirinden ayrı binalar içinde barındırılıyor ve aralarında herhangi bir bağlantı ve ortak hava boşluğu var mı?			
Koyun ve keçi üretim birimlerinin ekipman, yem, atık ve varsa süt için farklı depoları var mı?			
Üretim birimlerinin bulunduğu binaların giriş ve çıkışlarında özel dezenfeksiyon sistemleri var mı?			
Üretim birimlerinin ayrı personeli var mı?			
Son 21 gün içerisinde enfekte birimden sağlıklı birimlere doğru hastalığı iletebilecek çiftlik makinaları veya diğer ekipmanlar, hayvan, hayvansal ürünler, hayvan yemi, hayvanlara ait malzemeler, yün, kıl, atık gibi diğer maddeler veya nesnelere hiçbir alışverişi yapılmış mı?			
Koyun ve keçiler 24 saat devamlı kapalı mı tutuluyor?			
Koyun ve keçiler dışarıya otlamaya gönderiliyor mu?			
Koyun ve keçiler sadece sahibinin arazisinde mi otlatılıyor?			
Koyun ve keçiler köy merasında mı otlatılıyor?			
Koyun ve keçiler köydeki diğer küçükbaşlardan ayrı mı otlatılıyor?			
İşletmedeki hayvanların köydeki diğer küçükbaşlarla ortak paylaştıkları su alanları var mı?			
İşletmedeki hayvanların komşu köylerdeki hayvanlarla ortaklaşa kullandıkları otlatma alanları var mı?			
İşletmedeki hayvanların komşu köylerdeki hayvanlarla ortaklaşa kullandıkları sulama alanları var mı?			
Diğer köylerle ortaklaşa kullanılan ağıl veya barınak var mı?			
Komşu köylerdeki hayvanlarla başka doğrudan temas yolları var mı?			
Hangi köyler?			

Son bir ay içerisindeki hayvan ve insan hareketleri

Kaynak	Tarih	Açıklama
Köy İçinden Alınan Küçükbaş Hayvanlar		
Diğer Köyden Alınan Küçükbaş Hayvanlar		
Pazardan Alınan Küçükbaş Hayvanlar		
Köy İçinde Yapılan Ziyaretler		
Diğer Köylere Yapılan Ziyaretler		
Gidilen Pazar Yerleri		

Köy İçinden Size Yapılan Ziyaretler		
Diğer Yerlerden Size Yapılan Ziyaretler		
Göçebe/Transit hayvanlar ile temas		
Yabani hayvanlar ile temas		

Son bir ay içerisinde köye gelen hayvanların en son uygulanan PPR aşılama tarihi?

ENFEKTE İŞLETME/İŞLETMELERİN KROKİSİ ve DİĞER EKLENMESİ İSTENEN DETAYLAR:
(Geniş çaplı alanlar düşünülerek doldurulmalıdır. Uydu resmi kullanılarak üzerinde açıklamalar yapılabilir.
Çevredeki yollar, ana yollar, su kaynakları, gölet, göl, akarsular, su birikintileri, temas işletmeler ve mera alanları gösterilmelidir.)

Enfekte İşletmede Farklı İşletmelere Ait Hayvan Varsa Her Bir İşletmeye Ait veya Varsa Temas İşletmelerine Ait Bilgiler:

PPR Hastalığının Köydeki Geçmişi (PPR hastalığı geçmişi var ise)

En son salgının çıkış tarihi	
En son salgının sönüş tarihi	
Laboratuvar sonucu var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Salgından etkilenen türler?	☐ Koyun ☐ Keçi ☐ Diğer .....
Etkilenen hayvan sayısı?	☐ Ölen ..... adet ☐ Etkilenen ..... adet ☐ İtlaf-İmha ..... adet
Mihrak aşılması yapılmış mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Temizlik ve dezenfeksiyon yapılmış mı?	☐ Evet ☐ Hayır

Son 3 aşılama dönemine ait bilgiler

	Tarih	Aşılana Hayvan Sayısı	Tarih	Aşılana Hayvan Sayısı	Tarih	Aşılana Hayvan Sayısı
Koyun / Keçi						

İlk Enfekte İşletmenin Sahibinin Adı Soyadı: (Birden fazla enfekte işletme varsa)	
İşletme numarası (Birden fazla enfekte işletme varsa):	
İhbarda bulunan kişi:	
İhbar tarihi:	
İlk klinik belirti görülen tarih:	
Variş ve geçici kordon tarihi:	
Marazi madde alınmışsa alma tarihi:	
Marazi maddenin gönderilme tarihi:	
Hastalığın hikayesi:	

Kaynak ve Bulaş İzlemesi

(Kaynak İzlemesi : Etkenin işletmeye ve ya köy/mahalleye ilk giriş kaynağını ifade eder.

Bulaş İzlemesi : Etken girişinden sonra enfeksiyonun oluşması, yani hastalık olgusunun ortaya çıkmasından sonra hastalık çıkan bu işletme veya köy/mahalleden yayılma riskini ifade eder.)

Kaynak izlemesi için derecelendirmede;

+ virüs bu kaynaktan olabilir, başka kaynaklar da değerlendirilmelidir.

++ virüsün kaynağı muhtemelen bu kaynaktır.

+++ virüsün kesin kaynağı budur (bir defa kullanın!!!) anlamlarını verir.

Cevaplar; E:Evet, H:Hayır, Boş: Sorulmadı, ?:Cevap alınmadı

Olası Risk Faktörleri	Kaynak İzlemesi			Bulaş İzlemesi
	Risk Var Mı? (E/H)	Temas Sayısı/ Zamanı	Derecelendirme (+++; ++; +)	Risk Var Mı? (E/H)
Ortak mera kullanımı var mı?				
Ortak su kaynağı kullanımı var mı?				
Son 1 aylık periyotta yasal hayvan girişi var mı?				
Son 1 aylık periyotta illegal hayvan girişi var mı?				
Celep ve ya hayvan pazarı vasıtasıyla hayvan girişi var mı?				
Göçer hayvan hareketi var mı?				
Göçer sürülerle temas var mı?				
İşletme veya köy/mahalleye veteriner hekim ziyareti var mı?				
Komşu köylerde enfeksiyon var mı?				
10 km lik yarıçapta mihrak var mı?				
İşletmeye vektör taşıyabilecek ya da enfekte salya vs. ile teması olabilecek araç giriş-çıkışı var mı?				
Hayvansal ürün alım/satımı var mı? (Deri vs.)				
İşletmenin ana bir yola sınırı var mı?				
İşletmenin ara bir yola sınırı var mı?				

Enfeksiyonun Kaynak İzlemesiyle İlgili Ek Bilgiler, Değerlendirme ve Epidemiyolojik Görüş
(Yukarıdaki tabloda tespit edilen yönlerin detayı yazılacaktır.)

Bulaş İzlemesiyle İlgili Ek Bilgiler, Değerlendirme ve Epidemiyolojik Görüş ve Tavsiyeler
(Bu kısma mevcut enfeksiyonun yayılma riski ile ilgili tespitlerin detayı yazılacaktır.)

Koruma ve Kontrol Önlemleri

Önem	Yapılanlar		Epidemiyolojik Olarak Tavsiye Edilenler	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Hareket kısıtlaması				
Hasta ve sağlamların ayrılması				
Temizlik ve dezenfeksiyon				
Kısmi imha/kesim				
İmha				
Çevre aşılması				
Ortak mera/su kaynağına hareketin sınırlandırılması				
Koruma ve gözetim bölgelerinin alanlarının belirlenmesi				

Vaka Özeti

İlk Ziyaret Tarihi	
Vakanın Onay Tarihi	
Tespit Metodu (Klinik, laboratuvar...)	
İhbarı Yapan Kişi	
İşletme Sahibi	
Kaynak İzlemesine İlişkin Değerlendirme	
Bulaş İzlemesine İlişkin Değerlendirme	

Epidemiyolojik Araştırmayı Yapan Resmi Veteriner Hekim/Hekimler

Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
Tarih:	Tarih:
İmza:	İmza:

VEKTÖREL HASTALIKLAR EPİDEMİYOLOJİK İNCELEME RAPORU

Bilgi Sunulan Makam:	
Raporun Konusu:	
Raporu Sunan Birim:	
Rapor Tarihi:	
Bildirim No:	

İşletme Numarası: (Enfekte işletmede farklı işletmelere ait hayvan varsa her bir işletmeye -temas işletmeler- ait bilgiler yazılacaktır.)	
---	--

Enfekte İşletmeye İlişkin Bilgiler	
İl:	
İlçe:	
Köy/Mahalle/Mezra/Yayla:	
Koordinatlar:	X: Y:
Rakım:	
İşletme Sahibinin Adı Soyadı ve İşletme Numarası*:	
İşletme Tipi*:	☐ Sığır ☐ Koyun ☐ Keçi ☐ Domuz ☐ Devegiller ☐ Atçılık ☐ Süt ☐ Besi ☐ Damızlık ☐ Kombine ☐ Diğer (Belirtiniz) .....
İşletme Hakkında Detaylı Bilgiler*:	

*Bu kısımlar varış günü birden çok enfekte işletme varsa her enfekte işletme için ayrı ayrı düzenlenecektir.

İşletmenin Bulunduğu Köy Mahallegeki Genel Hayvancılık Uygulamaları	
Toplam İşletme Sayısı	
Sadece Büyükbaş İşletme Sayısı	
Sadece Küçükbaş İşletme Sayısı	
Karma İşletme Sayısı	
Sütçü İşletme Sayısı	
Besi İşletmesi Sayısı	
Ortak Mera Kullanımına İlişkin Bilgiler (Diğer köylerle ortak alan varsa belirtilecek)	
Ortak Su Kaynağı Kullanımına İlişkin Bilgiler (Diğer köylerle ortak alan varsa belirtilecek)	

Köy/Mahalle				
	<1 Yaş	1-3 Yaş	>3 Yaş	Toplam
Sığır				
Manda				
Koyun				
Keçi				
Tek tırnaklı				
Diğer				

Hastalık Çıkan İşletme (Her enfekte işletme için ayrı ayrı doldurulacaktır.)				
	<1 Yaş	1-3 Yaş	>3 Yaş	Toplam
Sığır				
Manda				
Koyun				
Keçi				
Tek tırnaklı				
Diğer				

ENFEKTE İŞLETME/İŞLETMELERİN KROKİSİ ve DİĞER EKLENMESİ İSTENEN DETAYLAR:
(Geniş çaplı alanlar düşünülerek doldurulmalıdır. Uydu resmi kullanılarak üzerinde açıklamalar yapılabilir.
Çevredeki yollar, ana yollar, su kaynakları, gölet, göl, akarsular, su birikintileri, temas işletmeler ve mera alanları gösterilmelidir.)

Enfekte İşletmede Farklı İşletmelere Ait Hayvan Varsa Her Bir İşletmeye Ait veya Varsa Temas İşletmelerine Ait Bilgiler:

Şüphelenilen Hastalığın Köydeki Geçmişi (Hastalık geçmişi var ise)	
☐ Sığırların Nodüler Ekzantemi ☐ Mavidil ☐ Epizootik Hemorajik Hastalık	
☐ Batı Nil Virüsü ☐ Akabane ☐ Schmallenberg ☐ Üç Gün Hastalığı	
☐ Diğer (belirtiniz)	
En son salgının çıkış tarihi	
En son salgının sönüş tarihi	
Laboratuvar sonucu var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Virus serotipi/suşu? (Mavidil için geçerli)	☐ Tip 4 ☐ Tip 9 ☐ Tip 16 ☐ Diğer .....
Salgından etkilenen türler?	☐ Sığır ☐ Manda ☐ Koyun ☐ Keçi ☐ Tektırnaklı
Etkilenen hayvan sayısı?	☐ Ölen ..... adet ☐ Etkilenen ..... adet ☐ İtlaf-İmha ..... adet ☐ Kesim ..... adet
Mihrak aşılması yapılmış mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Temizlik ve dezenfeksiyon yapılmış mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Vektör mücadelesi yapılmış mı?	☐ Evet ☐ Hayır

Son 3 aşılama dönemine ait bilgiler						
	Tarih	Aşılanan Hayvan Sayısı	Tarih	Aşılanan Hayvan Sayısı	Tarih	Aşılanan Hayvan Sayısı
Sığır / Manda						
Koyun / Keçi						

İlk Enfekte İşletmenin Sahibinin Adı Soyadı: (Birden fazla enfekte işletme varsa)	
İşletme numarası (Birden fazla enfekte işletme varsa):	
İhbarda bulunan kişi:	
İhbar tarihi:	
İlk klinik belirti görülen tarih:	
Variş ve geçici kordon tarihi:	
Marazi madde alınmışsa alma tarihi:	
Marazi maddenin gönderilme tarihi:	
Hastalığın hikayesi:	

İşletmede Bulunan Hayvan Sayıları-Hasta Hayvan Sayıları						
Hayvan Mevcudu	Sığır			Koyun/Keçi	Tektırnaklı	Diğer .....
	Sütçü	Besi	Toplam			
Hasta Hayvan Sayısı (Mevcut klinik belirti gösteren)						
İyileşen Hayvan Sayısı						
Ölen Hayvan Sayısı						
Toplam klinik belirti görülen hayvan sayısı (İyileşen+ölen+mevcut hasta)						

Hayvanların Yetiştirme Şekli (Kutucuklara işaret konulacak)					
	Sütçü Sığır	Besi Sığırı	Koyun/Keçi	Tektırnaklı	Diğer.....
Kapalı Sistem					
Yarı Açık Sistem					
Mera					
Enfekte Hayvanların Bulunduğu Yerler (Kutucuklara işaret konulacak)					
	Sütçü Sığır	Besi Sığırı	Koyun/Keçi	Tektırnaklı	Diğer.....
Bina İçinde					
Bina Dışında					

Klinik Belirtiler
(Kutucuklara işaret konulacak)

LSD

Şişmiş ve Dışarıya Açılmış Eklemler

Lakrimasyon

Salivasyon

Burun Akıntısı Öksürük

Şişmiş Lenf Yumruları

Mastitis

Yaygın Nodüller

Mavidil - Büyükbaş	Mavidil - Küçükbaş
<p>Mukopurulent burun akıntısı ☐</p> <p>Dilde nekroz ☐</p> <p>Çene altında ödem ☐</p> <p>Yavru atma Malforme kuzu doğumları ☐</p>	<p>Yüze hiperemi, konjesyon, ödem ☐</p> <p>Mukopurulent burun akıntısı ☐</p> <p>Salivasyon ☐</p> <p>Ağızda yara ☐</p> <p>Dilde hiperemi, ödem, siyanoz (mavileşme), dışan sarıkma ☐</p> <p>Koroner banıtta hiperemi ☐</p> <p>Topallık ☐</p>

Klinik Belirtiler (Kutucuklara işaret konulacak) (Sığırların Nodüler Ekzantemi (LSD) ve Mavidil hastalığı dışındaki şüpheli vektörel hastalıklar için doldurulacaktır. Ancak söz konusu her iki hastalık için de yukarıdaki belirtilere ek klinik belirliler var ise doldurulacaktır.)					
	Sütçü Sığır	Besi Sığırı	Koyun/Keçi	Atçılık	Diğer .....
Ateş					
Lakrimasyon					
Salivasyon					
Burun akıntısı					
Şişmiş lenf yumruları					
Ağızda yara					
Dilde yara					
Yavru atma					
Malforme yavru doğumları					
Malforme ölü doğumlar					
Merkezi sinir sistemi bozuklukları					
Göz kapaklarında şişlik					
Süt veriminde azalma					
İshal					
Solunum güçlüğü					
Kusma					

Yavru atma, ölü doğumlar ve malforme yavru doğumları hakkında bilgiler

Kaynak ve Bulaş İzlemesi (Kaynak İzlemesi : Etkenin işletmeye ve ya köy/mahalleye ilk giriş kaynağını ifade eder. Bulaş İzlemesi : Etken girişinden sonra enfeksiyonun oluşması, yani hastalık olgusunun ortaya çıkmasından sonra hastalık çıkan bu işletme veya köy/mahalleden yayılma riskini ifade eder.) Kaynak izlemesi için derecelendirmede; + virüs bu kaynaktan olabilir, başka kaynaklar da değerlendirilmelidir. ++ virüsün kaynağı muhtemelen bu kaynaktır. +++ virüsün kesin kaynağı budur (bir defa kullanın!!!) anlamlarını verir. Cevaplar; E:Evet, H:Hayır, Boş: Sorulmadı, ?:Cevap alınmadı				
Olası Risk Faktörleri	Kaynak İzlemesi			Bulaş İzlemesi
	Risk Var Mı? (E/H)	Temas Sayısı/ Zamanı	Derecelendirme (+++; ++; +)	Risk Var Mı? (E/H)
Ortak mera kullanımı var mı?				
Ortak su kaynağı kullanımı var mı?				
Son 1 aylık periyotta yasal hayvan girişi var mı?				
Son 1 aylık periyotta illegal hayvan girişi var mı?				
Celep ve ya hayvan pazarı vasıtasıyla hayvan girişi var mı?				
Göçer hayvan hareketi var mı?				
Göçer sürülerle temas var mı?				
İşletme veya köy/mahalleye veteriner hekim ziyareti var mı?				
Komşu köylerde enfeksiyon var mı?				

10 km lik yarıçapta mihrak var mı?				
İşletmeye vektör taşıyabilecek ya da enfekte salya vs. ile teması olabilecek araç giriş-çıkışı var mı?				
Hayvansal ürün alım/satımı var mı? (Deri vs.)				
İşletmenin ana bir yola sınırı var mı?				
İşletmenin ara bir yola sınırı var mı?				
Mihrak bölgesinde su birikintisi, gölet, nehir yatağı vb. su kaynağı var mı?				

Dönemsel Sıcaklık ve Yağış Durumu	
-----------------------------------	--

Hasta Hayvanlara Varsa Yapılan Tedavi Uygulamaları ve İlaçlar	
---	--

İşletme ve İşletmenin Bulunduğu Bölgedeki Diğer İşletmelerdeki Vektör Mücadelesi Durumu	
---	--

Gübrelerin Değerlendirilmesine İlişkin Tespitler	
--	--

Enfeksiyonun Kaynak İzlemesiyle İlgili Ek Bilgiler, Değerlendirme ve Epidemiyolojik Görüş (Yukarıdaki tabloda tespit edilen yönlerin detayı yazılacaktır.)

Bulaş İzlemesiyle İlgili Ek Bilgiler, Değerlendirme ve Epidemiyolojik Görüş ve Tavsiyeler (Bu kısım mevcut enfeksiyonun yayılma riski ile ilgili tespitlerin detayı yazılacaktır.)

Koruma ve Kontrol Önlemleri				
Önlem	Yapılanlar		Epidemiyolojik Olarak Tavsiye Edilenler	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Hareket kısıtlaması				
Hasta ve sağlamların ayrılması				
Temizlik ve dezenfeksiyon				
Kısmi imha/kesim				
İmha				
Çevre aşılması				
Ortak mera/su kaynağına hareketin sınırlandırılması				
Koruma ve gözetim bölgelerinin alanlarının belirenmesi				
Vektör mücadelesi				

Vaka Özeti	
İlk Ziyaret Tarihi	
Vakanın Onay Tarihi	
Tespit Metodu (Klinik, laboratuvar...)	
İhbarı Yapan Kişi	
İşletme Sahibi	
İlk Lezyonun Görülme Tarihi (+/- 1 gün)	
Tahmini Virüs İnkübasyon Periyodu	Başlangıç : Bitiş :
Muhtemel Virüs Giriş Tarihi:	
Kaynak İzlemesine İlişkin Değerlendirme	
Bulaş İzlemesine İlişkin Değerlendirme	

Epidemiyolojik Araştırmayı Yapan Resmi Veteriner Hekim/Hekimler

Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
Tarih:	Tarih:
İmza:	İmza:

ŞAP HASTALIĞI EPİDEMİYOLOJİK İNCELEME RAPORU

Bilgi Sunulan Makam:	
Raporun Konusu:	
Raporu Sunan Birim:	
Rapor Tarihi:	
Bildirim No:	

İşletme Numarası: (Enfekte işletmede farklı işletmelere ait hayvan varsa her bir işletmeye ait bilgiler yazılacaktır.)	
--	--

Enfekte İşletmeye İlişkin Bilgiler	
İl:	
İlçe:	
Köy/Mahalle/Mezra/Yayla:	
Koordinatlar:	X: Y:
Rakım:	
İşletme Sahibinin Adı Soyadı ve İşletme Numarası*:	
İşletme Tipi*:	☐ Sığır ☐ Koyun ☐ Keçi ☐ Domuz ☐ Devegiller ☐ Atçılık ☐ Süt ☐ Besi ☐ Damızlık ☐ Kombine ☐ Diğer (Belirtiniz) .....
İşletme Hakkında Detaylı Bilgiler*:	
*Bu kısımlar varış günü birden çok enfekte işletme varsa her enfekte işletme için ayrı ayrı düzenlenecektir.	

İşletmenin Bulunduğu Köy Mahalledeki Genel Hayvancılık Uygulamaları	
Toplam İşletme Sayısı	
Sadece Büyükbaş İşletme Sayısı	
Sadece Küçükbaş İşletme Sayısı	
Karma İşletme Sayısı	
Sütçü İşletme Sayısı	
Besi İşletmesi Sayısı	
Ortak Mera Kullanımına İlişkin Bilgiler (Diğer köylerle ortak alan varsa belirtilecek)	
Ortak Su Kaynağı Kullanımına İlişkin Bilgiler (Diğer köylerle ortak alan varsa belirtilecek)	

Köy/Mahalle				
	<1 Yaş	1-3 Yaş	>3 Yaş	Toplam
Sığır				
Manda				
Koyun				
Keçi				
Diğer				

Hastalık Çıkan İşletme (Her enfekte işletme için ayrı ayrı doldurulacaktır.)				
	<1 Yaş	1-3 Yaş	>3 Yaş	Toplam
Sığır				
Manda				
Koyun				
Keçi				
Diğer				

ENFEKTE İŞLETME/İŞLETMELERİN KROKİSİ ve DİĞER EKLENMESİ İSTENEN DETAYLAR:
(Geniş çaplı düşünülerek doldurulmalıdır. Uydu resmi kullanılarak üzerinde açıklamalar yapılabilir. Çevredeki yollar, ana yollar, su kaynakları, temas işletmeler ve mera alanları gösterilmelidir.)

Enfekte İşletmede Farklı İşletmelere Ait Hayvan Varsa Her Bir İşletmeye Ait veya Varsa Temas İşletmelerine Ait Bilgiler:

Şap Hastalığının Köydeki Geçmişi (Şap hastalığı geçmişi var ise)

En son salgının çıkış tarihi	
En son salgının sönüş tarihi	
Laboratuvar sonucu var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Virus serotipi/suşu?	☐ A ☐ O ☐ C ☐ Asia-1 ☐ Sat-1 ☐ Sat-2 ☐ Sat-3
Salgından etkilenen türler?	☐ Sığır ☐ Manda ☐ Koyun ☐ Keçi ☐ Diğer .....
Etkilenen hayvan sayısı?	☐ Ölen ..... adet ☐ Etkilenen ..... adet ☐ İtlaf-İmha ..... adet
Mihrak aşılması yapılmış mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Temizlik ve dezenfeksiyon yapılmış mı?	☐ Evet ☐ Hayır

Son 3 aşılama dönemine ait bilgiler

	Tarih	Aşılana Hayvan Sayısı	Tarih	Aşılana Hayvan Sayısı	Tarih	Aşılana Hayvan Sayısı
Sığır / Manda						
Koyun / Keçi						

İlk Enfekte İşletmenin Sahibinin Adı Soyadı: (Birden fazla enfekte işletme varsa)	
İşletme numarası (Birden fazla enfekte işletme varsa):	
İhbarda bulunan kişi:	
İhbar tarihi:	
İlk klinik belirti görülen tarih:	
Variş ve geçici kordon tarihi:	
Marazi madde alınmışsa alma tarihi:	
Marazi maddenin gönderilme tarihi:	
Hastalığın hikayesi:	

İşletmede Bulunan Hayvan Sayıları-Hasta Hayvan Sayıları							
Hayvan Mevcudu	Sığır			Koyun/Keçi	Domuz	Deve	Diğer.....
	Sütçü	Besi	Toplam				
Hasta Hayvan Sayısı (Mevcut klinik belirti gösteren)							
İyileşen Hayvan Sayısı							
Ölen Hayvan Sayısı							
Toplam klinik belirti görülen hayvan sayısı (İyileşen+ölen+mevcut hasta)							

Hayvanların Bulunduğu Yerler (Kutucuklara işaret konulacak)						
	Sütçü Sığır	Besi Sığırı	Koyun/Keçi	Domuz	Deve	Diğer.....
Bina İçinde						
Bina Dışında						

Enfekte Hayvanların Bulunduğu Yerler (Kutucuklara işaret konulacak)						
	Sütçü Sığır	Besi Sığırı	Koyun/Keçi	Domuz	Deve	Diğer.....
Bina İçinde						
Bina Dışında						

Eski Lezyon Yaşı						
	Sığır	Koyun/Keçi	Domuz	Deve	Diğer.....	
En eski lezyon yaşı (gün)						
Eski lezyon bulunan hayvan sayısı						

Klinik Belirtiler (Kutucuklara işaret konulacak)						
	Sütçü Sığır	Besi Sığır	Koyun/Keçi	Domuz	Deve	Diğer.....
Topallık						
Yüksek ateş						
Salya akışı						
Ağızda lezyon						
Ayak lezyonları						
Meme lezyonları						
Genç hayvan ölümleri						
Süt veriminde azalma						
Kaynak ve Bulaş İzlemesi (Kaynak İzlemesi : Etkenin işletmeye veya köy/mahalleye ilk giriş kaynağını (bulaşma yolu-filyasyon) ifade eder. Bulaş İzlemesi : Etken girişinden sonra enfeksiyonun oluşması, yani hastalık olgusunun ortaya çıkmasından sonra hastalık çıkan bu işletme veya köy/mahalleden başka işletme veya köy/mahallelere yayılma riskini ifade eder.) Kaynak izlemesi için derecelendirmede; + virüs bu kaynaktan olabilir, başka kaynaklar da değerlendirilmelidir. ++ virüsün kaynağı muhtemelen bu kaynaktır. +++ virüsün kesin kaynağı budur (bir defa kullanın!!!) anlamlarını verir. Cevaplar; E:Evet, H:Hayır, Boş: Sorulmadı, ?:Cevap alınamadı						
Olası Risk Faktörleri	Kaynak İzlemesi			Bulaş İzlemesi		
	Risk Var Mı? (E/H)	Temas Sayısı/ Zamanı	Derecelendirme (+++; ++; +)	Risk Var Mı? (E/H)		
Ortak mera kullanımı var mı?						
Ortak su kaynağı kullanımı var mı?						
Hayvan pazarı kaynaklı bir hayvan girişi var mı?						
Celep vasıtasıyla bir hayvan girişi var mı?						
Celep ziyareti var mı?						
Son 1 aylık periyotta yasal hayvan girişi var mı?						
Son 1 aylık periyotta illegal hayvan girişi var mı?						
Göçer hayvan hareketi var mı?						
Göçer sürülerle temas var mı?						
Hayvanlarla yakın temasta olan kişilerin ziyareti var mı?(Kasap, çiftçi vs.)						
İşletme veya köy/mahalleye veteriner hekim ziyareti var mı?						
Yaban hayatı ile temas var mı? (Domuz vs.)						
Komşu köylerde enfeksiyon var mı?						
10 km lik yarıçapta mihrak var mı?						
Hayvansal ürün alım/satımı var mı?						
Süt tankeri/süt toplayıcıları ziyareti var mı?						
Yem kamyonu ziyareti var mı?						
Çiftlik araçlarının giriş çıkışı var mı?(Traktör, forklift vs.)						
İşletmede çalışan işçilerin başka işletmelerle teması var mı?						
Çiftlikte kullanılan araçların veya şahsi araçların başka işletmelerle teması var mı?						
İşletmeye diğer ziyaretçiler var mı?(Misafir vs.)						
İşletmenin ana bir yola sınırı var mı?						
İşletmenin ara bir yola sınırı var mı?						

Enfeksiyonun Kaynak İzlemesiyle İlgili Ek Bilgiler, Değerlendirme ve Epidemiyolojik Görüş
(Yukarıdaki tabloda tespit edilen yönlerin detayı yazılacaktır.)

Bulaş İzlemesiyle İlgili Ek Bilgiler, Değerlendirme ve Epidemiyolojik Görüş ve Tavsiyeler
(Bu kısma mevcut enfeksiyonun yayılma riski ile ilgili tespitlerin detayı yazılacaktır.)

Koruma ve Kontrol Önlemleri

Önlem	Yapılanlar		Epidemiyolojik Olarak Tavsiye Edilenler	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Hareket kısıtlaması				
Hasta ve sağlıklıların ayrılması				
Temizlik ve dezenfeksiyon				
Kısmi imha/kesim				
İmha				
Çevre aşılması				
Ortak mera/su kaynağına hareketin sınırlandırılması				
Koruma ve gözetim bölgelerinin alanlarının belirenmesi				

Vaka Özeti	
İlk Ziyaret Tarihi	
Vakanın Onay Tarihi	
Tespit Metodu (Klinik, laboratuvar...)	
İhbarı Yapan Kişi	
İşletme Sahibi	
En Eski Lezyon Yaşı (gün)	
İlk Lezyonun Görülme Tarihi (+/- 1 gün)	
Tahmini Virüs İnkübasyon Periyodu (2-14 gün)	Başlangıç: Bitiş :
Muhtemel Virüs Giriş Tarihi:	
Kaynak İzlemesine İlişkin Değerlendirme	
Bulaş İzlemesine İlişkin Değerlendirme	

Epidemiyolojik Araştırmayı Yapan Resmi Veteriner Hekim/Hekimler

Adı Soyadı:	Adı Soyadı:
Tarih:	Tarih:
İmza:	İmza:

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü

HAYVAN HASTALIKLARI İLE MÜCADELE VE
HAYVAN HAREKETLERİ KONTROLÜ PROGRAMI

BİRİNCİ BÖLÜM
Hayvan Sağlığı Mücadele Hizmetleri

Genel hükümler

MADDE 1- (1) 22/1/2011 tarihli ve 27823 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelik’te belirlenen hastalıklarla ilgili ihbarlar en hızlı şekilde değerlendirilir. Bu hastalıklarla ilgili karantina süreleri ve teşhis şekilleri Ek-1’de yer almaktadır. İhbarı mecburi hastalık şüphesi veya teyidi halinde 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu hükümleri ile bu Kanun’a dayanılarak hazırlanan alt mevzuatta yer alan hükümler uygulanır. Söz konusu mevzuata <https://www.mevzuat.gov.tr/> bağlantısından, Resmî Gazete’de yayımlanmayan diğer mevzuata <https://www.tarimorman.gov.tr/GKGM/Menu/91/Hayvan-Sagliqi-Ve-Karantina> bağlantısı üzerinden erişim sağlanabilir.

(2) 5996 sayılı Kanun gereği tazminatlı hayvan hastalıkları, 6/3/2013 tarihli ve 28579 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile belirlenmektedir. 2025 yılında hayvan hastalığı tazminatı kapsamında yürürlükte olan Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ve Hayvan Hastalığı Tazminatı Uygulamaları Genelgesi hükümleri geçerlidir. Tazminat ödemeleri 2022-2026 yılları içerisinde 2022/6243 sayılı “2022 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar” doğrultusunda yapılır. Tazminatlı hastalıklara esas yerel kıymet takdir komisyonu 5996 sayılı Kanun’da belirlendiği gibi oluşturulur.

(3) 20/1/2012 tarihli ve 28179 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında hayvan sağlık zabıtası komisyonları kurulur. Bu komisyonlar, sorumluluk alanı içindeki yerlerde hayvan sağlığını korumak, salgın ve bulaşıcı hayvan hastalıkları ile mücadele etmek, hayvan hareketleri ile hayvan ve hayvansal ürünlerin sevkine dair tedbirleri almak ve uygulamak üzere gerekli kararları alır. Hayvan sağlık zabıtası komisyon kararları Bakanlığa gönderilmez il/ilçe müdürlüklerinde muhafaza edilir.

(4) İhbarı zorunlu hastalıkların mihrak takibi ve epidemiyolojik araştırması hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürü tarafından koordine edilir.

(5) Hayvan hastalıklarının tespiti amacıyla yapılan sağlık taramaları aksatılmadan sürdürülür. Şüpheli hayvan ölümlerinin duyulması veya sebebi belirlenemeyen hayvan hastalıklarının çıkması halinde erken uyarı ve erken müdahale prensiplerinin uygulanması için il müdürlüklerince; Bakanlığımız enstitüsü müdürlüklerinden uzman talep edilebilir ve durum gecikmeksizin Bakanlığa bildirilir.

(6) Egzotik hastalıklara karşı Bakanlığımızca hızlı tedbir alınması ve hastalıkların yayılmasının önlenmesi için erken tespit büyük önem arz ettiğinden egzotik hastalıkların ülkemize bulaşması riskine karşı, özellikle sınır illerimizde görevli veteriner hekimlerin mihrak araştırmalarında etkin rol alması sağlanır.

(7) Zoonoz bir hastalık çıkması durumunda aynı gün Sağlık Bakanlığı ilgili taşra birimlerine bildirimde bulunularak gerekli iş birliği ve koordinasyon sağlanır. Zoonoz hastalıklarla mücadele konusunda Sağlık Bakanlığı taşra teşkilatı ve yerel yönetimlerle değerlendirme ve koordineli toplantılar yapılarak alınan müşterek kararlar Bakanlığa bildirilir.

(8) İhbarı mecburi hayvan hastalıklarının tespit edildiği yerlerde Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik kapsamında kordon ve karantina önlemleri alınır. Hasta, şüpheli ve sağlam hayvanlar birbirinden ayrılır. Hastalık nedeniyle konulan kordon ve karantina önlemleri, klinik semptomların ortadan kalkmasından sonra, etkenin inkübasyon süresi de dikkate alınarak yapılacak temizlik ve dezenfeksiyon ile hastalığın kendine ait Yönetmelik hükümlerine göre kaldırılır. Hastalık mihraklarında alınacak karantina tedbirlerinin yerine getirilmesinde muhtarlık, belediye, emniyet ve jandarma teşkilatları ile iş birliği yapılır.

(9) Koruma ve gözetim bölgesi gerektiren hastalıklarda mihrak etrafında yarıçapı en az üç kilometre olacak şekilde bir koruma bölgesi, koruma bölgesini de içerecek şekilde mihrak etrafında yarıçapı en az on kilometre olacak şekilde bir gözetim bölgesi oluşturulur. Tazminatlı hastalıklara yakalanan ya da hastalıktan şüpheli hayvanlara, tazminatı ödenmek üzere Bakanlık tarafından el konur ve bakım masrafları sahibi tarafından karşılanmak üzere, sahibine yediemin olarak teslim edilir.

(10) İhbarı zorunlu hastalık mihraklarında bulunan ve kesime elverişli olan klinik belirti göstermeyen hayvanlar hastalığa ait mevzuata aykırı olmamak koşuluyla, bulaşmaya engel olacak tüm önlemlerin alınması şartı ile en yakın kesimhaneye ya da hayvan sahibinin talebi ile il/ilçe müdürlüğünün uygun gördüğü kesimhaneye sevk edilebilir. Kesimhanelerde görevli resmî veteriner hekimlerce, ihbarı zorunlu hastalıklardan şüphe edildiğinde, bağlı bulunan il/ilçe müdürlüğü aracılığı ile enstitü müdürlüğüne numune gönderilir ve söz konusu hayvanın kayıtlı olduğu işletmenin bağlı bulunduğu birime bilgi verilir. İlgili il/ilçe müdürlüğü tarafından sonuç kesinleşene kadar söz konusu hayvanın çıkış yaptığı işletmeye geçici kordon konulur.

(11) İhbarı zorunlu hastalıklardan ölen veya öldürülen hayvanlar gömülerek imha edilecek ise akarsuları ve yeraltı sularını kontamine etmeyecek şekilde gömülür. Mümkün olmadığında kontaminasyonu önleyecek ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'na aykırı olmayan uygun bir yöntemle imha edilir.

(12) 5996 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin sekizinci fıkrasında "İl özel idareleri ve belediyeler, hayvan hastalıkları ile mücadele ve kontrollerde Bakanlığa yardımcı olmakla yükümlüdür" hükmü yer almaktadır. Söz konusu Kanun hükmü kapsamında hayvan hastalıkları ile mücadele çalışmaları için il özel idareleri ve belediyelerden bütçelerinde bu hususa yer vermeleri yazılı olarak istenir.

(13) Hayvan hastalıkları ile mücadele çalışmaları mesaiye bağlı kalmaksızın uygun olan en erken saatte başlatılarak, tüm yetiştiricilere ulaşılması sağlanır. Hastalık çıkışlarında ve aşı kampanya dönemlerinde planlanan hedeflere ulaşmak ve hastalıkla mücadeleyi olumsuz etkilememek için, mesai mevhumu gözetmeksizin çalışan personele mesai konusunda il/ilçe müdürlüklerince gerekli kolaylık sağlanır. Mesai öncesi aşılama çalışmalarına gönderilen personelden, görev dönüşü şube müdürü ve ilçe müdürünün uygun görüşü ile mesaiye devamı beklenmeden idari izin verilebilir.

(14) Hayvan sağlığı çalışmalarında yapılan faaliyetlerin kayıt altına alınması gerekir. Bakanlık veri tabanlarında kayıt altına alınamayan faaliyetler için ayrıca kayıt tutulur. Veri tabanlarına girilemeyen kayıtların tutulmasından ilgili personel, kontrolünden il müdürlüklerinde hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürü, ilçe müdürlüklerinde ise ilçe müdürü sorumludur.

(15) Balık yetiştiricilerine hastalıklar, çiftliklerde alınması gereken koruyucu önlemler, aşı, ilaç, antiseptik ve dezenfektan kullanımı hakkında bilgi verilir. Balık aşuları da diğer aşular gibi veteriner hekim veya sorumluluğundaki yardımcı sağlık personeline uygulanır.

(16) İl/ilçe müdürlükleri sığır tüberkülozu ve ruam hastalıklarının kontrolünde kullanılan ve deri kalınlığını ölçen analog/dijital kumpasların kalibrasyonlarını yılda en az bir kez yaptırmak zorundadır.

(17) 19/4/2011 tarihli ve 27910 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Safkan Arap ve İngiliz Atlarının Soy Kütüğü, Kayıtları, İthalat ve İhracatı Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre damızlık olarak kullanılacak aygır ve kısraklar için damızlık belgesi düzenlenmesinde Ek-6’da yer alan hususlara dikkat edilir. Yurt dışından ithal edilerek damızlıkta kullanılmak istenen aygır ve kısraklar için, damızlık belgesi müracaat tarihinde, uluslararası referans laboratuvarında son 60 gün içerisinde gerçekleştirilmiş test sonuçları Equine Viral Arteritis, Ruam, Durin ve Salmonella Abortus Equi hastalıkları yönünden menfi olan hayvanlara sertifika tanzim edilir, Türkiye’de yeniden test yaptırılması istenmez. Söz konusu hastalıkların tamamı yerine bir kısmına ait test sonuçları varsa, onlar kabul edilir, diğerleri için ulusal laboratuvarında test yaptırılır ve sonuçları menfi bulunanlara damızlık sertifikası tanzim edilir.

(18) Bakanlık veri tabanları hayvancılık işletmelerinde birden fazla sürü kaydı oluşturulmasına olanak sağlamaktadır. Bu kapsamda fiziksel durumu uygun olan işletmelerde yetiştiricilik yönüne göre damızlık ve besilik sürüleri oluşturularak bu sürüler üzerinden hastalık takibinin yapılması mümkündür. Özellikle karantina süresi uzun olan sığır tüberkülozu, bruselloz ve kuduz hastalıklarında, hastalık tespit edilen hayvanın bulunduğu sürüde, hastalık takibinin yapılması ve tüm işletmenin kısıtlamalara tabi tutulmaması hastalığın takibine engel olmadığı gibi işletmenin faaliyetini sürdürülebilmesi için de gereklidir. Bu nedenle sürü oluşturulabilecek şartlara sahip işletmelerde çıkan hastalıklar sonrasında uygulanacak kısıtlamalar, hastalık çıkan hayvanla temasta bulunan sürülerle sınırlı olarak tutulabilir. Hastalık çıkışları işletme üzerinden yapılır ancak kısıtlamaların ve hastalık takibinin ilgili sürüde yapıldığı hastalık çıkış raporunun açıklama bölümünde belirtilir.

(19) Hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele amacıyla kullanılan alet ve sarf malzemeleri öncelikle il ve ilçe müdürlükleri imkânları ile tedarik edilir. Ayrıca Genel Müdürlük tarafından uygun görüldüğü zamanlarda il müdürlüklerine söz konusu ilin hayvan sayısı, ari işletme sayısı, aşılama oranları, hastalık mihrak durumları, personel sayısı vb. parametreler göz önüne alınarak ödenek tahsisi yapılır. Ödenekler SGB üzerinden Hayvan Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Projesi kapsamında 0023.0067-07.4.0.00-01-06.02-30.01.03.00 numaralı bütçe tertibinden yıl içerisinde il müdürlüklerinin hesaplarına aktarılır. Acil hastalık ve salgın durumları haricinde Genel Müdürlükten veya Merkez İkmal Müdürlüğü’nden alet-malzeme ve veteriner sağlık ürünü talep edilmez.

(20) Ödeneklerinin takibi ile malzeme alımı, depolanması ve dağıtımının koordinasyonu hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüklerince yapılır. İl müdürlüklerine tahsis edilen ödenekler, sadece hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele çalışmalarında kullanılan veya sarf edilen; eldiven, enjektör ve iğnesi, tüberkülin enjektörü ve iğnesi, kumpas, kan tüpü, ependorf tüp, tek kullanımlık tulum, tek kullanımlık çizme, tek kullanımlık galoş, tek kullanımlık enjektör, steril swap, dezenfektan vb. malzeme alımı için kullanılır. Söz konusu ödenek araç kiralama, giyim malzemesi alımı, (tulum, lastik çizme, yelek, mont, pantolon vb.) inşaat gideri gibi harcamalar için kullanılmaz. Malzeme alımını takiben alımı yapılan malzemelere ilişkin bilgi ve belgeler Genel Müdürlüğe resmî yazı ile gönderilir. Hastalıklar ile mücadelede kullanılmak üzere gönderilmiş ve alımı yapılmış olan makine, alet ve sarf malzemeleri amacı dışında kullanılmaz.

(21) Enstitü müdürlükleri ve hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlükleri gerek kendi aralarında gerekse Genel Müdürlükle haberleşmede Bakanlığımız tarafından kendilerine tahsis edilen tarimorman.gov.tr uzantılı resmî elektronik posta adresleri kullanılır.

(22) 5996 sayılı Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasında “Hayvan sahipleri veya bakımından sorumlu kişiler, hayvan refahının sağlanması amacıyla, hayvanların barınma, bakım, beslenme, sağlık ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak, sorumluluklarındaki hayvanların insan, hayvan ve çevre sağlığı üzerinde oluşturabilecekleri olumsuz etkilere karşı gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.” hükmü yer almaktadır. Söz konusu hüküm, bulaşıcı hayvan hastalıkları nedeniyle karantina uygulanan işletmelerde oluşan atıkların, çevreyi kontamine ederek, hayvan hastalıklarının yayılmasına karşı

alınacak tedbirler çerçevesinde Bakanlığımıza sorumluluk yüklemektedir. 5996 sayılı Kanun'un ilgili hükmü hayvancılık işletmelerinin çevre sağlığına olan etkileri doğrultusunda hayvan hastalıklarının yayılmasının önlenmesi ile sınırlı olup, hayvancılık işletmelerinden oluşan atıklar ile koku gibi çevresel etkiler ise 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının sorumluluğundadır.

(23) Ölen buzağı sayılarının girişleri, il/ilçe müdürlüklerimizde görevli personel tarafından VETBİS altında yer alan "Hayvan Sağlığı" modülüne eklenen "Buzağı Ölümleri İzleme" sekmesinden aylık olarak, takip eden ayın 15'ine kadar yapılır.

Aşıların temini, uygulamaları ve programlı aşılama

MADDE 2- (1) Programlı aşılama ile ilgili hususlar ve illere göre mücadele programı, yıl içerisinde aşılama takvimine göre kayıtlı hayvan sayıları dikkate alınarak Genel Müdürlükçe belirlenir. Belirlenen program resmî yazı ile birimlere bildirilerek VETBİS'e kaydedilir. İl müdürlükleri Genel Müdürlükçe belirlenen kampanya takvimine uymakla yükümlüdür. Süre uzatımı olması halinde bu durum Genel Müdürlükçe bildirilir. Programda hedeflenen tüm popülasyonun aşılması gerekir. Özellikle hayvan sirkülasyonunun çok olduğu işletmeler ve riskli alanların aksatılmadan aşılması sağlanır.

(2) Aşılar etiket ve prospektüs bilgilerine göre ve Genel Müdürlükçe belirlenen program dahilinde uygulanır. Aşılama programında değişikliğe gidilmesi halinde yeni hususlar Genel Müdürlükçe belirlenerek birimlere bildirilir. Mihrak ve rapel aşı uygulamalarına devam edilir. Daha önce aşılanmış yerlerde mihrak çıkması durumunda aşılama karar verilirken en son uygulanan aşının koruyuculuk süresi göz önünde bulundurulur.

(3) İl müdürleri sene başında tüm sorumluların katılımlarıyla toplantı düzenleyerek, aşılama programını kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı tüm tedbirleri alır. Toplantıda alınan kararlar yazılı olarak il müdürlüğünde muhafaza edilir.

(4) Bakanlıkça uygulanan veteriner biyolojik ürün ve hayvan tanımlama araçlarının bedelleri ile uygulama ücretlerinin tahsiline ilişkin usul ve esasları belirleyen Mevzuat ile personele elden ödeme yapılmayacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca uygulamalarda TÜRKVET'te bulunan uygulama ve kayıt belgesinin kullanılacağı da belirtilmiş olup söz konusu belge kesinti ve ödemeye esas evrak niteliğinde olduğundan gerektiğinde kontrol edilmek üzere muhafaza edilir.

(5) Aşılamanın istenen hedeflere ulaşmasının sağlanması ve yetiştiricilerin farkındalığının artırılması için il/ilçe müdürlüklerince eğitim faaliyetleri yanında, her aşılama kampanyasından önce yapılan program muhtarlıklara resmî yazı ile bildirilir. Resmî yazı yanında diğer iletişim araçları da (SMS vb.) kullanılabilir. Ayrıca yazıda 5996 sayılı Kanun'un ceza hükümleri de hatırlatılır.

(6) Aşılama öncesinde il/ilçedeki veteriner hekimler ve sektör paydaşları ile yapılacak toplantılarda konunun önemi anlatılarak farkındalık oluşturulması sağlanır. Yıl içerisinde dörder aylık dönemler halinde il müdürü başkanlığında süreç takip edilir ve değerlendirilir.

(7) Bakanlığımız aşılama programında yer almayan ancak yerelde yürütülmesi planlanan aşılama projeleri için ya da aşılama programında olup da belirlenen programdan daha fazla sayıda aşıya ihtiyaç duyulması halinde (Yıl içerisinde yeni çıkan mihrak, özel talepler ile program dâhilindeki tüberkülin ve mallein gibi test antijeni talepleri de dâhil.) bu talep, gereği için Genel Müdürlüğe, bilgi için de ilgili enstitü müdürlüğüne iletilir. Yerelde yürütülmesi planlanan aşılama projeleri için Genel Müdürlükten proje bazlı izin istenir, Genel Müdürlükçe projenin uygun görülmesi halinde söz konusu ürünün nasıl temin edileceğine karar verilir. Yapılacak projelere, uygulama ücretleri için yürürlükte olan Mevzuat hükümlerine ilişkin maddeler eklenir. Bakanlığımız aşılama programında yer alan ve ihtiyaç duyulan

aşının üretim yetersizliğinden ya da istenen aşının üretilmemesi sebebiyle enstitü müdürlükleri tarafından temin edilememesi durumunda da söz konusu ürünün Merkez Döner Sermaye aracılığı ile temin edilmesi sağlanır.

(8) Enstitü müdürlüklerinde üretilen aşılarda, enstitü müdürlüklerine ait uygun araçlarla ilin bağlı olduğu veteriner kontrol enstitüsü müdürlüklerine gönderilir, il müdürlüklerince söz konusu aşılarda enstitü müdürlüğünden teslim alınır. Aşıların gönderilme zamanı programın başlangıç tarihlerine göre planlanır. Söz konusu aşılarda bölge veteriner kontrol enstitüsü müdürlüklerine gönderilmediği durumlarda il müdürlükleri hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele programı kapsamındaki aşılarda, doğrudan aşı üretimi yapan enstitü müdürlükleri ile irtibat sağlayarak temin eder. Aşıların soğuk zincir şartlarına uygun şekilde ulaştırılması sağlanır. Aşılar etiket ve prospektüs bilgilerine göre muhafaza edilir.

(9) Aşılama sırasında iatrojenik bulaşmayı engelleyecek önlemler uygulayıcılar tarafından alınır. Uygulama sonrasında tıbbi atıklar uygulama yerleri, köy ve mahallelerde bırakılmaz.

(10) Yapılan çalışmalarda aşılama sonrası hayvanlarda oluşabilen anaflaktik şok vakalarında epinefrin (adrenalin) kullanımının olumlu sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda tüm anaflaktik şok vakalarında zaman kaybetmeden epinefrin (adrenalin) uygulanması gerekmektedir. İhbarı zorunlu hastalıklara karşı yapılan aşılamalarda, aşılama esnasında ya da sonrasında oluşabilecek alerjik reaksiyonlarda kullanılmak üzere gerekli ilaçlar il müdürlüğü döner sermaye işletmeleri tarafından temin edilerek aşılama ekiplerine teslim edilir. Adrenalin %0,1 (1/1000)'lik çözeltiden 45 kg canlı ağırlığa 1 ml intramuscular, subcutan uygulanır. İntravenöz adrenalin enjeksiyonunun ise yukarıda belirtilen dozun 10 misli sulandırılarak 5-6 dakikada çok yavaş olarak verilmesi gerekir. İntramuscular uygulamanın mümkünse aşı enjeksiyonunun yapıldığı alana (Enjeksiyon yerinde herhangi bir ödem oluşmamışsa) yapılması uygundur.

(11) Resmî ya da yetkilendirilmiş personel tarafından sığır cinsi ile koyun ve keçi türü hayvanlara uygulanan veteriner biyolojik ürünlerin kayıtları VETBİS üzerinden, diğer tür hayvanlara uygulanan veteriner biyolojik ürünlerin kayıtları ise VETBİS sistem gereksinimleri tamamlanan kadar Aşı Takip Sistemi (ATS) üzerinden gerçekleştirilir. Sistem gereksinimleri tamamlandığında ya da yeni bir sistemin devreye alınması durumunda gerekli duyurular yapılır ve durum resmî yazı ile bildirilir.

(12) Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik'in 25'inci maddesi hükümlerine istinaden veteriner tıbbi ürünlerin uygulanması ile ilgili kurallar belirlenmiştir. Söz konusu maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "Hastalık tehlikesi görülen yerlerde veya evvelki yıllarda hastalık çıkmış mahallerde koruyucu aşılama ve ilaçlamalar Bakanlığın vereceği program ve emirlere göre resmî veteriner hekimler, yetkilendirilmiş veteriner hekimler, serbest veteriner hekimler veya bunların sorumluluğunda yardımcı sağlık personeli tarafından yapılır." hükmüne istinaden, Bakanlıkça ihbarı zorunlu olarak tespit ve ilan edilen hastalıklara karşı koruyucu aşılama yapmak isteyen serbest veteriner hekimler aşılamadan önce il/ilçe müdürlüklerinden izin almak zorundadır. Uygun görülmesi halinde aşı yapacak serbest veteriner hekimlere, izin verilen tarihlerde VETBİS üzerinden "Serbest Veteriner Hekim (Aşı)" rolü verilir. VETBİS'te rol tanımlaması olmayan kullanıcıların ATS'den girmiş olduğu aşılarda VETBİS'e aktarılmamaktadır. Ayrıca bu kapsamda izin verilen serbest veteriner hekimlerce günlük aşılanan hayvan sayıları en geç 1 gün sonra il/ilçe müdürlüğüne bildirilir ve program yüzdesi hesaplamasına dâhil edilebilmesi için il/ilçe müdürlüğü personeli tarafından kontrol edildikten sonra aşılama amacına göre güncel aşı bilgisi kayıtları yapılır.

(13) Hayvancılık işletmelerinde görev yapan veteriner hekimlerin aşı uygulaması yapabilmesi için Veteriner Tıbbi Ürünler Hakkında Yönetmelik ile Veteriner Ecza Depoları, Perakende Satış Yerleri (Veteriner Hekim Muayenehane, Poliklinik ve Hayvan Hastaneleri) ile Toptan Veteriner Tıbbi Ürün

Temin Eden Hayvancılık İşletmelerinin İzin ve Denetimleri Talimatına ek olarak bu programda konu ile ilgili belirtilen hükümler yerine getirilir. Uygun görülen işletmelerde görev yapan veteriner hekimlere VETBİS üzerinden "İşletme Veteriner Hekimi" rolü verilir. VETBİS'te rol tanımlaması olmayan kullanıcıların ATS'den girmiş olduğu aşular VETBİS'e aktarılmamaktadır.

(14) Resmî, yetkilendirilmiş ya da serbest personel tarafından yapılan aşılamaların kayıtları uygulamadan sonraki 10 gün içerisinde, uygulama yapılan hayvanlar 10 günden önce işletmeyi terk edecekse, işletmeyi terk etmeden önce tamamlanır. Uygulanan aşuların sisteme kaydının zamanında yapılması ve aşı kayıtlarında girilen verilerin uyumlu olması uygulayıcıların sorumluluğunda olup, kayıtlarda azami itina gösterilir. Söz konusu kayıtlar için silme ve düzenleme seçenekleri 10 gün ile sınırlıdır. Bu sürenin aşılması durumunda ilgili kayıtlar, ödeme yapılması ve icmale yansıma haricinde il sistem sorumlularınca sistem üzerinden verilen yetki çerçevesinde düzenlenebilir. Kayıtlar üzerinden ödeme yapılması ve icmale yansıma durumunda yapılması gerekenler "Veteriner Biyolojik Ürün ve Hayvan Tanımlama Araçlarının Bedelleri ile Uygulama Ücretlerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" ile belirlenmiştir.

(15) Uygulanan her türlü veteriner biyolojik ürün ve sağlık taramalarına ilişkin bilgiler VETBİS'te yer alan Aşılama/Güncel Aşı Bilgisi/Aşı Bilgisi-Ekle ekranından günün sonunda veya bir gün sonra kaydedilir. Girilen bilgiler aynı ekranda yer alan raporlama kısmından il/ilçe müdürlükleri ve Genel Müdürlük tarafından takip edilir. Söz konusu kayıtlar için silme ve düzenleme seçeneği 10 gün ile sınırlıdır. Kayıtların doğruluğuna ilişkin kontroller bu süre zarfında yapılır. Güncel Aşı Bilgisi ekranına girilen kayıtların saha çalışmalarındaki veriler ve "Aşı Ekle" ekranında kaydedilen veriler ile uyumlu olması sağlanır.

(16) Aşı üretimi yapan enstitü müdürlükleri yurt içinde il müdürlükleri dışında herhangi bir gerçek ya da tüzel kişi/kurum/kuruluşa aşı satışı yapamaz. Bakanlığa bağlı kuruluşlar ile hayvancılık işletmelerinde işletme veteriner hekimi olarak görev yapan veteriner hekimler, programlı ya da program dışındaki aşı uygulamalarını süresi içerisinde yapabilmek için aşuları bağlı buldukları il müdürlüklerinden temin edebilirler. Ayrıca bu kapsamda izin verilen işletme veteriner hekimlerince günlük aşılanan hayvan sayıları en geç 1 gün sonra il/ilçe müdürlüklerine bildirilir. Bildirilen sayılar il/ilçe müdürlüklerince aşılama amacına uygun olarak sisteme kaydedilir.

(17) Türkiye Jokey Kulübü'nün at hastanesinin olmadığı illerde, soy kütüğüne kayıtlı Safkan Arap ve İngiliz Atlarına Equine Influenza Virus, Equine Herpes Virus (EHV 1-4), Batı Nil Virus ve Tetanoz hastalıklarına karşı yapılacak aşılamalar Bakanlığımız ve Türkiye Jokey Kulübü'nün iş birliğinde il/ilçe tarım ve orman müdürlüklerince gerçekleştirilir. İhtiyaç duyulacak aşular Türkiye Jokey Kulübü tarafından temin edilir.

(18) Enstitü müdürlüklerince, yapılan saha çalışmalarının sonuçlarına göre hayvanların farklı uygulama bölgelerine, ayrı ayrı enjektör kullanılmak şartı ile aynı anda uygulanabilecek programlı aşular aşağıda yer almaktadır.

- a) Büyükbaş Aşuları: Şap-Brusella, Şap-LSD, Şap-Kuduz, Şap-E. Coli, Şap-Şarbon, Şap-Üçgün
- b) Küçükbaş Aşuları: PPR-Koyun-Keçi Çiçeği, PPR-Mavidil, PPR-Şap, Şap- Koyun-Keçi Çiçeği, Şap-Brusella, Şap-Şarbon

(19) Uygulama esnasında oluşan aşı kayıpları ile ilgili olarak, aşuların döner sermaye işletmesi ambarlarından zimmet karşılığı teslim edilmesi ve 31/1/2015 tarihli ve 29253 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Uygulama Yönetmeliği'nin 30'uncu maddesi gereğince kurulan ambar sayım komisyonunda aşı mevcudunun tespitinde hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğünde görevli üye personelin yer alması gerekmektedir. Ayrıca uygulama esnasındaki aşı kayıplarının ilgili

Yönetmeliğin 44 ve 46'ncı maddelerine göre terkin edilmesi ve kayıtlardan çıkarılması için gerekli raporların (Zayi tutanağı vb.) hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğünce oluşturulacak komisyonca hazırlanarak döner sermaye işletmesine iletilmesi gerekmektedir. Bakanlığımız programlı aşılama kapsamında oluşan aşı zayırlarının döner sermaye işletmesince karşılanabilmesi için 20/6/2018 tarih ve E.1839697 sayılı Destek Hizmetleri Daire Başkanlığının yazısı doğrultusunda işlem tesis edilir. Aşı zayırlarının döner sermaye işletmesince karşılanabilmesi için uygulama esnasında oluşması gerekir. Bunun dışında personele teslim edilen aşının eksik tatbik edilmesi, kaybolması ve personelin ihmal veya suistimali sonucu oluşan kayıp durumları zayi olarak döner sermaye işletmesince karşılanmaz.

(20) Bakanlığımızca ücretli ya da ücretsiz olarak uygulanan programlı aşılamalarda muhafaza ve taşıma şartlarından kaynaklı olanlar da dâhil aşı zayırlarının asgari düzeyde tutulmasına yönelik olarak uygulayıcı personelin uyarılması, uygulama esnasında oluşması muhtemel zayırlar hariç olmak üzere, personele teslim edilen aşının, eksik tatbik edilmesi, kaybolması ve personelin ihmal veya suistimali sonucu oluşan kayıp durumlarında ilgililer hakkında gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

Programlı aşılama devri

MADDE 3- (1) Bakanlıkça belirlenmiş programlı büyükbaş hayvan aşılama, bir protokol kapsamında il/ilçe/köy-mahalle bazında devredilemez. Ancak 2'nci maddenin onikinci fıkrası kapsamında sınırlı süre için il/ilçe müdürlüklerince verilen izinle yapılan aşılama ile aynı maddenin onüçüncü fıkrası kapsamında tıbbi ürün temin iznli işletmelerin işletme veteriner hekimlerince yapılan aşılama bu fıkroda belirtilen devir yasağının kapsamına dâhil değildir.

(2) Halk elinde ıslah projeleri kapsamında yetiştirici birliklerinde görev yapan veteriner hekimlere yapılacak protokolde işletme numaraları belirtilerek o işletmeler özelinde koyun-keçi brusella, koyun-keçi çiçek ve koyun-keçi vebasası aşılama devri yapılabilir. Söz konusu yetki devri il müdürlüğü ile yetiştirici birliği arasında yapılacak protokol çerçevesinde gerçekleştirilir.

(3) İl geneli küçükbaş aşılama yetki devri ile ilgili hususlar Genel Müdürlükçe belirlenir. Ancak 2'nci maddenin onüçüncü fıkrası kapsamında tıbbi ürün temin iznli işletmelerin işletme veteriner hekimlerince yapılan aşılama bu fıkroda belirtilen devir kapsamına dâhil değildir.

(4) Yetki devri verilen aşı uygulaması için; uygulama ücreti ya da ürün ücreti adı altında elden herhangi bir ücret tahsil edilmeyeceği, bu kapsamda yetki devri yapılan veteriner hekimlerin yaptıkları uygulamaların uygulama ücretlerinin yürürlükte olan Mevzuat hükümlerine tâbi olduğu, uygulama belgelerinin kesinti ve ödemeye esas evrak niteliğinde muhafaza edilmesi ve her icmal döneminden önce il/ilçe müdürlüğüne teslim edilmesi gerektiği, devir kapsamında yapılan aşılama kayıtlarının VETBİS üzerinden yapılması gerektiği, aksi takdirde herhangi bir ödeme icmaline dâhil edilemeyeceği, yapılan aşılama takip edilebilmesi için günlük aşılama hayvan sayısının aşılama amacına göre VETBİS'te yer alan "Güncel Aşı Bilgisi" ekranından günün sonunda veya bir gün sonra kaydedilmesi gerektiği gibi hususlar yapılacak protokolde açıkça belirtilir.

(5) Resmî ya da yetkilendirilmiş personel tarafından uygulanan veteriner biyolojik ürünlerin uygulama ücretlerinin yürürlükte olan Mevzuat hükümlerine tâbi olması ve bu ücretin hayvan sahiplerinden tahsil edilecek olması sebebiyle, yerelde uygulanan her türlü proje (Halk elinde ıslah projeleri de dâhil) bu hükme göre revize edilmelidir.

(6) İl müdürlüğü tarafından aşılama çalışmaları için devir ile yetki verilen veteriner hekimler VETBİS kullanıcı ekranında il sistem sorumlularınca "Yetkilendirilmiş Personel" olarak tanımlanır. Devri yapılan aşılama ilişkin çalışmalar başlamadan rol verme işlemleri ve stok transferleri gibi sistem gereklilikleri tamamlanır.

(7) Yetkilendirilmiş personel tanımlama işleminden sonra VETBİS'te yer alan devredilen aşı takvimi ekranı vasıtası ile devri yapılan aşuların grupları ve isimleri, köy/mahalle, hayvan türü ile yetki verilen tarih aralığı il sistem sorumlularınca veri tabanına tanımlanır. Halk elinde ıslah projeleri kapsamında yetiştirici birliklerinde görev yapan veteriner hekimlere tanımlama yapılırken protokolde belirtilen işletmelerin bağlı bulunduğu köy/mahallelerin tamamı devredilen aşı takvimi ekranında seçilerek kayıt yapılır. Ayrıca söz konusu kişilerin kullanıcı sayfasında işletme numaraları da kaydedilir.

(8) Yetki devri yapılan veteriner hekimlere VETBİS'te aşı giriş ekranı ile güncel aşı bilgisi ekranında yapılması gerekenlerle ilgili eğitim verilir.

(9) Yetki devri yapılan veteriner hekimler aşı uygulama programlarını il/ilçe müdürlüğüne bildirir ve kontroller il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Gerektiğinde aşının etkinliğini kontrol etmek amacıyla test ve analiz için aşılardan hayvanlardan kan alınarak ilgili enstitü müdürlüğünde bağışıklık kontrolleri yaptırılabilir.

(10) Yetki devri almış veteriner hekimler Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik hükümlerine uymakla yükümlüdür.

Şap

MADDE 4- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 4/2/2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Şap Hastalığının Kontrolüne İlişkin Yönetmelik hükümleri uygulanır.

(2) İl müdürlüklerince mihrak çevresinde 10 km yarıçapında bulunan işletmelerin tümü şap hastalığı yönünden taranır. Mihrak ve saha araştırılması yapılarak filyasyon kaynağı kesin olarak tespit edilir. Yapılacak bu çalışmalar için il müdürlükleri tarafından ihtiyaç duyulduğunda, Bakanlıktan ve Şap Enstitüsü Müdürlüğünden destek istenir.

(3) Türkiye'ye giriş yapması muhtemel egzotik şap virüslerinin erken teşhis edilerek gerekli tedbirlerin önceden alınabilmesi için Bölge Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüğü koordinatörlüğünde doğu ve güneydoğu sınır illerimizde düzenli olarak hastalık taraması yapılır.

(4) Şap hastalığı ile ilgili olarak marazi madde ve serum gönderme formu ve mihrak bilgi formu Şap Enstitü Müdürlüğünün web sayfasından temin edilip doldurularak, numune ile birlikte ilgili enstitü müdürlüğüne gönderilir.

(5) Şap hastalığı mihraklarında şap virüsüne etkili dezenfektanlar kullanılır. Şap virüsü sodyum hidroksit (%2), sodyum karbonat (%4), sitrik aside (%0,2) duyarlıdır.

(6) Trakya, Bakanlığımızca yapılan çalışmalar sonucunda 2010 yılında Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü (WOAH) tarafından şap hastalığından aşılı ari bölge olarak kabul edilmiştir. 5996 sayılı Kanun gereğince Bakanlığımız bazı hayvan türleri için özel izole bölgeler oluşturma ve oluşturulan izole bölgelere bazı hayvan türlerinin girişine ve yetiştirilmesine yasaklama veya kısıtlama getirme yetkisine sahiptir. Bu kapsamda Trakya şap hastalığından korunmuş bölge olarak tanımlanmış, izole bölge olarak belirlenmiştir. Bu bölgede Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik'in 26'ncı maddesi ve 28/8/2020 tarihli ve 2020/06 sayılı Şap Hastalığına Duyarlı Hayvanların Korunmuş Bölgelere Sevklerinde Uygulanacak Prensipler Genelgesi hükümleri uygulanır. Bakanlıkça belirlenen usuller dışında Trakya'ya giren şap hastalığına duyarlı hayvanlar tazminatsız olarak kesime gönderilir. Trakya'da hastalığın açık belirtisini gösteren veya laboratuvarlarca hastalığın varlığı tespit edilen hayvanlar itlaf ve imha edilir, herhangi bir klinik belirti göstermeyen hayvanlar ise kesime sevk edilerek ilgili Mevzuat kapsamında tazminat ödemesi yapılır.

Kuduz

MADDE 5- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 18/1/2012 tarihli ve 28177 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kuduz Hastalığından Korunma ve Kuduz Hastalığı ile Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

(2) Kuduz hastalığından şüphe edilen hayvanlar için müşahede yeri bulunmayan yerel yönetimlerin en kısa sürede yeterli kapasite ve donanımına sahip müşahede yeri oluşturması, mevcut olanların ise rehabilitasyonunun sağlanması, müşahede yerlerinin gerekli kayıt ve kontrol işlemlerinin yerel yönetimlerde görevli veteriner hekimlerce yapılması ve kuduz riskli temasa sebep olan sahipsiz hayvanların toplanması ve müşahede yerine taşınması sırasında kolluk kuvvetlerinden ve hayvanları koruma ile uğraşan sivil toplum kuruluşlarından da destek alınması için gerekli koordinasyon sağlanır.

(3) Kuduzla ilgili mücadelede kurumlar arası iş birliği sağlanarak, özellikle belediyeler, il özel idareleri, sağlık müdürlükleri, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile koordineli çalışmaya özen gösterilir ve ortak mücadele planları geliştirilir.

(4) Sağlık Bakanlığı il/ilçe teşkilatları ile gerekli koordinasyon ve iş birliği sağlanır. Kuduz şüpheli her ihbar, ihbarın alındığı gün itibariyle mutlaka resmî yazı ile Sağlık Bakanlığı il/ilçe teşkilatlarına bildirilir.

(5) Sahipsiz köpeklerin üremelerinin kontrolü amacıyla gerekli girişimlerde bulunulur. Sahipsiz köpeklerin yaşam ortamlarını oluşturan çöplükler gibi tüm unsurların rehabilite edilmesi hususu il hıfzıssıhha kurullarında gündeme getirilerek karar alınması sağlanır, ilgili kuruluşlar resmî yazılar ile uyarılır ve iş birliği yapılır.

(6) Serbest veteriner hekimlerle, gönüllü kuruluşların yaptığı aşılamaların takibi yapılarak aşılı hayvanların tanımlanması için yerel yönetimler ve mahalli idareler nezdinde girişimde bulunulur.

(7) Halkın eğitimine yönelik çalışmalar artırılır, bu konuda bölgesel yazılı ve görsel basınla iş birliğine gidilmesi sağlanır.

(8) Çevredeki tüm şüpheli ısırık vakaları dikkatle takip edilir. Tüm şüpheli vakalarda gerekli marazi madde alınır, en seri şekilde soğuk zincir şartları altında ilgili laboratuvara gönderilir ve hastalığın teyit edilmesi halinde filyasyonun tespit edilmesi sağlanır.

(9) Kuduz şüpheli marazi maddelerin hastalığın aciliyeti ve önemine binaen kurye ile soğuk zincir bozulmadan dikkatli paketlenme yapılarak ya da personel görevlendirilerek laboratuvara gönderilmesi sağlanır.

(10) Ölü olarak bulunan tilki, kurt, çakal gibi yabani hayvanların il/ilçe müdürlüklerimize haber verilmesi ya da getirilmesi sağlanır, bu hayvanlar il ve ilçe müdürlüklerince veteriner kontrol enstitüsü müdürlüklerine ulaştırılır.

(11) Enstitü müdürlüklerince tespit edilen kuduz pozitif vakalar, virüs yapısında olabilecek değişikliklerin izlenmesi amacı ile Ulusal Referans Laboratuvar olan Etlik Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilir.

(12) Yabani memeli hayvanlarda bir kuduz vakası tespit edildiğinde ilgili Yönetmeliğin 13’üncü maddesinin ondördüncü fıkrasında belirtilen önlemler alınır, söz konusu önlemlerin gerçekleştirilmesi sonrasında aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan hükümler çerçevesinde belirlenmiş kuduz risk alanı daraltılabilir ya da ilgili Yönetmeliğin 14’üncü maddesinin beşinci fıkrası gereğince alınan tedbirler kaldırılabilir.

(13) Yabani ya da evcil hayvanlarda bir kuduz vakası tespit edildiğinde hastalık çıkışını takiben Bakanlığa bilgi verilir.

Koyun-keçi vebası (PPR)

MADDE 6- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 4/1/2012 tarihli ve 28163 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sığır Vebası, Koyun ve Keçi Vebası, Domuzların Veziküler Hastalığı, Mavi Dil Hastalığı, Geyiklerin Epizootik Hemorajik Hastalığı, Koyun Keçi Çiçeği, Veziküler Stomatitis, Sığırların Nodüler Ekzantemi, Afrika Domuz Vebası, Klasik Domuz Vebası ve Rift Vadisi Hummasına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

(2) 5996 sayılı Kanun gereğince Bakanlığımız bazı hayvan türleri için özel izole bölgeler oluşturma ve oluşturulan izole bölgelere bazı hayvan türlerinin girişine ve yetiştirilmesine yasaklama veya kısıtlama getirme yetkisine sahiptir. Trakya, Bakanlığımızca yapılan çalışmalar sonucunda 7/2/2021 tarihli ve E-71037622-020-3607708 sayılı Bakanlık Makamından alınan Olur kapsamında koyun keçi vebası hastalığından korunmuş bölge olarak ilan edilmiştir. Bu bölgede Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmeliğin 26'ncı maddesi ve 15/2/2021 tarihli ve 2021/04 sayılı Koyun Keçi Vebası Hastalığından Korunmuş Bölge İlan Edilen Trakya'ya Yapılacak Küçükbaş Canlı Hayvan Sevkleri Genelgesi hükümleri uygulanır.

(3) Hastalığın mevsimsel insidens farklılığı olmamasına karşın, yağmurlu ve soğuk mevsimlerde, hayvan hareketlerinin yoğun olduğu dönemlerde ve doğum mevsiminde koyun keçi vebası hastalığı daha sık görülmektedir. Hastalık kayıtları incelendiğinde de yıl içerisinde mihrakların büyük bir kısmının temmuz ayından yılın sonuna kadar olan dönemde tespit edildiği görülmektedir. Hastalıkla mücadelenin etkin şekilde yürütülebilmesi için strateji buna göre belirlenir.

Bruselloz

MADDE 7- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 3/4/2009 tarihli ve 27189 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bruselloz ile Mücadele Yönetmeliği ve buna dayanılarak hazırlanan ikincil Mevzuat doğrultusunda işlem yapılır.

(2) Veteriner kontrol enstitü müdürlükleri, kendilerine gelen marazi maddelerin muayenelerini yaptıktan sonra, izole edilen brusella suşlarını Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü'ne gönderir. Pendik Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüğü gelen bu suşların biyotip haritasını oluşturarak Genel Müdürlüğe gönderir, ayrıca atıklarda aşı suşu tespit edildiğinde ise ilgili enstitü müdürlüğüne bildirir.

(3) Aşı kaynaklı atıklar hariç olmak üzere, enstitü müdürlüklerine bruselloz şüphesi ile gönderilen atık numunelerinde, bölgenin epidemiyolojik durumu da göz önünde bulundurularak atığa sebep olabilecek etkenler yönünden ek kontroller yapılabilir.

(4) İl/ilçe müdürlükleri ihtiyaç duyduğu numune gönderme malzemelerini veteriner kontrol enstitü müdürlüklerinden, kişisel koruyucu ekipmanları ise Genel Müdürlükten temin eder. Bölge veteriner kontrol enstitü müdürlüklerinin ihtiyaçları tamamen karşılayamaması durumunda, Genel Müdürlüğün bilgisinde Pendik Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüğü katkı sağlar.

(5) Bakanlık veteriner kontrol enstitü müdürlükleri, il müdürlüklerince gerçekleştirilen eğitim ve yayım çalışmalarına katkı sağlar.

Sığır tüberkülozu

MADDE 8- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 31/5/2024 tarihli ve 32562 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sığır Tüberkülozu ile Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

(2) Kesimhanelerde sığır tüberkülozu tespit edilen hayvanların bulunduğu işletmeler tespit edilerek, il/ilçe müdürlüğüne bildirilmesi sağlanır. Tespite ilişkin elektronik ortamda yapılan bildirimler (SMS, e-posta vb.) ihbar olarak kabul edilir ve gerekli araştırmalar yapıldıktan sonra en geç yirmi dört saat içerisinde hastalığa ilişkin işlemler yapılır. Tüberküloz yönünden pozitif çıkan hayvanların bulunduğu orijin işletmeler takip edilerek en kısa sürede sığırlara tüberkülin testi uygulanır.

(3) Resmî veteriner hekim tarafından tespit edilen (Postmortem, nekropsi, otopsi) hastalıkta görülen lezyonların aylar veya yıllar önce yakalanılan enfeksiyona bağlı olabilmesi nedeniyle kesim tarihinden önceki 6 hafta boyunca hayvanın bulunduğu (Sistem kayıtlarına göre) tüm işletmeler orijin işletme olarak kabul edilerek hastalık çıkışı yapılır. Yapılan epidemiyolojik değerlendirme sonucunda ihtiyaç duyulduğu takdirde bu süre 6 aya kadar uzatılabilir. Orijin işletmede yapılacak tespite hayvan bulunmaması durumunda aynı gün çıkış ve sönüş işlemi yapılır.

(4) Sağlık Bakanlığı taşra kuruluşları tarafından il/ilçe müdürlüklerimize bildirilen insan tüberkülozu vakalarında, hastalık tespit edilen kişi ile ilişkilendirilebilen hayvancılık işletmeleri tüberküloz yönünden izlemeye alınır. Ayrıca bölgede görev yapan serbest veteriner hekimler ve TARSİM eksperlerine yapılan nekropside sığır tüberkülozundan şüphelenilmesi durumunda derhal il/ilçe müdürlüğüne ihbarda bulunulması gerektiği bildirilir. İl/ilçe müdürlüğünce söz konusu hayvanın bulunduğu mahalle resmî veteriner hekimin en kısa sürede intikali sağlanır, resmî veteriner hekim tarafından sığır tüberkülozunun teyidi halinde nekropsi raporu düzenlenerek hastalık çıkışı yapılır ve hayvan imha edilir.

(5) Veteriner sağlık sertifikası gereği ithal ya da ihraç edilen küçükbaş hayvanlarda tüberkülin testi yapılması zorunlu ise, tüberkülinin uygulaması karşılaştırmalı olarak boynun sol orta tarafına avian tüberkülini sağ orta tarafına ise bovine tüberkülini enjekte edilmek suretiyle Karşılaştırmalı Servikal Tüberkülin Testi (SICTT) ile yapılır. Sonucunun değerlendirilmesi büyükbaş hayvanlarda olduğu gibidir.

(6) Tüm tüberküloz taramalarında "İntradermal Karşılaştırmalı Test" kullanılır. Uygulama en az iki veteriner hekim tarafından yapılır. Testin nasıl yapılacağı ve kullanılan teste göre örnek Tüberkülin Teamül Cetvelleri Ek-11 ve Ek-12' de verilmiştir. Şüpheli ve menfi reaksiyon veren hayvanlar birbirinden ayrı tutulur.

(7) Sığır tüberkülozu tespit edilen işletmelerde yapılan tüberkülin testi sonucunda negatif olarak tespit edilen erkek ya da damızlık değerini yitirmiş dişi sığırlar, karantina süresinin tamamlanması beklenmeden sahibinin isteği üzerine kestirilebilir. Kesimin resmî veteriner hekim nezaretinde gerçekleştirilmesi, kesim sonunda karkasların sistematik muayene edilmesi ve muayenenin sonucuna göre karar verilmesi gerekir.

(8) Hayvanların kesimhaneye nakli, mecburi kesimi, itlaf ve imha vb. işlemleri, resmî veteriner hekim nezaretinde yapılır, işin sonunda her bir işleme ait rapor/tutanak tanzim edilir. Kesimi yapılan hayvanların veri tabanından düşümünün yapılıp yapılmadığı il/ilçe müdürlüklerince kontrol edilir.

(9) Hastalıktan ari işletme oluşturulması, ariliğin sürdürülmesi, ithal ve ihraç edilecek hayvanlar, damızlıkta kullanılacak boğalar ile TİGEM işletmeleri ve kamu kurumlarına ait hayvanlar için yapılan testler hariç isteğe bağlı sığır tüberkülozu kontrolü yapılmaz. Tüberkülin talepleri doğrudan Genel Müdürlüğe yapılır. Tüberkülinin temininde sıkıntı yaşanmaması için hastalıktan ari işletmelerde yapılacak test tarihi ile uygulama yapılacak hayvan sayısı yıllık olarak ocak ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe bildirilir. Enstitü müdürlüğü yıllık olarak yapılan talepler çerçevesinde ihtiyaç duyulan tüberkülini zamanında ilgili il müdürlüğüne gönderir. Hastalığa bağlı tüberkülin talepleri, veri tabanlarına kaydedilen hastalık bildirimine ait tüm durumlar (Pozitif teşhis, toplam numune sayısı, hastalık şüphesi, hastalık çıkış, vs. kayıtlar) dikkate alınarak değerlendirilir.

(10) Sığır tüberkülozu mihrakından kesim ve şarta tabi kesime sevk edilecek hayvanların düzenlenen teamül cetveli, il içi nakillerde pasaporta, iller arası nakillerinde ise veteriner sağlık raporuna eklenir.

Enzootik sığır löykozu (EBL)

MADDE 9- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 23/12/2011 tarihli ve 28151 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sığırlarda Löykoz Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

(2) Özellikle 3 yaşın üzerindeki hayvanlarda tümörler, sindirim bozuklukları, iştahsızlık, kilo kaybı, halsizlik veya genel zayıflık ve bazen nörolojik belirtiler görülmesi durumunda EBL yönünden test edilmek üzere laboratuvara numune gönderilir.

(3) Enfekte hayvanın tespit edilmesi halinde sürüdeki tüm sığırlar löykoz yönünden muayene edilir. Pozitif hayvanın ve bunun olası yavrularının işletmeden çıkartılmasından üç ay sonra oniki aylıktan büyük tüm hayvanlar serolojik teste tabi tutulur.

(4) Hastalık tespit edilen işletmede konulan kordon ve karantina önlemleri, pozitif hayvanın ve bunun olası yavrularının sürüden çıkarılmasından 3 ay sonra başlanacak ve en erken 4 ay en geç 12 ay arayla uygulanacak iki testte de negatif sonuç alınana kadar devam eder. Bu prosedür sonunda etkenin tespit edilmemesi durumunda temizlik ve dezenfeksiyon yapılarak kordon ve karantina önlemleri kaldırılır.

Şarbon (Anthrax)

MADDE 10- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 23/12/2011 tarihli ve 28151 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Şarbon Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği ile buna dayanılarak hazırlanan Mevzuat hükümleri uygulanır.

(2) Şarbon hastalığında en önemli korunma önlemi bu hastalıktan ölen hayvanların uygun bir şekilde ortadan kaldırılması olduğu için, ölen hayvanların nekropsi yapılmadan, iki metre derinlikteki çukurlara bulaşık toprak ve altlıkla birlikte imha edilmesi sağlanır.

Nakledilebilir süngerimsi beyin hastalıkları (BSE, FSE, Scrapie)

MADDE 11- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 15/12/2011 tarihli ve 28143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Nakledilebilir Süngerimsi Beyin Hastalıklarına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

(2) Halk sağlığı ve gıda güvenliği açısından önem arz eden BSE izleme programı laboratuvar kapasitesinin artırılması, mezbaha altyapılarının geliştirilmesi ve bütçe imkânlarına bağlı olarak genişletilebilir.

(3) Sinirsel semptomla seyreden hastalık belirtileri gösteren tüm hasta kediler sinirsel semptomla seyreden hastalıklar (kuduz dâhil) yönünden incelendikten sonra FSE yönünden de incelemeye alınır.

Bulaşıcı sığır pleuropneumonisi (CBPP)

MADDE 12- (1) Hastalığın Etkeni olan Mycoplasma mycoides subsp. mycoides ısıya, çevre şartlarına ve dezenfektanlara karşı duyarlı olduğu için hastalığın mücadelesinde karantina, temizlik-dezenfeksiyon ve kordon tedbirleri uygulanır.

(2) Hastalığın en etkili izleme sistemi kesimhane bazlı izleme sistemidir. Bu nedenle hastalığın Ülkemizdeki durumunun değerlendirilebilmesi için kesimhanelerde pneumoni şüpheli hayvanlardan numune alınarak bağlı bulunan enstitü müdürlüğüne gönderilmesi gerekir. Enstitü müdürlükleri tanzim edilecek raporda bakterinin alt tipini de belirtir. Hastalığın varlığına dair herhangi bir tespit durumunda

konfirmasyonun sağlanması için hastalığın referans enstitüsü olan Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğüne numune gönderilir ve alınan sonuca göre hastalığın varlığına dair karar verilir.

(3) Hastalık tespit edilen hayvanın bulunduğu işletmede yer alan diğer hayvanlar hastalığın varlığı yönünden kontrol edilir. Bu amaçla hayvanlardan serum örnekleri alınarak bağlı bulunan enstitü müdürlüğüne gönderilir.

(4) Hastalığın etkeninin antibiyotik tedavisi ile tam olarak elemine edilememesi riski nedeni ile tedavi uygulanan hayvanlar kronik taşıyıcı olarak kalabilir ve etkenin saçılmasına neden olabilir. Hastalık, etkenin azami inkübasyon süresi olan 40 gün dikkate alınarak, bu süre sonunda işletmede bulunan tüm duyarlı hayvanlarda yapılan laboratuvar incelemesi sonucunun negatif çıkması ve herhangi bir klinik belirti tespit edilmemesi durumunda, temizlik ve dezenfeksiyon yapılarak söndürülür. Hastalığın tespitinden sönüşüne kadar geçen sürede işletmeye duyarlı hayvan giriş ve çıkışına izin verilmez.

Vektörel hastalıklar

MADDE 13- (1) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde ile 15/4/2018 tarihli ve 30392 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mavidil Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği ile 4/1/2012 tarihli ve 28163 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sığır Vebası, Koyun ve Keçi Vebası, Domuzların Veziküler Hastalığı, Mavi Dil Hastalığı, Geyiklerin Epizootik Hemorajik Hastalığı, Koyun Keçi Çiçeği, Veziküler Stomatitis, Sığırların Nodüler Ekzantemi, Afrika Domuz Vebası, Klasik Domuz Vebası ve Rift Vadisi Hummasına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

(2) Hastalıklarla mücadelede aşılama, karantina, serosurvey ve vektör (taşıyıcı) kontrolü uygulamaları yapılır.

(3) Mavidil (BTV) hastalığı için;

a) Saha suşlarının dağılımının anlaşılması amacıyla, enstitü müdürlüklerince mavidil pozitif teşhis edilen numuneler, serotip tayinin yapılabilmesi için ivedi olarak Etlik Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilir.

b) Önceki yıllarda BTV'nin varlığı bildirilen illerde ve komşu illerde küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarda görülen atık vakalarının BTV yönünden de değerlendirilmesi konusu veteriner hekimler tarafından göz önünde bulundurulur.

(4) Sığırların nodüler ekzantemi (Lumpy skin disease-LSD) için; ülkesel arılık çalışmaları kapsamında aşılama durdurulduğundan hastalık tespit edilen hayvanlar gecikmeksizin yerinde itlaf edilir.

(5) Koyun-keçi çiçeği hastalığı için;

a) Trakya, koyun-keçi çiçeği hastalığından 1 Temmuz 2022 tarihinden itibaren ari olarak deklare edilmiş ve bu arılık Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı (WOAH) tarafından web sayfasında yayımlanmıştır. Arılığın devamı için gerekli olan tedbirlerin uygulanmasına devam edilir. Arılığın sona ermesi durumunda ilgili birimlere gerekli bildirim Genel Müdürlükçe yapılır.

b) Virüs hastalıklı sürülerin kaldığı karanlık ve serin ağıllarda 2 yıl, meralarda ise 2 ay süre ile canlı kaldığından bu gibi yerlerde bu süreler içerisinde sağlam hayvanların barındırılmaması konusunda hayvan sahipleri bilgilendirilir.

c) Hastalık çıkışlarında önce ağıl temizliği yapılır ve gübre uzaklaştırılarak uygun bir yerde izole edilir. Temizlik ve gübrenin uzaklaştırılmasından sonra dezenfeksiyon yapılır.

(6) Epizootic haemorrhagic disease (EHD) için;

a) Ülkemizde geçmiş yıllarda hem sığır hem de koyunlarda görülen EHD, culicoides cinsi sokucu sinekler tarafından taşınmaktadır. Bu nedenle hastalıkla mücadele amacıyla culicoideslere yönelik olarak düzenli uygun ilaçlar kullanılmalıdır.

b) Sığır ve koyunlarda hastalık semptomlarına rastlandığında, şüpheli hayvanlardan EDTA'lı kan, ölen hayvanlardan iç organ örnekleri, hastalığı atlatan hayvanlardan 21-30 gün sonra kan serumu soğuk zincirde bölge enstitü müdürlüğüne gönderilir.

(7) Batı Nil humması için;

a) Hastalığa karşı 2019 yılında Genel Müdürlük ile Türkiye Jokey Kulübü arasında imzalanan protokole uygun olarak, Türk Soy Kütüğüne kayıtlı atların aşılmasına devam edilir.

b) Şüpheli durumlarda bağlı bulunan enstitü müdürlüklerine numune gönderilir.

c) Enstitü müdürlükleri gelen kanatlı numunelerinde hastalık teşhis ederken, numuneleri Batı Nil Virüsü yönünden de değerlendirilir.

(8) Kırım Kongo kanamalı ateşi için;

a) Yetiştiricilere yönelik olarak gerek barınak gerekse hayvanlarda alınacak önlemler konusunda bilgilendirme çalışmaları sürdürülerek, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon ve iş birliği sağlanır.

b) Hayvanların ilaçlanması durumunda kenelerin aktif oldukları dönemde (yörelere göre değişmekle birlikte mart-ekim ayları arası) periyodik olarak özellikle sığırlar hedef alınarak mümkün olduğu kadar 30 gün aralıklarla 3 uygulama yapılacak şekilde ve mümkün olduğu ölçüde bu ilaçların uzun etkili olanlarının tercih edilmesi yönünde bilgilendirme yapılır.

c) Hastalığın görüldüğü illerde, kene mücadelesiyle ilgili eğitim çalışmalarına önem verilerek, kenelerin yaşam koşullarının bozulması gibi ilaçlama harici önlemler de anlatılır. (Barınaklarda bulunan yarık ve çatlakların sıvanması, barınakların badana edilmesi vb.)

(9) Vektörel hastalıklarla mücadele için yukarıdaki tedbirlere ilave olarak aşağıdaki faaliyetler yürütülür;

a) Vektör mücadelesi amacıyla, su birikintileri ve bataklıkların ekosisteme zarar vermeyen fakat güçlü larvasidal etkili ürünlerle uygun aralıklarla ilaçlanmasının sağlanması amacıyla mahalli idareler ile iş birliği yapılır.

b) İl/ilçe müdürlüklerince yetiştiriciler, ağıl ve ahırların pencerelerine sinek teli takılması, dışkı yığınlarının ağıl ve ahırlardan mümkünse en az 50 metre uzakta toplanması, üzerlerinin plastik bir örtü ile kapatılması ve hayvanların geceleri kapalı yerlerde muhafaza edilmesi hususlarında bilgilendirilir.

c) Etkin vektör kontrolü için hayvanlara endektositler veya klasik insektisitler uygulanır. Hayvanları bireysel olarak ilaçlamanın önemi yetiştiriciye eğitimlerle anlatılır.

ç) Sineklerin aktif olduğu dönemlerde duyarlı hayvanlarda klinik izleme yapılır, hastalık şüpheli her olgudan ilgili enstitü müdürlüklerine marazi madde gönderilir, resmî veteriner hekimler ile birlikte serbest veteriner hekimler de vektörel hastalıklar yönünden gerekli dikkat ve özeni göstermeleri için bilgilendirilir.

d) Enjeksiyon uygulamalarında, mekanik bulaşmanın engellenmesi için gerekli sanitasyon kurallarına özen gösterilir.

e) Ülkemizde vektör kaynaklı önemli viral hayvan hastalıklarının (Mavidil, Epizootik Hemorajik Ateş, Üç Gün Hastalığı, Akabane) teşhisi ve erken uyarı sisteminin oluşturulması ve bu sayede hastalıklara karşı önlem alınması amacıyla vektör tuzağı ile ilgili çalışmalar gerek duyulması halinde enstitü müdürlüklerince yürütülür.

İhbarı mecburi olmayan bazı hastalıklar

MADDE 14- (1) Infectious bovine rhinotracheitis/infectious pustular vulvovaginitis (IBR/IPV);

a) Sığır herpes virüs1'in (BoHV-1) neden olduğu sığırlarda görülen bir hastalıktır.

b) Hastalık, üst solunum yollarının klinik belirtileriyle ve konjunktivit ile karakterizedir. Genel hastalık belirtileri ateş, depresyon, iştahsızlık, yavru atma ve süt veriminin azalmasıdır.

c) Atıkların nedeninin tespit edilmesinde Brusella dışında viral etkenlerin de araştırılması amacıyla, gelen numuneler IBR/IPV yönünden de değerlendirilebilir. Gönderilen numunelerde anamnez bölümünde hayvanların IBR/IPV yönünden detaylı aş durumu belirtilir.

(2) Bovine Viral Diarrhea (BVD), Mucosal Disease (BVD/MD);

a) BVDV enfeksiyonu, herhangi bir sığır sınıfında enterik ve solunum yolu hastalığı veya üreme ve fetal hastalık dâhil olmak üzere çok çeşitli klinik belirtilere neden olur.

b) BVDV virüsleri ayrıca bağışıklık baskılanmasına da neden olur. Gebeliğin ilk üç ayında rahim içi enfeksiyondan kurtulan hayvanlar neredeyse her zaman kalıcı olarak persiste enfektedir (PI). PI hayvanlar virüsün ana rezervuarını oluşturur ve idrar, dışkı, akıntı, süt ve semenle büyük miktarda virüs atarlar.

c) Virüs esas olarak PI hayvanları ile diğer sığırlar arasındaki yakın temas yoluyla yayılır. Bu virüs ayrıca çevrede kısa süreler boyunca kalabilir veya kontamine üreme materyalleriyle bulaşabilir. Dikey bulaşma, epidemiolojisinde ve patogeneğinde önemli bir rol oynar.

ç) Atıkların nedeninin tespit edilmesinde Brusella dışında viral etkenlerin de araştırılması amacıyla, gelen numuneler BVD/MD yönünden de değerlendirilebilir. Gönderilen numunelerde anamnez bölümünde hayvanların BVD/MD yönünden detaylı aşı durumu belirtilir.

(3) Border disease (BDV);

a) Koyun ve keçi populasyonlarında özellikle reproduktif sisteme yönelik bulgularla karakterize ve postnatal enfeksiyonda genellikle subklinik seyreden bir enfeksiyona neden olur. Gebelik sırasında oluşan bir pestivirus enfeksiyonu immun sistemi henüz gelişmemiş (immature) olan yavruya transplasental olarak aktarılırsa yavruya immuntolerans gelişir. Persiste enfekte olarak doğan bu yavrular, ömürleri boyu virüs rezervuarı olarak hastalığı bulaştırmaktadırlar.

b) Gebe koyunlarda döl tutmama veya erken embriyonik ölümler, abortlar, büyüme ve gelişmede geriliği gösteren yavru doğumları, yapağı kalitesinde bozukluk gösteren yavru doğumları karakteristik bulgulardandır. Benzer bulgu taşıyan hayvanlar bu yönden de değerlendirilir.

c) Mücadelede sürüdeki persiste enfekte hayvanların tespiti ve sürüden uzaklaştırılması çok önemlidir. Aşılama ile gebelik öncesi dişilerin immun kılınması sayesinde transplasental enfeksiyonun önlenmesi sağlanabilir. Hayvan yetiştiricilerinin bu yönde bilgilendirilmesi gerekir.

Tek tırnaklı hastalıkları

MADDE 15- (1) Ruam;

a) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 22/12/2011 tarihli ve 28150 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ruam Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

b) Daha önce ruam testine tabi tutulmamış olduğu tespit edilen kimlik belgesi ve mikroçipi bulunmayan at ve katırlar mallein testine tabi tutulur, eşekler ise klinik muayeneden geçirilir.

c) Yarış ve atlı spor gibi sportif amaçla yetiştirilen pedigrili/pasaportlu atlardan kan serumu toplanarak serolojik kontrollere devam edilir.

ç) İstanbul ili Adalar ilçesinde tek tırnaklı hayvan giriş-çıkışları takip edilir. Adalar ilçesinde bulunan tek tırnaklı hayvanlar her yıl ilkbahar ve sonbaharda klinik muayeneden geçirilip, at ve katırların tamamına mallein tatbik edilerek, müspet reaksiyon veren hayvanlar itlaf ve imha edilir. Yapılan taramaların sonuçlarında müspet görülen atların geldikleri bölge tespit edilir ve bu durum Genel Müdürlüğe ve ilgili il müdürlüğüne bildirilir.

d) İstanbul ili, Adalar ilçesinde; belediye ile iş birliği yapılarak, ilçede bulunan ahırların periyodik olarak dezenfekte edilmesi sağlanır, dezenfekte edilmeye elverişli olmayan ahırlara hayvan giriş ve çıkışları hayvan sağlığı ve zabıtası komisyonunca yasaklanır. Mallein uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi Ruam Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği’nde belirtilen hususlar çerçevesinde yapılır ve Yönetmeliğin Ek-1’inde yer alan Ruam Muayenesine Mahsus Defter ve Cetvel Örneği tanzim edilir. Ek-7’de karar verme örnekleri yer almaktadır.

(2) Afrika at vebası;

a) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 21/12/2011 tarihli ve 28149 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Afrika At Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

b) At Vebası ve Mavidil hastalıkları aynı vektörler tarafından taşınmaktadır. Son yıllarda Mavidil hastalığının Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ve birçok Akdeniz ülkesinde görülmesi, 2017 yılı ve sonrasında Afrika ülkelerinden çeşitli yollarla ülkemize gelebilecek vektörler aracılığı ile at vebası hastalığının da Mavidil hastalığı gibi bulaşması riskinin arttığına işaret etmektedir. Bu durum dikkate alınarak atlarda görülen her şüpheli vaka mutlaka Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne bildirilir.

c) At Vebası hastalığı yönünden referans enstitü olan Etlik Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, ülkemize bulaşabilecek at vebası hastalığına karşı aşı üretmek üzere hazırlık yapar, gerekiyorsa aşı suşu temin eder, acil müdahale gerektiğinde aşı ithali yapılabilecek yerleri de belirler.

(3) Atların Herpesvirus enfeksiyonları (EHV);

a) Atık yapmış kısırakların ve yeni gelen atların diğer atlara hastalık bulaştırmasını engellemek için; özellikle aşım istasyonlarına gelen atlar 21 gün karantinaya alınır.

b) Özellikle aşım sezonlarında kısırak ve aygırlardan aşım öncesi svap alınarak EHV antijen testi yapılması hasta hayvanların tespiti için önerilmektedir.

(4) Surra;

a) Surra hastalığı özellikle Güney ve Orta Amerika, Kuzey Afrika, Asya ve bazı Avrupa ülkelerinde, başta tek tırnaklılar olmak üzere çoğu evcil ve bazı vahşi hayvanlarda da görülmektedir.

b) Hastalığın at, katır, eşek ve develerdeki kuluçka süresi 5-60 gün arasında değişmektedir. Hastalık ateş, tekrarlayan ataklar, anemi, kilo kaybı, sarılık, vücudun alt kısımlarında ödemli şişlikler gibi klinik belirtiler göstermektedir. 2 hafta ile 4 ay arasında ölümlerle sonuçlanan vakalar olduğu gibi 2 yıl süren kronik vakalar da görülebilmektedir.

c) Hastalık tespiti durumunda öncelikle pozitif çıkan hayvanların işletmedeki diğer hayvanlarla temasının önlenmesi gerekir.

ç) Hastalık vektörler aracılığıyla mekanik olarak hayvandan hayvana bulaştığından hara ve hipodromlarda vektör mücadelesi yapılmalı, atlar vektörlerin aktif olduğu saatlerde açık alanlarda bulundurulmamalı ve atlara sinek kovucu ilaçların tatbik edilmesi gibi önlemler alınmalıdır.

d) Şüpheli hayvanlardan alınan numuneler Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğüne ya da Etlik Veteriner Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilir.

e) Pozitif çıkan hayvan boş bir işletmede 6 ay boyunca gözetim altına alınır. Bu süre içerisinde tedavi edilmesi durumunda, yetiştiricinin isteği üzerine ya da bu sürenin sonunda söz konusu hayvandan yeniden numune gönderilir ve testin negatif olarak sonuçlanması durumunda karantina tedbirleri sonlandırılır.

Kanatlı hastalıkları

MADDE 16- (1) Özellikle kanatlı hayvan hastalıkları biyogüvenlik önlemleri yetersiz, yaban hayatı ile iç içe ve açıkta beslenen kanatlı hayvanlar açısından önemli risk teşkil etmektedir. Ticari Etlik ve Yumurtacı Kanatlı İşletmelerinin Biyogüvenlik Talimatında belirtilen biyogüvenlik önlemlerini alması sağlanır, biyogüvenlik tedbirlerini almayan işletmeler hakkında gerekli yasal işlemler yapılır.

(2) Kuluçkahane ve damızlık kanatlı işletmeleri ile ilgili çalışmalar 16/1/2014 tarihli ve 28884 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kuluçkahane ve Damızlık Kanatlı İşletmeleri Yönetmeliği ile Uygulama Talimatı hükümlerine göre yürütülür. Damızlık kanatlı işletmelerinin sağlık kontrollerinde faal kümes adedi dikkate alınır.

(3) Kanatlı hayvan bulunduran işletmeler, Ticari Etlik ve Yumurtacı Kanatlı İşletmelerinin Biyogüvenlik Talimatı kapsamında, ticari işletme olarak ele alınır ve bu talimata göre denetlenir. İl müdürlüklerince programa alınan ve denetlenen kümes sayıları her yıl Kanatlı İşletmeleri Faaliyet Raporu (Ek-10)

kullanılarak temmuz ve ocak aylarının 20'sine kadar iki dönem halinde Genel Müdürlüğe üst yazı ile bildirilir.

(4) Tavuk vebası (Avian influenza-Kuş gribi);

a) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 4/9/2011 tarihli ve 28044 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tavuk Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği ve buna dayanılarak yayımlanan ikincil Mevzuat hükümlerine göre işlem yapılır.

b) 4/9/2010 tarih ve 27692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kanatlı Hayvanlarda Görülen Kuş Gribi Salgını Konusunda Yapılması Gerekenler konulu Başbakanlık Genelgesi (2010/21) kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile koordinasyon içerisinde bütün il müdürlükleri Ulusal Acil Eylem Planı çerçevesinde kendi İl Acil Eylem Planını hazırlamak ve gerektiğinde güncellemekle yükümlüdür. Hazırlanan acil eylem planı ilgili yardımcı kurumlara gönderilerek hastalık durumuna hazır olunması sağlanır. Plan çerçevesinde görevlendirilen Bakanlığımız ve diğer kurum personeli mücadele ve biyogüvenlik konularında eğitilir.

c) Kuş gribi şüpheli kanatlı hastalıkları ile ilgili duyum ve ihbarlar en geç 2 saat içinde değerlendirilir. İnceleme sırasında kullanılacak koruyucu kıyafet, alet-malzeme ve dezenfektanlar ile ilk müdahale için gerekli olan malzemeler kullanıma hazır set halinde tutulur.

ç) Hastalık mücadelesi amacıyla kanatlı itlafında Acil Eylem Planında belirtilen metotlar kullanılır, hayvanlara eziyet edilmesi engellenir.

d) Hastalığın görülmediği sükûnet dönemlerinde aşağıda belirtilen koruyucu tedbirlerin alınması için gerekli duyurular yapılır.

1) Özellikle riskli sulak alanlar çevresindeki yaklaşık 1 km mesafeli alanda kaz, ördek gibi suda yaşamaya ihtiyaç duyan kümes hayvanlarının mutlaka kapalı alanlarda tutulması,

2) Tavuk, horoz, hindi gibi suda yaşamaya ihtiyaç duymayan kümes hayvanlarını açıkta beslemek ve dolaştırmak isteyen hayvan sahiplerinin ise hayvanlar için gezinti yeri olarak belirledikleri alanların etrafını tel ile çevirerek ve üstünü de devekuşu işletmeleri hariç olmak üzere aynı şekilde tel, ağ veya teması kesecek başka bir yapı malzemesi ile örterek kanatlıların gezinti yerlerini sınırlandırılması, böylece göçmen su kuşları ile olası temas riskinin önlenmesi,

3) Köylerde açıkta beslenen ve dolaştırılan kaz, ördek gibi suda yaşamaya ihtiyaç duyan kanatlı hayvanlar ile suda yaşamaya ihtiyaç duymayan tavuk, hindi gibi kanatlı hayvanların aynı yerlerde bulundurulmaması.

e) Genel Müdürlükçe yayımlanan İhbarı Mecburi Tavuk Vebası (Avian İnfluenza) Hastalığından Ari Bölgelerin Tanımlanması ve İlanı Hakkında Talimat kapsamında 2015 ve 2016 yıllarında tüm ülkeyi kapsayacak şekilde yapılan survey sonuçlarına göre halen ülkemiz tavuk vebası hastalığından ari olduğundan, 81 il idari sınırları çerçevesinde 81 ari bölge olarak tanımlanmıştır.

f) İhbarı Mecburi Tavuk Vebası (Avian influenza) Hastalığından Ari Bölgelerin Tanımlanması ve İlanı Hakkında Talimat kapsamında kuluçkahaneler, damızlık kanatlı işletmeleri, ticari yumurtacı işletmeler, ticari etlik işletmeler, yem işletmeleri, kanatlı kesimhaneleri ve sulak alanlar için istenen bilgiler ilgili talimatın ekinde yer alan tablolara işlenir ve her yıl 15 Ocak tarihine kadar excel ortamında öncelikle mucadele@tarimorman.gov.tr adresine, yazılı olarak ise Genel Müdürlüğe gönderilir.

(5) Newcastle (Yalancı tavuk vebası);

a) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 4/9/2011 tarihli ve 28044 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yalancı Tavuk Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği ile ilgili Genelge ve Talimatlara göre işlem yapılır.

b) Newcastle hastalığında, izolasyon için alt yapısı uygun olan enstitülerce izole edilen virüs suşları identifikasyon (tiplendirilme) için hastalığın referans laboratuvarı olan Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilir.

c) Ölen kanatlı hayvanların rastgele çevreye atılması engellenecek ve usulüne uygun bir şekilde gömülmesi sağlanır.

İhbarı mecburi balık hastalıkları

MADDE 17- (1) İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelik ile ihbarı mecburi olan balık hastalıkları, 31/1/2012 tarihli ve 28190 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Su Hayvanlarının Sağlık Koşulları ile Hastalıklarına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği’nde ise hastalığa duyarlı türler belirtilmiştir.

(2) Duyarlı tür kapsamına girmeyen balıklarda hastalık görülmesi durumunda vaka ihbarı mecburi hastalık olarak değerlendirilmez sadece izleme çalışması yapılır. Bu izleme çalışması için Balık Hastalıkları İzleme Formu (Ek-13) ve son 3 yıl içinde işletmeye yapılan girişler ve çıkışları içeren form (Ek-14) iki nüsha olarak doldurularak bir nüshası Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğüne, bir nüshası da Bakanlığa gönderilir.

(3) İhbarı mecburi balık hastalığının çıkması durumunda il müdürlüklerinin ilgili tüm şube müdürlükleri koordinasyon içerisinde çalışır.

(4) İhbarı mecburi balık hastalıklarından birinin görülmesi durumunda aşağıdaki mücadele yöntemi uygulanır.

a) Hastalık çıkması durumunda konulacak kordon sınırları, hayvan sağlığı ve zabıtası komisyonunca, risk analizine bağlı olarak enfekte çiftliğin bulunduğu su havzası veya kıyı alanında yer alan ve bulaşma ihtimali olan yerler dikkate alınarak belirlenir.

b) Bu sınırlar içindeki tüm balık çiftlikleri tespit edilerek, buralardan marazi madde alınır ve Ek-13 ve Ek-14’ te yer alan formlar ile birlikte laboratuvara teşhis için gönderilir. Çiftliklerin hastalığa duyarlı ve duyarlı olmayan türler yönünden balık, yumurta, larva, gamet ve yem alım ve satımı yaptığı yerlerin kayıt altına alınması sağlanır. Hastalık çıkan işletme ve aynı su kaynağındaki işletmeler ile balık, yumurta, larva, gamet, yem alışverişi yapılan işletmelerde hastalık sonrası Ulusal Referans Laboratuvarı tarafından hazırlanacak ve Genel Müdürlük tarafından onaylanacak hastalık izleme programı uygulanır.

c) Hastalık çıkan çiftliğin giriş çıkışlarında dezenfeksiyonu sağlayacak bir donanım bulundurulması sağlanır.

ç) Öncelikli olarak, pazara sunulacak büyüklükte olan ve hastalığın klinik belirtilerini göstermeyen balıklar iç organları çıkartıldıktan sonra kontrollü olarak tüketime sunulur. Bu işlem, risk analizine bağlı olarak işletmede veya işletmeye en yakın onaylanmış bir işleme tesisinde, işletmenin bulunduğu yerde uygun tesis bulunmaması halinde ise balıkların uygun bir işleme tesisine şartlı ve kontrol altında çevreyi bulaştırmayacak şekilde nakledilmesi sağlanarak yapılır. Tüketilmeyecek olan balıklar ile yumurtalar ve işlem artığı iç organlar imha edilir.

d) Hasta balıklar, yumurtalar ve gametler mutlaka geri çekilerek öldürülür ve ölü balıklarla beraber imha edilir. Balıkların porsiyonluk duruma gelmeleri için kısa bir zaman gerektiğinde ve karantina önlemlerinin uzatılmasında sakınca görülmediği durumlarda balıkların ticari boyutlara erişene kadar büyütülmelerine izin verilir.

e) Karasal çiftlikte havuzlarda bulunan tüm balıklar boşaltıldıktan sonra (imha, porsiyon büyüklüğündekilerin tüketime sunulması vs.) havuzdaki su da dezenfekte edilerek boşaltılır. Havuzlar temizlenir ve uygun dezenfektanla (%3’ lük Formalin ile en az 5 dakika, %2’ lik NaOH ile en az 10 dakika ya da %1’ lik Virkon ile en az 1 dakika) havuzlar dezenfekte edilir, kurutulur ve yıkanır.

f) Havuzların yanı sıra tüm alet, ekipman da (tanklar, giysiler vb.) dezenfekte edilir. Çiftlik dışına hiçbir şekilde alet, ekipman, yem, balık, yumurta ve gamet çıkarılmaz.

g) Hastalığın epizootik araştırması yapılır ve özellikle yemin de kaynağı araştırılır.

ğ) Hastalık çıkan işletmeden son 3 yıl içerisinde balık, yumurta veya gamet dağıtılan yerlerin isim ve adresleri tespit edilerek Bakanlık ve ilgili il/ilçe müdürlüklerine durum bildirilir.

h) Aynı su kaynağı üzerinde bulunan diğer çiftliklere giren su, giriş yerinde dezenfekte edilir.

ı) Üretim çiftliklerinde ve tesislerde hastalık sebebiyle alınan karantina tedbirleri, son imhayı takiben işletme ya da üretim alanının risk analizine bağlı olarak en az 6 hafta boş bırakıldıktan sonra dezenfeksiyon yapılarak kaldırılır. Yeniden balıklandırma yapıldıktan sonra izleme programı başlatılır. Doğal yataklarda ise son iki yıl yapılan hastalık izleme sonuçlarının negatif olmasından sonra karantina tedbirleri kaldırılır.

i) İşletmelere aşağıda belirtilen hususlar önerilir.

1) Yeni konulacak yumurtalar iodofor (0.1 ppm iodin) ile 1 dakika muamele edilir. 3-5 dakika temiz deniz suyu ile yıkanıp dezenfekte edilmiş tanklara aktarılır. Yeni balık popülasyonu oluşturulurken alınacak balıkların veya yumurtaların alındığı işletmenin viral enfeksiyonlardan arı olduğunu gösteren raporları bulunmalıdır.

2) Enfeksiyon etkeninin yok edilmesi ve daha sonraki salgınların önlenmesi için tesislerde UV rays UV-C (254 nm)'lik dezenfeksiyon sistemlerinin veya filtrasyon sistemlerinin kurularak suyun havuzlara gitmeden önce bunlardan geçirilmesi gereklidir.

3) Isıl işlem görmüş yem kullanılmalıdır (VHS virüsü 50 °C'de 10 dakikada, IPN virüsü 80° C'de 10 dakikada inaktive olur).

(5) Özel ve resmî kurum ve kuruluşlar tarafından ihbarı mecburi bir balık hastalığı teşhis edildiğinde teyit edilmesi ve izolatin muhafaza altına alınması için Ulusal Referans Laboratuvarına örnek/izolat gönderilir.

(6) İhbarı mecburi balık hastalıklarının bölgesel/ülkesel durumunun belirlenmesi için Ulusal Referans Laboratuvar tarafından bölgesel/ülkesel tarama çalışmaları programlanır ve Genel Müdürlük onayı ile uygulanır.

(7) İhbarı Mecburi olmayan ancak ülkemiz için ekonomik ve ticari öneme sahip Diplostomiosis, Tüberkülozis, Infeksiyöz Pankreatik Nekrozis ve Viral Nervöz Nekrozis hastalıklarından şüpheli olgulardan mutlaka teşhis için laboratuvara örnek gönderilir. Bu hastalıklar yönünden Ulusal Referans Laboratuvar tarafından bölgesel/ülkesel tarama çalışmaları programlanır ve Genel Müdürlük onayı ile uygulanır.

Çift kabuklu yumuşakça ve kabuklu hastalıkları

MADDE 18- (1) İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelik ile ihbarı mecburi olan çift kabuklu yumuşakça ve kabuklu hastalıkları, Su Hayvanlarının Sağlık Koşulları ile Hastalıklarına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği'nde ise hastalığa duyarlı türler belirtilmiştir.

(2) Çift Kabuklu yumuşakça veya kabuklularda herhangi bir anormal ölüm görülmesi durumunda, yetiştiriciler veya bu tür gözlemlerde bulunan kişi tarafından mümkün olan en kısa sürede il/ilçe müdürlüğüne ihbarda bulunulur.

(3) Hastalık şüphesi bulunan yerden numune alınarak laboratuvara marazi madde gönderilir. Laboratuvar sonuçları gelene kadar geçici kordon konulur ve kordon altındaki bölgeden hiçbir yumuşakça veya kabuklu çıkarılmaz.

(4) Teşhis laboratuvarlarında tespit edilen pozitif örnekler teyit amacıyla Ulusal Referans Laboratuvarı Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilir.

(5) Laboratuvar sonucuna göre ihbarı mecburi bir hastalık tespit edilmesi durumunda aşağıdaki mücadele yöntemi uygulanır.

a) Önce bir epidemiyolojik araştırma yapılarak bulaş yolları ve bulaşma kaynakları tespit edilir ve buralarda da gerekli tedbirler alınır.

- b) Hastalığın klinik belirtisini gösteren hayvanlar öldürülerek imha edilir. Hastalığın klinik belirtisini göstermeyen hayvanlar ise insan tüketimine sunulabilir.
- c) Hayvan sağlığı ve zabıtası komisyonu tarafından aynı hastalıkla enfekte olmuş başka çiftlikler, yetiştirme alanları veya hasat edilmiş doğal yataklara hayvanların hareketine izin verilebilir.
- ç) Üretim çiftliklerinde ve tesislerde, hayvanlar imha edildikten ve piyasaya arz edildikten sonra gerekli temizlik ve kimyasal maddelerle dezenfeksiyon yapılır.
- d) Üretim çiftliklerinde ve tesislerde hastalık sebebiyle alınan karantina tedbirleri son imhayı takiben, işletme ya da üretim alanının risk analizine bağlı olarak ihbarı mecburi çift kabuklu yumuşakça hastalıklarından *Marteilia refringens* ile enfeksiyonu tespiti durumunda en az 2 ay, *Bonamia ostreae* ve *Bonamia exitiosa* ile enfeksiyonun tespiti durumunda en az 6 ay, diğer ihbarı mecburi hastalıkların tespiti durumunda ise en az 30 gün boş bırakıldıktan sonra dezenfeksiyon yapılarak kaldırılır. İşletmeye yeni yumuşakça popülasyonunun konulmasını takiben izleme programı başlatılır. Doğal yataklarda ise son üç yıl yapılan hastalık izleme sonuçlarının negatif olmasından sonra karantina tedbirleri kaldırılır.
- e) Çift Kabuklu Yumuşakça Hastalıkları ile ilgili olarak duyarlı türleri kapsayan Bakanlığımızca onaylanmış ve onaylanacak üretim alanlarında hastalıkların epidemiyolojisine uygun dönem ve sürelerde izleme çalışmaları yapılır. İzleme programı ile ilgili Çift Kabuklu Yumuşakça Hastalıkları İzleme Programı Bilgi Formu Ek-15, Çift Kabuklu Yumuşakçalarda Hastalık/Anormal Ölümler Bilgi Formu Ek-16 ve Yumuşakça Örneklerinin Paketlenmesi Ek-17'de belirtilmiştir. İzleme programı ile ilgili diğer detaylar daha sonra bildirilir.
- f) Hastalık çıkan üretim çiftlikleri ve işletmelerde deniz suyunun dezenfeksiyonu amacıyla klorin ve ozon kullanılabilir. Klorin olarak çamaşır suyu (sodium hypochloride) uygulanır. Ancak klorinli deniz suyunun çevreye zararlı etkilerinden dolayı işletmeden çıkarılmadan önce karbon filtresinden geçirilerek ya da sodyum veya potasyum thiosülfat ile muamele ederek nötralize edilmesi gereklidir. Tüm boru ve tanklar litreye 50 mg klorin (milyonda 50 kısım) veya litreye 0.8-1.0 mg ozon ile en az 30 dakika muamele edilir. Tank yüzeyleri ve borular hava ya da ısı ile kurutulmasını takiben iodoformlar da litreye 200-250 mg iodine ihtiva edecek şekilde en az 10 dakika uygulanabilir. Ekipman ve ayakların dezenfeksiyonu amacıyla aynı şekilde klorin, iodoformlar ve sodyum hidroksit kullanılabilir.

Arı hastalıkları

MADDE 19- (1) Arı hastalıkları yönünden il genelinde bulunan arı işletmelerinin en az %10'u (Basit Tesadüfi Örnekleme Yöntemi ile belirlenecektir) ihbarı mecburi arı hastalıkları yönünden ilkbahar ve sonbaharda olmak üzere yılda en az iki kez denetlenir. Denetimi yapılan arı işletmeleri ile ilgili sonuçlar Arı İşletmeleri Faaliyet Raporunda (Ek-8) yer alan form kullanılarak temmuz ve ocak aylarının 20' sine kadar Genel Müdürlüğe gönderilir.

(2) Arıların Amerikan yavru çürüklüğü;

- a) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 21/12/2011 tarihli ve 28149 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bal Arılarının Amerikan Yavru Çürüklüğü Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.
- b) Hastalığın seyri ve dağılımının tespiti için sevk işlemleri veya destekleme kontrolleri esnasında kovanlar kontrol edilerek hastalık yönünden muayeneden geçirilir.
- c) Hastalığın laboratuvar sonucuna göre pozitif olarak tespit edildiği işletmelere gidilerek enfekte koloniler imha edilir ve 6 km yarıçapındaki alanda kordon ve karantina önlemleri alınır.
- ç) Enfekte olan işletmelerde hastalık belirtisinin son olarak görüldüğü tarihten itibaren 2 ay sonra laboratuvara numune gönderilerek hastalık olmadığına teyidi sonrası hastalığın sönüşü yapılır.
- d) Temel petek üretim izni bulunan yerler özellikle üretim sezonu dönemlerinde (Şubat, mart, nisan, mayıs ve haziran) yılda en az iki kez denetlenir ve bu yerlerden Amerikan Yavru Çürüklüğü Hastalığına karşı gerekli numuneler alınır. Alınan numunelerde hastalık tespiti halinde ilgili mevzuata göre işlemler yapılır. Temel petek üretim yerlerinden alınan numune sonuçları ve yapılan işlemleri gösteren Temel

Petek Üretim Yerleri Faaliyet Raporu (Ek-9) her yılın temmuz ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe gönderilir.

(3) Küçük kovan kurdu (Aethina tumida);

a) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 21/12/2011 tarihli ve 28149 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bal Arılarının Küçük Kovan Kurdu ile Tropileaps Akarı Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır. Hastalık ülkemizde bugüne kadar teşhis edilmemiştir.

b) Hastalık etkeninin tanınması ve tanıtılması, hastalığın ülkemize bulaşmasının engellenmesi ve olası bir hastalık vakası durumunda alınacak olan önlemler Genel Müdürlükçe 13/4/2018 tarih ve E.787649 sayılı Küçük Kovan Kurdu (KKK) Hastalığı Mücadele Planı çerçevesinde alınır.

c) Öncelikli olarak hastalığın görülme olasılığının yüksek olduğu riskli bölgeler ve kontak noktalar il/ilçe düzeyinde belirlenir ve kontak noktalar arasında hastalığın takibine ilişkin iletişim sağlanır.

ç) Arılıkların, sınır kapıları, komşu ülke sınırı yakınları, havaalanı, limanlar ve meyve nakliye depoları gibi hastalığın ülkemize bulaşma riskli olan bölgelerden en az 3 km yarıçapından uzağa konaklamaları sağlanır.

d) Gezgin arıcıların uğrak yeri olan yerlerin (Trakya, Muğla, Adana vb.) çıkış ve girişleri başta olmak üzere arılıklar, KKK hastalığı ile Mücadele Planının Ek-5'in de yer alan tablo çerçevesinde hastalık yönünden taranır.

e) Hastalık tespit edilen arıcılık işletmesinde bulunan ısıya dayanıksız malzemeler ve kovanın tamamı arılıktan uzak bir yerde kazılan bir çukurda yakılarak imha edilir. Isıya dayanıklı kovanın gövde, kapak ve dip tahtası ile işletmede kullanılan her türlü malzeme, yüzeyler iyice kazındıktan sonra pürmüzle yakılarak kullanılmasına izin verilir.

f) Özellikle Akdeniz ve Marmara Bölgesinde bulunan sınır illerinde arıcılara hastalıkla ilgili bilgi verilmesi ve şüpheli durumlarda il/ilçe müdürlüklerinin haberdar edilmesi konusunda eğitim verilir.

(4) Tropilaelaps akarı (Tropilaelaps mite);

a) Hastalık şüphesi veya teyidi halinde 21/12/2011 tarihli ve 28149 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bal Arılarının Küçük Kovan Kurdu ile Tropileaps Akarı Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

b) Arıları etkileyen bir parazit olan Tropilaelaps akarı uzunluğu 1 mm' ye kadar uzanan kırmızı kahverengi bir akardır. Tropilaelaps akarlarının istila ettiği kolonilerde, Varroa hastalığına benzer hasarlar görülür. Yavru arılarda yüksek mortalite düzeyleri, düzensiz veya zayıf yavrulama, delikli kapsüller ve yetişkin arıların beklenen yaşam ömründe azalma görülebilir. Şiddetli istilalarda ölü yavru sayısı fark edilebilir koku yayacak kadar artabilir. Söz konusu semptomların görüldüğü kovanlar hastalık yönünden incelemeye alınır. Hastalık görülen işletmede kovan hareketleri kısıtlanır.

c) Hastalığın seyri ve dağılımının tespiti için sevk işlemleri veya destekleme kontrolleri esnasında kovanlar kontrol edilerek hastalık yönünden muayeneden geçirilir.

ç) Hastalık tespit edilen arıcılık işletmesinde bulunan ısıya dayanıksız malzemeler ve kovanın tamamı arılıktan uzak bir yerde kazılan bir çukurda yakılarak imha edilir. Isıya dayanıklı kovanın gövde, kapak ve dip tahtası ile işletmede kullanılan her türlü malzeme, yüzeyler iyice kazındıktan sonra pürmüzle yakılarak kullanılmasına izin verilir.

(5) Varroa;

a) Varroa hastalığı arı yetiştiricilerini büyük ekonomik kayıplara uğratan hastalıklardan biridir. Yetiştiricilere hastalık hakkında bilgi verilerek, hastalık ile mücadelede asıl önemli noktanın bilinçli bir arıcılık olduğu anlatılır ve gerekli bilgilendirmeler yapılır.

b) Varroa ile mücadele için fiziksel, kimyasal, biyolojik ve hatta genetik yöntemler denenmekle birlikte en çok kimyasal yolla mücadele edilmektedir. Kimyasal yolla yapılan mücadele bazen yanlış uygulamalar sonucu arı akarları yanında kendisi de bir akar olan arıya da zarar vermektedir. Mücadelede kullanılması gereken ilaçlar, uygun dozları ve zamanı konusunda yetiştiricilere yapılacak

eğitim çalışmalarına önem verilir. Eğitimlerde akarlarda oluşabilecek dirençlilikten dolayı münavebeli ilaç kullanımının önemine dikkat çekilir.

c) Varroa mücadelesinde başarılı olmak için Varroa'ya yönelik mücadelenin bireysel olarak değil toplu mücadele şeklinde il/ilçe müdürlükleri koordinasyonunda arı yetiştiricileri birlikleri ve arıcılar tarafından arıların kovandan çıkışı yaptığı ilkbahar bakım dönemi ve sonbaharda ise bal sağım döneminden sonra yapılması önem arz etmektedir. Mücadelede Bakanlık tarafından ruhsatlı veteriner tıbbi ürünlerin kullanılması zorunludur.

ç) Varroa ile mücadelede en büyük zorluklardan biri, akarlarda kullanılan ilaçlara karşı direnç gelişmesidir. Akarlar, belirli ilaçlara karşı direnç geliştirdiğinde, bu ilaçların etkinliği azalır ve yeni tedavi yöntemlerine ihtiyaç duyulur. Toplu mücadelenin avantajı, uygun ilaçların bilinçli ve kontrollü kullanımıyla direnç gelişiminin önlenmesine ve gereğinden fazla kimyasal mücadelenin kullanımının sınırlandırılmasına katkıda bulunmasıdır. Aynı bölgedeki arıcıların koordineli olarak aynı ilaçları uygun dozda ve süreyle kullanmaları, akarlarda direnç gelişimini engelleyebilir.

İKİNCİ BÖLÜM Epidemiyoloji

Genel hükümler

MADDE 20- (1) Epidemiyoloji birimleri, hastalık için risk faktörlerinin belirlenmesi, ülkemizde görülen bulaşıcı hayvan hastalıklarının kontrolü ve eradikasyonu çalışmaları çerçevesinde hastalıkların takibi, verilerin analizi, etiyolojisi bilinmeyen hastalıkların sebeplerinin araştırılması ile epidemiyolojik kriterlere uygun raporların hazırlanması faaliyetlerini yürütmek üzere Bakanlık, veteriner kontrol enstitü müdürlükleri ve il müdürlüklerinde bulunan ve birbiriyle koordineli olarak çalışan birimlerdir.

(2) İl müdürlükleri ve enstitü müdürlükleri, epidemiyoloji biriminde görev yapan veteriner hekimlerin Bakanlık koordinasyonunda düzenlenen ulusal ve uluslararası eğitim programlarına katılımlarını ve konu hakkında gerekli güncel bilimsel ve teknik bilgiyi takip etmesini sağlar.

(3) İl Müdürlükleri epidemiyoloji birim sorumluları Veteriner Bilgi Sistemi (VETBİS) il sistem sorumluları ile aynı kişilerdir. VETBİS il sistem sorumlusu olan personel doğal olarak epidemiyoloji biriminin iş ve işlemlerinden sorumludur. Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri/Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürlerince görevlendirmeler bu şekilde yapılır. İş ve işlemleri yürütmekte iki personelden daha fazla ihtiyaç olduğu durumlarda personel görevlendirilebilir.

(4) İl müdürlükleri ve enstitü müdürlüklerinde epidemiyoloji biriminde görev yapan veteriner hekimlerin görev yeri değiştirilmeden önce yerine görevlendirilecek personelin mutlaka gerekli eğitimleri alması sağlanır. Görev değişikliği bu eğitimlerin tamamlanmasına müteakiben yapılır. Epidemiyoloji biriminde çalışan personelin görev değişikliği durumunda Genel Müdürlüğe bilgi verilir.

(5) Hayvan hastalıkları ile mücadelede sahadaki verilerin anlık ve doğru olarak üst birimlere iletilmesi ve diğer paydaşlar ile paylaşılması hayati önem arz etmektedir. Bu kapsamda epidemiyoloji birimlerinin hastalıkların epidemiyolojik takibi, hastalık kontrolleri ve mücadele yöntemlerinin etkinliğinin araştırılması gibi faaliyetleri yürütmesi sırasında araç, personel, ekipman gibi gerekli tüm destek il müdürlüklerince sağlanır.

(6) Enstitü müdürlüklerinin epidemiyoloji birimleri, yürüttükleri tüm faaliyetlerde sorumluluk alanlarında bulunan il müdürlüklerinin epidemiyoloji birimleriyle koordineli hareket eder. İhtiyaç duyulması halinde epidemiyoloji konusunda yürütülecek faaliyetlerde il müdürlükleri enstitü müdürlüğü personeline gerekli desteği sağlar.

(7) Mihrak araştırmaları sonucunda filyasyonun işletmeye enfekte hayvan girişine bağlı olduğu ve söz konusu hayvanın başka bir ilden geldiği veya ilgili mihraktan diğer illere hayvan hareketi olduğu tespit

edildiğinde ilgili il müdürlüğüne ilk olarak en hızlı iletişim yoluyla, sonrasında ise yazılı olarak bildirim yapılır ve sonucundan Genel Müdürlüğe bilgi verilir.

(8) Yapılan kontrollerde önlemlerin etkinliği ile eksiklikler değerlendirilerek, epidemiyolojik sayısal veriler (Risk altındaki popülasyon, tutulan, ölen, aşılana, kulak küpe numaraları vb.) kayıt altına alınır. Mihrak araştırmalarında gerekli çalışmalara hastalık ihbarı alınır alınmaz başlanır ve belli aralıklarla mihrak ziyaret edilerek veriler ve çalışmalar güncellenir. Her veri temininde (Özellikle fiyasyon ve muhtemel bu mihraktan başka yayılma noktalarına ilişkin veri temininde) gecikmeye mahal vermeden gerekli kayıtlar VETBİS'e girilir.

(9) İl müdürlüklerinde epidemiyoloji biriminde görevlendirilen personel; ilçe müdürlüklerince hastalık ihbarlarının zamanında değerlendirilmesinin, hastalık şüphe, onay ve sönüş bildirimlerinin doğru ve zamanında yapılmasının, bu bildirimlere ilişkin gerekli kordon-karantinanın koyulup koyulmadığının, hastalık şüpheli mihraklardan doğru ve yeterli numunenin ilçe müdürlükleri tarafından ivedilikle alınmasının ve enstitü müdürlüklerine ulaştırılmasının, enstitü müdürlüklerinde analizi yapılan numunelerin sonuçlarının takibinin yapılmasının, mihraklarda yapılacak aşı uygulamaları ve mücadele programı kapsamında yapılan aşılama çalışmalarının istenilen düzeylerde yapılmasının kontrolünü sağlar.

(10) Hastalıkların epidemiyolojik analizinde kullanılan prevalans, insidans, kümülatif insidans, atak hızı gibi parametrelerin doğru hesaplanabilmesi açısından VETBİS'e mihrak ziyareti kaydı esnasında girilen sayısal bilgilerin güncel ve gerçeğe uygun olmasına özen gösterilir. İl müdürlüklerinin epidemiyoloji biriminde görevli personel tüm ilçelerdeki mihrak ziyareti kayıtlarını VETBİS'ten düzenli olarak takip ederek, doğru ve tutarlı sayısal bilgilerin kaydedilmesini ve düzeltilmesini sağlar.

(11) İl müdürlüklerinde epidemiyoloji alanında sorumlu personel; ilçe müdürlükleri personeline yukarıda yazılı iş ve işlemler ile ilgili süreçleri, epidemiyolojik mihrak araştırmalarının aşamalarını ve uygulanışını, epidemiyolojik veri teminini, bu işlemlerin doğru ve zamanında yapılması için gerekli önlemleri içeren eğitimleri vermekle sorumludur. Gerekli durumlarda enstitü müdürlüğü epidemiyoloji birimlerinin de desteği alınır. Eğitim ihtiyaçları Genel Müdürlük epidemiyoloji çalışma grubu ile istişare edilerek koordine edilir.

(12) İl müdürlüklerinde epidemiyoloji biriminde görevli personelce her yılın ilk ayı bir önceki yılı değerlendirmek üzere, ilçe müdürlükleri personeline yönelik değerlendirme toplantısı yapılarak görülen hastalıklar, muhtemel giriş ve çıkış yolları, alınabilecek tedbirler, eksik uygulamalar, iyileştirici ve önleyici düzenlemeler üzerine toplantı gerçekleştirilir ve toplantı sonucunda yapılan değerlendirmeler, alınan kararlar her yılın ocak ayının yirmisine kadar Genel Müdürlüğe yazılı olarak bildirilir.

(13) Enstitü Müdürlüklerince yapılan veya hazırlanan epidemiyolojik veri içeren tüm rapor (Proje, analiz, mihrak araştırma vb.) e-posta yoluyla epidemiyoloji@tarimorman.gov.tr ve mucadele@tarimorman.gov.tr adresine gönderilir.

Survey çalışmaları

MADDE 21- (1) Tüm ihbarı zorunlu hayvan hastalıklarının yetkili otoriteye bildiri mi 22/1/2011 tarih ve 27823 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimi İlişkin Yönetmelik ile açıklanmıştır. Bu bildirimler sayesinde hastalıkların ülke genelindeki seyri ve dağılımı anlaşılabilir. Bu hastalık bildirimleri genel olarak "pasif survey" olarak adlandırılır. Fakat bazı durumlarda pasif survey yoluyla elde edilen bilgiler hastalığın ülke içindeki gerçek yayılımını tam olarak göstermeyebilir. Bu gibi durumlarda ise "aktif survey" olarak adlandırılan, yetkili otoritenin bizzat kendisinin tarama yapıp hastalığın gerçek prevalansını araştırdığı çalışmalar yapılır.

(2) Aktif survey çalışmaları örneklem yoluyla gerçekleştirilir. Numune alınacak bölgeler ve hayvanlar survey çalışmasının amacına göre belirlenir. Aksi belirtilmedikçe hayvanların ya da numune alınacak sürülerin seçimi (köy ya da işletme olabilir) rastgele olarak ve risk bazlı belirlenir. Numune alınacak hayvan sayısı istatistiksel yöntemler kullanılarak hesaplanır. Bu hesaplamada Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü'nün (WOAH) tavsiye ettiği şekilde gereksiz harcamalardan kaçınarak en uygun sayıda numune ile tüm popülasyonu temsil edecek şekilde sayılar belirlenir.

(3) Hayvan hastalıkları ile ilgili survey çalışmaları Genel Müdürlüğün koordinasyonunda, bölge ve referans enstitü müdürlükleri ile il/ilçe müdürlüklerinin ortaklaşa çalışması ile yürütülür. Enstitü müdürlüğü epidemiyoloji biriminde görevli olanlar sorumlu oldukları illerde, il müdürlüğünde görevli epidemiyoloji birim sorumluları ise gerek aktif gerekse pasif survey çalışmaları açısından kendi illerindeki çalışmaların organize edilmesinde görev alır.

(4) PPR hastalığının varlığı yıl boyu aktif ve pasif surveylerle takip edilir. PPR sirkülasyonu açısından bölge veteriner kontrol enstitü müdürlüğü koordinatörlüğünde sınır illerimizde düzenli olarak hastalık taraması yapılır. Bunun haricinde Anadolu'da uyguladığımız aşının oluşturduğu bağışıklık seviyesini görmek için küçükbaş hayvanlarda aşı bağışıklık surveyi, aşılamanın kesildiği Trakya'da hastalığın sirküle olup olmadığını görmek için de küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarda PPR serosurveyleri yıllık olarak yapılır.

(5) İhbarı Mecburi Tavuk Vebası (Avian İnfluenza) Hastalığından Ari Bölgelerin Tanımlanması ve İlanı Hakkında Talimat kapsamında yılda iki kez aktif ve pasif survey çalışması yürütülür. Aktif survey için Bakanlıkça program hazırlanır ve il müdürlüklerine gönderilir. Aktif surveyde ve hastalık çıkması durumunda bölgenin tekrar arılığını kazanması için yapılan surveyde kullanılacak olan svaplar ve tüpler, bölge enstitü müdürlüklerince temin edilir. Pasif surveye ait sonuçlar ise temmuz ayının ilk haftası ile aralık ayının son haftası Genel Müdürlüğe gönderilir.

(6) Newcastle hastalığı için yılda iki kez aktif survey çalışması yürütülür. Aktif survey için Bakanlıkça program hazırlanır ve il müdürlüklerine gönderilir.

(7) Sığır brusellozuna yönelik yeni kitlesel aşılama stratejisi çerçevesinde serosurvey programları ülke genelinde yıllık olarak uygulanır.

(8) Trakya'da risk temelli klinik surveyans programı 4 dönem halinde ŞAP, LSD, PPR ve KKÇ hastalıklarının görülüp görülmediğini araştırmak için klinik muayeneye dayalı bir sistem çerçevesinde uygulanır. Ayrıca İstanbul ilinde risk temelli serosurvey çalışması uygulanır.

(9) Genel Müdürlükçe gerek görülmesi halinde diğer hastalıkların da survey çalışmaları yaptırılır.

Epidemiyolojik inceleme raporları

MADDE 22- (1) Bir bölgede herhangi bir bulaşıcı hayvan hastalığının yoğun olarak görülmesi, mihrak ve vaka sayısında anormal artış tespit edilmesi ve hastalığın epidemik seviyeye ulaşması halinde ilgili hastalık bölgesine ve/veya mihraklarına il müdürlüklerinin ve ilin bağlı bulunduğu enstitü müdürlüklerinin epidemiyoloji birimindeki veteriner hekimlerce ziyaret gerçekleştirilir. Epidemiyolojik inceleme raporlarında filyasyon kaynağı belirtilir.

(2) Şap Hastalığı Kademeli Kontrol Yolağı (Progressive Control Pathway-PCP), PPR Batı Avrasya Yol Haritası (West Eurasia Roadmap) kapsamında ülkesel arılık hedefine yönelik sağlanan kazanımların korunması ve ilerletilmesi, ülkemizde uzun süredir görülmeyen sığırların nodüler ekzantemi hastalığının mevcut durumunun muhafazası gereğince Şap, LSD, Kuduz ve Koyun Keçi Vebası hastalığında ülke genelinde tespit edilen her mihrak için epidemiyolojik inceleme raporu düzenlenir.

(3) Brusella hastalığında ortak mera kullanımına bağlı birden fazla işletmenin etkilendiği durumlarda epidemiyolojik inceleme raporu düzenlenir.

(4) Vektörel hastalıklar, Avian Influenza (Tavuk vebası) ve Newcastle hastalığının (Yalancı tavuk vebası) mihrak araştırmalarında yıl içerisinde ilçe bazında yalnızca ilk çıkan mihrakta epidemiyolojik inceleme raporu düzenlenir.

(5) Mihrak araştırmasında hazırlanacak raporların içeriği araştırılan hastalığa göre farklılık göstermekte ve fiyasyon izlemesi, bulaş izlemesi ve mücadeleye ilişkin epidemiyolojik tavsiyeleri içermelidir. Ekte (Ek-40) yer alan raporların word hali ve imzalı taranmış pdf hali formatı bozulmadan epidemiyoloji@tarimorman.gov.tr, mucadele@tarimorman.gov.tr adreslerine ve ilgili hastalığın referans enstitü müdürlüğünün resmî e-posta adresine gönderilir. Mihrak ziyaretleri ve araştırmalarının gerçekleşmesinden hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği/hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri şube müdürleri sorumludur.

(6) Referans enstitü müdürlükleri referans oldukları hastalıklar için sene sonunda genel bir değerlendirme yaparak hazırlanacak yıllık epidemiyolojik raporu ocak ayının yirmisine kadar Genel Müdürlüğe sunar.

Veteriner Bilgi Sistemi (VETBİS)

MADDE 23- (1) Ulusal Mevzuat ve veterinerlik politikasının oluşturulması ve geliştirilmesine yardımcı olacak bir biçimde modern bir veterinerlik hizmetinin sunulması için etkin sistemler gerekir. Sahadan ilgili bilgilerin toplanması ve maksimum doğruluğu sağlayacak şekilde işlenmesi büyük önem arz etmektedir. VETBİS hayvan sağlığı kontrolü ve korunması, resmî kontroller ve istatistiksel raporlar da dâhil olmak üzere tüm iş süreçlerinin kayıtlarının işlevsel olarak birleştirildiği bir sistemdir. Hayvanlara uygulanan biyolojik ürünler, ihbarı mecburi hayvan hastalıklarının kaydı, kısıtlamalar, mihrak ziyaretleri ve bu ziyaretler esnasında tutulması gereken kayıtlar bu sisteme işlenir.

(2) VETBİS kullanıcılarına verilen yetkiler il sistem sorumlularınca takip edilir. Sisteme ilk girişte "Kullanıcı Sözleşmesi" onaylanarak sisteme erişim sağlanabilir.

(3) VETBİS il sistem sorumluları, aynı zamanda epidemiyoloji birim sorumlularıdır. VETBİS il sistem sorumlusu olan personel doğal olarak epidemiyoloji biriminin iş ve işlemlerinden sorumludur. Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri/Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürlerince görevlendirmeler bu şekilde yapılır. İş ve işlemleri yürütmekte iki personelden daha fazla ihtiyaç olduğu durumlarda personel görevlendirilebilir.

Hastalık çıkış ve sönüş bildirimlerinin VETBİS'e kayıtlarında geçerli olan esaslar

MADDE 24- (1) Hastalık şüphesi durumunda hastalığı takip eden veteriner hekim, en geç yirmi dört saat içinde VETBİS'e hastalık şüphe kaydı oluşturmak ve kısıtlama kayıtlarını yapmakla yükümlüdür. Hastalığın bildirimi, VETBİS'te hastalık onaylandıktan sonra sistemden alınacak olan bildirim çıktısı kullanılarak yapılır. İlçelerden bildirimler mail yoluyla sadece il müdürlüğüne hitaben yapılır. Sistemden alınan bildirim çıktıları imzaları tamamlandıktan sonra il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir. Bakanlığa ve enstitü müdürlüğüne e-posta ve resmî yazı ile evrak gönderilmez. Hastalık bildirimleri ve VETBİS kayıtları ile ilgili epidemiyolojik tanımlamalar Ek-2 ve Ek-3'te verilmektedir.

(2) Epidemiyolojik değerlendirmelerin daha sağlıklı yapılabilmesi için hastalık mihraklarında, hastalığın bulaşma yolu ve şekli (fiyasyon) gerçek anlamda anlaşılıncaya kadar çalışmalar sürdürülerek, bulaş kaynağı tespit edilir ve gerekli önlemler alınır.

(3) Hastalık çıkış ve sönüş raporları hastalık bazında dosyalanarak İl Müdürlüklerinde muhafaza edilir. Sisteme uzun süreli erişim sıkıntısı olduğu durumlarda hastalık çıkış ve sönüş bildirimlerinde Ek-38 ve Ek-39'da yer alan formlar kullanılır ve diğer il/ilçe müdürlükleri ile Genel Müdürlüğe resmî yazı ile hastalık çıkış, sönüş ve karantina alanları bildirilir. Erişimin tekrar sağlanmasından sonra formlar aracılığı ile yapılan bildirimler sisteme kaydedilir.

İlçelerde çıkan ve sönen hastalıkların bildirim

MADDE 25- (1) Hastalığın VETBİS kaydı ve bildirim formunun düzenlenmesi mutlaka sahada hastalığı takip eden veteriner hekim tarafından yapılır. Bildirimler e-posta yoluyla sadece il müdürlüğüne hitaben yapılır.

(2) Hastalığın bildirim, VETBİS'e hastalık kaydedildikten sonra sistemden alınacak olan bildirim çıktısı kullanılarak yapılır. Sistemden alınan bildirim çıktıları imzaları tamamlandıktan sonra ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

(3) İlçe müdürlüğünün gönderdiği bildirim ve VETBİS kayıtları il müdürlüğüne kontrol edilir. Evrakta ya da VETBİS kayıtlarında eksiklik, mantıksız sayılar, tutarsızlıklar varsa ilçe müdürlüğü uyarılarak kayıtların düzeltilmesi sağlanır. İlçe müdürlüklerince yapılan hastalık bildiriminin incelenmesi sonrası VETBİS il sistem sorumlularınca alınacak olan bildirim raporu, bildirim tanzim eden il müdürlüğü personeli ve hayvan sağlığı, yetiştiriciliği/ hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri şube müdürü tarafından imzalanır. Düzenlenen bildirim raporu il müdürlüğünde muhafaza edilir.

İl merkezlerinde çıkan ve sönen hastalıkların bildirim

MADDE 26- (1) Hastalığın VETBİS kaydı ve bildirim formunun düzenlenmesi mutlaka sahada hastalığı takip eden veteriner hekim tarafından yapılır. Hastalığın bildirim, VETBİS'e hastalık kaydedildikten sonra sistemden alınacak olan bildirim çıktısı kullanılarak yapılır. Sistemden alınan bildirim çıktıları imzaları tamamlandıktan sonra il müdürlüğünde muhafaza edilir.

Hastalık bildirim

MADDE 27- (1) Hastalık bildirimleri "Şüpheli kaydı" ile başlar. Şüpheli kaydı, bir hastalık çıktığı anlamına gelmeyip sadece şüpheli edilen bir hastalığın kaydını yapmak için kullanılır. İhbarı mecburi hayvan hastalıkları yönünden şüpheli olasılığı hastalığı takip eden veteriner hekim tarafından çok zayıf görülse bile mutlaka şüpheli kaydı yapılır ve gerekli görülmesi halinde numuneler alınarak ilgili enstitü müdürlüğüne gönderilir. Bu kayıt onay ekranı ile onaylanmadığı veya reddedilmediği sürece şüpheli olarak kalır.

(2) Hastalık şüpheli kaydı, hastalık mihrakının ilk ziyaret edildiği gün gerçekleştirilir.

(3) Şüpheli kaydında hastalığın bildirim ile ilgili olan bilgiler eksiksiz ve doğru bir şekilde doldurulup, epidemiyolojik açıklamalar kısmında mümkün olduğu kadar ayrıntılı bilgi verilir.

(4) Ekranın alt kısmında bulunan "Önem", "Dezenfeksiyon Metodu" ve "Semptom" alanlarında tekli ya da çoklu seçim yapılarak "Aşı" ve "Ziyaret Bilgileri" yazılır. Kayıt sonrası sistem tarafından verilen bildirim numarası ile hastalık takibi yapılır.

(5) Bir ilçede koruma ve gözetim bölgesi kısıtı gerektiren bir hastalık görülmesi ve koruma veya gözetim bölgesinin başka bir il veya ilçeyi de etkilediği durumlarda ilgili il/ilçeye en kısa yoldan (Telefon, mail vb.) bildirim yapılır ve durum "Acele" kodlu resmî yazı ile de ayrıca bildirilir.

Ara ziyaretler

MADDE 28- (1) Hastalık şüpheli, onay ve sönüş kaydı yapılırken sayfanın en alt kısmında girilen ziyaret bilgileri aynı zamanda "Salgın Hastalık Ziyareti" ekranına hastalık ziyareti olarak kaydedilir. Şüpheli,

Onay ve Sönüş işlemleri kaydından sonra ayrıca ziyaret girilmez. Sistem üzerinde kaydı bulunan bir mihrak için istenilen sayıda ara ziyaret kaydı yapılabilir. Bu sayede hastalık yerine gidilen gün sayısı kadar ara ziyaret eklenerek hastalığın gelişimi kayıta altına alınır.

(2) Ara ziyaret bilgileri girilirken tutulan, ölen, kesilen vb. bölümler önceki ziyaret bilgileri ile toplanarak kaydedilmemelidir; her ara ziyaret bilgisi, ziyaret esnasında elde edilen (bir önceki ziyaret ile şu an gerçekleştirilen ziyaret arasındaki zaman diliminde gerçekleşen ölüm, kesim, tutulan vb. bilgileri) tespitleri içerir. Ancak onay ve sönüş ekranında girilen ziyaret bilgileri, onay veya sönüş esnasına kadar yapılan tespitler toplanarak girilir.

(3) Daha önceki bir tarihte girilen ziyaretler henüz sönüşü yapılmamış hastalık bildirim numarası ile kayıt bulunduktan sonra değiştirilip güncellenebilir ya da tamamen silinebilir.

Salgın hastalık onayı

MADDE 29- (1) Hastalık şüphe kaydı ile bildirim yapılmış olan bir hastalık "Salgın hastalık onayı" yapılmadığı sürece şüphe olarak kalmaya devam eder.

(2) Söz konusu olan hastalık klinik belirtileri ile kesin olarak teşhisi yapılabilen bir hastalık ise ve ihbar üzerine hastalık yerine gidildiğinde gözlenen belirtileri ile kesin olarak teşhisi yapılmış ise, doğrudan hastalık onayı yapılır. (Bu noktada, klinik olarak gözlenen belirtilerden kesin olarak emin olunsa bile özellikle şap hastalığı gibi hastalıklarda virüs suşunun tayininin yapılabilmesi amacıyla laboratuvara numune gönderiminde fayda vardır. Bu durumda numune sonucunun beklenmesine gerek olmayıp, hastalığın klinik olarak teşhis edilmesinden dolayı "hastalık onayı" verilebilir. Bu numune konfirmasyon anlamı taşımayıp, tip tayini için geçerlidir.)

(3) Eğer hastalık mutlaka bir laboratuvar tetkiki ile teşhis koyulabilen bir hastalık ise, ya da klinik olarak teşhisi koyulabilen ancak, o anki belirtileri ile kesin teşhis yapılamamış ve şüphe üzerine laboratuvara numune gönderilmiş ise laboratuvar sonucu gelene kadar hastalık şüpheli olarak bırakılır, daha sonra gelen laboratuvar sonucuna göre onay ekranında hastalık onaylanır ya da reddedilir.

(4) İhbarı mecburi büyükbaş hayvan hastalıklarının onay kaydı VETBİS üzerinden yapılırken, 2018 yılı itibari ile yapılan kayıtlara ek olarak, hastalığa tutulan hayvanların kulak küpe numaralarının kayıt zorunluluğu getirilmiştir. Hastalık onayında tespit edilen enfekte hayvanların kulak küpe numaraları tutanak altına alınarak ilgili kısma sistem üzerinden girilir. Daha sonra gerçekleştirilen mihrak ziyaretlerinde bir önceki tespit edilen hayvanlar dışında yeni enfekte olmuş hayvan var ise aynı ilgili kısımdan kulak küpe numaraları her bir ziyarette eklenir. (Bir önceki ziyaret ile şu an gerçekleştirilen ziyaret arasındaki zaman diliminde tutulan hayvanların kulak küpe numarası bilgileri)

(5) Salgın Hastalık Onayı ekranı doldurulurken ilgili alanlardan;

a) Onay Tarihi alanına; eğer klinik bulgulara dayanılarak onay yapılıyor ise, hastalık yerine ilk kez gidilip klinik olarak hastalığın teşhis edildiği ve şüphe ekranında kaydedilmiş bulunan "Varış ve Kordon Tarihi" onay tarihi olarak yazılır. Eğer gelen laboratuvar sonucuna göre onay yapılacak ise, laboratuvar sonucunun elinize ulaştığı tarih onay tarihi olarak kaydedilir.

b) Teşhis Tipi alanında; hastalığın hangi yolla teşhis edildiği seçilir.

c) Teşhis Tarihi alanına; klinik belirtilere göre onay yapılması durumunda yine "varış ve kordon tarihi" teşhis tarihi olarak kaydedilir. Laboratuvar sonucuna göre onay yapılıyor ise, laboratuvar raporunda yazan "Rapor Tarihi" teşhis tarihi olarak kaydedilir.

ç) Salgın Tipi alanında; onayı yapılan hastalığın o yerleşim biriminde daha önce çıkıp çıkmadığına göre seçim yapılır.

d) Laboratuvar sonucuna göre onay yapılması durumunda, raporu gönderen enstitü ile sonuç ve teşhis bilgileri ilgili alanlara kaydedilir.

(6) Sayfanın altında yer alan ziyaret bilgileri kısmının doldurulması zorunludur. Bu kısım doldurulup kayıt gerçekleştirildikten sonra ayrıca onay ziyareti girilmesine gerek yoktur.

(7) Sistemde kayıtlı olan bir hastalık mihrakına, onay verildikten sonra da ara ziyaret eklenebilir, etkilenen ve aşılanan hayvan sayıları üzerinde yeni ara ziyaretler yapılmak suretiyle güncelleme yapılabilir.

(8) Onayı yapılan bir hastalık kaydında herhangi bir değişiklik yapmaya sistem müsaade etmez. Değişiklik yapılabilmesi için il sistem sorumlusu tarafından onay işleminin geri alınması gerekmektedir.

Hastalık sönüşü

MADDE 30- (1) Sistemde kaydı bulunan bir hastalığın sönüşünü yapmak için; açılan ekranda, hastalığın sönüş tarihi ilgili alana yazılır. Filyasyon bilgisinde bir değişiklik varsa güncellenir, hastalık sonucu tazminat ödemesi yapılmış ise, ilgili alanlar doldurulur. Hastalık sönüşünde filyasyon "Araştırılıyor" seçilemez; mutlaka bir filyasyon bildirmek gerekir.

(2) Sayfanın altında yer alan ziyaret bilgileri kısmının doldurulması zorunludur. Bu kısım doldurulup kayıt gerçekleştirildikten sonra ayrıca sönüş ziyareti girilmesine gerek yoktur. Sönüşü yapılan bir hastalık kaydında herhangi bir değişiklik yapmaya sistem müsaade etmez. Değişiklik yapılabilmesi için il sistem sorumlusu tarafından sönüş işleminin geri alınması gerekmektedir. Sönüş işlemi geri alınmadan önce söz konusu hastalıkla ilgili kısıtlamanın durumu (aktif/pasif) il sistem sorumlusu tarafından kontrol edilir.

(3) Hastalık ziyaret, onay veya sönüş ekranlarında girilmiş olan ziyaret kayıtlarında yapılmak istenen değişiklikler "Salgın Hastalık Ziyaret Ara" kısmından gerçekleştirilir.

Koruma ve gözetim bölgesi oluşturulması ile kısıtlamalar

MADDE 31- (1) Kısıtlama modülü altında "Hayvan, Sürü, İşletme, Köy/Mahalle, İlçe" kısıtlama ekranları yer almaktadır. Hastalığın durumuna göre belirlenen epidemiyolojik ünite hangisini temsil ediyor ise o seviyeden kısıtlama işlemi gerçekleştirilir.

(2) Sistemde hastalıklar ile duyarlı türler eşleştirilmiş olup, kısıtlama ekranında hastalık seçildiğinde kısıtlama konulması gereken duyarlı türler otomatik olarak gelmektedir.

(3) Sistemde otomatik kısıtlama yoktur. Hastalığa göre otomatik olarak gelen duyarlı türler seçilerek hastalığın takibini yapan veteriner hekimce kısıtlama işlemi manuel olarak gerçekleştirilir. Köy/Mahalle kısıtlaması gerektiren durumlarda şüphe kaydı esnasında en az hastalık çıkan köy/mahalleye kısıtlama konulur. Hastalık onaylandığında ise kısıtlama giriş ekranındaki "Haritadan Seç" kısmında oluşturulan 3 km koruma ve 7 km gözetim bölgesine giren köylerin/mahallelerin tamamının kısıtlanmasına dikkat edilir. Ayrıca kısıt eklemeyen önce işletmedeki hayvan varlığının güncellendiğinden ve tür seçiminin doğru yapıldığından emin olunur.

(4) Koruma ve gözetim bölgesi tedbirleri gerektiren bir hastalığın görülmesi durumunda, mihrak etrafında yarıçapı en az üç kilometre olacak şekilde bir koruma bölgesi, koruma bölgesini de içerecek şekilde mihrak etrafında yarıçapı en az on kilometre olacak şekilde bir gözetim bölgesi oluşturulması gerekir. Koruma bölgesi içerisinde mihrakın bulunduğu köy/mahallenin gözetim bölgesi karantinası oluşturulurken de eklenmesi gerekir.

(5) Koruma veya gözetim bölgesi içerisinde hastalığın çıktığı köy/mahalle dışında başka bir köy/mahallede aynı hastalığın görülmesi durumunda enstitü müdürlüğüne numune göndermeksizin ikincil mihrak seçilerek hastalık çıkışı yapılır; hastalık hayvanın itlafı söz konusu olan hastalıklardan biri ise resmî veteriner hekim raporuna istinaden zaman kaybetmeden itlaf işlemi gerçekleştirilir. Koruma

ve gözetim bölgesinde çıkışı yapılan ikincil mihrakların tamamı sönmeden birincil mihrakın sönüşü yapılmaz.

(6) Koruma veya gözetim bölgesinde bulunan başka bir yerleşim biriminde aynı hastalık görülmesi durumunda hastalık çıkan işletme/işletmelerde gerekli tedbirler alınır, ayrıca bir koruma ve gözetim bölgesi oluşturulmayarak birincil mihrakın koruma ve gözetim bölgesi çerçevesinde hastalıkla mücadeleye devam edilir.

(7) Koruma ve gözetim bölgesi belirlenirken 10. km'ye denk gelen köy/mahalle kısıtlama alanına dâhil edilirken, hayvancılık alanlarının (Yayla, mera, işletme alanı vb.) 10. km'de yer alması durumunda kısıtlama alanına dâhil edilmesi hususuna dikkat edilir. Köy/mahallenin hayvancılıkla alakalı olmayan idari alanlarının kısıtlama bölgesine girmesi durumunda, hastalığı takip eden resmî veteriner hekimce bulaşma riski görülmediği takdirde söz konusu köy/mahalle kısıtlama alanına alınmayabilir.

(8) Aynı yerleşim biriminde olmakla beraber hastalık nedeniyle oluşturulan yarıçapı on kilometrelik kısıtlama bölgesi dışında kalan işletmelerin, gözetim bölgesi içinde kalan işletmelerle herhangi bir temasının ve hastalığın bulaşma riskinin bulunmadığının resmî veteriner hekimce raporlanması durumunda, il/ilçe hayvan sağlığı ve zabıtası komisyon kararında işletme numaraları belirtilerek söz konusu işletmeler gözetim bölgesi dışında bırakılabilir. Bu işlem, öncelikle tüm köy/mahalle bazında kısıtlama konulduktan sonra, il/ilçe hayvan sağlığı ve zabıtası komisyon kararına göre il sistem sorumlusu tarafından işletme bazında kısıtlama kaldırılarak gerçekleştirilir. Söz konusu işletmelerin yurtiçi hayvan hareketlerine müsaade edilmeyecek olup, sadece canlı hayvan ithalatı ve ihracatı söz konusu olduğunda bu hüküm uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Veteriner Hizmetleri

Genel hükümler

MADDE 32- (1) Veteriner hekimlerin açmış oldukları muayenehaneler, poliklinikler, hayvan hastaneleri ile ev hayvanı üretim, satış, eğitim ve barınma yerlerine ait bilgiler, il müdürlükleri tarafından VETBİS'e işlenir. Söz konusu faaliyetlerle ilgili bilgiler veri tabanında sürekli olarak güncel tutulur.

(2) 15/10/2011 tarihli ve 28085 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliği hükümleri gereği kliniklerde, polikliniklerde ve Hayvan Hastaneleri Yönetmeliği gereği hayvan hastanelerinde çalışan toplam veteriner hekim sayısı, VETBİS'te "İş Yeri Veteriner Hekimi Sayısı" bölümüne girilir ve bu sayı güncel tutulur.

(3) Hayvan sağlığı hizmeti vermek isteyen birlik, vakıf, dernek vb. kurum ve kuruluşlar, sahipli hayvanlara sağlık hizmeti vermek isteyen belediyeler ile veteriner fakülteleri bünyesinde faaliyet gösteren hayvan hastaneleri 21/12/2011 tarihli ve 28149 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hayvan Hastaneleri Yönetmeliği hükümlerine göre ruhsat alması gerekmektedir.

(4) 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine dayanarak, mevcut Mevzuat hükümlerinin uygulanmasından sorumlu resmî veteriner hekimler, öncelikle hayvan hastalıklarına karşı planlanan mücadele hizmetleri ile hastalık ihbarlarının değerlendirilmesini yürütmekle görevlidir. Resmî veteriner hekimler 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre belirlenen mesai saatleri içinde hizmet vermekle yükümlü olmakla birlikte, kurum amirlerince görevlendirilmesi halinde ruhsatlı veteriner hekim muayenehanesi veya polikliniği olmayan yerlerde Bakanlığımız il/ilçe müdürlüğüne getirilen hayvanlar ile özellikle acil vakalarda hayvanların teşhis ve tedavi hizmetlerini yürütür.

(5) Bakanlıktan muayenehane, poliklinik, hayvan hastanesi ile ev hayvanı üretim, satış, barınma ve eğitim yerleri ruhsatı veya çalışma izni almış gerçek veya tüzel kişiler Mevzuat gereği tutması gereken kayıtları fiziksel olarak tutmak istemeleri halinde ilgili defterler veteriner hekim odalarından temin edilir.

(6) Ev Hayvanlarının Üretim, Satış, Barınma ve Eğitim Yerleri Hakkında Yönetmelik kapsamındaki iş yerlerinde çalışacak veteriner hekimlerin sözleşmeleri ilgili veteriner hekimler odası tarafından onaylanır. Sözleşmelerde, veteriner hekimlerin işyerinde bulunacakları gün ve çalışma saatleri belirtilir. Veteriner hekimlerin çalışma saatleri ve alacakları ücretler ile bir veteriner hekimin kaç iş yerinde çalışabileceği Türk Veteriner Hekimleri Birliği tarafından bölge veteriner hekimler odalarına bildirilir.

(7) 11/12/2011 tarihli ve 28139 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarları Yönetmeliği’nin 15’inci maddesine göre, laboratuvarlar Bakanlıkça belirlenecek teşhiste metot birliği esaslarına ve metotların standartlarına uymakla yükümlüdür. Bakanlığımız Bilim Kurulunca yapılan çalışmalar sonucunda “Teşhiste Metot Birliği Kitabı” oluşturulmuştur. Kitapta, metoda ait Standart Operasyon Prosedürleri (SOP) ve her metot için hangi güvenlik seviyesinde çalışılacağı belirlenmiştir. Her metot için belirlenmiş güvenlik seviyesi kriterlerine uyulması gerekmektedir. Bakanlığın bilgisi dışında yeni bir metot kullanılmayacak olup, yeni metot talep edilmesi halinde, söz konusu metoda ait teklif edilen “SOP” Genel Müdürlüğe gönderilir ve Bilim Kurulunun incelemesi sonucunda kabul edilmesi halinde kullanılabilir.

(8) Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarları Yönetmeliği hükümlerince Ulusal Referans Laboratuvarları, resmî ve özel laboratuvarlarca teşhis edilen ihbarı mecburi hastalıkların doğrulama teşhisini yapmak, teyit amacıyla gelen bu numunelerde pozitiflik bulunması halinde gecikmeksizin yetkili otoriteye ve gönderen birime bildirmekle yükümlüdür. Bu kapsamda enstitü müdürlüklerince ihbarı mecburi hastalıklara ilişkin pozitif teşhis edilen numunelerin ilgili Yönetmelik doğrultusunda her hastalık için belirlenen Ulusal Referans Laboratuvarına gönderilmesi hususu aksatılmadan yerine getirilir.

(9) Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik çerçevesinde kuruluş veya çalışma izni almamış deney hayvanı üretici, kullanıcı, araştırma yetkili veya tedarikçi kuruluşlar hakkında il müdürlüklerince yasal işlem uygulanır.

(10) Sığır, koyun, keçi vb. gibi çiftlik hayvanları ya da diğer omurgalı hayvanların da deneysel veya diğer bilimsel amaçlar için kullanılması, Yönetmelik kapsamında Bakanlıkça verilecek çalışma iznine tabidir. Söz konusu hayvanlarda izin alınmadan bilimsel çalışma yürüten gerçek ve tüzel kişiler hakkında yasal işlem uygulanır.

(11) Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik çerçevesinde Çalışma İzni almış kuruluşların çalışma izin geçerliliği veriliş tarihinden itibaren 10 yıldır. İzin geçerlilik süresi bitmek üzere olan kuruluşlar iznin yenilenmesi amacı ile il müdürlüklerince uyarılır.

(12) Çalışma izni verilmiş deney hayvanı kuruluşlarının denetimleri yılda en az bir kez bölge enstitü müdürlüğü ile il müdürlüklerinde görevli veteriner hekimlerden oluşturulan komisyon tarafından yapılır.

(13) Deney hayvanı üretici/araştırma yetkili, kullanıcı ve tedarikçi kuruluşların bir önceki yıla ait istatistik verileri il müdürlüklerince Yönetmelik ekindeki formlara uygun olarak toplanır, toplanan bu bilgiler en geç ocak ayı sonuna kadar elektronik ortamda vetlab@tarimorman.gov.tr adresine e-posta ile, takiben de yazılı olarak Genel Müdürlüğe gönderilir.

(14) Proje bazlı izin verme yetkisi il müdürlüklerine devredilmiştir. Projenin birden fazla ili kapsayan bir araştırma olması halinde, araştırmacı araştırmanın yapılacağı illerden birine başvurur, başvuru yapılan il

müdürlüğü başvuranın gönderdiği bilgilerle birlikte diğer il müdürlüklerinden yazılı görüş alır. Söz konusu izin, proje kapsamında yer alan il müdürlüklerinin uygun görüş vermesi halinde, izin başvurusu yapılan il müdürlüğünce verilir. Ancak bir veya birden fazla ilin/bölgenin tamamını örnekleyecek şekilde aktif/pasif survey/serosurvey gibi çalışmalar için izin Genel Müdürlükten alınır.

(15) İl müdürlükleri ilin bağlı olduğu enstitü müdürlükleri (Ek-4) ile koordineli olarak yapılacak program dâhilinde yılda en az bir kez veteriner teşhis ve analiz laboratuvarlarını denetler.

(16) Bakanlığımızdan izin alan enstitüler ile diğer gerçek ve tüzel kişilere ait veteriner teşhis ve analiz laboratuvarlarının üçer aylık periyotlar halinde mart, haziran, eylül ve aralık aylarının sonunda o döneme ait teşhis faaliyetleri Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarları Yönetmeliği ekindeki forma doldurularak elektronik ortamda vetlab@tarimorman.gov.tr adresine takiben de yazılı olarak Genel Müdürlüğe gönderilir. Özel laboratuvarlar bu bilgileri il müdürlükleri vasıtasıyla gönderir.

(17) Veteriner Biyolojik Numunelerin Alınması, Nakledilmesi, İthalatı, İhracatı ve Laboratuvar Şartlarına Dair Yönetmelik Ek-1 ve Ek-8'inde yer alan isimleri yazılı veteriner biyolojik numunelerin nakilleri için Genel Müdürlükten izin alınması gerekmektedir. Yönetmelik kapsamı dışındaki veteriner biyolojik numuneler (Patojen bakteri, virüs, mantar, parazit, toksin ihtiva ettiği bilinen veya şüpheli örnekleri vb.) için de aynı şekilde Genel Müdürlükten izin alınması gerekmektedir. Enstitü müdürlüklerinden veteriner biyolojik numune talep edilmesi halinde ilgili enstitü müdürlüğü talep hakkındaki görüşü Genel Müdürlüğe bildirir.

(18) Enstitü müdürlükleri kendi bünyesinde bulunan veteriner biyolojik numunelerin envanterini temmuz ve ocak aylarında 6 ayda bir Genel Müdürlüğe bildirir. Envanterde değişiklik olması halinde bildirimler güncel tutulur. Envanter bilgileri Bakanlıkça açılacak veri tabanına girilir.

(19) Veteriner teşhis ve analiz laboratuvarları ile deney hayvanı ünitelerinin denetim defterlerinin bir örneği takip eden yılın ocak ayı içerisinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

(20) Muayenehane, poliklinik ve hayvan hastanelerinin yılda en az bir kez denetlenmeleri, yapılan denetimlerde çalışma izin belgesi olmadan görev yapan veteriner hekim ve yardımcı sağlık personelinin tespiti halinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı il/ilçe teşkilatlarına gerekli bildirimler yapılır. Yönetmelik ve Talimatlara aykırı hareket edenler hakkında ise yasal işlem yapılır.

(21) Ev hayvanlarının sağlıklı ortamlarda üretilmeleri, alınıp satılmaları, barındırılmaları ve eğitilmelerini temin etmek, hayvan hastalıklarının yayılmasını önlemek, zoonoz hastalıklara mâni olmak amacıyla, ev hayvanları üretim, satış, barınma ve eğitim yerleri etkin bir şekilde denetlenir.

(22) Veteriner Laboratuvar Bilgi Sistemi (VELBİS) ve Şap-NTS kullanıcılarına verilen yetkiler il sistem sorumlularınca takip edilir. Sisteme ilk girişte "Kullanıcı Sözleşmesi" onaylanarak sisteme erişim sağlanabilir. Her yıl ocak ayının sonuna kadar sisteme giriş yapmayan kullanıcıların rol ve yetkileri sistem tarafından alınarak pasif hale getirilir, kullanıcıya yeniden rol verildikten ve "Kullanıcı Sözleşmesi" onaylandıktan sonra sisteme erişim sağlanabilir.

(23) Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarları Yönetmeliği'ne göre veteriner kontrol enstitüsü müdürlükleri haricinde Bakanlıkça ruhsatlandırılmış veteriner teşhis ve analiz laboratuvarlarının hastalık bildirimleri sonrasında hastalık çıkışı yapılmaz, ancak kordon ve karantina tedbirleri uygulanır. Bu tedbirler, resmî veteriner hekimce alınan marazi maddeye istinaden, hastalık ile ilgili Ulusal Referans Laboratuvarınca hastalık hakkında rapor verinceye kadar sürdürülür. Raporun sonucuna göre tedbirler devam ettirilir ya da sonlandırılır.

(24) İl ve ilçe müdürlükleri enstitü müdürlüklerine marazi madde gönderirken Veteriner Laboratuvar Bilgi Sisteminden (VELBİS) protokol girişi yaparak alacakları protokol çıktısını numuneyle birlikte ilgili enstitü müdürlüğüne gönderir. Numune gönderimi esnasında resmî yazıda gönderilen protokolün numarası mutlaka yazılır. Tazminatlı hastalıklarda test materyallerinin il/ilçe müdürlükleri kanalı ile ilgili enstitü müdürlüğüne gönderilmesi için yetiştiricilere bilgilendirmeler yapılır. Sistemin çalışmaması ve protokolün kayıt sistemi üzerinden düzenlenememesi halinde, bu durum tutanağa bağlanarak matbu "Marazi Madde Gönderme Protokolü" (Ek-5) düzenlenir. Sistemlere erişim tekrar sağlandığında erişim sağlanamayan dönemde Ek-5 düzenlenerek gönderilen numuneler için VELBİS'te protokol kayıtları oluşturulur. Bu şekilde yapılacak protokol kayıtları için Ek-5'in yer aldığı resmî yazının tarih ve sayısı açıklama bölümüne yazılır.

(25) Hastalık ihbarı ve marazi maddenin bölge veteriner kontrol enstitü müdürlüklerine ulaştırılmasında yaşanan sıkıntılar hastalıklarla mücadeleyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu çerçevede mücadelenin etkin bir şekilde yapılabilmesi için, hastalık şüphesi ile alınan marazi maddelerin, Numune Alma ve Gönderme Talimatı hükümleri göz önünde bulundurularak ilgili enstitü müdürlüklerine gönderilmesi gerekmektedir.

(26) Yurt dışına yolcu beraberinde seyahat edecek olan kedi, köpek ve gelinciklerin veteriner sağlık sertifikası alması için gerekli olan kuduz antikör titre testine (FAVN) ait iş ve işlemler VELBİS üzerinden yapılır. FAVN testi yayınlandıktan sonra söz konusu testte yer alan mikroçip bilgilerinde değişim yapılmaz, bu durumda yeniden numune gönderilmesi gerekir.

(27) Bakanlık veteriner kontrol enstitüsü müdürlüklerinin sorumlu olduğu iller Ek-4'te belirtilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hayvan Hareketleri, Kimliklendirme ve Kayıt

Hayvan ve hayvansal ürün nakillerinde temizlik ve dezenfeksiyon uygulaması ile ilgili hususlar

MADDE 33- (1) Temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri il/ilçe müdürlüklerinde resmî veteriner hekim gözetiminde yapılır veya "Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik" kapsamında özelleştirme yapılabilir.

(2) Temizlik işlemi için tazyikli su sistemlerinin kurulması ve gerektiğinde belediye itfaiye teşkilatlarının temizlik ve dezenfeksiyon çalışmalarına katılması amacıyla belediye ve borsa yetkilileri ile iş birliği ve koordinasyon sağlanır.

(3) İller arası hayvan ve hayvansal ürün nakillerinde temizlik ve dezenfeksiyon işleminden sonra dezenfeksiyon belgesi TÜRKVET kayıt sistemi üzerinden düzenlenir. Sistemin çalışmaması ve dezenfeksiyon belgesinin kayıt sistemi üzerinden düzenlenememesi halinde, bu durum tutanağa bağlanarak matbu dezenfeksiyon belgesi düzenlenir. Düzenlenen dezenfeksiyon belgesi veteriner sağlık raporuna eklenerek nakil aracı sürücüsüne teslim edilir. Her araç için ayrı dezenfeksiyon belgesi düzenlenir.

(4) Sorumlu veteriner hekim istihdam edilen işletmelerden çıkan araçlar için veya belgenin sistemden alınamadığı durumlarda dezenfeksiyon belgesi matbu olarak düzenlenir. Matbu dezenfeksiyon belgesi il müdürlüğü döner sermaye işletmesi tarafından dip koçanlı, cilt ve seri numaralı olarak bastırılır. Dezenfeksiyon belgesi veteriner hekim tarafından 1 (bir) asıl ve 1 (bir) suret olarak doldurulur, aslı yetiştiricilere verilir, sureti ise düzenleyenlerce muhafaza edilir.

(5) Sorumlu veteriner hekim istihdam eden işletmelerden çıkan araçlar için düzenlenen dezenfeksiyon belgesine itibar edilir. Belirli aralıklarla dezenfeksiyon işlemlerinin yapılıp yapılmadığı kontrol edilir. Kontrol sonuçları tutanak altına alınarak dosyasında muhafaza edilir.

(6) İhbarı mecburi hastalık nedeniyle hayvanları zorunlu kesime sevk eden il/ilçe müdürlüğü, kesimhanenin bulunduğu il/ilçe müdürlüğü ile hayvanların gideceği kesimhaneye bilgi verir. Kesimhanede görevli resmî veteriner hekim söz konusu kesime müşahade ederek, her türlü sağlık ve hijyen tedbirlerini alır/aldırır ve nakil aracının kesimhaneden çıkmadan önce temizlik ve dezenfeksiyonunun yapılmasını sağlar.

(7) Nakil araçlarının temizlik ve dezenfeksiyonu için il müdürlükleri tarafından döner sermaye ücretleri kapsamında alınan dezenfeksiyon ücretlerinin dezenfeksiyon sistemlerinin kurulumu, bakımı ve tamiri ile dezenfektan madde alımında kullanılması sağlanır.

Yurt içi veteriner sağlık raporlarının düzenlenmesi ile ilgili hususlar

MADDE 34- (1) Hayvan hastalıkları ile mücadelede hayvan hareketlerinin kontrolü büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle, canlı hayvan sevklerinde veteriner sağlık raporu düzenlenmeden önce resmî veteriner hekimlerce hayvanların sağlık yönünden muayene ve kontrolleri yapılarak sadece sağlıklı hayvanların sevklerine müsaade edilir. Sığır cinsi hayvanların kulak küpeleri ve pasaportları ile koyun ve keçi türü hayvanların kulak küpeleri ve nakil belgeleri, tek tırnaklı hayvanların mikroçip numaraları ve kimlik belgeleri kontrol edilir, hayvanların veri tabanındaki bilgileriyle uyum gösterip göstermediğine bakılır. Sevklerde bulunması zorunlu olan aşı kayıtları kayıt sistemlerinden kontrol edilir, aşı kaydı uygun olmayan hayvanlar kesim sebebi dışında kesinlikle sevk edilmez. Çıkış ve varış işletmesinin bulunduğu il, ilçe, köy veya mahallede hastalık nedeniyle kordon ve karantina tedbiri bulunup bulunmadığı gerek sistemden gerekse sistemin çalışmadığı durumlarda varış işletmesinin bulunduğu il/ilçe müdürlüğünden teyit edilir. Nakil araçlarının mutlaka temizlik ve dezenfeksiyonu yapıldıktan sonra dezenfeksiyon belgesi düzenlenir. "Kesim" sebebi ile kesimhaneye sevk edilen hayvanlar, kesilmediği durumlarda ancak başka bir kesimhaneye sevk edilir, hayvanların başka bir işletmeye sevk edilmesine izin verilmez.

(2) Muayene yeri ve zamanı;

a) Sevk edilecek hayvan ve hayvansal ürünlerin muayene ve kontrolü resmî veteriner hekim tarafından yapılır. Muayene ve kontroller İl/ilçe Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonu tarafından tespit edilen muayene yerlerinde yapılır. Muayene ve kontrol yerlerinin düzenlenmesinden il/ilçe müdürlükleri sorumludur.

b) Hayvan ve hayvansal ürün sevklerinin daha sağlıklı yapılması için muayene ve kontrollerin her yılın başında toplanan Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonu tarafından belirlenen saatler arasında ve komisyonca belirlenen yerlerde yapılması sağlanır ve aksaklıklara meydan verilmez.

c) Hayvan sevklerinin mesai saatleri dışında veya resmî tatillerde yapılması halinde, bu kontrolleri gerçekleştiren personele, 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 35'inci maddesinin beşinci fıkrasına göre döner sermaye bütçesinden fazla çalışma ücreti ödenir.

(3) Veteriner sağlık raporu düzenleme yetkisi;

a) Veteriner sağlık raporları il müdür yardımcılığı ve hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğü görevini vekâleten yürüten resmî veteriner hekimler ile bu şubede görevli resmî veteriner hekimler tarafından; ilçe müdürlüğü görevini vekâleten yürüten resmî veteriner hekimler ile ilçe müdürlüklerinde görevli resmî veteriner hekimler tarafından düzenlenir. Bununla ilgili olarak 17 Aralık 2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan "Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik" hükümlerine riayet edilir.

b) İlçe müdürlüğünde resmî veteriner hekim olmadığı durumlarda; il müdürlüğü tarafından görevlendirilen resmî veteriner hekimlerce veteriner sağlık raporu düzenlenir

(4) Veteriner sağlık raporunun düzenlenmesi ile ilgili genel hükümler;

a) Sevk raporlarına hayvan sahibinin adı, soyadı, T.C. kimlik numarası veya vergi numarası, açık adresi (çıkış işletme numarası), telefon numarası, sevk edilen hayvan ve hayvansal ürünlerin nevi ve miktarı, gideceği yerin açık adresi (varış işletme numarası) ile nakil araçlarının plakaları ve araç sürücüsünün ismi ve T.C. kimlik numarası raporlarda belirtilir.

b) İl/ilçe müdürlüklerince hayvan ve hayvansal ürünlerin hareketlerinin kontrolüne ilişkin tedbirler artırılarak, yol kontrolleri konusunda kolluk kuvvetleri ile koordinasyon sağlanır. Belgesiz veya belgesindeki özelliklere uymayan hayvan veya hayvansal ürün nakleden şahıslar hakkında 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre yasal işlem yapılır.

c) "İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelik" te belirtilen ihbarı mecburi hayvan hastalıklarından birine yakalandığı tespit edilen veya resmî veteriner hekiminin onayına istinaden zorunlu kesime sevk edilecek hayvanlar için düzenlenecek veteriner sağlık raporunun; sevk sebebi hanesine "kesim veya kesim-şarta tabi" ibaresi, Hayvanların Gideceği Yer ve Adresi hanesine ise "kesimhanenin açık adresi" yazılır ve raporun alt bölümünde yer alan "5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Yem Kanununun 4'üncü maddesinde belirtilen ihbarı mecburi hastalıklara ait tedbirler bulunmadığından ve yapılan klinik muayenelerinde sağlıklı bulduklarından" bölümü çizilerek iptal edilir. Resmî veteriner hekimin onayıyla zorunlu kesime sevk edilecek hayvanlarda aşı şartı aranmaz.

ç) Aynı tarihte, aynı şahıs veya firmaya ait birden fazla araçla aynı yere sevk edilecek hayvan ve hayvansal ürünlere her nakil aracı için (kanatlı sevkleri hariç) ayrı ayrı veteriner sağlık raporu düzenlenir. Her nakil aracı için düzenlenen veteriner sağlık raporundaki tanımlama numaraları ile nakil aracında bulunan hayvanların tanımlama numaralarının uyumlu olması sağlanır. Kanatlı sevklerinde ise aynı tarihte, aynı şahıs veya firmaya ait birden fazla araçla aynı yere sevk edilecek hayvan ve hayvansal ürünler için tek veteriner sağlık raporu düzenlenir. Düzenlenen sağlık raporu fotokopi ile çoğaltılıp resmî veteriner hekim tarafından "Aslının Aynıdır" ibaresi konularak kaşe ile onaylanır ve onaylanan rapor fotokopileri diğer nakil araçlarına verilir.

d) Tek araçla birden fazla yere sevk edilecek hayvanlar için ayrı ayrı veteriner sağlık raporu düzenlenir.

e) Tek araçla birden fazla yere sevk edilecek hayvansal ürünler, canlı balık ve balıkçılık ürünleri ile kuluçkahaneden çıkan ve birden fazla yere sevk edilecek kanatlı hayvanlar için gideceği yerler ve adresleri raporda belirtilmek suretiyle tek veteriner sağlık raporu düzenlenir. Veteriner sağlık raporu gideceği yer sayısı kadar fotokopi ile çoğaltılarak resmî veteriner hekim tarafından "Aslının Aynıdır" ibaresi konularak kaşe ile onaylanacak, gideceği her bir yer için çoğaltılan fotokopiler o yerlerdeki ilgililere, raporun aslı ise en son varılan yerdeki ilgiliye teslim edilir.

f) Sığır cinsi, koyun-keçi türü, deve, domuz ve tek tırnaklı hayvanlar aynı araçla sevk edilemez.

g) Düzenlenen veteriner sağlık raporlarından ve dezenfeksiyon işlemlerinden Bakanlığımız tarafından belirlenen il müdürlüğü döner sermaye işletmeleri birim fiyat listesi kapsamında ücret alınır.

(5) Veteriner sağlık raporunun kayıt sistemi üzerinden düzenlenmesi;

a) Canlı hayvan ve hayvansal ürünler için veteriner sağlık raporları kayıt sistemi üzerinden düzenlenir.

b) Sistem üzerinden veteriner sağlık raporu düzenlenirken sisteme hologram etiket numarası yazılır.

c) Sistemden alınan veteriner sağlık raporuna resmî/yetki verilen veteriner hekimin adı, soyadı ve memuriyet sicil numarası yazıldıktan sonra imzalanarak taklit ve/veya tahrif edilmesini önlemek amacıyla sisteme numarası yazılan hologram etiketi yapıştırılır.

ç) Düzenlenen veteriner sağlık raporu mutlaka imza karşılığı teslim edilir.

(6) Veteriner sağlık raporunun matbu olarak düzenlenmesi;

a) Veteriner sağlık raporunun kayıt sistemi üzerinden düzenlenememesi halinde, öncelikle hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğüne ilgili raporun sistemden neden düzenlenemediği hakkında bilgi verilerek, bu durum tutanağa (Tarih ve saat özellikle belirtilir) bağlandıktan sonra matbu veteriner sağlık raporları kullanılır.

b) Düzenlenen matbu veteriner sağlık raporunun, eklerinin ve ilgili tutanağın fotokopisi en geç 72 (yetmiş iki) saat içinde hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğüne resmî yazı ile gönderilir. Hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğü tarafından matbu veteriner sağlık raporları incelenerek, tespit edilen uygunsuzluklar hakkında işlem yapılır. Veteriner sağlık raporları incelenirken tarih, cilt, seri ve hologram numaralarının birbirini takip edip etmediği de kontrol edilir. Hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğünce incelenen ve uygunsuzluk tespit edilen matbu veteriner sağlık raporlarının listesi ve yapılan işlemler her ayın ilk haftası Ek-35 tanzim edilerek Genel Müdürlüğe gönderilir.

c) Matbu olarak düzenlenen veteriner sağlık raporuna taklit veya tahrif edilmesinin önlemek amacıyla hologram etiketi yapıştırılır.

ç) Matbu veteriner sağlık raporu düzenlenmesi durumunda sevk edilen sığır cinsi hayvanlar, koyun ve keçi türü hayvanlar, diğer hayvan türleri, kanatlı hayvanlar ve hayvansal ürünler için veteriner sağlık raporları 72 (yetmişiki) saat içerisinde sistem üzerinden de düzenlenir ve çıktısı alınır. Bu rapor sistem üzerinden düzenlenirken matbu veteriner sağlık raporuna yapıştırılan hologram etiketi numarası sisteme kaydedilir. Sonradan sistemden düzenlenen bu rapora ayrıca hologram etiketi yapıştırılmaz.

d) Veteriner sağlık raporunun kayıt sistemleri üzerinden düzenlenememesi durumunda hayvan ve hayvansal ürün nakillerinde, muayene ve kontrolden geçirilerek nakli uygun görülen hayvan ve hayvansal ürün için görevli resmî veteriner hekim tarafından Bakanlıkça bastırılıp dağıtılan soğuk damgalı ve kendinden karbonlu “Yurtiçi Hayvan Sevklerine Mahsus Veteriner Sağlık Raporu”, “Yurtiçi Hayvansal Ürün Sevklerine Mahsus Veteriner Sağlık Raporu” ve “Yurtiçi Kanatlı Hayvan Sevklerine Mahsus Veteriner Sağlık Raporu” düzenlenir.

e) Düzenlenen veteriner sağlık raporu mutlaka imza karşılığı teslim edilir.

(7) Sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların sevk;

a) Küpelenmemiş ve kayıt altına alınmamış hayvanlar için veteriner sağlık raporu düzenlenmez. Düzenlenen veteriner sağlık raporu ekinde bu hayvanlara ait sığır cinsi hayvan pasaportu ile koyun ve keçi türü hayvanlara ait nakil belgesi nakil esnasında hayvanların beraberinde bulundurulur. Kulak küpe numaraları veteriner sağlık raporuna yazılır veya gereği durumunda imzalı ve mühürlü şekilde başka bir kâğıda listelenerek bu rapora eklenir. Söz konusu listenin bir sureti de birimde kalacak şekilde veteriner sağlık raporuna eklenerek muhafaza edilir.

(8) Arı sevkleri;

a) Arıların nakillerinde veteriner sağlık raporu düzenleyen resmî veteriner hekimlerce muayene ve kontroller yapılır. Uygun bulunmaları durumunda veteriner sağlık raporu düzenlenir.

b) Başka illere yapılacak arı sevklerinde, ekinde vize belgesinin yer aldığı veteriner sağlık raporu düzenlenirken veya vize belgesi onaylanırken işletme tescil belgesi sistem üzerinden kontrol edilir. Ayrıca işletme tescil belgesi istenmez.

c) Gezgin arıcıların aynı yıl içinde 31 Aralık tarihine kadar yapacakları iller arası hareketler için, ilk çıktıkları yerin bağlı olduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından arıların gerekli sağlık ve muayene kontrolleri yapıldıktan sonra veteriner sağlık raporu ve “Arı Vize Belgesi” düzenlenir.

ç) Arıların ilk çıktığı yerin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından arı vize belgesinin “Vize 1” kısmının tamamı veteriner sağlık raporuna uygun olarak doldurulup onaylanır, “Vize 2, 3, 4, 5” kısımları ise boş bırakılır.

d) Arıların, gittikleri yerdeki il/ilçe müdürlüklerinde görevli resmî veteriner hekim tarafından gerekli sağlık muayene ve kontrolleri yapılır. Veteriner sağlık raporunun ekinde yer alan vize belgesinin ilgili bölümü doldurularak onaylanır ve arılar bir sonraki yere sevk edilir. Yeni veteriner sağlık raporu düzenlenmez. Raporun ve vize belgesinin fotokopisi alınarak muhafaza edilir. Raporun aslı ile onaylanan vize belgesi arıcıya imza karşılığı teslim edilir.

e) Veteriner sağlık raporunun veya vize belgesinin kaybolması durumunda arıların son konakladıkları yerin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlükleri tarafından gerekli sağlık muayene ve kontrolleri yapılarak yeni veteriner sağlık raporu düzenlenir. Ayrıca yeniden arı vize belgesi düzenlenerek veteriner sağlık raporuna eklenir.

f) Arı sevklerinde düzenlenen veteriner sağlık raporlarının ekine plaka listesi eklenmesi gerekmektedir.

g) Yerli Hayvan İrk ve Hatlarının Tescili hakkında 2004/39 sayılı tebliğ çerçevesinde tescil edilen Kafkas Arı İrki; Artvin, Ardahan illerinin tamamı ile Kars ili Susuz ilçesinin Kızıroğlu, Küçükçatak ve Büyükçatak köyleri kapsamında gen merkezi olarak koruma altına alınmıştır. Başka illerden arı girişi yasak olan bu bölgelere arı sevkine izin verilmez.

(9) Tek tırnaklı hayvan sevkleri;

a) Tanımlanmamış tek tırnaklı hayvanların nakillerine izin verilmez.

b) Bakanlık soy kütüğüne kayıtlı yarış atlarının, veteriner sağlık raporu aranmaksızın pedigri/pasaport ile iller arasında nakline müsaade edilir.

c) Bakanlık soy kütüğüne kayıtlı olmayan ancak sportif amaçla yetiştirilen diğer atların, veteriner sağlık raporu aranmaksızın pedigri/pasaport/ bağlı bulunduğu federasyona kayıtlı olduğunu gösteren belge veya mahalli yarış otoritesinden alacağı belge ile iller arasında nakline müsaade edilir. Söz konusu belgelerin nakil sırasında bulundurulması zorunludur.

ç) Bakanlık soy kütüğüne kayıtlı veya sportif amaçlı yetiştirilen tek tırnaklı hayvanlar hariç, il içi nakillerde "tek tırnaklı hayvan kimlik belgesi" ile iller arası nakillerde ise "tek tırnaklı hayvan kimlik belgesi" ne istinaden düzenlenen "veteriner sağlık raporu" bulundurulması zorunludur.

d) TR-1 illerine yapılacak sevkler, Hayvan sevklerine getirilen kısıtlamaları belirleyen 35 inci maddenin üçüncü fıkrasına göre yapılır.

(10) Deve sevkleri;

a) Yol güzergâhı üzerinde, hayvan ve araç plaka kontrolü amacıyla, çıkış ve varış işletmelerinin orta noktasında bulunan bir il müdürlüğü belirlenir.

b) Deve sahibinden; öncelikle vize işleminin yapılacağı il müdürlüğüne gideceği, burada resmî veteriner hekime vize işlemini yaptıracağı, varış işletmesine gitmeden önce söz konusu işletmenin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne giderek gerekli kontrolleri yaptıracağı yönünde taahhütname alınır.

c) Alınan taahhütname, veteriner sağlık raporu ve varsa ekleri; vize için belirlenen il müdürlüğü ile varış il/ilçe müdürlüğüne e-posta ile gönderilir. Sevk edilen develer ve ilgili belgelerin kontrolü belirlenen il müdürlüğü tarafından yapılarak veteriner sağlık raporu vize edilir. Varış işletmesinin bağlı olduğu il/ilçe müdürlüğü; sevk işlemini yapan il/ilçe müdürlüğüne, develer ve aracın plaka kontrolleri ile vize işleminin yapıldığına dair e-posta ile bilgi verir.

ç) Nakledilecek devenin yaşı, cinsiyeti, donu ve varsa ayırt edici özel işaretleri veteriner sağlık raporuna yazılarak, ayrıca birimleri belirtilir.

d) Deve işletmeleri; hayvan sağlığı, hayvan hareketleri, hayvan refahı ve hayvan mevcudu yönünden denetlenir, TÜRKVET'te işletme ve sürü kaydı yapılır ve deve mevcudu güncel tutulur.

e) Denetleme iş ve işlemleri il müdürlüğü personeline aylık olarak yapılarak, sonuçlar TÜRKVET'te ilgili sayfaya eklenir.

(11) Göçer hayvan sevkleri;

a) Göçer hayvanların sevkleri "Göçer Hayvanların Tanımlanması ve Nakilleri Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre yapılır.

b) İller tarafından, araçla veya yaya olarak hareket edecek göçer hayvanların takip edecekleri güzergâh ile göçer hayvan sevk kontrol noktaları diğer illerle koordinasyon sağlanarak il hayvan sağlık zabıtası komisyonu marifetiyle tespit edilir ve her yılın en geç ocak ayı başında ilan edilerek TÜRKVET'e girilir. Güzergâhlarda herhangi bir değişiklik olmaması durumunda bir önceki yılın güzergâhları geçerli sayılır. Göçer hayvan sevk güzergâhı il sistem sorumluları tarafından TÜRKVET'e il/ilçe/köy/mahalle olarak

girilir. Göçer hayvan nakillerinde geçiş güzergâh noktaları TÜRKVET üzerinden seçilerek sistem üzerinde güzergâhın oluşturulması sağlanır. Göçer hayvanların bu güzergâhı takip etmeleri zorunludur. Güzergâhta değişiklik olması durumunda göçer hayvan sahipleri bulunduğu yerin il/ilçe müdürlüğüne müracaat eder ve göçer hayvanlara yeni veteriner sağlık raporu düzenlenir.

c) Göçer hayvan sevkleri il hayvan sağlık zabıtası komisyonu tarafından belirlenen güzergâh üzerinde ve düzenlendiği tarihten itibaren bir yıl geçerli olan tek veteriner sağlık raporu ile yapılır. Göçer hayvan sevklerinin yoğun olduğu illerde göçer hayvancılıkla uğraşan yetiştiricilere; hayvanlarını otlatmak üzere farklı illerdeki mera ve yaylaları kullanma ve hayvan sevklerinde uymaları gereken usul ve esaslara ilişkin eğitimler düzenlenir.

ç) İl hayvan sağlık zabıtası komisyonu tarafından belirlenen güzergâh üzerinde bulunan ve aynı komisyon tarafından belirlenen göçer hayvan sevk kontrol noktalarında il/ilçe müdürlüğünde görevli resmî veteriner hekim tarafından veteriner sağlık raporu kontrolü, yeni doğan hayvanların küpelemesi ve TÜRKVET'e kaydı, aşılama ve muayene işlemleri gerçekleştirilir. Küpelenen hayvanların listesi veteriner sağlık raporuna eklenerek sevklerine izin verilir.

d) Göçer hayvan nakilleri dışındaki yaya sevklerde varış bildirim süresi çıkış tarihinden itibaren 180 gündür.

(12) Domuz ve domuz karkas sevkleri;

a) İller arası canlı domuz sevklerinde, Genel Müdürlükten izin alındıktan ve gerekli sağlık muayene ve kontrolleri yapıldıktan sonra veteriner sağlık raporu düzenlenir.

b) Domuzların il içindeki kesimhanelere sevkleri nakil beyannamesi ile kesimhaneden yapılacak domuz karkaslarının il içi sevkleri ise kesim raporu ile yapılır.

c) Domuzların ve domuz karkaslarının sevk edildiği işletmeye gidip gitmediğinin kontrol edilmesi amacıyla hayvanların ve karkasların gideceği işletmenin bağlı bulunduğu il müdürlüğüne bilgi verilir.

ç) Domuzların ve domuz karkaslarının sevk edildiği işletmenin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından işletmeye gelip gelmediği kontrol edilerek Genel Müdürlüğe bilgi verilir.

d) Domuz işletmeleri hayvan sağlığı, hayvan sayısı ve hayvan hareketleri yönünden aylık olarak denetlenir, denetleme iş ve işlemleri il müdürlüğü personeline aylık olarak yapılır ve sonuçlar TÜRKVET'te ilgili sayfaya eklenir.

(13) Deneysel ve diğer bilimsel amaçlar için kullanılan hayvanların sevkleri;

a) Deneysel ve diğer bilimsel amaçlar için kullanılan hayvanların sevklerinin, hayvan refahı, hayvan ve insan sağlığına uygun şekilde yapılması için gerekli önlemlerin alınması sağlanır.

b) Türe özgü nakil mevzuatı bulunmayan ve aynı zamanda deneysel veya diğer bilimsel amaçlar için kullanılmak üzere yurt içinde yer değiştirecek omurgalı hayvanların nakilleri 13/12/2011 tarih ve 28141 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren "Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik" in 6'ncı maddesi çerçevesinde yapılır.

c) Ayrıca Trakya'ya yapılacak nakillerde, Hayvan sevklerine getirilen kısıtlamaları belirleyen 35 inci maddede yer alan kısıtlamalara uyulur.

(14) Hayvansal ürün sevkleri;

a) Bakanlık tarafından ruhsatlandırılmış özel ve resmî kesimhanelerden il içi hayvansal ürünlerin sevklerinde resmî veteriner hekim tarafından "Kesim Raporu" TÜRKVET kayıt sistemi üzerinden düzenlenir. Kesim raporunun kayıt sistemi üzerinden düzenlenememesi halinde, bu durum tutanağa bağlandıktan sonra matbu kesim raporu kullanılır.

b) Kesimhanede görevli resmî veteriner hekim tarafından başka illere yapılacak olan hayvansal ürün sevklerinde "Yurtiçi Hayvansal Ürün Sevklerine Mahsus Veteriner Sağlık Raporu" düzenlenir.

c) 26/1/2017 tarihli ve 29960 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliği kapsamında ambalajlanan ve etiketlenen kanatlı

eti, kırmızı et, balıkçılık ürünleri ve diğer hayvansal ürün ve hayvansal yan ürün sevklerinde veteriner sağlık raporu aranmaz.

ç) Deri, bağırsak, hayvansal gübre vb. hayvansal ürünler ve hayvansal yan ürünlerin sevklerinde de veteriner sağlık raporu aranmaz.

d) Salyangoz ve kurbağaların il içi nakilleri nakil beyannamesiyle, iller arası nakilleri ise gerekli sağlık muayene ve kontrolleri yapıldıktan sonra nakil beyannamesine istinaden düzenlenen veteriner sağlık raporu ile yapılır.

e) Birincil üretim kapsamına giren ve doğal yapısında değişiklik olmayan süzme bal sevklerinde hammadde ambalajı üstünde işletmeye ait hammaddenin kaynağını işaret eden TÜRKVET'ten alınan işletme numarası bulunmak şartıyla veteriner sağlık raporu düzenlenir. Kayıtlı ve onaylı işletmelerde paketlenip etiketlenmiş balların naklinde veteriner sağlık raporu düzenlenmez. Bal sevklerinde nakli yapanın toptancı olması halinde, balın nereden temin edildiğine dair belgelerin ibraz edilmesi şartı aranır ve toptancı tarafından ambalaj bozulmadan yukarıda belirtilen etiketleme şartlarını sağlaması istenir.

(15) Askıdaki hayvanlar;

a) Sevk sebebi "Yetiştirme" olarak düzenlenen veteriner sağlık raporlarında bildirim süresi dolmasına rağmen halen askıda olan hayvanlar için, varış işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne idari işlem yapılır.

b) Sevk sebebi "Yetiştirme" dışında düzenlenen veteriner sağlık raporlarında, başka illere sevk edilen ancak bildirim süresi içerisinde beyan edilen varış işletmesine gelmeyen hayvanlar için;

1) Sevk edilen hayvanların tümünün işletmeye gelmediği durumlarda; varış işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından, çıkış işletmesinin bağlı bulunduğu il müdürlüğüne durum resmî yazı ile bildirilir, sevk ile ilgili idari para cezası veteriner sağlık raporunu düzenleyen il/ilçe müdürlüğü tarafından uygulanır.

2) Sevk edilen hayvanların kısmen geldiği durumlarda; gelmeyen hayvanlar için hayvan sahibinin beyanı alınarak varış işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından veteriner sağlık raporunda hayvan sahibi olarak kayıtlı kişi/kurum-kuruluşa idari para cezası uygulanır.

3) Veteriner sağlık raporu düzenlendiği halde hayvanların nakledilmediğinin tespit edilmesi durumunda, veteriner sağlık raporunun düzenleme tarihinden itibaren 5 gün içerisinde veteriner sağlık raporu geri çağırılabilir. Veteriner sağlık raporunun düzenleme tarihi üzerinden 5 gün geçmesi durumunda, raporu düzenleyen il/ilçe müdürlüğü tarafından hayvan sahibine idari para cezası uygulanır.

c) Askıdaki hayvanlardan; işletmelerde tespit edilen ve idari para cezası uygulanan hayvanlar bulunduğu işletmeye, işletmelerde tespit edilemeyen ve idari para cezası uygulanan hayvanlar ise "il depo" işletmesine varış yapılır.

Hayvan sevklerine getirilen kısıtlamalar

MADDE 35- (1) Trakya'ya hayvan sevkleri;

a) Trakya 25 Mayıs 2010 tarihinde "Şap Hastalığından Aşılı Arılık" statüsü kazanmış, 01 Mart 2021 tarihinden itibaren ise "Koyun Keçi Vebası Hastalığından Korunmuş Bölge" ilan edilmiştir. Bu statülerin sürdürülebilirliğinin sağlanması için Anadolu'dan Trakya'ya ilgili hastalıklara duyarlı canlı hayvan sevkleri "Şap Hastalığına Duyarlı Hayvanların Korunmuş Bölgelere Sevklerinde Uygulanacak Prensipler Genelgesi" (2020/06), "Koyun Keçi Vebası Hastalığından Korunmuş Bölge İlan Edilen Trakya'ya Yapılacak Küçükbaş Canlı Hayvan Sevkleri Genelgesi" (2021/04) ve Genel Müdürlükçe belirlenen ilave hususlar doğrultusunda yürütülür. Bunun dışında Trakya illerine büyükbaş ve küçükbaş hayvanların sevk işlemi yapılmaz.

b) Trakya'ya hayvan sevklerinde görevlendirilecek resmî veteriner hekimlere, hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğü tarafından sevk prosedürleri hakkında eğitim verilir.

c) Trakya'ya sevk prosedürlerini gerçekleştirecek resmî veteriner hekimlerin görevlendirildiğine dair Makam Olur'u il müdürlüğünce alınır. İlgili veteriner hekimlere tebliğ edilir ve alınan Olur il müdürlüğünde muhafaza edilir.

ç) Trakya'ya yapılacak deneysel ve diğer bilimsel amaçlı domuz sevklerinden önce Genel Müdürlükten izin alınır.

(2) Çıkma kanatlı hayvan sevkleri;

a) Çıkma kanatlı hayvanlar kesim amacıyla kesimhaneye, itlaf ve imhası için rendering tesisine sevk edilir ya da ihracat amacıyla sevklerine izin verilir.

b) Çıkma kanatlı hayvanların kesimhaneye sevkinde, hayvan sahibi/firma tarafından ilgili kesimhanede kesileceğine dair onaylı belgenin ibraz edilmesinden sonra veteriner sağlık raporu düzenlenir. Bu belge veteriner sağlık raporunun her bir nüshasına eklenir. Sevki yapan il/ilçe müdürlüğü kesimhanenin bulunduğu il/ilçe müdürlüğünü resmî yazı ile bilgilendirir. Söz konusu çıkma kanatlı hayvanların kesilip kesilmediği bilgisi kesimhanenin bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından sevki yapan il/ilçe müdürlüğüne resmî yazı ile bildirir.

c) Çıkma kanatlı hayvanların ihracat amacıyla yapılan sevklerinde, ihracat sağlık sertifikası düzenlenir. Eğer ihracat işlemi gümrükleme yerinde yapılacak ise buraya kadar veteriner sağlık raporu düzenlenir. Bir sonraki ihracat talebinde bir önceki ihracatın yapıp yapılmadığına dair belgeler, sevki yapan il/ilçe müdürlüğüne yazılı ya da elektronik olarak bildirilir.

(3) TR-1 İlleri (Ankara, Bursa, Edirne, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kırklareli, Kocaeli ve Tekirdağ) ile İstanbul İli Adalar İlçesine yapılacak tek tırnaklı hayvan sevkleri;

a) Diğer illerden TR-1 illerine yapılacak tek tırnaklı hayvan sevklerinde;

1) Bakanlık soy kütüğüne kayıtlı veya sportif amaçlı yetiştirilen pedigri/pasaportlu atların sevklerinde veteriner sağlık raporu düzenlenmez, pedigri/pasaport/bağlı bulunduğu federasyona kayıtlı olduğunu gösterir belge veya mahalli yarış otoritesinden alacağı belge ile nakillerine müsaade edilir.

2) Bakanlık soy kütüğüne kayıtlı veya sportif amaçlı yetiştirilenler dışındaki tek tırnaklılar için; sevklerinden önce hayvan hastalığı (Ruam) nedeniyle kısıtlama bulunmayan bir işletmede 30 gün süreyle karantinada tutulur. Karantina süresi içerisinde hayvanlardan önce numune (kan serumu) alınarak analiz için Etlik Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitü Müdürlüğüne gönderilir, daha sonra hayvanlara mallein testi yapılır. Mallein testi ve laboratuvar sonuçları menfi çıkan ve karantina süresinde herhangi bir klinik belirti göstermeyen hayvanlar için mikroçip numarası ve "Tek Tırnaklı Hayvan Kimlik Belgesi" kontrol edildikten sonra veteriner sağlık raporu düzenlenir.

b) TR-1 illeri arasında yapılacak tek tırnaklı hayvan sevklerinde;

1) Bakanlık soy kütüğüne kayıtlı veya sportif amaçlı yetiştirilen pedigri/pasaportlu atların sevklerinde veteriner sağlık raporu düzenlenmez, pedigri/pasaport/bağlı bulunduğu federasyona kayıtlı olduğunu gösterir belge veya mahalli yarış otoritesinden alacağı belge ile nakillerine müsaade edilir.

2) Bakanlık soy kütüğüne kayıtlı veya sportif amaçlı yetiştirilenler dışındaki tek tırnaklılar, ruam yönünden klinik muayeneden geçirildikten sonra sağlıklı olanlara veteriner sağlık raporu düzenlenir.

c) İstanbul ili Adalar ilçesine yapılacak tek tırnaklı hayvan sevklerinde;

1) Adalar ilçesine sevk işleminden önce Genel Müdürlükten izin alınır. İzin almadan veya veteriner sağlık raporu tanzim edilmeden Adalar ilçesine giriş yaptığı tespit edilen tek tırnaklılar, 30 gün süreyle karantinaya alınarak mallein tatbik edilir, müspet reaksiyon veren hayvanlar tazminatsız olarak itlaf edilir. Negatif olan hayvanlar ise mahrecine iade edilir.

2) Genel Müdürlüğün izni dâhilinde sevk edilen tek tırnaklılar, diğer illerden TR-1 İllerine yapılacak sevk prosedürüne ek olarak varış işletmesinde 30 gün boyunca karantina altında tutulur ve bu hayvanlara varış işleminden en az 20 gün sonra tekrar mallein testi yapılır.

İller arası hayvan sevklerinde aşılama ve karantina ile ilgili hususlar

MADDE 36- (1) Hayvan nakillerinde aranacak aşular ve bu aşulara ilişkin hususlar Genel Müdürlükçe belirlenir ve bu hususlara uyulur.

(2) Hayvanların doğrudan kesimhaneye veya ihracat amaçlı sevklerinde, hayvan nakillerinde aranacak aşular ve bu aşulara ilişkin hususlar ile cezalı olarak kaydedilen hayvanlardaki 30 günlük karantina şartı aranmaz.

(3) İhracat amaçlı sevk düzenlenmeden önce ihracat işletmesinin ihracat izni kontrol edilir, uygun olması durumunda veteriner sağlık raporu düzenlenir.

(4) İhracatı gerçekleştiren il/ilçe müdürlüğü tarafından, ihraç edilen hayvanlara TÜRKVET'te ihraç kaydı girilir.

(5) İhracat amaçlı sevk edilen hayvanlar, ihraç edilmemesi durumunda en yakın kesimhanede kesime sevk edilir. Kesilmek istenmeyip başka bir işletmeye sevk istenmesi durumunda, yürürlükteki hayvan nakillerinde aranacak aşular ve bu aşulara ilişkin hususlar sağlanır.

Hayvan satış yerlerinin denetim ve kontrolü

MADDE 37- (1) Hayvan satış yerlerinde dikkat edilecek hususlar;

a) Hayvan satış yerlerinin fiilen açılış saatinde (mesai saatlerinin dışında olsa dahi) hayvanların sağlık muayenelerinin ve belgelerinin kontrol edilmesi amacıyla görevli resmî veteriner hekimin görev yerinde kesinlikle bulunması, hayvan satış yerlerinin kapanışına kadar görev yerinden ayrılmaması, görevli olarak çalışan personelin görev dönüşünde o gün için izinli sayılması ayrıca hayvan satış yerlerinin faaliyette olduğu günlerin cumartesi veya pazar günü olması durumunda görevli personele hafta sonunda mesai yapması nedeniyle hafta içinde 1(bir) gün izinli sayılır. (Resmî tatil gününü, mesai mefhumu gözetmeksizin)

b) Hayvan satış yerlerinin faaliyette olacağı zaman dilimleri İl/ilçe Hayvan Sağlık Zabıtası komisyonları tarafından belirlenir.

c) Resmî veteriner hekim kontrolünde sorumlu veteriner hekim tarafından, hayvan pazar ve borsaları ile hayvan toplama ve satış merkezi ve panayırlara satış amacıyla getirilen sığır cinsi hayvanların il içi hareketlerinde sığır cinsi hayvan pasaportu, koyun ve keçi türü hayvanların il içi hareketlerinde nakil belgesi, söz konusu hayvanların iller arası hareketlerinde ise veteriner sağlık raporları, hayvanlara ait kulak küpeleri ve veri tabanındaki kayıtları kontrol edilir. Ayrıca, hayvanların sağlık muayene ve kontrolleri yapılarak, sadece belgeleri tam olan ve sağlıklı hayvanların bu tür hayvan satış yerlerine girişlerine müsaade edilir.

ç) Hayvanların satılması durumunda sığır cinsi hayvan pasaportunun veya koyun-keçi nakil belgesinin arkasına, hayvanları elinde bulunduran son kişi hayvanların mülkiyetinin kendisine ait olduğunu ve her türlü sorumluluğu kabul ettiğini ifade edip imzalar. Bu belgede alıcı ve satıcının adı-soyadı, kimlik numarası ve telefon numarası yer alır. Belge alıcı, satıcı ve hayvan satış yeri sorumlusu veteriner hekim tarafından imzalanır, buna istinaden hayvan satış yerine hayvanların varışları yapılır.

d) Hayvanların satılmaması durumunda, görevli resmî veteriner hekim tarafından yeni veteriner sağlık raporu düzenlenerek kayıt sistemi üzerinden geldikleri işletmelere sevki yapılır. Bir önceki veteriner sağlık raporu hayvan satış yerinde saklanır.

e) Hayvan satış yerlerine girişlerine izin verilen hayvanların beraberinde bulunan belgeler sorumlu veteriner hekim tarafından yetiştiricilerden teslim alınır. Çıkış yapan hayvanların veteriner sağlık raporu haricindeki belgeler yetiştiricilere teslim edilir. Bu belgelerin kaybolmaması için gerekli tedbirler alınarak kontrolleri yapılır.

f) Hayvan pazarında alımı ve satımı yapılan sığır cinsi hayvanların pasaportlarının bir nüshası, sorumlu veteriner hekim tarafından hayvan pazarında en az 3 yıl süre ile saklanır.

g) İl içinde, sığır cinsi hayvanların pasaportu ve koyun ve keçi türü hayvanların nakil belgesi ile hayvan satış yerlerine getirilen hayvanların satılmaması durumunda, görevli resmî veteriner hekim tarafından

sığır cinsi hayvan pasaportu veya nakil belgesinin arkasına geldikleri yer ve işletme numarası yazılarak kayıt sistemi üzerinden geldikleri işletmelere sevkleri yapılır. Nakil belgesi hayvan satış yeri sorumlu veteriner hekimi tarafından da düzenlenebilir.

ğ) Hayvan satış yerlerinin temizlik ve dezenfeksiyonları düzenli bir şekilde yaptırılır. Bu konuda ilgililer bilgilendirilerek; dezenfeksiyon işlemleri ile ilgili gerekli tedbirler alınır.

(2) Ruhsat işlemleri;

a) Hayvan pazar ve borsaları ile hayvan toplama ve satış merkezleri, 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Hayvan Satış Yerlerinin Ruhsatlandırılması ve Denetleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” esaslarına göre ruhsatlandırılır.

b) Hayvan satış yerlerinde bulaşıcı hayvan hastalıklarının yayılmasının engellenmesi ve hayvanların sağlıklı ortamlarda alınıp-satılmalarını temin etmek amacıyla hayvan satış yerlerinin kurulması konusunda gerçek ve tüzel kişiler, kuruluşlar ile belediyeler başta olmak üzere resmî kuruluşlarla bilgilendirme toplantıları düzenlenir ve il/ilçede üst düzey yetkililerle koordinasyon sağlanır.

c) Hayvan satış yeri ruhsatı, “Hayvan Satış Yerlerinin Ruhsatlandırılması ve Denetleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” ekindeki örneğe göre il müdürlükleri tarafından düzenlenir.

ç) Ruhsatlandırılan ve ruhsatı iptal edilen hayvan satış yerlerine ait bilgiler e-posta ile hareket@tarimorman.gov.tr adresine ve resmî yazı ile Genel Müdürlüğe bildirilir.

d) Ruhsatı iptal edilen hayvan satış yerleri için VETBİS’de işletme kısıtı konulmaz. Sadece TÜRKVET’te kapalı duruma getirilir.

e) Ruhsatlandırılan hayvan satış yerleri TÜRKVET’e kaydedilerek, TÜRKVET’te kayıtlı hayvan satış yeri bilgileri ile il müdürlükleri tarafından ruhsatlandırılan hayvan satış yeri bilgilerinin uyumlu olması sağlanır.

(3) Denetim ve kontrol;

a) Hayvan satış yerlerine resmî veteriner hekim görevlendirilmesi yapılarak, satış yerleri sürekli kontrol ve denetim altında bulundurulur. Resmî veteriner hekimlere ait nöbet listesi hazırlanarak ilgililere bildirilir ve gerekli kontrollerin yapılması sağlanır. Nöbet listeleri söz konusu hayvan satış yerlerindeki panolara asılır, bu listeler her ay düzenli olarak hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri şube müdürlüklerinde/ilçe müdürlüklerinde dosyalanarak denetime hazır bulundurulur, Bakanlığa gönderilmez.

b) Her türlü kanatlı hayvan ve civcivleri ile ekonomik ömrünü tamamlamış çıkma diye tabir edilen kanatlı hayvanların hayvan satış yerlerinde, açıkta ve semt pazarlarında satışına izin verilmez. İl/ilçe müdürlükleri tarafından belediyelerle iş birliği yapılarak ayda en az bir kez olmak üzere örnekleme metodu ile söz konusu satış yerlerinde denetim yapılır. Yapılan denetimler tutanak altına alınarak dosyasında muhafaza edilir. 5996 sayılı Kanun’un 36’ncı maddesi birinci fıkrasının (f) bendine göre Bakanlıkça izin verilen yerler dışında hayvan satışı yapanlara ve Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunanlara idari para cezası uygulanır.

c) Hayvan satış yerlerinde yapılan denetim sonuçları, “Hayvan Satış Yerlerinin Ruhsatlandırılma ve Denetleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” in Ek-5’inde yer alan form kullanılarak 6 ayda bir (Temmuz ve ocak aylarının ilk haftasında, önceki 6 ayı kapsayacak şekilde) Genel Müdürlüğe gönderilir.

ç) İl, ilçe, belde ve köylerde hayvan satış yerleri dışındaki yerlerde hayvan alım ve satımları yasaklanır. Her yıl Bakanlıklar arası Kurban Hizmetleri Komisyonunca yayımlanan “Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” kapsamında belirlenen geçici kurban satış yerleri dışında kurbanlık alım ve satımlarına müsaade edilmez ve gerekli denetim ve kontroller yapılır.

d) Bakanlıklar Arası Kurban Hizmetleri Komisyonunca yayımlanan “Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” kapsamında belirlenen geçici kurban satış yerleri TÜRKVET’e kaydedilir. Kurban Bayramı sonrasında söz konusu işletmelere fiili olarak gelen hayvanların varışları yapılarak, 30 gün içerisinde düşüm işlemleri gerçekleştirilir. Sonrasında işletmeler kapalı duruma getirilir.

- e) Kurbanlık olarak sevk edilecek büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar için her yıl Bakanlıklar arası Kurban Hizmetleri Komisyonunca yayımlanan “Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” doğrultusunda işlem yapılır.
- f) Bakanlıkça izin verilen yerler dışında hayvan satışı yapanlara ve Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunanlara idari para cezası uygulanır ve faaliyetten men edilir.
- g) İl/ilçe hayvan sağlık zabıtası komisyon kararları ile karantina tedbirleri kapsamında geçici olarak kapatılan ve açılan hayvan satış yerleri e-posta ile hareket@tarimorman.gov.tr adresine ve yazılı olarak Genel Müdürlüğe bildirilir. Karantina tedbirleri kapsamında geçici olarak kapatılan hayvan satış yerlerine VETBİS’te hastalık nedeniyle işletme kısıtı konulur.

Kesimhanelerin denetim ve kontrolü

MADDE 38- (1) Resmî veya özel kesimhanelere kesim amacıyla getirilen sığır cinsi hayvanların, il içi hareketlerinde pasaport, koyun ve keçi türü hayvanların il içi hareketlerinde nakil belgesi, iller arası hareketlerinde ise veteriner sağlık raporları, hayvanlara ait kulak küpeleri ve veri tabanındaki kayıtları kontrol edilerek, hayvanların sağlık muayene ve kontrolleri yapılır, sadece belgeleri tam ve sağlıklı hayvanların girişlerine müsaade edilir. Kesimhanede görevli resmî veteriner hekim tarafından söz konusu bilgi ve belgelerin temin ve kontrol edildiği doğrulanır.

(2) Kesimi yapılan hayvanlara ait pasaport, nakil belgesi ve diğer sevk belgeleri kesimhane yetkilisi tarafından kesim tarihinden itibaren 7 gün içinde kesimhanelerin yerleşik buldukları yerin il/ilçe müdürlüklerine gönderilir ve en az 3 yıl süreyle muhafaza edilir. Kesilen hayvanlara ait kulak küpeleri aylık olarak kesimhane resmî veteriner hekimi tarafından tutanak tutularak imha edilir. Küpe imha tutanakları il/ilçe müdürlüklerinde dosyasında ve kesimhanede muhafaza edilir.

(3) Kesilen sığır cinsi ve koyun-keçi türü hayvanların kayıt sisteminden düşümü aynı gün içinde kesimhanenin resmî veteriner hekimi tarafından yapılır. Talep edilmesi durumunda kesilen hayvanlara ait kesim listesi yetiştiriciye teslim edilir. Kesimhanelerde kesimi yapılan sığır cinsi ve koyun-keçi türü hayvanların kayıt sisteminden düşümleri yapılmadan bu hayvanlara ait karkaslara veteriner sağlık raporu düzenlenmez.

(4) 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” nun 36’ncı maddesi gereğince, ilgili belgeleri ve kulak küpeleri bulunmayan hayvanları kesime getirenlere, kesimini yapan işletmelere ve Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunanlara uygulanacak olan ceza olurları Ek-20’ye uygun olarak düzenlenir.

(5) Ruhsatlandırılan kesimhaneler TÜRKVET’e kaydedilerek, TÜRKVET’te kayıtlı kesimhane bilgileri ile il müdürlükleri tarafından ruhsatlandırılan kesimhane bilgilerinin uyumlu olması sağlanır.

(6) Ruhsatı iptal edilen veya geçici olarak faaliyeti durdurulan kesimhaneler TÜRKVET’te kapalı duruma getirilir.

Nakilde hayvan refahı ile ilgili hususlar

MADDE 39- (1) 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan “Hayvanların Nakilleri Sırasında Refahı ve Korunması Yönetmelik” i gereği; il müdürlükleri tarafından, nakil sırasında hayvanlara refakat eden bakıcılar ile hayvan nakil araçlarının sürücülerine yeterlilik belgesi, gerekli ön şartları taşıyan ve hayvan nakliyesi ile uğraşan nakliyecilere yetki belgesi, hayvan refahı ve korunmasına ilişkin standartları taşıyan uzun yol araçlarına onay belgesi verilmesi gerekmektedir. Söz konusu Yönetmelik çerçevesinde konuyla ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara gerekli bilgilendirme ve eğitim çalışmaları yapılır.

(2) Yönetmelik kapsamında nakliyeciler için yetki belgesi verilirken; 8/1/2018 tarihli ve 30295 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliği’ne göre, ticari amaçla eşya taşımacılığı yapacaklar için düzenlenen yetki belgesinden herhangi biri ya da uluslararası eşya taşımak için alınan yetki belgesi müracaat esnasında kabul edilir.

(3) 8 saatten az mesafede kendisi veya başkası adına hayvan taşıyan herhangi bir gerçek ya da tüzel kişi (nakliyeciler için Yönetmeliğin Ek-8’inde yer alan “TİP 1 Nakliyeciler Yetki Belgesi” düzenlenir, 8 saatten az süren yolculuklarda kullanılacak nakil araçları için araç onay belgesi düzenlenmez.

(4) 8 saatten fazla süren uzun yolculuklarda kendisi veya başkası adına hayvan taşıyan herhangi bir gerçek ya da tüzel kişi (nakliyeciler için Yönetmeliğin Ek-9’unda yer alan “TİP 2 Nakliyeciler Yetki Belgesi” düzenlenir.

(5) Sadece uzun yol nakil araçları için Yönetmeliğin Ek-11’inde yer alan “Uzun Yolculuklara İlişkin Karayolu Nakil Araçları Onay Belgesi” düzenlenir.

(6) Tip 1 Nakliyeciler Yetki Belgesi verilirken, Yönetmeliğin 15’inci maddesi gereği başvuru yapan gerçek ya da tüzel kişilerden uygun personel, teçhizat ve çalışma prosedürlerine sahip olduklarını ortaya koyan beyanları alınır.

(7) Nakliyeciler yetki belgesi başvuruları tüzel kişilikler için işyeri merkezinin ya da işyeri temsilciliklerinin bulunduğu il müdürlüğüne, gerçek kişiler için ise başvuru sahibinin ikamet ettiği ya da mali yönden kayıtlı olduğu il müdürlüğüne yapılır.

(8) İster uzun yolculuk, ister 8 saatten az süren yolculuk ve isterse 65 km’nin altındaki mesafede hayvan taşıyan tüm nakil araçlarının, söz konusu Yönetmeliğin dokuzuncu bölümünde belirtilen asgari şartları taşınması zorunludur.

(9) Yönetmelik gereği, ayrılış yeri ile varış yeri arasında en fazla 65 km’lik bir mesafeye kadar “nakliyeciler yetki belgesi”, “sürücü ve bakıcı yeterlilik belgesi” olmadan hayvan nakli yapılabilmektedir. Bahsedilen mesafede yapılacak olan hayvan nakillerinde mutlaka “Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik” kapsamında sevk esnasında bulundurulması gereken belgeler aranır.

(10) “Hayvanların Nakilleri Sırasında Refahı ve Korunması Yönetmelik” in uzun yolculuklara ilişkin hükümleri 31 Aralık 2026 tarihine kadar ertelenmiş olup, hayvan sevklerinde 8 saatten az süren kısa yolculuklar ve 8 saati aşan uzun yolculuklar, asgari standartları karşılayan araçlarla, sürücü ve bakıcı yeterlilik belgesi ve “Tip 1 Nakliyeciler Yetki Belgesi” ile yapılır.

(11) Veteriner sağlık raporu düzenlenirken “Hayvanların Nakilleri Sırasında Refahı ve Korunması Yönetmelik” gereği nakil araçlarının hayvan refahı yönünden kontrolleri yapılır, 8 saatten az süren kısa yolculuklar ve 8 saati aşan uzun yolculuklarda Ek-34’teki form, iki nüsha tanzim edilerek bir nüshası veteriner sağlık raporuna eklenir, bir nüshası da il/ilçe müdürlüğünde kalan veteriner sağlık raporuna eklenir.

(12) Sürücü, bakıcı ve nakliyeciler TÜRKVET’ e “Kişi/İşletme/Kurum” menüsü altında yer alan “Sertifika Kayıtları” ekranından kaydedilir. Sürücü ve bakıcılar için düzenlenen yeterlilik belgesi ve nakliyeciler için düzenlenen yetki belgesine ait tanımlama numaraları sistem tarafından otomatik olarak verilir.

(13) Hayvan nakline eşlik eden bakıcılar ve hayvan nakil araçlarının sürücüleri için yeterlilik belgesi, nakliyeciler için yetki belgesi ve nakil araçları için onay belgesi “Hayvanların Nakilleri Sırasında Refahı ve Korunması Yönetmelik” ekindeki örneğe göre il müdürlükleri tarafından düzenlenir. Söz konusu

belgeler il müdürlüklerince de uygun görülmesi halinde Ek-28, Ek-29, Ek-30, Ek-31 ve Ek-32'deki örneğe uygun olarak kimlik kartı boyutunda da düzenlenebilir.

(14) İl/ilçe müdürlükleri tarafından ilgili Yönetmelik çerçevesinde nakilde hayvan refahına ilişkin yol kontrolleri yapılır ve her bir kontrole ait rapor dosyasında muhafaza edilir. İl müdürlüklerince hazırlanacak yıllık raporlar mayıs ayının son haftasından önce Genel Müdürlüğe gönderilir.

(15) "TİP 1 Nakliyeciler Yetki Belgesi", "TİP 2 Nakliyeciler Yetki Belgesi" ve "Uzun Yolculuklara İlişkin Karayolu Nakil Araçları Onay Belgesi" geçerlilik süresi beş yıl olup, geçerlilik süresi dolan belgeler iptal edilir. İptal edilen belgeler yerine yeniden düzenlenirken eğitim ve sınav yapılmaz.

(16) Sürücü ve bakıcılara yönelik düzenlenen sertifikalarda geçerlilik süresi bulunmaz. Bu belgelerin kayıp olması, çalınması veya yıpranması durumlarında yeni belge düzenlenir.

(17) Talep edilmesi durumunda "Sürücü Yeterlilik Belgesi", "Bakıcı Yeterlilik Belgesi", "TİP 2 Nakliyeciler Yetki Belgesi" ve "Uzun Yolculuklara İlişkin Karayolu Nakil Araçları Onay Belgesi"nin İngilizce olarak da düzenlenebilir.

Yurt içinde hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde yol kontrolleri

MADDE 40- (1) Hayvan hastalıklarının kontrol altına alınması için hayvan hareketlerinin kontrolü büyük önem arz etmekte olup, hayvan sevk kontrol noktaları ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı uhdesinde bulunan Yol Kenarı Denetim İstasyonlarında kontroller artırılarak belgesiz hayvan sevklerine izin verilmez. Yol Kenarı Denetim İstasyonları ve hayvan sevk kontrol noktalarında gerekli denetimlerin yapılması amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Bölge Müdürlükleri ve kolluk kuvvetleri ile iletişime geçilerek iş birliği sağlanır.

(2) Veteriner Yol kontrol ve Denetim İstasyonu bulunmayan illerde hayvan ve hayvansal ürün sevkleri ile ilgili olarak; hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürünün koordinasyonunda, il/ilçe müdürlüklerinin uygun göreceği güzergâhlarda, kolluk kuvvetleriyle iş birliği içerisinde, haftada en az bir kez olmak üzere, özellikle besi amaçlı sevklerin yoğunlaştığı aylarda ve hayvan pazarlarının kurulduğu günlerde, sevkiyat yoğunluğu da dikkate alınarak, yol kontrolleri sıklaştırılarak yapılır. Yol kontrollerinde Ek-24'deki form doldurularak dosyasında muhafaza edilir.

(3) Tüm il müdürlükleri yıllık yol denetim programı yaparak ocak ayı içerisinde Genel Müdürlüğe gönderir.

(4) 5996 sayılı "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu" nun 36'ncı maddesi gereğince canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulundurmayan canlı hayvan ve hayvansal ürün sahipleri ile araç sahiplerine uygulanacak olan idari para cezası olurları Ek-20'ye uygun olarak düzenlenir.

(5) Yol kontrolleri ve denetimleri, il/ilçe müdürlüğü personeli tarafından Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Yol Kenarı Denetim İstasyonlarında yapılması amacıyla il müdürlükleri; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Karayolları Bölge Müdürlükleri ile protokol imzalanmasını sağlar. Denetim istasyonu olmayan karayolu güzergâhlarında ise denetimin gerçekleştirileceği İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü veya Bölge/İl/İlçe Jandarma Komutanlıklarıyla irtibata geçilerek araç durdurmak amacıyla trafik personeli görevlendirilmesi talep edilir.

(6) Yol kontrolleri kapsamında haftada en az bir kez yapılan denetimlere ilişkin veriler aylık olarak bir sonraki ayın ilk haftasında TÜRKVET'te yer alan ilgili bölüme girilir.

Sınırlardan kaçak hayvan girişlerine karşı alınacak tedbirler

MADDE 41- (1) Ülkemizin çok uzun kara sınırları bulunması nedeniyle, zaman zaman komşu ülkelerden kaçak hayvan giriş ve çıkışlarının olabileceği, bu hayvanların yurtiçinde pazarlanabileceği ve pek çok bulaşıcı veya salgın hayvan hastalığının bu yolla ülkemize bulaşabileceği göz önünde bulundurulur, özellikle sınırlarda bulunan il/ilçe müdürlüklerinin dikkatli davranması ve görev bölgelerindeki sınırlarda kontrol amacıyla diğer kuruluşlarla koordinasyon sağlaması gerekmektedir.

(2) Kaçak hayvan sevklerinin önlenmesi amacıyla, yol güzergâhlarında kolluk kuvvetleriyle gerekli koordinasyon sağlanarak kontroller sıklaştırılır. Yakalanan kaçak hayvanlar, bunların sahipleri ve bunları taşıyanlar hakkında 5996 sayılı "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu" ve "2012/06 No'lu Kaçak Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Tasfiyesi Genelgesi" ne göre işlem yapılır.

(3) Ülkemiz hayvan sağlığının korunması açısından kaçak canlı hayvanların, ilgili mahkemeden tasfiye kararı alınır alınmaz en kısa zamanda kesiminin yaptırılması sağlanır.

(4) Kaçak eşya taşımada yük hayvanı olarak kullanılması nedeniyle el konulan ya da kaçak veya kaçak zannı ile el konulan tek tırnaklı hayvanların itlaf ve imhasında yaşanan sıkıntılar nedeniyle, sınır illerinde karantina merkezlerinin oluşturulması, söz konusu hayvanların karantina merkezlerinde il/ilçe müdürlükleri tarafından 21 gün süreyle karantinaya alınması, karantina süresince bakım masraflarının Ticaret Bakanlığı döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanması, bölgesel riskler dikkate alınarak veteriner otoritesi tarafından belirlenen hastalıklar yönünden laboratuvar testlerinin yaptırılması, karantina sonunda herhangi bir hastalık tespit edilmezse 4458 sayılı Gümrük Kanununun 178'inci maddesinde belirtilen tasfiye yollarından herhangi biriyle tasfiye edilmesi, karantina süresi içerisinde ihbarı mecburi hastalık tespit edilmesi halinde hayvan refahı kuralları göz önünde bulundurulur itlaf ve imha edilmesi gerekmektedir.

(5) Sınır bölgelerinde hayvan ve hayvansal ürün hareketlerinin sıkı kontrol altında tutulması, çıkan mihrakların mutlaka çok sıkı takip edilmesi ve gerekli tüm önlemlerin alınması konusunda kolluk kuvvetleri ile iş birliği yapılır.

Hayvanların kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması

MADDE 42- (1) Sığır cinsi, koyun-keçi türü ve tek tırnaklı hayvanlar kimliklendirilerek TÜRKVET'te, sahipli kedi, köpek ve gelincikler ise PETVET'te kayıt altına alınır.

(2) Hayvanların kimliklendirilerek kayıt altına alınması, hayvan hastalıklarının ve hareketlerinin etkin olarak kontrolünün sağlanması, hayvancılık desteklemeleri, sağlık ve istatistik ile ilgili kayıtlar ve Bakanlığımızın hayvancılık politikalarının belirlenmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

(3) İşletmelerde fiilen bulunan hayvan varlığı ile TÜRKVET'te kayıtlı hayvan varlığının uyumlu olması amacıyla güncelleme çalışmaları düzenli olarak yapılır, mevzuatta belirtilen idari yaptırımlar uygulanarak, denetim ve izleme faaliyetleri aksatılmadan yürütülür.

(4) Hayvanların kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla afiş ve broşür bastırılarak, hayvan sahiplerinin gerekli bildirimleri zamanında yapmaları konusunda eğitim ve yayım çalışmaları yapılır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında hayvan sahibi veya işletme sahibinin kendileri tarafından alınması gerekli olan belgeler, hayvan/işletme sahibi veya bu kişilerin adına işlem yapmaya yetki veren noter onaylı vekâletname ibraz eden kişilere verilebilir.

(5) 6698 sayılı "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu" kapsamında kişi, kurum/kuruluşlardan Ek-33'te yer alan muvafakatname alındıktan sonra TÜRKVET'te kişi/kurum/kuruluş sayfasında il/ilçe müdürlükleri tarafından "Kişisel Bilgilerimi Paylaş" seçeneği işaretlenir. İlgili bölüme evrak tarihi ve sayısı yazılır. Bu

seçenek işaretli olan kişi/kurum/kuruluşlara ait bilgilerin sadece Bakanlığımızca protokol yapılan kurum/kuruluşlarla paylaşılmasına izin verilir.

(6) TÜRKVET'te işletme numarası verilmesi;

a) TÜRKVET'te verilen işletme numarası, hayvanların kayıt altına alınması, hareketlerinin ve hastalıklarının takibi amacıyla verilmektedir. Dolayısıyla diğer kurum/kuruluş mevzuatı hükümlerine göre verilen iş yeri çalışma izni, ruhsat vb. belgelerin yerine geçmemektedir.

b) Giriş-çıkışların ayrı olması ve hayvanların diğer işletmedeki hayvanlar ile temasının olmaması şartıyla, talep edilmesi halinde, aynı alan içerisindeki her bir işletmeye farklı numara verilerek kayıt altına alınabilir.

c) Kayıtlı olan bir işletmenin faaliyetine son verilmesi ve kiralama/devir söz konusu olmadığı durumlarda başka hayvan sahibine tahsis edilmeyerek, bu işletmeler kapalı duruma getirilir.

ç) Sığır cinsi hayvanlarda 6 ay olan tanımlama süresinin 1 yıla kadar uzatılması için il/ilçe müdürlüğü tarafından tespit edilen ve il müdürlüğü tarafından izin verilen işletmeler, TÜRKVET işletme detay sayfasında il sistem sorumlusu tarafından "Tanımlama Süresini 1 Yıla Kadar Uzat" seçeneği ile işaretlenir, işletme sınıflarından en az bir tanesi seçilerek kaydedilir.

d) İşletmelerin bağlı bulunduğu idari birimlerin değişmesi durumunda, işletme lokasyon bilgileri il sistem sorumlusu tarafından değiştirilebilir.

e) Yeni işletme kaydı için hayvan sahibi İl/İlçe Müdürlüğüne Ek-25'te yer alan dilekçe ile müracaat eder. 18 yaşın altında olan kişilerin müracaatları il/ilçe müdürlüğü tarafından değerlendirilmez.

f) Yeni işletme kaydında, işletme adresi, koordinat bilgileri, varsa bina tipi tespit edildikten sonra, işletme sahibinin kimlik numarası veya vergi numarası ile birlikte kaydı yapılır.

g) Yeni kaydedilecek işletmelerin adresini sabitleyici, tapu fotokopisi, elektrik veya su aboneliği gibi herhangi bir belge istenir. Bu belgelerin olmaması durumunda, Ek-25'te yer alan dilekçenin işletme adresini sabitleyici bilgiler ve işletmenin kişi, kurum/kuruluş tarafından kullanıldığı veya kullanılacağını belirten kısmının işletmenin bağlı bulunduğu yerin muhtarı tarafından onaylanması istenir.

ğ) İşletmenin sahip değişikliği kaydı;

1) TÜRKVET'te işletme devir veya kiralama ile sahip değişikliği yapılması, mülkiyet değişikliği anlamına gelmemektedir.

2) İşletmenin sahibinin ölümü durumunda, devir için veraset ilamı ve mirasçılardan Ek-26'da yer alan muvafakatnâmenin noter onaylı nüshası istenir.

3) İşletmelerin devir veya kiralamalarında, devreden-devralan veya kiracı-kiralayan arasında imzalanmış Ek-27'de yer alan form istenir.

h) IPARD Programının 101 numaralı Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılması tedbiri kapsamında desteklenecek işletmeler için, başvuru sahiplerinin başvuru paketleri içinde Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna sunacakları dokümanlar arasında yer almak üzere; il veya ilçe müdürlüklerince kayıt altına alınan işletmeler üzerinde yapılacak kontroller neticesinde, "Kişi veya Kurum/Kuruluş Adına Kayıtlı Hayvancılık İşletmeleri Listesi" başvuru sahiplerinin talepleri üzerine sistemden alınarak kendilerine verilir.

ı) Yetiştiricilerin isteği üzerine, faaliyette bulunan hayvancılık işletmelerine aşağıda belirlenmiş asgari standartları taşımaları halinde Ek-18'de yer alan "Hayvancılık İşletmesi Faaliyet Belgesi" düzenlenir. İşletmede kullanılan içme ve kullanma suyu şebeke suyundan değil de kuyu, artezyen, kaynak suyu gibi bir su kaynağından getiriliyorsa su analiz raporu alınır ve bu analizler yılda bir kez tekrarlanır. İşletme binasında kontaminasyon riskine karşı tedbir alınır, ahır zemini ve duvarlar kolay temizlenebilir malzemelerden seçilir. İşletme binasının yeterli aydınlatma ve havalandırmaya sahip olması sağlanır. Değişik hayvan türleri bir arada bulundurulmaz.

(7) Hayvan kaydı;

a) Kayıt sistemlerine yeni hayvan kaydı, mikroçipi veya kulak küpesini uygulayan kullanıcı tarafından yapılır.

- b) Tanımlattırılmamış sığır cinsi, koyun ve keçi türü, tek tırnaklı hayvanların nakil esnasında yakalanması halinde, idari para cezası uygulandıktan sonra ceza kaydı girilerek, İl depo işletmelere (TR+İl Kodu+0000000000) yeni hayvan kaydı yapılır.
- c) Tanımlattırılmamış sığır cinsi, koyun ve keçi türü, tek tırnaklı hayvanların işletmede tespit edilmesi halinde, idari para cezası uygulandıktan sonra ceza kaydı girilerek, tespit edildiği işletmeye yeni hayvan kaydı yapılır.
- ç) Her yaşta hayvanın tanımlanması amacıyla alınan İl Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyon Kararları TÜRKVET'te yönetim menüsü altında yer alan "Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyon Kararı" sayfasına il sistem sorumluları tarafından kaydedilir ve komisyon kararları Genel Müdürlüğe gönderilir.
- d) Göçer hayvanlardan nakil esnasında doğan hayvanlar güzergâh üzerindeki en yakın göçer hayvan sevk kontrol noktasında küpelenerek kayıt altına alınır. TÜRKVET'te doğum sayfasında doğum işletmesi olarak "göçer hayvan sevk kontrol noktası" işletmesi seçilmesi durumunda otomatik olarak açılan sahip işletme kutusuna göçer hayvanların çıkış/varış işletmesi seçilerek hayvanlar kayıt altına alınır.
- e) Bakanlık soy kütüğüne kayıtlı yarış atları dışında, pedigrili damızlık, yarış veya atlı spor gibi sportif amaçla yetiştirilen tek tırnaklı hayvanların TÜRKVET'e kayıt edilmesi gereken durumlar ile damızlık ve üretim amaçlı tek tırnaklı hayvan kaydı yapılırken at ve katırlar intradermal mallein testine veya serolojik teste tabi tutulur eşekler klinik muayeneden geçirilir ve mikroçip uygulaması yapılarak test sonuçları TÜRKVET'e kaydedilir, pedigri/pasaporta sahip ancak ilk defa TÜRKVET'e kaydedilecek atlar için yeni tek tırnaklı kimlik belgesi tanzim edilmez. Bu hayvanların pedigri/pasaportları, tek tırnaklı kimlik belgesi yerine geçer.

(8) TÜRKVET ve PETVET' te kayıtlı hayvan bilgilerinin güncellenmesi ve geri çağırılması;

a) Veteriner Biyolojik Ürün ve Hayvan Tanımlama Araçlarının Bedelleri ile Uygulama Ücretlerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ hükümleri saklı kalmak kaydıyla;

1) TÜRKVET'te sığır cinsi ile koyun ve keçi türü hayvan bilgilerinin güncellenmesi ve geri çağırılması işlemlerinde; yetiştiriciden kaynaklanan hatalarda yetiştiricinin de imzası bulunan en az iki imzalı tutanağa istinaden, personelden kaynaklanan hatalarda ise en az iki personel imzalı tutanağa istinaden işlem yapılır.

2) Hayvanların tür, ırk, cinsiyet ve ana numarası kaydı hataları, sisteme kayıt tarihinden itibaren sığır cinsi hayvanlarda 6 ay, koyun ve keçi türü hayvanlarda 1 yıl içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından güncellenebilir.

3) Hayvanların doğum işletmesi ile doğum, bildirim ve kimliklendirme tarihi hatalarında; mahsuplaşma kesinti icmalinin alınmadığı ve/veya hayvanlarda aşı kaydı olmadığı durumlarda, sisteme kayıt tarihi itibarı ile 10 (on) gün içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından geri çağırılabilir.

4) Hayvanların hareket kaydı hatalarında mahsuplaşma kesinti icmalinin alınmadığı ve/veya hayvanlarda aşı kaydı olmadığı durumlarda, sisteme kayıt tarihinden itibaren 10 (on) gün içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından geri çağırılabilir.

5) Hayvanların ölüm/düşüm kaydı hataları, ölüm/düşüm tarihinden itibaren 30 gün içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından güncellenebilir.

6) Genel Müdürlük tarafından ölü duruma getirilen ve ölüm tipi "Resmî onayla" olan hayvanlardan il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılan tespitler veya yetiştirici başvurularının değerlendirilmesi sonucunda canlı olduğu tutanakla tespit edilenler kullanıcı tarafından canlı duruma getirilebilir.

7) Kesimhanede kesim kaydında kilogram bilgisi güncellemesi kullanıcı tarafından, kesim tarihi güncellemesi il sistem sorumlusu tarafından yapılabilir.

8) Hayvanların kesimhanede kesim kaydında hatalı girilen diğer bilgiler, tutanağa istinaden kesim tarihinden itibaren 10 (on) gün içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise İl Sistem Sorumlusu tarafından güncellenebilir.

9) Hayvan hastalığı tazminatı desteklemesi, TARSİM Sigortaları kapsamında hasar kaydı ve besilik erkek sığır (manda dâhil) desteklemesi kapsamında hatalı kesim/ölüm/düşüm kaydı yapılarak TÜRKVET' te ölü durumuna getirilen hayvanlar, ilgili destekleme ya da tazminatın geri ödenmesi ve ilgili sistemlerden kaydın silinmesi halinde hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürü tarafından geri çağırılabilir.

10) Kesimhanede kesim kaydı yapılarak ölü durumuna getirilen hayvanlar, hayvanın canlı olarak tespit edilmesi halinde hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürü tarafından canlı duruma getirilebilir.

11) Hayvanların ithalat veya ihracat kaydı hatalarında, ithalat/ ihracat sisteme kayıt tarihinden itibaren 10 (on) gün içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından güncellenebilir veya geri çağırılabilir.

12) Tek tırnaklı hayvan ırk, cinsiyet, don ve isim bilgileri, sisteme kayıt tarihinden itibaren 3 ay içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından güncellenebilir.

13) Tek tırnaklı hayvanların doğum tarihi, doğduğu işletme ve mikroçip kaydı hatalarında; sisteme kayıt tarihinden itibaren 1 ay içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından hayvan kaydı geri çağırılabilir ve cezalı olarak yeniden kaydedilebilir.

14) PETVET'te ev hayvanlarının pasaport numarası, ırk, cinsiyet ve renk bilgileri, sisteme kayıt tarihinden itibaren 3 ay içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından güncellenebilir.

15) PETVET'te ev hayvanlarının doğum tarihi ve mikroçip kaydı hatalarında; sisteme kayıt tarihinden itibaren 1 ay içerisinde kullanıcı tarafından, bu sürenin geçmesi durumunda ise il sistem sorumlusu tarafından hayvan kaydı geri çağırılabilir ve cezalı olarak yeniden kaydedilebilir.

(9) İthal/ihraç hayvanların kaydı;

a) İthal hayvanlar, tanımlama mevzuatına göre tanımlanmış ise orijinal bireysel tanımlama numarasıyla, tanımlama mevzuatına göre tanımlanmamış ise varış işletmesinde tahsis edilen bireysel tanımlama numarası ile TÜRKVET'e kaydedilir.

b) Tanımlama Mevzuatı ve Ülkeye Giriş Yapan Canlı Hayvanlarda Yürütülecek Veteriner Kontrollerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre kontrollere tabi tutularak ithal edilen hayvanların, karantina süresinin bitmesi beklenmeden 10 (on) gün içerisinde TÜRKVET'e kaydedilerek hayvanlara yapılan veteriner biyolojik ürünlerin kaydının yapılması ve izlenmesi sağlanır.

c) İthal hayvanların yerinde tespitleri yapılır. Kulak küpe numaraları, ülkeye giriş tarihleri, karantina işletmesine varış tarihleri, tür, ırk, cinsiyet ve doğum tarihleri vb. bilgilerinin ithalat belgelerinde bulunan bilgilerle uyumlu olup olmadığı kontrol edilerek, il/ilçe müdürlükleri tarafından TÜRKVET'e kaydedilmeleri sağlanır.

ç) Karantina süresi içinde ithal hayvanlardan doğan hayvanlar işletmeye tahsis edilen kulak küpesi ile küpelenerak, TÜRKVET'te ithal hayvan sayfasından kaydedilir.

d) İthal edilen hayvanların, ithalat işlemleri ve millileştirilmeleri beklenmeden en geç 10 (on) gün içerisinde TÜRKVET'e kaydedilmesi hayvanların ithalat işlemlerinin tamamlandığı ve millileştirildiği anlamına gelmemektedir.

e) Genel olarak hayvanların bir kulağında elektronik kulak küpesi (mikroçip numarası 15 rakamlı), diğer kulağında görsel plastik kulak küpesi (ülke kodu + bireysel numara toplam 14 karakter) bulunmaktadır.

f) Tespitlerin elektronik kulak küpelerinin okutulması ile yapılması durumunda 15 rakamdan oluşan çip numarasının ilk 3 hanesi ihracatçı ülkenin veya elektronik küpe üreten firmanın uluslararası ICAR kodu olup, ilk 3 rakam yerine ihracatçı ülkenin 2 haneli ISO ülke kodu yazılarak hayvanlar TÜRKVET'e kaydedilir.

Örnek: Elektronik kulak küpesindeki çip numarasının 858000123456789 olması durumunda;

İhracatçı ülke Amerika Birleşik Devletleri ise, hayvanın kaydı US000123456789 olarak,

İhracatçı ülke Brezilya ise, hayvanın kaydı BR000123456789 olarak,

İhracatçı ülke Uruguay ise, hayvanın kaydı UY000123456789 olarak yapılır.

g) İhracat prosedürü tamamlanmış hayvanların, gümrükleme veya ihracat/karantina işletmelerinde ihracat kaydı yapılır.

(10) Ev Hayvanı Pasaportu;

a) Ev hayvanı pasaport seri numaraları, İl Sistem Sorumluları tarafından PETVET'te üretildikten sonra pasaportların basımı yaptırılır.

b) Sayfaları dolan ev hayvanı pasaportları imha edilmeyerek sahibinde bırakılır. Ev hayvanı için yeni ev hayvanı pasaportu düzenlenir ve sistemde hayvan kaydı ile eşleştirilir.

(11) Kulak Küpesi/Mikroçip Alımları;

a) Küpe Firması Kayıt Belgesi" bulunan kulak küpesi firmalarının listesi Bakanlığımız web sayfasında "Bakanlığımızda Kayıtlı Kulak Küpesi Firmaları" başlığı altında yer almaktadır.

b) Kulak küpelerinin alımı, Bakanlığımızca denetlenen ve "Küpe Firması Kayıt Belgesi" bulunan kulak küpesi firmalarından yapılır.

c) Kulak küpesi alımları, mevzuat ve TS 7808'e uygun olarak Bakanlıkça hazırlanan asgari teknik şartnamelere göre yapılır.

ç) Kulak küpesi alımlarında firmalardan geçerlilik süresi uygun olan "Küpe Firması Kayıt Belgesi", TS 7808'e göre testlerinin yapıldığına dair belgeler talep edilir.

d) Kulak küpelerinde düşme, rakamlarda silinme ve yönetmelik şartlarına uygunluğunun kontrolü için numune alınarak TSE laboratuvarlarında küpenin dayanıklılık testlerinin yapılması sağlanır.

e) Kulak küpe seri aralıkları il müdürlükleri tarafından kulak küpesi firmasına resmî yazı ile bildirilir, kulak küpeleri il müdürlüğü veya kurum/kuruluş tarafından teslim alındıktan sonra TÜRKVET'te sipariş ve alım işlemleri tamamlanır.

f) Alımı yapılan kulak küpelerinin; firma, tarih, seri aralığı, teslimat bilgileri, vb. belgeleri dosyasında muhafaza edilir.

g) Tek tırnaklı hayvanlar ile ev hayvanlarının kimliklendirilmesi, ISO 11784 sayılı standarda uygun üretilen, ISO 11785 sayılı standarda uygun okuyucular tarafından okunan HDX ya da FDX-B teknolojisine uygun mikroçipler ile yapılır.

ğ) Alımı yapılan mikroçipler, teslim alındıktan sonra sistemlerde seri aralığı yazılarak üretilir, sipariş ve alım işlemleri tamamlanır.

(12) Kulak Küpesi / Mikroçip Dağıtım ve Tahsisleri;

a) TÜRKVET'te il için kulak küpe siparişi, alımı ve tahsis işlemleri il sistem sorumlusu tarafından, ilçelerde kulak küpe tahsis işlemleri ilçe sistem yöneticisi tarafından yapılır.

b) Tahsis edilen kulak küpelerinin; tarih, ilçe, kullanıcı, yetki devri yapılan kurum/kuruluş ve yetiştirici bilgi ve belgeleri dosyasında muhafaza edilir.

c) İlde teslim alınan ve ilçelere tahsis edilmeyen küpeler il üzerinde, ilçeye tahsis edilen ve kullanıcılara tahsis edilmeyen küpeler ilçe üzerinde tahsisli olarak bırakılır, dağıtım yapıldığı zaman ilçe veya kullanıcı üzerine tahsis yapılır.

ç) İlçe veya kullanıcı üzerine küpe tahsis edilirken, üzerlerindeki uygun durumdaki kulak küpeleri kontrol edilir, fazla küpe olması durumunda tahsis yapılmaz, tahsis edilen küpelerin tahsislerinin onaylanması sağlanır, ilçe ve kullanıcı üzerinde tahsisli parçalı seri küpe bırakılır.

d) İl ve ilçe sistem sorumluları tarafından üçer aylık dönemler halinde ilçe ve kullanıcılar üzerindeki tahsisli küpelerin/mikroçiplerin kontrolü yapılır. İl/ilçe sistem sorumlularının değişmesi durumunda, il/ilçe müdürlüğünde UYGUN durumda olan küpelerin/mikroçipler için tutanakla devir-teslim yapılır.

e) Kulak küpeleri/mikroçiplerin ilçe veya kullanıcı üzerinde UYGUN durumda tahsisli olmasına rağmen fiilen bulunamaması durumunda inceleme ve soruşturma yapılır, tutanağa bağlanarak kayıp olarak sistemlere kaydedilir.

f) Üzerinde UYGUN durumda tahsisli küpe bulunan personelin tayin, emeklilik, vb. nedenlerle çalıştığı birimden ayrılması durumunda, şube müdürü veya ilçe müdürü tarafından ilişiği kesilmez, üzerine tahsisli küpelerin teslimi sağlanır, sonrasında ilişiği kesilir ve sistemde rolleri alınır.

g) TÜRKVET veya PETVET'te il için mikroçip siparişi, alımı ve tahsis işlemleri il sistem sorumlusu tarafından, ilçelerde mikroçip tahsis işlemleri ilçe mikroçip yöneticisi tarafından yapılır.

ğ) TÜRKVET veya PETVET'te hatalı mikroçip numarası üretilmesi durumunda, petvet@tarimorman.gov.tr adresine e-posta gönderilerek hatalı seri aralığının silinmesi sağlanır.

(13) Düşen veya okunamayan kulak küpesi ve mikroçip işlemleri;

a) Sığır cinsi ile koyun ve keçi türü hayvanların kulak küpelerinden birinin ya da ikisinin düşmesi veya üzerlerindeki bilgilerin silinmesi durumunda, aynı özgün tanımlama numarasını içeren yenisi takılır. Aynı özgün tanımlama numarasının beyan edilemediği durumlarda, Bakanlıkça belirlenen korunmuş bölgeler hariç olmak üzere hayvan sahibinden taahhütname alınarak idari para cezası uygulanır ve hayvanlara yeni tanımlama numarasını içeren kulak küpesi takılır.

b) Sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların kulak küpelerinden birinin ya da ikisinin düşmesi veya üzerlerindeki bilgilerin silinmesi durumunda, yetiştiricilerin il/ilçe müdürlüğüne dilekçe ile müracaatı üzerine, hayvanların TÜRKVET'teki durumu (Ölü, ya da askıda) kontrol edilerek düşen kulak küpesi olarak girişi yapılır.

c) Düşen kulak küpelerinin il/ilçe için sipariş ve alım işlemleri TÜRKVET'te il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Düşen küpe sipariş ve alım işlemleri illerde il sistem sorumlusu, ilçelerde ilçe sistem sorumlusu tarafından takip edilir.

ç) İlçe müdürlükleri tarafından da düşen küpe talepleri doğrudan küpe firmasına bildirilebilir. Düşen kulak küpeleri en geç haftalık olarak ilgili firmaya elektronik ortamda bildirilerek ve ivedilikle hayvanlara takılması sağlanır.

d) Yönetmelik gereği, tek veya çift kulak küpesi düşen hayvanlar için veteriner sağlık raporu düzenlenmez.

e) Düşen kulak küpesi iş ve işlemleri il/ilçe müdürlüğü, yetki devri yapılan kurum/kuruluş veya işletme kullanıcıları tarafından kaydedilir.

f) Düşen kulak küpeleri ilgili hayvanlara takılır ve listede yer alan imza kısmına yetiştirici imzası alınarak TÜRKVET'te "takıldı" olarak işaretlenir.

g) Alımı yapılan düşen kulak küpeleri hayvanın işletmede kesilmesi, ölmesi ve hatalı düşen kulak küpesi bildirim yapılmış olması durumunda "takılamadı" olarak işaretlenir. Takılamadı olarak işaretlenen düşen kulak küpeleri tutanakla imha edilir.

ğ) Ev hayvanlarına uygulanan mikroçiplerin okunamaması ya da düştüğünün tespiti durumunda, ev hayvanları için sahibinin ibraz ettiği belge veya bilgiler ile veri tabanındaki bilgiler doğrultusunda yeniden mikroçip uygulaması yapılır.

(14) Çalıntı/kayıp olan küpe ve çalıntı/kayıp/zayi olan mikroçiplerin kaydı;

a) Çalıntı/kayıp kulak küpesi ve mikroçip kayıt işlemleri kolluk kuvvetlerinin tutanağına istinaden kulak küpesi/mikroçipin tahsisli olduğu kullanıcı tarafından, onaylama işlemi ise il sistem sorumlusu tarafından yapılır.

b) Hayvanlara uygulama esnasında zayi olan mikroçip kayıt işlemleri tutanağına istinaden, mikroçipin tahsisli olduğu kullanıcı tarafından, onaylama işlemi ise il sistem sorumlusu tarafından yapılır.

c) Mikroçiplerin terkin edilmesi ve kayıtlardan çıkarılması için gerekli teknik raporların hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğüne oluşturulan komisyonca hazırlanarak döner sermaye işletmesine bildirilmesi sağlanır.

ç) Kırılan veya yapısı bozulan kulak küpeleri tutanakla imha edilir. Bu kulak küpe numaraları liste yapılarak ilgili kulak küpesi firmasından yeniden temin edilir.

d) Kullanıcı tarafından kayıt esnasında ilgili tutanak tarih ve sayısı TÜRKVET/PETVET'e kaydedilir. İlgili tutanakların bir nüshası il müdürlüğüne gönderilerek, TÜRKVET/PETVET dosyasında muhafaza edilir.

e) İl sistem sorumlusu tarafından onaylanmayan kulak küpesi/mikroçip çalıntı, kayıp ve zayi olarak kaydedilmez.

(15) Sığır cinsi hayvanların tanımlama yetkisinin devredilmesi;

a) Sığır cinsi hayvanların tanımlanması amacıyla, Bakanlığımız ile Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği arasında yapılan Protokol kapsamında, İl Müdürlükleri tarafından İl Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliklerine ilin tamamında yetki devri yapılabilir.

b) Sığır cinsi hayvanlar için yetki devri yapılması durumunda tanımlama ve düşen kulak küpesi ile ilgili iş ve işlemler yetki devri yapılan İl Damızlık Sığır Yetiştirici Birlikleri tarafından yapılır. Talep edilmesi halinde yetki devri yapılan İl Damızlık Sığır Yetiştirici Birlikleri tarafından kaydı yapılan hayvanlara ait hayvan pasaportu düzenlenebilir. Tahsis edilen kulak küpe sayısı kadar hayvan pasaportu bedeli, il müdürlükleri döner sermaye saymanlıklarına süresi içerisinde yatırılır.

c) Yetki devri yapılan İl Damızlık Sığır Yetiştirici Birliklerince düşen kulak küpelerinin siparişleri yapılır. İl Müdürlükleri tarafından temin edilen düşen kulak küpeleri İl Damızlık Sığır Yetiştirici Birliklerince hayvanlara uygulanarak sistemde işaretlenir.

ç) İl müdürlükleri tarafından, yetki devri yapılan kurum/kuruluşlarda kimliklendirici olarak çalışacak kişilere hayvanların ırkları, cinsiyet ve yaş konuları ile hayvanların tanımlanması hakkında eğitim verilerek kimliklendirici belgesi düzenlenir, kullanıcı adı ve şifresi tahsis edilir. Kimliklendirici uyguladığı küpeyi sisteme kendisi kaydeder.

d) 10 baş ve üzeri damızlık dişi sığır cinsi hayvan bulunan işletmelerin talepte bulunması halinde İl müdürlüğü ile işletme sahibi arasında yetki devri sözleşmesi yapılır.

e) Yetki devri yapılan işletmenin bir veteriner hekim ile sözleşmesi bulunması halinde sorumluluğu işletme sahibinde olmak kaydıyla söz konusu yetki işletme veteriner hekimine de verilebilir. Her bir işletme ile ayrı sözleşmeleri bulunması şartı ile veteriner hekimlerin birden fazla işletmede yetkisi bulunabilir.

f) Kulak küpeleri; seri aralıklarının il müdürlüğünce tahsis edilmesi şartıyla, işletme sahibi tarafından Bakanlıkça hazırlanan asgari teknik şartnamelere göre, Bakanlıkça onaylanmış firmalardan, "Küpe Firması Kayıt Belgesi" ve TS 7808 testlerinin uygunluk belgeleri talep edilerek temin edilir. Temin edilen kulak küpeleri işletme sahibi veya işletme ile sözleşme yapan veteriner hekim tarafından uygulanabilir. Bu hükümlerin sağlanamaması durumunda işletmedeki hayvanların tanımlama işlemi il/ilçe müdürlüğü personeli tarafından yapılır.

g) İşletme sahibinin talep etmesi durumunda, düşen kulak küpe listesinin il/ilçe müdürlüğünce onaylanması şartıyla, düşen kulak küpeleri işletme sahibi tarafından doğrudan Bakanlığımızca onaylanmış kulak küpesi firmalarından temin edilir. Temin edilen kulak küpeleri işletme sahibi/işletme ile sözleşme yapan veteriner hekim tarafından hayvanlara uygulanarak sistemde işaretlenir.

ğ) İl müdürlükleri tarafından yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar ile tanımlama yetkisi verilen işletmelerin bilgileri TÜRKVET'te Yönetim menüsü altında yer alan "Yetki Devri" sayfasına il sistem sorumluları tarafından kaydedilir.

h) "Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi" ve "Hayvan Genetik Kaynaklarının Yerinde Korunması ve Geliştirilmesi Projesi" kapsamında projenin uygulandığı işletmelerde yıl içerisinde doğacak hayvan sayısı göz önünde bulundurularak kulak küpeleri proje sorumlusu sözleşmeli personele verilir, TÜRKVET' te şifre tahsis edilir.

ı) Resmî kurum/kuruluşlara (TİGEM, TAGEM vb.) ait işletmelerdeki hayvanların tanımlama işlemleri için görevlendirilen personele kulak küpesi tahsisi yapılır. Söz konusu resmî kurum/kuruluşlarla ayrıca sözleşme yapılmaz.

i) Tanımlama yetkisi verilen işletmelerde sığır tüberkülozu veya sığır brusellozu çıkması durumunda işletmelere verilmiş olan yetki hastalık sönüşü yapılanaya kadar askıya alınır. Hastalık sönüşü yapılanaya kadar tanımlama işlemleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yürütülür. Hastalık sönüşü yapıldıktan sonra tekrar yetki verilir.

(16) Koyun ve keçi türü hayvanların tanımlama yetkisinin devredilmesi;

- a) İl geneli koyun ve keçi türü hayvanların tanımlama yetki devri ile ilgili hususlar Genel Müdürlükçe belirlenir.
- b) 100 baş ve üzeri damızlık dişi koyun ve keçi türü hayvan bulunan işletmelerin talepte bulunması halinde İl müdürlüğü ile işletme sahibi arasında yetki devri sözleşmesi yapılır.
- c) Yetki devri yapılan işletmenin bir veteriner hekim ile sözleşmesi bulunması halinde sorumluluğu işletme sahibinde olmak kaydıyla söz konusu yetki işletme veteriner hekimine de verilebilir. Her bir işletme ile ayrı sözleşmeleri bulunması şartı ile veteriner hekimlerin birden fazla işletmede yetkisi bulunabilir.
- ç) Kulak küpeleri; seri aralıklarının il müdürlüğüne tahsis edilmesi şartıyla, işletme sahibi tarafından Bakanlıkça hazırlanan asgari teknik şartnamelere göre, Bakanlıkça onaylanmış firmalardan, "Küpe Firması Kayıt Belgesi" ve TS 7808 testlerinin uygunluk belgeleri talep edilerek temin edilir. Temin edilen kulak küpeleri işletme sahibi veya işletme ile sözleşme yapan veteriner hekim tarafından uygulanabilir. Bu hükümlerin sağlanamaması durumunda işletmedeki hayvanların tanımlama işlemi il/ilçe müdürlüğü personeli tarafından yapılır.
- d) İşletme sahibinin talep etmesi durumunda, düşen kulak küpe listesinin il/ilçe müdürlüğüne onaylanması şartıyla, düşen kulak küpeleri işletme sahibi tarafından doğrudan Bakanlığımızca onaylanmış kulak küpesi firmalarından temin edilir. Temin edilen kulak küpeleri işletme sahibi/işletme ile sözleşme yapan veteriner hekim tarafından hayvanlara uygulanarak sistemde işaretlenir.
- e) "Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi", "Hayvan Genetik Kaynaklarının Yerinde Korunması ve Geliştirilmesi Projesi" ve "Küçükbaş Soy Kütüğü ve Ön Soy Kütüğü Projesi" kapsamında projelerin uygulandığı işletmelerde yıl içerisinde doğacak hayvan sayısı göz önünde bulundurularak kulak küpeleri proje sorumlusu sözleşmeli personele verilir, TÜRKVET'te şifre tahsis edilir.
- f) Resmî kurum/kuruluşlara (TİGEM, TAGEM vb.) ait işletmelerdeki hayvanların tanımlama işlemleri için görevlendirilen personele kulak küpesi tahsisi yapılır. Söz konusu resmî kurum/kuruluşlarla ayrıca sözleşme yapılmaz.

(17) Ev Hayvanlarının kimliklendirme ve kayıt yetkisinin devredilmesi;

- a) Ev hayvanlarının kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla, Bakanlığımız ile Türk Veteriner Hekimler Birliği arasında protokol imzalanmış olup, il müdürlükleri Türk Veteriner Hekimler Birliği'ne bağlı bölge veteriner hekim odaları ile protokol imzalar.
- b) Ev hayvanlarının kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması çalışmalarını protokol yapılan bölge veteriner hekim odalarının yanı sıra il/ilçe müdürlükleri tarafından da yapılır.

(18) Hayvan hareketleri;

- a) İl dışı sevklerde her hayvanın pasaportu/nakil belgesi (çıktığı işletme numarasının bulunduğu) veteriner sağlık raporu ile beraber bulundurulur. Varış işletmesinde ise hayvanın yeni pasaportu hayvanın işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından düzenlenir.
- b) İl içinde hayvan satış yerlerine getirilen hayvanların çıkış ve varış işlemleri, çıkış veya varış işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü veya ilgili işletmede görevli resmî veteriner hekim tarafından, pasaport ve nakil belgeleri kontrol edilerek yapılır. İl içinde kesimhaneye çıkış işlemi yapılan hayvanların varış işlemleri işletmede görevli resmî veteriner hekim tarafından, pasaport ve nakil belgeleri kontrol edilerek yapılır.
- c) İşletme ziyaretleri ve aşılama çalışmaları sırasında; yetiştiricinin de imzası bulunan tutanak ile işletmede kayıtlı ancak fiilen işletmede bulunmayan hayvanlar "il depo" işletmesine, işletmede fiilen tespit edilen ancak il içinde başka bir işletmede kayıtlı olan hayvanlar fiilen bulunduğu işletmeye nakledilir.
- ç) İşletme ziyaretleri ve aşılama çalışmaları sırasında; fiilen işletmede bulunan ancak TÜRKVET'te başka ilde kayıtlı olan hayvanlar idari para cezası uygulandıktan sonra sistemde hayvan talep ekranından talep edilir. TÜRKVET'te hayvanların ÖLÜ durumunda veya düşen kulak küpesi sipariş kaydı

olması durumunda, tazminatlı ya da TARSİM kayıtlı öldürülenler, kesimhanede kesim ile düşümüm yapılanlar ve aktif kısıtlı bölgede bulunanlar hariç olmak üzere hayvanlar sistem tarafından otomatik CANLI duruma getirilir, VARİŞ işletmesine hareketi otomatik olarak gerçekleştirilir.

d) Hayvan taleplerinde sorumluluk hayvan talebini yapan il/ilçe müdürlüğüne aittir.

e) İller arasında nakli yapılacak sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanlar için veteriner sağlık raporu düzenlenmeden önce hayvanların pasaportları/nakil belgeleri kontrol edilir ve TÜRKVET'te hayvanların gideceği işletmenin numarası seçilerek varış işletmesine nakli yapılır. Hareketin tamamlanması için varış işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından veteriner sağlık raporu ve hayvanların pasaportları/nakil belgeleri kontrol edildikten sonra uygun olanlar için varış hareketi onaylanır.

f) İl Müdürlüğünde il sistem sorumlusu, İlçe Müdürlüğünde ilçe sistem sorumlusu hareket halindeki hayvanların takibinden sorumludur.

(19) Bildirim ve bilgilendirme;

a) İşletmedeki Hayvan Bildirim Formu (Ek-23) il/ilçe müdürlüğü tarafından çoğaltılarak hayvan sahiplerine ve ilgililere dağıtılır.

b) Sığır cinsi hayvanların her bir işletme değiştirmelerinde alıcı ve satıcılar tarafından ilgili kısımları imzalanan hayvan pasaportları ile birlikte bildirim süresi içinde il/ilçe müdürlüklerine bildirim yapılır.

c) Hayvan sahipleri işletmelerindeki doğum, mecburi kesim ve ölümlerini, Ek-23'te örneği yer alan İşletmedeki Hayvan Bildirim Formu ile il/ilçe müdürlüğüne teslim eder. Teslim edilen formlara istinaden il/ilçe müdürlüğü tarafından kayıt sistemlerinde gerekli güncelleme yapılır.

ç) Bakanlık mobil uygulamaları üzerinden yapılan bildirimlerin takip edilmesi sağlanır, TÜRKVET ana sayfada yer alan bildirimler ve HaySag Mobil Uygulama üzerinden gelen e-postalara istinaden il/ilçe müdürlüğü tarafından kayıt sistemlerinde gerekli güncelleme yapılır.

d) İşletmelerdeki her türlü hayvan hareketinin (doğum, ölüm/kesim ve nakil) bildirilmesi, hayvanların küpelenerek sistemlere kaydının yapılması, bildirim yapılmaması halinde cezai yaptırım uygulanacağı hakkında yetiştiriciler yerel basın ve yayın araçları ile bilgilendirilir, konu ile ilgili afiş, broşür ve liflet bastırılır.

(20) İşletme denetimleri ve güncellemeleri;

a) Tanımlama Yönetmelikleri kapsamında, her yıl il/ilçe müdürlükleri tarafından her ilçedeki hayvan sayısının en az yüzde beşini temsil etmek üzere işletmelerin en az yüzde üçünde denetleme yapılır. Denetleme yapılacak işletme listesi risk analizi bazında TÜRKVET'te Genel Müdürlük tarafından belirlenerek yayımlanır, denetlemeler yıl içinde il/ilçe müdürlükleri tarafından tamamlanarak aralık ayı sonuna kadar TÜRKVET'e kaydedilir.

b) Geçici kurban kesim yeri, geçici kurban satış yeri, göçer hayvan sevk kontrol noktası, gümrükleme yeri, hayvan satış yeri ve kesimhane işletmelerinde, kullanıldıkları dönemler dışında canlı ve/veya ölü durumda hayvan bulundurulmaz ve güncel tutulur. Kullanım dönemleri sonunda "KAPALI" duruma getirilir.

c) Ruhsatlı hayvan satış yerleri ve kesimhaneler TÜRKVET'te kaydedilir, bilgileri güncel tutulur ve bilgisayar sistemi kurulması sağlanır. TÜRKVET'te kayıtlı olan ancak ruhsatı iptal edilen veya askıya alınan hayvan satış yerleri ve kesimhaneler sistemde "KAPALI" duruma getirilir.

ç) Hayvanların, sistemde çıkış ve varış işlemleri resmî veteriner hekim veya veteriner sağlık teknisyeni/teknikeri tarafından yapılır.

d) Kesimhaneye yapılacak sevk işlemlerinde Veteriner Sağlık Raporunun altına "Bu Veteriner Sağlık Raporunda yer alan hayvanlarımı sadece kesim amacı ile işletmemden çıkardığımı ve ilgili kesimhaneye götüreceğimi taahhüt ederim." ibaresi yazılır ve hayvan sahibine imzalatılır.

e) Kesimhaneye sevki yapılmış ve fiilen kesimhaneye gelen hayvanların herhangi bir sebeple kesilememesi durumunda ve hayvan sahibinin talep etmesi halinde kesimhanenin bulunduğu il/ilçe müdürlüğünce ilgili hayvanlar, sadece başka bir kesimhaneye sevk edilir.

(21) Kullanıcı kaydı ve yönetimi;

a) Hayvan Kayıt Sistemi (TÜRKVET), Ev Hayvanı Kayıt Sistemi (PETVET) ve Kanatlı Bilgi Sistemi (KBS) kullanıcılarına verilen yetkiler il sistem sorumlularınca takip edilir. Sisteme ilk girişte "Kullanıcı Sözleşmesi" onaylanarak sisteme erişim sağlanabilir. Her yıl ocak ayının sonuna kadar sisteme giriş yapmayan kullanıcıların rol ve yetkileri sistem tarafından alınarak pasif hale getirilir, kullanıcıya yeniden rol verildikten ve "Kullanıcı Sözleşmesi" onaylandıktan sonra sisteme erişim sağlanabilir.

b) Genel Müdürlüğümüz tarafından hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlerine TÜRKVET ve PETVET'te rol tanımlanmıştır. Bu kişilerin yetkilendirilmesi il müdürlüğünün talebi üzerine Genel Müdürlük tarafından yapılır.

c) Hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürlüğünde görev yapan veteriner hekim, veteriner sağlık teknikeri/teknisyeni ünvanına sahip en fazla üç personele TÜRKVET'te "İl Sistem Sorumlusu" rolü tahsis edilecektir. Ayrıca veteriner hekim ünvanına sahip en fazla üç personele PETVET ve Tek Tırnaklı Kayıt Sisteminde "İl Sistem Sorumlusu" rolü tahsis edilecektir. Bu kişilerin görevlendirilmesi ve görev değişikliği il müdürlüğünün gerekçeli talebi ve Genel Müdürlük uygun görüşü ile yapılır.

ç) İlçe Müdürlüğünde görev yapan veteriner hekim, veteriner sağlık teknikeri/teknisyeni ünvanına sahip en fazla iki personele TÜRKVET'te "İlçe Sistem Sorumlusu", PETVET'te "İlçe Mikroçip Yöneticisi" rolü tahsis edilir. İlçe sistem sorumlularının görevlendirilmesi ve görev değişikliği il müdürlüğü tarafından yapılır.

d) İl sistem sorumluları eş zamanlı olarak TÜRKVET ile ilgili iş ve işlemler dışında görevlendirilemez. TÜRKVET ile ilgili sorunlar kullanıcılar tarafından il sistem sorumlusuna iletilir, çözülemeyen konular il sistem sorumluları tarafından Genel Müdürlüğe resmî e-posta yoluyla bildirir.

e) İhtiyaç duyulması halinde, il/ilçe müdürlüğünde görev yapan veteriner hekim veya veteriner sağlık teknisyeni/teknikeri haricinde en fazla beş personele "Belge Düzenleme" rolü verilebilir.

f) Talep edilmesi durumunda illerde faaliyette bulunan hayvancılık birliklerinde görevli bir kullanıcıya "il görüntüleme" rolü verilebilir. Küpeleme ve kayıt yetki devri yapılan kurum/kuruluşların talep etmesi durumunda birden fazla kullanıcıya "il görüntüleme" rolü verilir.

g) Kullanıcılara Ek-21 ve Ek-22'ye göre rol tahsisi yapılır.

ğ) Hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürü, kullanıcıların TÜRKVET ve PETVET'te hatalı veya uygunsuz işlem yaptıklarının tespit edilmesi halinde veya gerek görülen diğer durumlarda ilgililerin şifrelerinin iptal edilmesini sağlar.

h) Kullanıcı ve kullanıcı rollerinin güncelliği kontrol edilir, pasif yapılması gerektiği durumlarda, kullanıcının üzerinde tahsisli tüm roller alınarak pasif duruma getirilir.

ı) Aylıksız izin, hastalık izni, doğum izni vb. sebeplerle görevlerinden geçici olarak ayrılan kullanıcıların rol ve yetkileri geçici olarak alınarak sisteme erişimleri kapatılır.

i) Emekli olan, yetkisi alınan ya da tayini çıkan kullanıcının TÜRKVET ve PETVET'te üzerinde tahsisli olan kulak küpe ve mikroçiplerin iadesinden, il müdürlüklerinde hayvan sağlığı, yetiştiriciliği ve su ürünleri/hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürü, ilçe müdürlüklerinde ilçe müdürü sorumludur, kulak küpe ve mikroçiplerin il/ilçe müdürlüğüne tutanakla iade edilmesi sağlanır.

j) Genel Müdürlük tarafından Bakanlığımıza bağlı TAGEM ve TİGEM işletmelerinde görevli kullanıcılara TÜRKVET'te rol tahsisi yapılmış olup, İl Müdürlükleri tarafından söz konusu kullanıcılara TÜRKVET'te kullanıcı adı ve şifresi verilir.

k) Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü ile İçişleri Bakanlığı arasında TÜRKVET'te yer alan hayvan kaydı verilerinin paylaşımına ilişkin protokol imzalanmış olup, İl Müdürlükleri tarafından kolluk kuvvetlerine TÜRKVET'te kullanıcı adı ve şifresi verilmez.

l) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Ziraat Bankası ve Vakıflar Bankası ile Bakanlığımız arasında TÜRKVET'te yer alan hayvan kaydı verilerinin paylaşımına ilişkin protokol imzalanmış olup, ilgili kurum ve kuruluşlar ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına TÜRKVET'te kullanıcı adı ve şifresi verilmez. Bu kurumlardan gelecek olan belge taleplerine istinaden belge düzenlenmez.

m) Kullanıcının üzerine tahsisli kulak küpeleri/mikroçipler il/ilçe müdürlüğüne iade edildikten sonra, kullanıcı rolleri alınarak il sistem sorumlusu tarafından pasif yapılır.

(22) TÜRKVET dosyası;

a) İl Müdürlüğünde il sistem sorumlusu tarafından, ilçe müdürlüklerinde ilgili personel tarafından hazırlanan TÜRKVET dosyasında;

- 1) Bölge Veteriner Hekim Odaları, serbest veteriner hekimler, yetiştirici/üretici birlikleri ve işletmeler ile yapılan küpeleme ve kayıt yetki devri sözleşmeleri,
- 2) İl genelinde hayvan satış yerleri ile kesimhanelerin listesi,
- 3) Kulak küpesi/mikroçip sipariş, alım bilgileri, tahsis/dağıtım liste ve tutanakları,
- 4) Düşen kulak küpesi firmaya gönderilen listeler,
- 5) Çalıntı/kayıp kulak küpesi/mikroçip tutanakları,
- 6) Sığır cinsi hayvanlarda 6 ay olan tanımlama süresinin 1 yıla kadar uzatılması için İl/ilçe Müdürlüğü tarafından tespit edilen ve İl Müdürlüğü tarafından izin verilen işletmelerin listesi,
- 7) Her yaşta hayvanın tanımlanması amacıyla alınan İl Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyon Kararları,
- 8) Domuz İşletmeleri Takip formları,
- 9) Deve İşletmeleri Takip formları,
- 10) Tanımlama Yönetmelikleri kapsamında; her yıl il/ilçe müdürlükleri tarafından düzenlenen yıllık raporlar yer alır.

İdari para cezaları

MADDE 43- (1) 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” nun 36’ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan hayvan hastalıkları ve hayvan hareketleri ile ilgili idari para cezalarına, 27/11/2024 tarihli ve 32735 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 574 Sıra No’lu “Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği” kapsamında yeniden değerlendirme oranı olarak 2024 yılı için tespit edilen % 43,93 (kırk üç virgöl doksan üç) eklenmek suretiyle hazırlanan “Hayvan hastalıkları ve hayvan hareketleri ile ilgili yaptırımlar” 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Ek-19’da belirtilmiştir.

(2) İdari para cezası uygulanması gereken durumlarda, yetiştirici başvurusunda cezalı hayvan sayısının belirtilmesi sağlanır, TÜRKVET’te ceza kaydı oluşturmadan önce il/ilçe müdürlüğü tarafından işletmede cezalı hayvan sayısı tespit edilir.

(3) İdari para cezaları uygulanırken alınacak ceza olurları Ek-20 formatında düzenlenir.

(4) Kabahatler Kanunu’nun 20 ve 21’inci maddeleri gereği idari para cezalarında soruşturma ve yerine getirme zamanaşımı hükümleri uyarınca işlem yapılır.

(5) İdari para cezaları olayın gerçekleştiği yıla ait ceza bedeli üzerinden uygulanır.

(6) Ek-20’de yer alan “İdari Para Ceza Formu”nda yer alan “Fiilin İşlendiği Yer, Tarih ve Saat” ve “Fiilin İşlendiğini İspata Yarayacak Deliller” bölümünün mutlaka doldurulması, ayrıca formdaki “İdari Para Cezasının Yasal Dayanağı” başlıklı kısma, ilgili kanun maddesi dışında ilgili yönetmeliklerde dayanak olarak kullanılan madde/bentlerin de açık bir şekilde belirtilmesi konularında tüm personelin bilgilendirilmesi sağlanır.

(7) İdari para cezalarının tebligat işlemleri, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’na göre yapılacaktır. 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 7/a maddesi ile Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) geliştirilmiş olup, 1/1/2019 tarihi itibarıyla elektronik tebligat (e-Tebligat) sistemine geçilmiştir. Tebligat Kanunu’nun 7/a maddesinin birinci fıkrası ile tüm kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, tüm özel hukuk tüzel kişileri (Anonim Şirket, Limited Şirket, Komandit Şirket gibi), noterler,

baro levhasına yazılı avukatlar, sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler ile idarelerin hukuk birimleri için elektronik tebligat zorunlu hale getirilmiştir.

(8) Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin ikinci fıkrası ile birinci fıkra kapsamı dışında kalan gerçek kişilere, talepleri halinde elektronik tebligat adresinin verilebileceği, elektronik tebligat adresi verilen bu kişilere de tebligatın, elektronik yolla yapılmasının zorunlu olduğu düzenlemesine yer verilmiştir. Bu kapsamda, elektronik tebligat adresi verilmiş ise gerçek kişilere de idari para cezalarının tebligat işlemleri Belgenet EBYS üzerinden evrak türü "Tebligat" seçildikten sonra gereği seçim tipi gerçek kişi seçilerek kişinin kimlik numarası girildikten sonra kayıtlı ise "UETS" adresi seçilerek elektronik tebligat yöntemiyle, değilse <https://kisi.tarimorman.gov.tr/> adresinden önce kayıt edilmesi sonrasında ise Belgenet EBYS'den aynı şekilde seçilmesi suretiyle 7201 Sayılı Tebligat Kanununa göre tebliğ mazbatalı kapalı zarf içinde gönderilecektir. İdari para cezalarının tüzel kişiliklere yapılacak tebligat işlemleri ise Belgenet EBYS üzerinden evrak türü "Tebligat" seçildikten sonra gereği seçim tipi tüzel kişi seçilerek firmanın adı veya vergi numarası yazılmak suretiyle çıkan sonuçtan firma seçilerek, firma kayıtlı değilse yine <https://kisi.tarimorman.gov.tr/> adresinden önce kayıt edilmesi sonrasında ise Belgenet EBYS'den aynı şekilde 7201 Sayılı Tebligat Kanunu gereği "Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi" (UETS) ile yapılır.

(9) Tebligatlar elden yapılmaz, UETS vasıtasıyla ya da Posta ve Telgraf Teşkilatı vasıtasıyla yapılır.

Hayvan refahı

MADDE 44- (1) Hayvan sağlığı ile birlikte ele alınan hayvan refahı konusuna özel önem verilir.

(2) Hayvanlarda acı ve ıstırap, yara, stres ve korkuya neden olacak hiçbir müdahaleye izin verilmez.

(3) Gerek çiftlik hayvanlarının bakımı, beslenmesi, nakliyesi ve kesimi esnasında gerekse deneysel ve diğer bilimsel amaçlar için hayvan kullanımında eziyetten uzak ve minimum düzeyde heyecan, acı ve ızdırap duymamalarını sağlayacak düzenlemelerin yapılması için eğitim ve yayım çalışmaları sürdürülür.

(4) Salgın ve zoonoz hastalıkların kontrolü ve eradikasyonu nedeniyle yapılacak zorunlu itlaf işlemlerinde kamuoyu duyarlılığı dikkate alınarak önlem alınır.

(5) İtlaf edilmesi gereken hayvanların imhasında sağlık ve sanitasyon tedbirleri aksatılmaz ve çevrenin korunmasına özen gösterilir.

(6) Damızlık broiler ve yumurtacı işletmeler yetiştirme ya da üretim kümeslerinin kapasitesi 39 kg/m² üzerinden değerlendirilerek belirlenir.

(7) Ticari yumurtacı kanatlı işletmelerine yarka yetiştiren işletmelerin kümes kapasitesi 33 kg/m² üzerinden değerlendirilerek belirlenir. Ancak işletme sahibi veya bakıcısı 33 kg/m² canlı ağırlıktan daha yüksek bir sürü kapasitesi kullanmak istediğine dair talepte bulunur ve aşağıdaki şartları sağlar ise;

a) Dış mekân sıcaklığı gölgede 30 °C dereceyi aştığı zamanlarda iç mekân sıcaklığı dış mekân sıcaklığını 3 °C dereceden daha fazla aşmaması, dış mekân sıcaklığı 10 °C derecenin altında düştüğünde 48 saat içerisinde ölçülen kümes içi ortalama bağıl nem oranı %70'i aşmaması,

b) Tavukların işgal ettiği alanın boyutları da dâhil olmak üzere kümes planını, yerleştirildikleri yerlerde dâhil olmak üzere havalandırma ve varsa soğutma ve ısıtma sistemleri, yem ve su sistemleri ve bunların yerleri, hayvanların sağlık ve refahı için gerekli olan otomatik veya mekanik ekipmanların herhangi birinde bir arıza olması durumunda devreye girecek alarm sistemleri veya yedek sistemleri açıklayan dokümanları, vermesi ve denetimlerde göstermek üzere hazır bulundurması ve gerektiğinde güncellemeleri zamanında yapması durumunda sürü yoğunluğu için 39 kg/m² ye izin verilir.

(8) “Etçi Tavukların Korunması ile İlgili Asgari Standartlara İlişkin Yönetmelik” gereği hayvan refahına yönelik kontrol ve denetimler yapılır. Bu kontrollerde “Çiftlik Kontrol Listesi” (Ek-36) ile “Kesimhane Kontrol Listesi” (Ek-37) düzenlenir; her iki kontrol listesi birleştirilerek kontrol ve denetim tutanağı hazırlanır. Bu denetim tutanağı, denetimi gerçekleştiren il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

(9) “Etçi Tavukların Korunması ile İlgili Asgari Standartlara İlişkin Yönetmelik” kapsamında yıl içerisinde işletmelerin en az %10’unda (Basit Tesadüfi Örnekleme Yöntemi ile belirlenecektir) kontrol ve denetim yapılır ve hazırlanan yıllık rapor bir sonraki yılın haziran ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe gönderilir.